

Christeleg Vnderuiisun
Um odaudleika
Salarennar.
OG
Quad vm Salernar liidur þeg-
ar þær skilia vid Lijkamann. Vm
þañ seinasta Dag og Dom/eilijf-
añ Dauda/og Eilijft Lijf.

Saman tekenn j þysku Maale
vr Bokum þeirra Heilogu Lærefed-
ra/Lijka eirneñ vr Predikonum

D. Martini Lutheri.
Johañis Mathesij.
D. Martini Mirij.
Johañis Gigantis.

Enn nu a Islensku vtlogd
ANNO.
M. DC. I.



HVad alla Tiima hafe jlla geinged til j Heimenum/og sa eñ Ogudlege Hoopur z Selskapur hafe jafnañ vered hinn meste/ þa er þo Synd og Vondska alldrei so hætt komen so sem nu/ Þar fyrer hefur og alldrei so naudsynlegt vered ad tala og kienna nockud vm þann siidasta Dag/ og Heimsins Endalok/ so sem nu a þessum seinustum Døgum/ a huorium Ranglæted hefur Yfirhond feinged/ og Menn lifa j Syndum og Glæpum/ hafa ecke Guds Otta fyrer Augum/ lifa athugalauser/ eins og þar være eingeñ Gud/ eingeñ Domur fyrer Hende. Þeir enu Goodu og Gudhræddu verda og allvijda nidur þryckter/ pijnder og plagader/ Þeir Ogudlegu og þeir ecke skeyta vm Guds Ord/ hafa Frama-

gang/og lifa sem þa lyster/ hinn annar Faþrode Norður og heimskur Almuge lifer fram epter Munne z Maga/ huxar huorke vm Himerijke nie Helujte/ meinar nog ad vera/ ad verda skijrdur/ heita Christenn/ og vera j Tolu Christenna Manna.

Þar fyrer/ vppa þad ad nøckrer (ef verda mætte) af þeim Ogudlegu athugalausu/ sofande/ z Faþrodu Manneskium/ mættu fra Syndum og Glæpum skielfast/ og snua sier til Jdranar og Yferbootar/ Hiner adrer þeir enu Fromu og Meinlausu/ z þeir ed nøckurn Kross og Motgang hafa ad lijda/ mættu styrkiast og huggast j vissre Von eilijfs Lijfs/ þa er naudsynlegt ad þesse Lærdomur vm eilijft Lijf og eilijfan Dauda/ sie sem Almennelegastur og kunnugastur fyrer øllum Mønnum. Þuiad þeir Ogudlegu sem skatanlega lifa z liggia j þeirra Syndum/ og eru athugalauser/ þegar þeir nu

heyra

heyra ad þar er eirn Dagur tilsettur/ a huørium Himnarner munu brenna/ Aull Elementa og Høfud skiepnurnar af Hita bradna/ Jørdeñ og allt huad er j heñe skal vpp brenna/ og Guds Sonur mun birtast j Skyønum j sinne Dyrd z Tignarvellde/ med otølulegum fiølda sinna Eingla/ og heimta Reikningskap af øllum heimuglegum og openberuñ Hugsonum/ Orduin/ og Giørdum/ og þa epter a þa Ogudlegu j sinne grimmar Reide dæma og wrskurda til ofløckuanlegs Ellds og eilijfrar Fyrerdæmningar/ Þa mun ecke tia nøckrum Manne sig ad afsaka/ forsuara/ eda nøckrar Lagauarner ad hafa j frame/ þann Domara a Taalar ad draga/ eda Sioner fyrer hønum ad villa/ med Mwtum eda Giøfum ad blinda/ so sem opt skiedur hier j Heime. Þegar þeir Ogudlegu heyra nu þetta og hugleida/ þa er lijklegt ad þeir munu þa komast til sialfs sijns/ vakna vid/ og snuast

þra þeirra Syndum og ogudlegu Athæ-
þe/og vppbyria eitt Gudlegt christelegt
Athæþe og Framþerde.

Samuleidis þeir enu Goodu z Gud-
hræddu/sm hier j Heime lijda Motgang/
og liggia vnder Krossenum/ huørt helld-
ur þad vera kann Oþsokn/ Fyrerlitning
Fatækt/ Sott eda Siukdomur/ og med
huøriu mote sem þeir verda hier vnder
motlætes Krossenum þijnder og plægad-
er/ z c. Þa haþa þeir hier þa hædstu
Huggun/þad þeir vita/ad þeirra Eymd
z Neyd varer ecke ad eilijþu/helldur mu-
ne hun þa enda/ a þeim sijdasta Deige/
huør ed j Ritningunne kallast Dagur
Endurlausnarennar/ Luc. 21. Dagur
Endurlijþganar / Act. 3. þar þr munu
lauser og þrialser verda þra allre Eymd
og Olucku/og alijka sem eirn þreyttur z
lwen vegþarande eda erfides Madur/en-
durlijþgar sig med miukre Hunld/ Mat
og Dryck/og verdur aptur hraustur og o-
lwen/

lyweſt/epter lidna Erfidismune/ſo mun z lijka ganga/ þeim ſem hier j Heime lijda Neyd og Motgang. Þeſſe Dagur neſt og Dies reſtitutionis omnium, Þa aller Hluter verda rijkuglega/ja framar enn Menn munu oſka eda girnaſt j lag færder/og endurbætter/ og allt huad vier j Adam/fyrer hans Fall/og ſialfra vorra Tiluerkan høfum miſt/ þad mun oſſ allt ſaman a þeim Deige aptur giefaſt og Guds Sonur hañ mun þa giøra enda a øllum Motgange z afþurka Tæren af allra þeirra Augum/ og leida þa j ſijns Fødurs Rijke/ þar þeir munu bigæfader verda/ med eilijfum oſeiganlegum Føgnude/og ſkijna ſem ſu ſkiæra Sol j Rijke Himnaña/ z ct. Þegar gooder Gudhrædder Menn heyra nu þetta/ og hugleida/ þa kunna þeir þeſſ helldur ad vera til Frids j Kroſſenum og Motgangenum/ og varдueita þeirra Sæler med Þolinmæde/ og lijda hrauſtlega þeſſa

Heims Neyd og Motgang/ haþande Girnd og Forleinging til þessara Dyrdarlegra Himneskra Hluta.

Nu þo ad seinaste Dagur/ z sa strange Guds Domur fie þeim Ogudlegu og Idranarlausu Manneskium myklu/ ja þusund sinnum hryggelegre og hrædelegre/ helldur enn nockurs Mans Tunga kunne vt ad tala edur mæla/ þa þegar allar ættkuisler a Jørdune/ þad er/ allur o-felianlegur fiølde allra Manna/ vm allan Heimen/ wr øllum Løndum/ Alþum z ættum Heimsins / z ct. mun hroopa og kalla yla og æpa/ aþ Otta og Hrædslu/ þegar þeir sia Teikn Mansins Sonar komanda j Skyonum/ þegar þeir sia og reyna/ ad allt þetta sem adur heþz vered sagt/ kient og predikad þyrer þeim vm seinasta Domsins Dag/ er þa meir en þullkomed/ og myklu sannara enn þeir haþa viliad nockurn tijma trua.

Hiner og adrer þeir Goodu og Gud-
hræddu

hræddu/ munu hier a mote sverda pulier Glede og Fagnadar/þegar þeir sia ad þr ra Lausnare/Frelsare Herran Jesus kiemur aþ Himnum oþan/hann a huorn þr haþa treyst og truad/ epter huorium þa heþur þørleingt og langad/ aþ øllu Hiarta/ þeir munu þa aþ oseiganlegre Aast og Fagnade nalægra Hluta/ vera glader og med goodu Giede.

Vm allt þetta heþur Gud Drottenn j sijnu Heilaga Orde/j Gudlegre Ritningu lated sinn Vilia j liose/huad verd z a/ og huad epter mune koma/z þetta vill hn̄ lata kiennast og predikast j Christelegre Kirkiu. Og so haþa ecke alleinasta þeir gømlu Læreþedur Augustinus/ Chrysostomus/Bernhardus/helldur z eirnen þr ed a vorum Døgum liþad haþa hier vm ecke ad eins talad og Mun̄lega predikad helldur og eirnen skriþad epter sig lated/ Christelegre Kirkiu til Gagns og Vnderuijsunar/ huøriar Greiner þyrst haþa

aþ Lærdum Mønnum saman dregnar ver ed a þyskt Maal/enn eru nu a Islensku vt lagdar/ j þeirre Von og Meiningu/ ad þetta mune ei Gagnlaust verda/ helldur so sem Regned þellur a Jordena/ ecke til onytis/helldur vokuar hana og Friosama giører/ so mune og Guds Ord og þær Christelegar Lærdoms Greiner z Aminn ingar/sem hier eru saman teknar/ Auoxt þæra og Gagn giøra/ hia nockrum/ sem þetta vilia elska og jdka/ So ad Menn mætti þordast Synder og Glæpe/og liþa Christelega og Gudlega/huad valla kann j annann mata betur ad giørast enn med soddann Predikonum vt aþ seinasta Dome/eilijþu Lijþe/og Heluijtre Fyrerdæm ningu/ so sem Syrach seiger/ 7. Cap. Memorare nouissima, & jn æternum non peccabis, Og Chrysostomus seiger. Inferni meminisse non sinit jn gehennam jncidere, Ad minnast a Heluijte/ þ þor dar Manne þar ad koma.

Um Odaudleik Salarennar / Og huad um Sælennar lijdur þegar þær eru skildar vid Lijkaman.

Deyr nøckud Salenn med Lijkamanum?

Andsuar.

ECke er tilheyrel igt/ad a medal Kristeñ Maña sie adspurt huórt ad Sælen sie odaudleg / Lijka sem ad være þad ovijst og efasamt / þar ed aller vita/ ꝛ fyrer øllum er augliost/ huad vier eigum j þessu Efne ad hafa og hallda/ Þo mz þui ad alla tijma eru nóckrer Epicurei, Hirdulauser og halfchristner Menn j bland Riettruadra og Gudhræddra / þr ed j þessum Heime leita ad þui sem girnelegt þiker/ Eñ þar a mote forsma og ad Hædne hafa allt þ sem

Menn tala * Trua vm Odaudleik Sæalar ennar / * bad Eilijfa Lijf / Þañẽ voru þr Zaducei hia Gydingum / a Dögum Herrans Christi / * a þessum Dögum finnast eñ nöckrer Nasanitringar huörier vilia vera framar enn adrer / Þuætta hier vm / og Kunna allt efasamt ad glöra / * þa einföllðu fra Saññleikanum ad leida / eru þeir sem kallast ad vera Stolpar * Höfud Christelegrar Kirkiu.

Pælus Tertius var Paue j Rom nu a vorum Dögum / þa hann læ a sinne Banasæng / liet hann j liose fyrerþeim sem hia hönum voru stadder lijna Jatning / med þessum Ordum / Nu fæ eg (sagde hañ) ad reyna þa tuo hlute / sem eg hingad til hef alldrei gietad komed mier til ad trua / Fyrst / huört þad mun satt vera ad þar sie Gud nöckur / Þad añad / huört Sæalen mune vera odaudleg. Jæ / þar stendur med Sañendum skrifad / ad j Valland var so langt komed af Spurningũ Þrætum og Disputerönum / vm Odaudleik Sæalareñar / ad Paue Leo hiñ tiunde vard ad hallda almennelegt Concilium j Roma Borg / og medal annara Greina ad

ad Concludera ꝛ alyckta/ad huór Mad ur skyllde vissælega þ hallda ꝛ þui trua ad Sælenn Mannsins være odaudleg/Eg vil ecke herma fra hædungar Ordum þessa Leonis Pava/og annars sem biet Julius/sem þeir talad hafa vm þessa Grein og Vppriisu Framlidenna

Þessum ꝛ þeirra lijkum skulum vier ecke epter fylgia/helldur Guds Orde/huørt oss suijkur ecke/og alleina kann riettelega ad vnderuijsa oss/huad vier eigū hier vm ad hallda ꝛ trua. Guds Ord vottar fyrer oss/ad Sælenn deyr ecke m3 Lijkamanum/ꝛ hun kunne ecke ad deyia/hellder sie hun lijfande/Þuiad hun er odaudleg af Gude sköpud/ So sem hier vm verdr skrifad/j fyrstu Bok Moysis/ 1. Cap. Gud skapade Mannenn epter sinne Mynd. Nu er Gud Odaudlegur/þar fyrer hlytur Sælenn ad vera Odaudleg/med þui ad hun er epter Guds Mynd sköpud/ 1. Moyses Bok 15. Cap. seiger Gud so til Abrahams/Þu skallt fara til þinna Fedra j Fride/og vera jardadur a goodum Alldre/ 1. Moysis Bok 16. Cap. seiger Ritningin/ad Abraham hafe safnast til sijns

sijns Folks. Hier af er lioslega ad sia / ad
þeir sem deyia / þr eru ecke med ỏllu dau-
der / helldur lifa þeir j Saluñe.

Psalm. 33. J þijnar Hendur fel eg
minn Anda.

Predikan Salom. 12. Cap. Dupted
fer aptur j Jördena / þadan þad var / Eñ
Anden til Drottins sem hñ hefur giefed.

J vijsenda Bok Salomonis 3. Cap.
Saler Þrra Riettlatu eru j Hende Drot-
tins / og eingen Pijna kiemur vid þær.

Christur / sem er Sannleikureñ / hañ
vottar þetta sialfur Matth. 22. wr þui
gamla Testamentum / mz godum Rökum
og omotmælanlegu Argumente / þar hñ
seiger / ad Gud sie Drotten Abrahams
Jsaachs og Jacobs. Eñ Gud hann sie
ecke Gud þeirra Daudu / þeir ed eckert
eru. Helldur þeirra Lifóndu / þad er / Þr-
ra sem eru nóckud og lifa. Nu med þui
ad Gud hañ er Gud Abrahams Jsaachs
og Jacobs / þa er þad sónn Bivijsing / ad
Abraham / Jsaach + Jacob life. Nu vita
aller ad epter Hollde nu eru þeir dauder /
þar fyrer hliota þeirra Saler lifande ad
vera hia Gude.

hier

Hier vt af er auglioſt/ad Sælen deyr ecke med Lÿkamanum/ helldur er hun og Blÿfur lifande/ ✝ er ein Andleg Substantia ✝ Vera/huer ed ſkilſt vid Lÿkaman/ þegar hun lijdur vt af hönum / og lifer hia Gude/ j mÿklu betra Lÿfe/ ſier og ſkodar Gud /neyter alla reidu Himneſkrar ovmrædelegrar Glede/ædur eñ þ Lÿkameñ rijs vpp aptur / So ſem Chriſtur ſialfur vottar hier vm/ þar hñ ſeiger Matth. 10. Otteſt ecke þa ſem Lÿkamann lÿjſlæta/ enn Sælena kunna þeir ecke ad deyda. Og vm Lazarum ſeiger hann/ Luc. 10. Ad hans Sæl (epter þad hun var ſkilen vid Lÿkaman) hafe vered boreñ af Einglum j Skaut Abrahams / þar hann vard huggadur/ ✝ lifde j Fögnude ✝ Glede/Og til Ræningans a Kroſſenum ſeiger Chriſtur / Luc. 23. J Dag ſkalltu vera med mier j Paradijs/ huar med hañ giefur ad ſkilia/ ad Sæleñ er eiñ Ande ✝ andleg Vera/ med Mannenum / huör ed vid hañ ſkilſt/ enn lifer þo/þegar hun fer af Lÿkamanum.

Þeſſum Eilijfa og ſaña Hirder Sælnanna befalar S. Stephan ſÿna Sæl/

þa

þa hann ſkal deyia. Act 7. Drotten medtaktu miñ Anda. Hia þeſſum Sælnanna Hirder girneſt S. Pall ad vera/þa hañ ſkilſt vid þeſſa Verölld/Philip. 3. Cap. Være nu ſo ad Sæler Maña lide j Burtu/ ſo ſem Ande Mans/ j Lopted/ og forgeinge + yrde ad ønguu ſem Vindur og Reykur/ þa kynne þær ecke ad vera hia Chriſto.

Item/Moyſes og Elias voru lifande a Fiallenu Thabor. So hafa Prophetãner ſialfer/ Chriſtur/Poſtularner marga vppreiſt af Dauda/ og lated Sælernar koma aptur j Lijkame ſijna. Þuiad ſo Bidur Elias til Drottens/ 3. Regum 17. Þa hann villde af Dauda vekia Son Eckiuñar. Drotten Gud/lat Sæl Sueinſins koma aptur til hans. Og Drotten bænheyrde Eliam/og liet Sæl Sueinſins koma aptur til hans/ Þar fyrer er Sælen ecke daud/ þo hun ſie burt faren af Lijkamanum/ Þui Spamaduren Bidur ecke vm ad hun ſkyllde verda lifande/helldur ad hun ſkule koma aptur til hans.

Doctor

Doctor Martinus Mirus

skrifar So hier vm

Ad Sælen sie Odaudleg/ ⁊ deyie ecke/ þa hun lijdur af Lijkamanũ/ þad bevijsar fyrst Guds Ord/ Matth. 10. Hrædist þa ecke sem Lijkaman deyda/ enn Sælena gieta þeir ei deytt/ Helldur hrædest þann sem Magt hefur ad kasta Lykama ⁊ Sælu j Heluijtis Elld/ Matth. 16. Huad stodar þad Mannenum þo hũ viñe allan Heimen/ eñ lijde skada a Sælu siñe? Matth. 22. Gud er Gud Abrahamis/ Jsaachs og Jacobs/ Gud er Gud þeirra ed lifa/ eñ ecke þeirra Daudu. So og kallar Blod Abels/ Gen. 4. þo hañ være daudur.

J añan máta bevijsast þetta vt af fyrstu Sköpun Mañsins/ þui ad þar vm talar so Moses. Og Gud Drotten giörde Manneñ af Jardar Dupte ⁊ blies lifanda Anda j Andlit honum/ og so vard Madurenn lifãde Sæl. Jtm̃/ Gud Skapade Mañeñ epter sialfs sijns Mynd/ epter Guds Mynd skapade hañ hũ. Þad vtleggur S. Pæll 1. Cor. 15. Og bevijsar ad Sæl-

Salernar Mañaña sie Odaudlegar. Sa fyrste Adam er skapadr j nætturlegt Lijf Enn sa annar j andlegt Lijf.

j Pridia mata / þa er slijkt augliost vt af Höfudgrein Endurlausnarenar. þuiad þo ad þesse Edla Skiepna Guds MANNSINS / sie fyrer Adams Synd sarlega fordiarfadur / og epter vorn Jardneska Födur er oss j Arf epterlated Dauden og Eilijf Fyrerdæmning / So ad þetta nætturlega Lijf þad er fullt orded med Eymd / og er þeim Andlega dauda vnderlagt / Og j staden þess Andlega Himneska Lijfs (j huoriu vier ættu til asetts Tijma ad lifa / og sijdan vpp j Himerijke tekner ad verda / Sem Enoch var) þa verdum vier nu þar j staden til Eilijfrar Heliar Pijnu / med Salu og Lijkama fordæmder. Samt hefur Gud vt af ovmræ delegum Rijkdome sijnar Nadar + Mysk unar / giefed oss annan Adam sinn eingetenn Son Jesum Christum / Þad er / Herrann af Himnum seiger S. Pall / Og so sem vier hofū nu Bored Mynd þss Jardneska Adams / so eigū vier og ad bera Mynd hins Himneska. 1. Corinth. 15. Pad er Christur

Christur hefur þad allt bætt og betrad sem Adam braut og fordiarfade. Synd og dauda hefur hann teked fra oss/Hime ryke og eilyft Lyf(til huörs vier vorum j önduerdu skapader)hefur hañ oss aptr veitt og giefed/so ad Lykamarner vorer munu a sydasta Deige ganga vt af gröf-unnni/Enn Saaler þeirra sem a Christum trua sia ecke daudan/og ecke koma þær fyrer Dom/ecke j Helvyte/Helldur ganga þær j giegnum daudan jnn j Eilyft Lyf Joh. 5. Apoc. 14. 1 Cor. 15.

j Fiorda Mata ber hier Vitne vm Bloded og dauden Heilagra Pyslarvotta þui ad þar fyrer hafa þeir ad önguu akt ad þetta stundlegt Lyf/ og hafa giefed syna Lykame j daudan/fyrer Guds saker ad þeirra Saler skylldu fa annad betra + Ædra lyf hia Christo/ Hebre. 11. Þeir hafa vered med Steinum sundur lamder j gegnum lagder/ med Suerde deydder. Og hafa hier ecke nöckra Frelsan fein-ged/af þui ad Gud hafde sied þm fyrer añad betra. Stephanus þa hañ skylde j Hel grytast/verdr hann fullur Fagnadar og hans Andlit liomar so sem eins

Engels/ ſier Himeneñ Open/ og Jeſum ſtanda til Guds Hægre Handar/ krypur nidur og kallar. Drotten Jeſu/ medtaktu mun Anda. Alÿka þa ſeiger S. Pall/ 2. Timoth. 4. þa hann ſkyllde koma fyrer Neronem Keiſara. Eg verd forn-færdur/ og minn ſkilnadar Tijme er fyrer Hende/ Eg hef vel fram̃ geinged/ mitt Hlaup hef eg endad/ Nu er mier fyrer Bu-en Korona Riettlæteſins/ ꝛ. et.

J Fimta mæta þa er til vitnis hier vm huörs Mans eigenleg Säuiſka/ huö-ri. þeir Ogudlegu kunna ecke ad veriaſt/ enn þo þeir giefe þui önguꝛ Vagt/ ſkey-te þar ecke vm/ vilie ogiarna j þÿſſu Lÿfe þar vppa hugſa. Samt ſem ædur predik-ar fyrer þeim optſinis/ Hiartad ꝛ Sam-viſkan. Og einkum finna þeir hier til/ a ſÿdaſta Tÿma ꝛ Daudans ſtundu/ þa þeir ſkulu fara j burt hiedan/ þa kiemr Ang-iſt og Kuÿde/ Alleina þeſſ vegna/ ad Sælen hun ſier þa ꝛ ſkyniar/ ad hun kañ ecke ad deyia med Lÿkamanum/ helldur hlÿtur hun j einhuörium Myrkraña ſtad ad va bunden/ ꝛ hallden j ſtorū Kuölum ꝛ Pyniñ/ allt til þÿſ Myckla Domadags.

Og so sem Lijflauser storglæpa. Menn skielfast af Hiarta / og hafa stora Pijnu Kusl + Angist j þra Samuitskum / þegar þeim er til sagdur þeirra aftóku Dagur og þeir eiga ad leidast wr Myrkuastofunne / + standa siñ Riett: Eins skiedur þa Ogudlegu / þeim er fyrer Augū þrra Dom ur / þar mz su hrædelega Mynd Daudans og Diófulsins / þar af fa þeir Skialfta og Kuijda / enda sitt Lijf med hrædslu + fara j Burt eptur seinasta Verse Vergilij Vitaque cum gemitu (Fremitu) jndignatione et blasphemia) fugit jndignata sub vmbras. Slijkt er eitt vijst Merke ad Mansins Sal hun er odaudleg /

Spurning.

Huar verda Salernar / epter þad Lijkamarner eru dauder?

Andsuar.

Saler þrra Goodu + Gudhræddu eru hia Gude / ecke sofande / og ecke Daudar helldur fyrer hans Auglite / lifa j Fride og Fögnude / eru gladar j Herranum Jesu Christo / og hafa fullan og allan Smeck

Þess eilijfa Lijfs. Þetta allt nefnest Abrahams skaut/ og Christur kallar þad Paradijs/ Luc. 15. v 23.

Bivijsa þad aff Ritninguñe
Psalm. 31. Drottenn/ J þijnar Hendur fel eg Anda minn/ seiger David.

J Predikun Salomonis/ 12. Cap. Aunden skal koma aptur til Guds/ sem hana hefur giefed/ J Vijsinda Bok Salomonis 3. Saaler Riettlaatra eru j Guds hende/ og eingen Kuól kiemur vid þær

Og a Krossenum seiger Christur til Ræningians. J Dag skalltu vera med mier j Paradijs.

S. Pall seiger/Philip. 3. Ad hann girnist ad fara hier fra/ v vera hia Christo

D. Martinis Mirus.

J huørium Stad eru Saaler þeirra Framlidnu?

Nockrer af þeim Heidnu/ sem þui trudu ad Saalen være Odaudleg/ voru j þeirre Meiningu/ ad þegar Madur Andadest/ þa fære hns Saal j aññan Lijkama. So meinte Pitagoras/ ad sijn Saal hefde

ædur vered j Euphorbio / og j Pyrro
fyrer þad / og skrifa margt vm soddann
Sælna Fluttning / Adrer disputerudu
vm Campum Elysium, huór ed vera
munde einhuórstadar vnder Jördenne / ein
Lystugur Alldengardur / med allra handa
vnnarsamlegum Blomstrum + Auóxtū /
þangad hielldu þeir ad fære Sæler fra
Fromu + Riettlatu / og hefde þar þeirra
Glede + skiemtā / Og skie ma / ad þetta
hafe vered epter hia þeim Heidnu / so
sem Neiste / af Lærdome Forfedranā / sem
predikad og sagt hafa fra Paradijs. Eñ
Guds Ord þad giefur oss adra liosare
Vndervijsan.

Fyrst vm Sæler þeirra sem trua a
Christum / ad þær kome til Herrans Jesum
Christum / Phil. 3. Cap. Eg girnest
i burt ad fara / og vera hia mijnum Herra
Jesu Christo. 2. Cor. 5. Vier girnust
ad vera langt fra Lijkamanū / Eñ nalæger
hia Drottne. Psal. 31. J þijnar Hendur
fel eg Anda minn. þu hefur endurleyst
mig / þu Sañleikssins Gud: Act. 7.
Drotten Jesu / medtak þu minn Anda.
Sapi. 3. Sæler Riettlatra eru j Hende

Drottins. Joh. 17. Fader. Eg vil ad
þat sem eg er/ ad þeir sie þar og lijka
sem þu hefur giefed mier?

II Þad avijsar og Ritningen / ad
þetta skie og verde jafnsnart/ þegar
Madur andast / og Saalen fer af Lijkas-
manum / Joh. 5. Þeir briotast j gegnum
Daudan jñ j þad eilijfa Lijf. Apoc. 14
Sæler eru þeir Daudu sem j Drottne
andast Amodo / j fra þssu/ jafnsnart/a
sama Momento / sem þr hier vid skilia.
Luc. 16. Þad bar til ad Lazarus + hñs
Saal var boren j Abrahams skaut. Luc.
23. Sañlega seige eg þier. J Dag skalt
t u vera med mier j Paradijs.

III Þesse Stadr j hvörn Sæler Riet
lætra safnast/ hann er a Himnum uppe/
2. Cor. 5. Vier vitũ þa þad Jardneska
Hws þessarar Byggingar nidur brotnar
þa höfum vier Bygging af Gude upp-
bygda/Hws þad sem ecke er med Höndum
giört/ helldur þad Eilijft er a Himnum.
So voru þeir Enoch og Elias upptek-
ner af Jördenne til Himens/ Gene. 5. 4.
Reg. 2. Og S. Pall vard upptekenn
j þridia Himin. 2 Cor. 12. Drotten mun

frelsa mig fra ỏllu Illu / og hialpa mier til sijns Himneska Rijkis /

Þesse Stadr hefr mørg Nøfn / z er ymis- lega nefndur j Heilagre Ritningu.

I Fyrst nefnest hũ Abrahams Skaut Luc. 16. Þuiad Abraham fieck Fyrerheit ed vm Christum / ad j hans Sæde skylldu Blessast allar Þioder a Jỏrdenne / Gen: 12: Hañ sa og Christum / Joh. 8. Abraham ydar Fader gladdist vid / ad hann skyllde sia minn Dag / og hann sa hann z vard gladr vid. Gen. 18. Birtest Christur hỏnum / þa hann villde fordiarfa Sodoma / z veiter hỏnum þa Bon / ef ad tiu Riettlæter yrde fundner j þm Stad / þa villde hann vægia hinum ỏllum / Abraham vard og i Fyrermynd synt / þa hann ætte ad fornfæra Isaach / huỏrnen ad Christur skyllde verda Forn og Offur / og læta deyda og drepa sig fyrer oss: A þennan Christum hefur Abraham / sett sijna Tru / þar fyrer er hũ kalladur Fader allra Truadra / z aller þeir sem epter hm̃ hafa burt fared af þessũ Heime / vm þa talar Ritningen / ad þeir sie j Abrahams Fadme / Þad er / Þeir eru niotande ordner

Abrahams Fyrerheitis / og eru komner til Christum. Og þtta Maltæke Ritningarennar er miog liufleg og lystugt. Þui ad so sem ein Moder tek ur Barnkind sijn a sier j Fadm / og gledur sig af henne / Eins vill þa Christur taka oss sier j Fadm / og af þurka öll Tären af vorum Augū / Esa. 58. Huad hellst fyrer Neyd Eymd Angist vier lijdum hier / þad vill hañ oss med Eilijfre Glede endurgiallda
II Þesse Stadur kallast + Hönd Drottens / Sap. 3. Saler Riettlätra eru j Hende Drottens. J þijnar Hendur fel eg Anda minn. Þegna þess / ad vier meigum þar vera obrædder / þar er vernd + skiol þui þar j þeim Stad kann oss eingen ad skada / þar bliota aller vorer Ovinar / Dauden / Diofullen og allur Heimuren ad läta oss vera kyrra + j Fride / þa ma so segia

Ad portum veni, Mors peccatumq; faceße:
Cum Christo vita, Læticiaq; fruor.
J goda Höpn eg komen er /
Synd og Daude vijk fra mier /
J Christo hef eg Fögnud þann
Og Lijf sem alldrei endast kann.

III Sa Stadur kallast Land Lifande Manna. Psalm. 27. Eg true þad eg mune fa ad sia þad gooda Drottins / a Lande lifande Manna. hier j Heime heiter þad so Media vita jn Morte sumus, Medan vier lifum erum vier vmuafder med Dauda/Enn þar er þad rietta Lijf.

IIII Su Himneska Jerusalem/ Heb. 12. Þier erud nu komner til Fiallsins Sion/til Borgar þeirra Lifondu Guds/ til Himneskrar Jerusalem /til margra þusund Engla/og Safnadarens þeirra Frumgietenna sem a Himnum eru skrifader/ ꝛ til Guds/til Domara yfer ollum Hlutum/ til Andañа algiorlegra Riettlatra/ ꝛ til Medalgangara þins nyia Testamentis sem er Jesus Christus/ ꝛ ct. Apoc. 21. Eg sa þa Heilogu Borg/ þa nyiu Jerusalem/ ofan fara af Himne fra Gude/ til reidda/ꝛ ct. Jerusalem þydest Fridarsion / Visio Pacis, þar komum vier j Frid/þar hefr oll Ovilld enda/Þuiad mz þui/ad Gud hñer Forlijkt vid oss/ þa hliota allar Skiepnur ad lata oss j Fride vera/Hier j þessu Lijfe geingr þad so til. sem þar seiger Intus Paus-

Pauores Foris pugnę. Hid ytra er Ofridur. Hid jnra Otte/2. Cor. 7. Jtm.
Nunquam Bell bonis, desunt discrimina nunquam,
Et cum quo certet, Mens pia semper habet:
Christenn hefur huör stödlegt Strid/
So Stund er alldri a mille/
Andskoten giefur önguan Frid/
Ei Holld nie Heimuren jlle.
V Jtm / Hws vors Himneska Födurs og vort Födurland / Joh. 14. J mijns Födurs Hwse eru margar Vister / Phil. 3. Vort Födurland er þar vppe a Himnum 2. Cor. 5. Oss forleinger heim / ad vera hia Drottne. Fyrst j vpphafe vorum vier skapader til Eilijfs Lijfs. Enn vegna Syndanna þa erum vier rekner j Eymd og Vtlegd / eins og Adam var vt reken af Paradijs / Og Cherubin varde Dyrnar med nöcktu sueipanda Suerde / Genes. 3. Þessar fögru Paradijsar Dyr hefur Christi opnad aptur / So Cherubin stendur þar ecke fyrer leingur / sie Gude Lof og Dyrd Heidur Amen. Pad hann er orden og einn Pilagrijmur / + er komen j vora Eymd / so ad hann take oss heim med sier Joh. 14. Eg vil koma + taka

ydur

ydur til mijn/ so ad þier sieud þar sem eg er

VI Item/ Eilijfar Tialldbwder / Luc 16. Gióred ydur vine af þeim Oriettferd uga/ Mammon/ so ad/ þegar þier þurfid vid/ad þeir take ydr þa j Eilijfar Tialldbwder. Þuiad allar Vister þessar Veralldar/óll hws + Herberge/Slot Kastalar bliota ad taka eirn enda/+ j Bióꝛtu Bæle a sijdasta Deige vppbrenna/ 2. Pet. 3. Cap:

VII Item/ Mustere/ Alltare/ Stoll Guds/ Apoca. 6. Eg sa vnder Alltarenu Sæler þeirra sem lijflatner voru fyrer sókum Guds Ords og Vitnisburdarins. Item/ 4. Cap. Þeir fiellu nidur fyrer Stolnum. Item/ 21. Cap. J Musterenu/ + ct.

Christur er þad þægelega Alltare/ Esa. 60. Og Nádarenar Stoll/Rom. 3. J þeim sem Gud akalla/ hann lofa + dyrka/ og hvórs vegna Gud hann heyrer þeirra Bæner/ og lætur sier þeirra þackhlætis Offur vel þocknast.

Syur-

Spurning.

Huad hafast Salernar ad hia Gude?

Andsuar.

Þær skoda Gud Drottenn Auglite til Auglitis / vmgangast med Christo / verda Hluttakarar sannarlegrar Glede og Huggunar / bijda epter Vppriso Holldsins / og ad þær mættu komast aptur til sinna Lijkama / so allur Madurenn med Lijfe + Salu verde fullkomlega sæluholpenn / og lifa eilijflega.

Biviisa þad.

Luc. 16. Seiger Christur ad Sal Lazari hafe vered borenn af Einglum Guds / j Fadm Abrahams / þar hann fieck Huggun.

Johann. 14. Seiger Christur / Enn þo eg fare j burtu ad tilreida ydur Samastad / þa vil eg þo koma aptur / + taka ydur til mijn / so þier sieud þar sem eg er. Og S. Pall girnest ad skiliast hier vid / + vera hia Christo:

D: Martinus Mirus.

Huad vm Salernar lijdur / og huad þær

þær giðre og hafest ad til Doms dags/
þad verdur ecke hurad nie vt talad. S.
Páll seigest hafa heyrt ovmrædeleg Ord
þau eingen̄ Madur kunne vt ad tala/ 2.
Corinth: 12. Esaias og Paulus s͞r med
kienna/ad huórke hafe Auga sied/nie Eys
ra heyrt/ og ecke hafe j nóckurs Mans
Hiarta komed/ huad Gud hefur til bwed
þeim sem hann elska/ Esa. 64. 1.
Corinth: 2.

Nóckud lijted seiger Ritningenn oss
hier fra/ so oss skule hier epter langa.
Enn þad vier vitum/ þad er ecke nema
Halfuerk/ og vier siaum þad so sem j
Speigle/ j Rædgatu/ 1. Corinth. 13.
Pad er eñ ecke openberad/huad vier mun
um verda/ 1. Joh. 3.

Fyrst sia þær Gud/Auglite til Aug-
litis/ 1. Cor. 13. Joh. 17. Þetta er þad
eilijfa Lijf/ ad þeir þeckia þig Gud Fa-
der. Item/ Fader/ eg vil ad huar eg er/
þa sie þeir og þar sem þu gafst mier/ so
þeir siae mijna Dyrd/ sem eg hefe haft
hia þier ædur enn Heimurenn var grund-
ualladur. Joh. 14. Þier munud sia mig
Eg life/ og þier skulud lijka lifa/ og af
þui

þui skulu þier vita/ ad eg er j Fødurnum
þeir j mier/ + eg j ydur.

J aňan Máta losa + Dyrka þar Gud
oaflátanlega/ syngia med þeim Heilögu
Guds Einglum/ Sanctus, Sanctus,
Sanctus, Te Deum, Apoc. 6. Þar eru
vnder Alltarenu/ þad er/ þar til bidia +
lofa Gud fyrer Christum. Apoc. 7. Og
eg sa einn mýken Skara/ huórn eingen
kunne ad telia/ af øllum Þiodum Folke +
Tungumálum standa fraṁe fyrer Stol-
num + fyrer Lambenu/ skryddā hujtum
Klædum/ høfdu Palmavid j þeirra Hön
dum/ kølludu med hárre Rødd + sögdu
Heilsa sie þm sem a Stolnum situr/ vor
um Gude + Lambenu. Og eiñ Aulldung
anna sagde til mijn. Huerier eru þesser?
og huadan eru þsser? Eg sagda. Herra
þu veist þad. Og hann sagde til mijn.
Þsser eru þr sem komner eru wr storum
Hørmungum/ + hafa þueiged sijn Klæde
j Blode Lambsins/ þar fyrer stāda þeir
fyrer Guds Stole/ + þiona honum Dag
+ Nott/ j hans Mustere.

J þridia máta/ hafa þar storan
Fögnud og oseiganlega Glede af vmlid-

num Krosse og Mótgange/ Psalm. 16.
Fyrer þinne Augsyn er nægd Fagnadarins
og lystelegt Lijf til þinnar hægre Hand-
ar Eilijflega. Luc. 16. Verdur Lazarus
huggadur/ Apoc. 7. Sa sem a Stolnum
situr Byr yfer þeim/ þeir munu ecke lijda
Hungr nie Þosta/ ꝛ Hite Solarennar mun
ecke falla yfer þa/ Lambid a Stolnum
fodrar þa/ og leider þa til lifande Vatz
Brunna.

Vissulega munu ꝛ Sælernar þeckia
huór adra/ og lifa til samans/ j sannre
Elsku og Kiærleika/ hafande forlengíng
Aast og Hneigíng gooda til siña/ sem eim
nu eru epter j þessum Tymdar dal/ spyr-
iast fyrer af þeim Heilögu Englum/ og
sijn a mille af þeim sem þa eru fyrer skie-
mstu hiedan farner/ huad vm þa lijde/
huórnen þeim gange / Og bidia aller til
lijka fyrer Fatæke Christine / sem hier er
nu a Jördunne/ velkijst ꝛ Krosse og Mót-
gange.

Ad sijdustu þa skal vita/ ad sa Þrra
Fögnudur sem þær hafa til seinasta Da-
gs/ hann er ecke med öllu fullkomlegur/
so sem hann man vera epter Vpprisuna
C. Eilijflega

Eilijflega. Þuiad/m3 þui Fra Lijkamer liggia enn nu vnder Jördunne/ þa forleinger þær/ og þær anduarpa Daglega epter þeirra Endurlausn Apoc. 6. Drotten þu hinn Heilage og Sannarlege/ huörsu leinge dæmer þu/ og hefner ecke Blodz vors/ a þeim sem a Jördunne bwa. Og þm/ sierhuörium einum vard giefen huijt ur Klædnadur/ + var sagt til þeirra/ ad þær huijldest vm eina litla stund/ þangad til ad þeirra Samþionar + Brædur kiæme þar til/sem Lijflatast ætte lijka so sim Þr. So mijked höfum vier j Gudz Orde v.. Sæler þeirra Riettruudu/ huad þær giore/ og huad vm þær Lijde.

Þesse Lærdomur er þm Riettruudu Stor Huggun/ þegar Gud hann Kallar j burtu fra þeim Konur + Börn Bændur eda Forelldra/eda adra gooda Vine/ þa vita þeir ad þeir burtsöfnudu eru j þeim Stad/ þar þeim geingur allt vel/ og eru lauser vid alla Olucku/hafa ecke nöckurn Hlut ad ottast/hafa huijtan Klædabwnad/ Þad er/ Nytt Himneskt Lios/ nyan Fögnud/hafande Palmauid j sijnum Höndum/ Þad er/ þeir hafa alla hlute yfer vnned

yferbuned/ Og fyrer Christum Siguren feinged. Apoc. 7. Peir hafa ecke gleymt oss/ vier höfum j önguan mata misst þa/ helldur þegar sa Daguren kiemur, sem kallast af S. Petre. Act. 3. Dies Restitutionis omnium/ Þa munum vier finnast aptur med Glede + Fögnude/ þa skal einginn Daude skilia oss ad / eilijflega. Þessa mille skulum vier hallda Sælum vorum med Þolenmæde/ og hugga oss vid þessa sælu Von.

Spurning.

Huar blijfa Saler þeirra Ogudlegu?

Andsuar.

Þeim verdur kastad ofan j Heluijte/ og þar kueliast þær og pijnast/ so sem skrifad stendur Psalm. 49. Þeir liggia j Helvijte so sem Sauder/ og Dauden nagar þa.

Psalm. 54. Dauden yferfellur þa/ + j Heluijte hliota þeir ad fara lifande.

Luc. 16. Vottar Christur/ ad sa hinn Rijke Madur sie j Heluijte og Kuölum/ og pijnest þar j Elldsins Loga.

2. Pet. 2. skrifar Postulen / vm Diöflana
ad þeir sie af Gude bundner med Hleck-
um Myrkranna / og yfergiefner / ad þeir
til Domsins vardueitter verde.

D. Martinus Mirus.

I Sæler þra Fordæmdu eru j Heluij-
te / Psalm. 49. Þeir fara epter Fedrum
sijnum / ꝛ Lioſed sia þeir alldrei ad eilij-
fu / þeirra Offtæke hefur enda / j Heluijte
vda þeir ad vera / 3. Bok Mos. 16. Og
þegar Moyses hafde vt talad þesse Ord
sprack Jörden og liet vpp sinn Munn / ꝛ
suelgde Chore Dathan og Abiran / ꝛ 350.
Menn med þeim / sem stodu hia þm /
og þeir foru Lifande ofan j Heluijte / og
fyrerforust fra Almuga Drottens

II Þangad fara þær jafnsnart sem
þær lijda af Lijkamanum Joh: 3. Huör
hann truer ecke a Sonen / sa mun ecke sia
Lijfed / helldur mun Guds Reide blijfa
yfer hönum / Item hañ er allareidu dæm-
dur.

III Huad vm þeirra Sæler lijde / þad
kienner Christur Luc. 16. Þar hañ seiger
fra þeim Rijka Manne.

Fyrst / er Þrra Vmgeigne ꝛ Vist med
Diöflunum

Diöflonum / huöria þeir sia fyrer Augum Nott og Dag. Þuiad þeir eru j Heluijte 2. Pet. 2. Gud hlijfde ecke Einglönum sem syndgast höfdu / helldur steypte þeim til Heluijtis.

J aññan mata / lijda þær Pijnu + Kuöl Luc. 16. Þuiad eg kuelst j þessum Loga Psalm. 21. Þu giörer þa so sem logande Elldz Ofn / Sapi: 5.

J þridia mata / hropa þær og kalla ępa + yla / Klagande yfer sijnum Syndum / Bok Spekeñar 5. Cap. Vær höfum fared villt: Þañ rietta Veg höfum vier ecke ratad. Vier höfum ecke geinget nema a oriettũ skadsömum Veige / af Vegum Drottens höfum vier ecke vitad. Huad hialpar oss nu Hoffrakt / huad hialpar oss nu Rijkdomur / og Metnadur / allt er þad burt lidid so sem Skugge / sem Skip a Sioar Bylgium / sem Fugl j Lopte Eins og ein pijla / so höfum vier enda feinged / og ecke synt a oss Merke nöckra Dygda og Mannkosta / og j Jllskunne höfum vier eydt vorum Lijfdögum.

J fiorda mata / þa þecker þar huör Sæl adra / + hafa eins Siñe / eitt Hugar

hel/ eins Affectus til ſinna/ ſo ſem þar ſtendur/ Luc. 16. Þa bid eg þig Fader/ ad þu ſender Lazarum j mijns Födurs Hws/ þuiad eg hef ſiñ Brædur/ ad hann vitne fyrer þeim/ ſo ad ecke kome þeir j þeñañ Kualaſtad.

Þetta er ein aluarleg jdranar Prediku/ fyrer þa Ogudlegu/ ſo ad þeir læte af þeirra vonda Veige/ og ſnue ſier til Guds nu a medan Nadareñar tijmeñ er/ ⁊ drage þad ecke vndan til añars Heims/ Þui þa er ofleinge bedeð / So vottar Guds Eingell/ Apocal. 10. Eg ſuer vid þañ lifanda/fra Eilijfd til Eilijfdar/ſa ſkapad hefur Himeniñ/ Jördena ⁊ Sioeñ og allt þad þar er jnne/ þad hiedan j fra ſkal eingeñ Tijd vera framar meir(þad er ad ſkilia) til ad giöra Jdran/ og ad fa Nad og Myſkun. Hactenus D. Mirus.

Huar fyrer ſeiger Heiløg Ritning ad þeir Framlidnu ſofe ⁊ huijle ſig?

Af þui ad þeirra Saler þar huijlaſt epter Mædu og Erfide/ Sorg og Mot-
læte

løte/ sem þær lided hafa j þssum Heime. Aňars sofa Sælernar ei nie huijlast hier/ huørt sem þær eru j Lijkamanum/ edur fyrer vtaň Lijkamaň/ Helldur lifa þær + hafa þeirra Hrœringar og Verkaner/ Hier vm stendur/ Apoca. 14. Sæler eru þeir Daudu sem deyia j Drottne/ Nu/ Amodo Jafnsnart/ ja/ Andenn seiger/ Þær hafa Huijld epter þeirra Erfide.

Eň so mijked siň Lijkame þeirra Fram̃lidnu áhrærer/ þa huijlast þeir ad sǒn nu j þeirra Suefnhwsum / Grǒfǒnum/ Huiad þo þeir fwne/ rotne/ þa verda þr þo fyrer Guds Sonar Raust vpp aptur vakter/ so sem hefdu þeir huijlst og sofed/ ecke nema litla Stund/ so sem seirna verdur meira vm talad.

Er huørge nøckur aňar Stadur/ þyrer vtann Himerijke og Heluijte/ þangad Sæler Manna meiga fara/ þær sem ecke komast j Himerijke/ og ecke helldur þara j Heluijte?

Papistar seigia ja/ + kalla þň Stad Purgatorium/ hreinsanar Elld/ Enn vier

 seigiu

seigium var huert nei til. Huiad Heilög Ritning/huór ed oss alleina vïsar a þañ rietta Veigen/ hun veit ecke ad seigia af nöckrum Stad/ nema Hïmerijke og Hel-viti/ þangad sem framlidenna Manna Saaler skulu fara. Huar fyrer? Huiad Christur hañ skipter öllu mannlegu Kyne j tuo Flocka/sumer eru(seiger hñ)truad-er/sumer Vantruader/So seiger Johañ-es 3. Cap. Aller þeir sem a Christü trua/ skulu ecke fyrerfarast/ helldur hafa eilÿft Lÿf. Huór a hann truer/ sa verdur ecke dæmdur/ Enn huór hann truer ecke/ sa er alla reidu dæmdur/ þuiad hann trude ecke a Nafn eingietins Guds Sonar.

Eins med sama hætte talar Johañ-es Skÿrare j sama Capitula/ Huór hann truer a Soneñ/ hañ hefur eilÿft Lÿf/ Eñ huór hellst sem ecke truer Synenum/ hann fier ecke Lÿfed/ helldur blÿfur Guds Rei-de yfer hönum.

Eiga Menn ad bidia fyrer þeim Framlidnu?

Med þui ad þad er vïst og liost/ ad Saal-

Sælernar / þegar þær skilia vid Lijkam-
añ / þa fara þær annad huórt j Paradijs
j eilijft Lijf / ellegar j Heluijte / til Fyrer-
dæmningar / Þuiad af þridia Stad veit
Ritningeñ eckert / þar Sælernar skule ve-
ra / huórke þeirra Sæluholpnu / nie hell-
dur þeirra Fyrerdæmdu / Þa fylger omot
mælanlega þad epter / ad vier eigum ecke
ad Bidia fyrer þeim Framliðnu. Þuiad
sie þær j Paradijs / hia Gude / j mestu
Sælu / Fógnude og Vnadsemd / þa þur-
fa þær ecke vid vorrar Fyrerbonar / so
sem Papistar meina. Eñ sie þær j Helnij-
te / og fyrerdæmdar / þa stoda ei þeim nie
hialpa nóckrar Boner eda Bæner / Burt
þadan ad komast / Þuiad so er asett / ad
huór og eirn medtake þad sem haň hef-
ur j þessu Lijfe til vnned / sie þad illt eda
gott / 2. Corinth: 5. Og þegar Eikenn
fellur j Skogenum / falle hun j Nordur /
eda Sudur / eda j huória ætt sem hun fel-
lur / þa liggur hun þar. Þetta er þ sem
Abraham talade til hins rijka Mans /
Luc. 16. Þar er stor Ofæra stadfest a mil
le vor og ydar / so ad þeir siñ fra yd: vil-
ia fara til vor / gieta þad ecke / og ecke

helldr hiedan fra oss ofañ til ydar fared.

11 Allar Bæner hliota ad koma af Truñe/enn Truen hun stendur og forlætur sig/ álleinasta/ vppa þad sem Gud hefur j sijnu Orde talad og tilvijsad. Nu er j Guds Orde ecke nóckur Bifalning edá Skipan/ad Menn skule bidia fyrer þeim Daudu/þar fyrer þa kunna soddan Bæner ecke ad skie af Truñe. Enn huad hellst ad ecke skiedur af Truñe/þad er ecke alleinasta Oriett/helldur Synd. Þar fyrer er auglióst/ad Bæneñ fyrer þeim Daudu/ sem er Sælumessur/og Vigilíur/þad-er allt onytt + til einskis.

Iohannes Gigas

Eiga Menn ad bidia fyrer þeim Framlidnu?

Nei/ Þuiad þeir sem j Drottne eru sofnader/ so sem Simeon/ Stephanus/ Þrra Sæler huijla j Fadme Christi/kienna ei til nóckra Kuala/Sapien. 3. Joh. 3: Þar fyrer þurfa þær óngra Bæna vid Enn huórier sem an Jdranar/ j Forackt- an Guds Ordo og Heilags Sacrament-

is

le Burtu beyla / þeir koma j Anöl + Pijsler / þar fra verdur þeim hvorke med Bœnum nie Aulmősum hialpad / Hic vita aut amittitur, aut acquiritur, seiger Cyprianus / Þad er / Hier j þessu Lijfe missir Madur Saluhialpena / eda fær hana. Þar fyrer skulum vier hafa Rad S. Pals / + fylgia hans Reglu / 1. Thessa: 4: Og læta þa huijlast sem framlidner eru. Hæc Gigas.

Nőckrer vilia beuijsa af 2. Bok Machabeorum / ad Mienn eige ad bidia fyrer þm Framlidnu / Þar Judas sende 12000 Peninga Silfurs til Jerusalem / til ad offra fyrer Synder þrra sem fiellu j Bardaga / + ct. Enn þetta hefur ecke vppa sier / þuiad huőr Madur veit ad þær sőmu Machabei Bækur hafa alldrei reiknadar vered j bland Hőfudboka Heilagrar Ritningar / Þo þær sie goodar og gagnsamar til ad lesa / Þar fyrer ma vær þm̃ ecke sr Biuijsast / þ sem ahrærer Lærdom christelegrar Truar. Þar med / Huad kiemur þad vid oss huad adrer giőrt hafa? Eda viliuni vier nu hid fyrsta verda Gydingar? Þad eirn edur aũar giőrer / þad er ecke

ecke ſtrax riett / Helldr ſkal Madur dœma hóndla og breyta epter Guds Orde / og hans Lógmæle.

Og þo ad þad være ſatt ſem ſkrifad ſtendur i Bokum Maccabeorum / þa hefr þad ecke vered annad enn Levíta Offur og kom ecke þeim Framlidnu til nóckrar Hialpar. Þviad epter vijſan Lógmælſins hefur alldrei nóckurt Offur jñſett + ſkickad vered fyrer Framlidnum.

So er þad óllum vitanlegt / ad af Hreinſunar Ellde viſſu Gydingar alls eckert. Þui vilium vier nu hier tala nóckud vm Hreinſunar Ellden.

Vm Hreinſunar Ellden.

Vorer Motſtandarar Papiſtar / þr hallda og kienna ſo / Ad Sæler Chriſtenna Mana / þeirra ſem hier i Lijfenu hafa ecke vered med óllu gooder

Fromer /

Fromer / og ecke helldur med öllu jller og Hreckvijser / helldur so Bilbeggia / þeser þegar þeir deyia / og fara af Heimenum þa hliota þeir ad fara j skyrslu Elld / og j hönum ad verda hreinsader af Syndön um / so sin Gull + Silfur hreinsast j Elld enū. Þuiad med þui / Gud er Nadugur + Myskunsamur / þa fyrer giefur hañ þeim Syndernar fyrer Christi saker. Enn med þui hañ er Riettlætur / þa verda þeir ad lijda nöckud Straff. Þar fyrer læt Gud Drotten þeim vppa lagt vera sierlegt Straff / + sierdeilis Pijnu / sem vara skule nöckra stund / + vm til settan tijma a þm liggia / þangad til ad þær hafa Bætt fyr er Syndernar / og nogleg a Pijnu fyrer þær lided. Soddā Straff + Pijnu fyrer Synd ernar hliota þeir ad lijda / annad huört þessa Heims / i Kuölum og Pijslum Sær um og Siukdome / edur annars Heims i hreinsunar Ellde / epter þui sem þr fara Burtu af Heimenum (Enn soddan Kualer + Pijsler / kuña ad styttast / med Aulmössu giördum + ödrum goodum Verkum) og epter þui sem þær hafa til vnned og verk ad / þa verda þær pijndar / meir eda min dur. En

vr. Enn vr þessū Hreinsunar Ellde þeim ad Hialpa/ so þeir frelsest þadan sem fyrst/eda ad þeirra Pijsler verde linare/ þa er Rad til i hia þeim sem epterlifa/ ꝛ þetta verda þeir ad giöra/ med Messum/ Vigiliijs/ Aartijdum/ ꝛ ct. Þar til hafa þeir til lagt og fundierad/ Sælumessur / Salutijder/Reykelse/Offraner Liosakucitingar/Sorgarlestra og añad/ hier til hafa Menn keypt Mwka/Presta Nuñ. Hier voru til setter sierleger Dagar/epter Andlaat hins fram farna/þritugaste/fimtugaste/allra hellst Artijdar dagurenn / med storum Aulmösu giöfum. Þar hafa Menn(so Sælernar skylldu þui fyrre Frelsast vr Hreinsunar Ellde) grafed þa i Kirkium og Chorum/ Jam/ fyrer Alltare/i Messu Klædum/i Mwka Koppum/giefed Gotz ꝛ Garda og storar Hafur til Kirkna/Klaustra/Capellna stigtad ad syngia Sælumessur/med Söngum / Ceremonium / Kniefölllum/ Liosakucitingum/fyrer Mariu Lijkneske ꝛ ödrum Lijkneskium. Ofañ a allt þetta komu nu vm sijder Indulgentię Papales, Pauanna Aflaat/ huar med Meñ meintu ad

ad þeir kynne ad leysa wr hreinsunar Ellde / huória Sæl sem Menn villdu / fyrer Gull/Silfur og Peninga.

Er þesse Meining og Lærdomur Papistanna riettur og sannur?

Langt er þui fiærre/Þuiad hier med verdur Guds Son suiptur sinne Æru / Þeta er til minkunar hans Embætte + Forþienañ/Ja/hañ verdur hier med hid allra smanarlegasta minkadur og vanuirtur Þuiad / huad er slijkt annad eñ so sem ad være hans Pijna og Daude ecke nogleg + fullkomleg Boot fyrer Syndernar? eins + vier þyrftū ad leggia þar nóckud til sialfer. Og huad verdur þá af þui sem Esaias seiger / 53. Cap. Refsingen liggur a hönū / vppa þ vier skylldum hafa Frid / og fyrer hans Beniar erum vier heilbrigder ordner. Hefdum vier kunnad ad hialpa huór ódrum / huar fyrer þurfte þa Christur ad taka Manndom / a sig / lijda Pijnu og Dauda?

Eins og hefde hñ med sijnu Blode / sinne

sinne Pijnu / ecke fullkomlega bitalad fyrer allar Synder / helldur fyrer nóckrar / fyrer hinar adrar skylldū vier sialfer bitala og Fullnægiu giöra. Er slijkt ecke vorum Herra Christo til storrar Vanæru? So sin̄ ecke hafe han̄ alleina forþienad + vtuegad oss vora Sæluhialp / helldur og vier eirnin lijka med? Þuiad Esaias j fyrnefndre Grein / talar ecke alleinasta vm Skulldena / helldur + lijka vm þa Pijnu + Refsing sem vier med riettu ættum ad þola og lijda / fyrer vorar Afertrodslur og Synder:

Skyllde Skyrsluelldur vera / þa være Gud ranglatur / ef hn̄ liete þa Rijku sem Peninga giefa / til ad messa / bidia fyrer sier / + Gooduerk þeirra Andlegu Klausttra Manna keypt gieta / komast fyrr wr hreinsunar Ellde / helldur enn þa Fatæku sem ecke hafa par til ad giefa / og þo ad so være / ad Riettlæte Guds villde so vera læta / ad Men̄ skylldu bæta j hreinsunar Ellde / fyrer sumar Synder / huórnenn mun þad ganga til þeim sem lifande eru þa Doms Dagur kiemur? Þa hreinsunar Elldur hefur enda / þui so kienna Pa-
pistar

pistar/ad hañ skule ecke vara leingur eñ til Doms Dags/ Huórnenn munu þeir þa fa Bætt fyrer Syndernar j hreinsunar Elldenum/ fyrst hañ er ecke til? Huórneñ gietur Guds Kiettlæte fullnægia Ordeð? Þui ad/ skule þeim framlidnu Sælum hialpad verda/ med goodum Verkum/ þ sama er Gudlöstunar Lærdomur/ Ja/ Vanuirda/ Smæn og Niþnkan Herrans Christi/ sem ædur er sagt.

Huad a eg þa ad hallda af Hreinsunar Elldenum?

Hann er ein Fabula/ vppkueikt Lyge heidinna Skallda/ þr ed af Gude alls eckert vissu/ Þuiad Plato eirn gamall heideñ Philosophus/ og Spekingur/ huór ed lifde nær 400. Arum fyrer Hingadburdeñ/ hañ skrifar vm hreinsunar Elldeñ/ j Bokenne Phedone/ eins j allañ mata/ so sem Papistar hafa hañ vtmalad/ Eins giörer + Virgilius 6. Æneidos/ Og Gregorius Paue/ j þeirre Bok sem kallast Dialogi Gregorij. Hañ Beuijsar þennann hreinsunar Elld ad vera/ med einu Æfinn

Æfintyr/um halfbrenda Nuñu/ Libr. 4. Cap. 51. Enn so bar til. Nunna var j Klaustre nöckru/ hun hiellt hreinlijfe/ enn þo var hennar Lóstur sa/ ad hun var miög skrófsul og j Ordū sijnum onyt. Nunna þesse foor ad Deyia/ og var grafen j. Kirkiu. J sama Klaustre þa var einn Kluckare/ hann Dreymde um Nott/ ad hönum þotte þsse Nunna leidd vera jnnfyrer Alltare/ og þar var henne j midiu sundur skipt/ og var annar Partur þar Brendur fyrer Alltarenu/ annar obrendur læten. Ad Morgne Dags/ sagde hann hinum ödrum Munkum fra þessare Syn þr foru ad skoda/ og fyrer Alltarenu þar Nunnan hafde half brend vered/ þa sau þr lios Merke Elldsins/ a Golfgriotenu huar af þeir þottust vita/ ad þad var Satt sem Kluckaran Dreymt hafde.

Sia. þesser eru þr Prophetar/ Postular, Doctores og Lærefedr/ sem fyrst hafa kom[i]d upp m[ed] þessa Grein pavalegar Truar. Grunduöll/ eda vitnisburd heft hreinsunar Elldzönguñ j Heilagre Ritningu. So þ er augliost/ ad ecke hefur Heilagur Ande helldur Diöfullen þeña Lærdom jnnleidt i Kristnena

j Christnena/vm Hreinsunar Ellden. So ad hinn Heilage Augustinus/ sa ed leinge hiellt fast a Philosophia Platonis/ med þui hann var fyrst Heiden / hann ratar hier ecke fram̃ vr/ + hefur vered efasamur/ + miog med sialfũ sier sundur þyckur/ j þessum Lærdome. Þar hann þo j øllum ødrum Greinum/hefur sijna vissa Meining j liose læted/ Enn j þessu Efne hefur hann ecke vitad/huad hann skyllde hallda. Þuiad adur en hñ tok christelega Tru/ og a medan hann var Heiden/ þa hefur hann hallded ad purgatorium være: Enn sijdan þa hann var Christen orden/ og hañ sañ ecke eitt Ord j Heilagre Ritningu hier vm/ þa hefur hañ vered oviss + efasam: huørt Hreinsunar Ellder være eda ecke/ Og þetta vottar Bok hans/er nefnest Enchiridion/ þar seiger hañ so. Ecke er otrulegt/ ad soddan meige skie/ epter Lijfed/ Eñ huørt þ er so j sanleika eda ecke/ þar er epter ad spyria. Og j añare Bok/De Fide & operibus þa seiger hñ eñ aptr. So sem mier þiker/þa er þad ecke olijkt Sannendum/ad Hreinsunar Elldur sie.

Og eñ aptur j ödrum Stad/ Non redarguo, quia forsitan verum est. Pad er. Eg er ecke j motepui/ kañ vera pad sie satt.

Og j ædur nefndre Bok Enchiridion skrifar hañ um þetta siñ hañ hefur ædur sagt/ eins so sem hann hafde pa funded pad/ og eins so sem hann visse ad pad være fullkomen Sañleikur. Eñ ecke leider hann hier frañ nöckur Rök/Bivisingar edr Vitnisburde af Skripteñe. Ja/j mote Ritningunne seiger hann so. Menn skulu hallda/ad Sælum Framlidenna verde hialpad/ med Fyrerbonum og Gudrækne siña teingdra Maña sem eñ nu lifa/ þgar peir læta syngia fyrer þeim Sælumessur/ e giefa Aulmósur j Kristelegre Samkundu.

Lijka vel/ pa vill þsse same S. Augustinus ei hallda/nie leyfa/ ad nöckr Stadur sie sa sem framlidenna Manna Sæler meige j vera/Nema añad huört Himerijke eda Heluijte. Puiad j Bokenne De peccatorum meritis & Remissione, pa seiger hañ so/Non est ullus ulli medius Locus, ut possit esse, nisi cum Diabolo, qui non est cum Deo/ Pad er/ Pad parf eingenn

ad hyra / ad ſa Stadur kunne ad vera nóckur annarſtadar enn annad huórt blyt ur/þu ad vera hia Gude/ eda hia Dióflenum. Añarſtadar fær þu huórge ad vera. Eins talar hañ j Bokeñe De Ciuitate/ Dei. Huór hann hrepper ecke þad eilýfa Lýf / ſa kann ecke ad vera nóckurſtadar annarſtadar helldur eñ j eilýfum Pýſlum ⁊ Pýnum/ þui þar er huórge neinſtadar ſa nóckur STADVR añar/ ſem Mañ kuñe ad blýfa og vera / Huór hñ er ecke j Himerýke/ſa hlytur ad verda j Heluýte.

Snóft ad ſeigia. Være nóckur Hreinſunar Elldur/⁊ hefde nóckur ætt ad fara j hann/þa hefde Ræningen a Kroſſenum orded ad gióra þad. Þui alla ſijna Daga þa giórde hann alldreĩ neitt Gott. Enn hier geingur allt ódru vijs til vm hann. Chriſtur ſeiger ecke. Þu ſkallt vera nóckur ar j Hreinſunar Ellde/ ⁊ bæta þar Synder þýnar/epter þad vil eg taka þig med mier j Paradýs. Helldur ſeiger hñ. Þu ſkallt j Dag vera med mier i Paradýs

J mote

J mote þessu setia Papistar

fram̃ fyrer oss nockrar Ritningarennar Greiner / huar med þeir vilia Be-uijsa/ad þeirra skyrslu Elldur han̄ sie til/ Sem er.

Psalm. 66. Transiuimus per ignem et Aquam,et eduxisti nos in refrigerium. Þad er/ vier hỏfum geinged vm Vatn + Elld/ enn þu hefur leidt oss wt/ + Endurlijsgad oss. Þad er ad skilia/epter þra Meiningu/ Þu hefur læted oss vesælar Sæler vera i hreinsunar Ellde/ og hefur leyst oss þadan aprur. En̄ huadan̄ er Vatn komed i Heluijte? Spyr þinn rijka Man̄ þar ad/Luc. 16. Hn̄ kan̄ ad seigia þier/ huỏrt Vatn er i Vijte eda ecke. Hugleid þu vel þan̄ allan̄ Psalm/þa fær þu ad merkia/ ad Dauid talar þar ecke vm nỏckurn skyrslu Elld/ helldur þackar hann Gude/ ad hann hefur i sijna Daga leyst og frelsad han̄ fra margre Eymd + Olucku.

Þeir koma + fram̃ med þessa Grein wr Pistlenum 1. Cor: 3: Huỏrnen̄ ad sier huỏrs Verk sie/þad mun Elldurenn reyna/

Og

Og skǿiñu þar epter / Hann sialfur mun verda holpeñ / þo so / so siñ fyrer Ellden. Med þessum Greinum vilia þeir bivysa / ad hreinsunar Elldureñ sie. Andsuar.

Hier til vil eg ecke ansa / helldur læt eg þeirra eigeñ Lærefǫdr Augustinum gie fa hier Suar til / Hañ vnderstendur ꝛ skilur þessar Greiner / vm vorar Hǫrmungar / Motgang / Harmkuæle / Neyd og Olucku / sem vier hliotum ad lijda i þessum Heime / þar Mañe geingur stundum a mote / enn stundum med / so þad er þa liett ꝛ bærelegt / Augustinus. in Psal. 29. Enchiridion ad Laurentium 67. ꝛ 68. Cap

Suma er þad / Huad hellst Papistar skrafa og kienna vm hreinsunar Ellden / þad er ecke nema Suik ꝛ Osañinde. Hier a Jǫrduñe hafa þr Christnu þeirra hrein sunar Elld / ganga i giegnum Sorg og Motgang / og verda ad lijda margskyns Kross Kuǫl og Pijnu. Þetta hafa þeir reynt / Jacob / Joseph / Dauid / Paulus / og adrer fleire. Enn þegar þeir deyia og vt af sofna / i sannre Jdran og Tru og Trauste til Guds / þa verda Saaler þra i hia Christo / ꝛ fiña ecke til nǫckrar Kua

lar/ eda Pijnu/ Sapi. 3. Roma ecke fyrer Dom/ Johañ. 5. Lifa fyrer Auglite Guds/ j Glede + Fögnude/ Þar fyrer syng lum vier riett j Lijksöngs Psalme vorū/ Eilijfann Frid Aundenn hefur/ Allt til Doms Dags Holldeð sefur/ + ct.

D. Martinus Mirus.

Huørt þar er Rad til/ ad hialpa Sælum Fordæmdra/ fra þui þær eru vid Lijkamann skildar? Og huad Menn skulu hallda vt af Hreinsunar Elldenum?

Vorer motstödu Meñ Papistar/ þeir hallda/ ad þegar eirn eda añar hefur ecke (a medan hañ lifde) fullnægiu Boot og Bitaling giört fyrer sijnar Synder/ + fer so ad deyia/ þa fare hans Sæl j hreinsunar Elld/ þar verde hun ad pijnast og kueliast/ allt þar til þær Synder eru fyrer Elldenn hreinsadar/ Enn þo sie þar Ræd til/ ad hialpa þeim þar j fra/ og flytta þeirra Pijsl og Pijnu/ med Sælumessum/ Artijdum/ Aulmösugiördum og ödrum goodum Verkum/ sem Meñ giöra ept=

ra epter þa Framlidnu / epter þui sem Romaborgar Kirkia bydur + skipar. Og af soddan Tilfelle er Euangelium a vorū Dögum vpp komed. Þar var eiñ Mwkur af Pauans Alfu vtsendur j Þyskaland hañ predikade so/ad huör hellst sem villde leysa wr hreinsunar Ellde Sal Födurs siñs / eda Modur sinnar/eda annara Na unga / sa skyllde giefa Peninga / Salum til Endurlausnar/Og jafnsnart/sem Peningureñ fielle j Kisteleñ / og giæfe Kling af sier(eda hliod)Jafnsnart fære Saleñ wr hreinsunar Ellldenum vpp j Himerijke Þesse Lærdomur er hiñ sierlegaste Grund vóllur/ huar vppa allur Pauadomureñ er bygdur / Og vid þennañ hreinsunar Elld hafa þeir Pauadomsins Biskupar Cardinalar/Abotar/ Mwkar/og Prestar vel vermt sig og bakad/og ærlega med þssu mote/ ovmrædelegu peninga giallde ad sier safnad.

Enn j giegn öllu þessu/ þa er þ vitanda/Ad soddañ Lærdomur er Lygd og Suik/og alleinasta vpp diktadur til þess og þar fyrer/ ad locka þar med Fie og Peninga af Mönnum/ og ad sier ad draga/

 ga/

Ga/ allrar Verralldar Gotz + Audæfe:
Beuijsingar til þessa Mals
eru þessar?

J fyrstu/ er ecke ad finna nöckurn Bokstaf/ nöckurt Ord j allre Bibliuñe vm hreinsunar Ellden/ huar hellst ad talad verdur vm Dauda + Afgang þeirra Truudu og Vantruudu. Jacob j sinne Banalegu giörde sitt Testamentum/ + Baud Joseph vm/ huörneñ hñ villde læta fara med siñ Lijkama/ epter sinn Dauda/ Gene. 49. So og siñast hia ödrum Forfedrum bæde sorgar Ord/ og Harmakuæde edur Lijkpredikaner/ Enn alldrei nöckurstadar verd ur þar gieted hreinsunar Ellds/ eda Sælumessna fyrer þeim Framlidnu. Fyrer Moysen hefur Gud sett og skickad Fornfæringar marghættadar/ enn alldrei nöckrar fyrer þm̃ Framlidnu. Hia Spamöñ önum eru margar aluarlegar Hootaner/ margar huggunarsamar Lofaner + fyrer heit/ Þar koma + fram̃ + eru eirneñ j lios lætner/ marger marger Leyndardomar/ eñ alldrei kiemur þar eitt Ord fram̃ vm hreinsunar Ellden. Þeir kieña vm Bænena huörneñ og huar vm Meñ eiga ad bidia/
enn

enn alldrei fyrer þeim Framlidnu / j hrein sunar Ellde. S. Pall talar margt og myked vm Kiærleiksins Verk / huad huør christenn Madur sie skylldugur ødrum ad veita / hann talar + vm Huggun epter þa Framlidnu / enn ecke gietur hann med einu Orde þeirra sem eru j hreinsunar Ellde.

S. Johañes hefur j sinne Apocalipsi miøg storar Sioner og Openberaner / eñ ecke eitt Ord vm hreinsunar Elldeñ. Snøgt ad seigia. Papistar hliota sialfer ad jata + medganga / ad af Guds Orde giete þeir ecke beuijsad hreinsunar Elldenn. Nu er þetta Axioma / edr Grein / Høfud REGLA j Christelegre Kirkiu / ad man Guds Ords / og þyrer vtan þad / þa eiga Menn huørke ad heyra nie medtaka nockurn Lærdom / Act. 20. Einskis hef eg duled ydur / þad nytsamlegt er / so eg hafe ecke kuñgiort ydur þad. Jtm / Gal. 1. Cap. Ef nockur kieñer ydur annad Euangelium / eñ þad þier hafed medteked / og þo þad være Eingell af Himne / þa sie hañ Bøluadur.

J annañ mata. Þa er þesse Lærdo-

mur hvert a mote Guds Orde/ Þad vijs-
sar oss ecke nema til tueggia Stada/ þar
framliðenna Manna Sæler eru/ sem er
annad huórt eilijf Sæluhialp/ellegar ei-
lijf Fyrerdæmning/Marc. 16. Huór hañ
truer og verdur Skijrdur/sa er Sæluhol-
pen/Enn huór ecke truer/sa verdur fyrer
dæmdur. Joh. 3. Huór hann truer a
Sonen/sa hefur eilijft Lijf. Huór hann
ecke truer/sa mun ecke sia Lijfed. Item/
Guds Ord kienner/ad Sæler þeirra truu-
du(sin fyrr er sagt)kome strax til eilijfrar
Sæluhialpar/og þurfa ecke ad lijda adr
fyrre nóckra Pijnu j Heluijte/eda Hreinsu
nar Ellde. Joh. 5. Þar koma ecke fyrer
Dom/ helldur briotast þar j giegnum
Daudan/ jnn j eilijft Lijf. Rom. 8. Þar
er eckert Fordæmanlegt a þeim sem eru j
Christo Jesu: Joh. 8. Þær munu ecke sia
Daudan eilijfliga. Luc. 2. Drotten læt
nu þiñ Þion fara j Fride/so sem þu hefr
sagt. Apoca. 14. Sæler eru þeir Dau-
du sem andast j Drottne/hiedan af. Sa-
pien. 3. Og eingen Kvól mun koma vid
þær Psalm. 31: J þijnar Hendur bifala
eg minn Anda. 2. Timoth. 4. Mier er
fyrer

fyrer ótlud Korona Riettlætesins/ecke alleinasta mier helldur og eirnen óllum þeim/ sem elska Tilkomu Herrans Christi. Hier nefner S. Páll lioslega/ecke alleinasta sig og adra Heilaga Postula og Pijslar votta/helldur alla þa sem trua a Jesum So talar og S. Petr til allra Kristenna Manna/Bifaled ydar Sæler ydrum trua Skapara/1. Pet. 4. Og til Ræningians a Krossenum seiger Christur. Sannlega seige eg þier/j Dag skalltu vera med mier j Paradijs. Hefde huer Syndug Madur orded fyrst ad hreinsast j skyrslu Ellde þa hefde Ræninganum ecke leiged þar minst a/sa alla synaæfe hafde ecke giórt nockud gott/helldur var hladen m3 Syndum og Glæpum/Enn Christur vijsar hónum ecke j Skirslu Elld/ helldur j Paradijs. Hañ seiger/j Dag/+ leggur þar vid Dyran Eid/Sannlega seige eg þier

J þridia máta/horfer þesse Lærdomur vm Hreinsunar Ellden/til storrar Minkunar og Smánar þui Heilaga Dyrmæta Blódenu Christi/Hueriu alleina heyrer su Dyrd Æra og Kraptur/ ad þad hreinse oss af Syndónum/ eñ ecke hreinsunar Elldurenn

unar Elldenum/ 1. Johañ. 1: Blodod Jesu Christi pad hreinsar oss af öllum vorum Syndum/ 1. Pet. 1. Vited/ ad pier erud ecke med forgeingelegum Hlutum/Gulle eda Silfre endurleyster/ helldur med dyrmætu Blode Christi / þess Saklausa og Flecklausa Lambs/Apoc. 7: Cap. Þeir hafa þueiged sijn Klæde j Lambsins Blode/Ecke stendr þar/j hreinsunar Ellde. Og fyrer Blodod Christi, ver dur oss ecke alleinasta Synd + Sekt/helldur og eirneñ Straff + Refsing Syndanna Culpa & Pœna kuitt giefenn/ So ad ecke er Þörf ad vier giörum framar meir nöckra Boot fyrer nöckra Synd/ad bitala fyrer hana med vorum sialfs Verkum/ Helldur er hañ fyrer oss ordeñ ein Bölvan vppa þad/ ad vier fyrer hañ yrdum med öllu fra Bölvaneñe leyster/Gal. 3. Refsingeñ liggur a hönum/ so ad vier hefdum Frid/ Esa. 53. Þa sa Herrann aumur a þeim Þion/ liet hañ lausañ/og gaf hönum vpp alla Skulldena/ Matth. 18.

Enn þad/ad Gud j þessu Lijfe leggur samt stundlegt Straff vppa sijna/epter þad þeir hafa jdrast og feinged fyrergiefn-

giefning Syndaña/ ſo ſem ſia ma a Dæme Dauids/ 2. Reg. 12. ✝ 24. Þa er þ ſama ecke Boot nie Bitalingur fyrer Syndernar/ Helldur Miñing/ Hugleiding vmliðeña Synda/ og að Menn læra þar af að þeckia Guds Reiðe/ og að vakta ſig framueigis fyrer Syndonum: Audrum ſetur og Gud þad ſama til eins Epterdæmis/ ſo þeir ſkode ✝ ſpeigle ſig þar wt j/ og hyge/ Ef þetta ſkiedur við þad græna Tried/ huad vill þa verda af þui þur ra? Item/ Domur Drottins tekur til a hans Hwſe/ Enn ef hann tekur fyrſt til a þeim ſem Drottins eru/ huŏr mun þa verda Endalok þrra ſem Euangelio Guds ecke trua? Og ef ſa Riettlæte verdur naumlega Sæluholpeñ/ huar vill þa hiñ Ogudlege og ſa Syndoge bliyfa? 1. Pet: 4. Cap.

J fiorda mata/ þa giörer þeſſe Papiſka Lærdomur ſo ſem Spott ✝ Gys að aluarlegum Guds Ognunar Hootonum ✝ hans Dome/ vm Heluiſte og eiliyfa Fyrerdæmning/ eins og þ være ecke nema Barna Hræda/ ✝ Kiellinga Skraf/ til Hræðſlu og Skielfingar/ med þui að ſo er aud velldlegt

uelldlegt ad komast burt wr Vijte/þ kostade ecke nema ad giefa vt Peniga / og kaupa þar med Sælumessur/Vigiliur / fyrer þeim Framlidnu. Enn Ritningen seiger/ Ex Inferno nulla Redemptio, wr Heluijte er eingen Endurlausn. Þar er ein stor Ofæra stadfest a mille/ Luc. 16. Hier i Heime hlytur Madur ad giöra Jdran / og sa og ödlast Syndanna Fyrergiefning / 2. Cor. 6. Nu er sa hallkuæmelege Tijme/ nu er Dagr Hialpræde sins. J Dag ef þier heyred Raust DROTTENS / þa byrged ecke aptr ydar Eyru. Matth. 9. Mañ sins Sonur hefur Magt a Jördunne ad fyrergiefa Syndernar. CREDO. Eg true Syndanna fyrergiefning. Math. 16. 18. Huad þier leysed a Jörduñe/skal leyst vera a Himnū / Matth: 25. Og þa Dyrnar voru tilluktar/og hinar adrar Jomfrwr komu/og sögdu/ Herra/lat vpp fyrer oss / þa sagde Brwdgumeñ/Sannlega seige eg ydr/Eg þecke ydur ecke. Item/ A hinum sijdasta Deige mun Christur seigia huad gott edur jllt huör hefur giört/ Eg var hungradr og þier gæfud mier ad eta / og ct. Þar epter verdur sa seinaste Domur

vppsagdur

vpp ſagdur / og ecke til lagt / huort einn eda annar hefur j hreinſunar Ellde bætt + Fullnægiu giort fyrer ſijnar Synd/edr ei. Matth. 25. Cap.

Huadan er þeſſe Lærdomur/ um Hreinſunar Ellden/ Komen jnn j Chriſtelega Kirkiu ?

Þeſſe Lærdomur hann er Komen fra heidnum Mönnum. Þui ſa gamle Plato huer ed Lifde fyrer Chriſti Hingadburd 400. arum / hann ſkrifar ſo j Bokenne De Anima / Item / annare Bok Gorgia. So ſem vottar Euſebius / Qui habent Animam ſanam, veniunt jn inſulas beatas. Qui ſunt inſanabiles, deſcendunt ad Orcum, qui habent ſanabilia delicta, purgantur in Igne, Þad er. þeir enu ſömu ſem Oſtraffanlega hafa lifad verda Sæluholpner. Hiner adrer ſem Storſyndꝛ er og Glæpe drygt hafa/ þeir kaſtaſt j Hel vijte. Þeir ſem eru Sanabiles/ þad er/ þr ſem hafa ſoddan Synder/ ſem bætaſt iafnaſt meiga/ þeir hliota ad klaraſt j Hreinſunar Ellde. Og þegar þeir eru af

Syndonum Hreinsader/ þa koma þeir til Sæluhialpar. Alyka eins lesum vier hia Virgilio Lib. 6. Æneidos/ Item/ hia Homero De Elpenoris Vmbra, / Odissa 5. Af soddan Rökum hafa Papistar/ diktad þeirra Hreinsunar Elld. Og þar finast nöckrer Theologi/ Papistar/ sin ecke skamast siin ad hrosa af soddan Grund- uelle/ ad hn̄ finest hia Platone/ Homero/ Virgilio/ Ovidio: ꝛc.

Þesse Lærdomr asamt med Penadom- enum han̄ er vppkomen j Christelegre Kir kiu/ a Dögum Gregorij Magni sem var Paue j Rom. Af soddan Ordsök og til efne. Pad skiede so j ymsum Stödum og Löndum/ ad marger Andar birtust Mön̄ um/ sögdust vera Sæler hiña og annara framlideña Manna/ Klögudu og baru sig illa/ ad þær lide Kuöl og Pyysl i Hrei nsunar ellde/ badu þui ad giefa ölmösur fyrer sier/ og syngia Messur/ þad være þeim til Endurlausnar ꝛ Frelsunar. Sij- dan þa epter a þa slykar ölmösugiörd ꝛ Messur voru vte/ þa birtust þær Mön̄- nm aptur/ og sögdust nu vera lausar og kuittar vid alla Kuöl og Pynu/ og Frels adar ꝛc

adar wr öllū ſkyrſlu ellde/Af þſſu hefur Pave Gegorius Magnus ſett og ſkickad Boner/Bæner/ölmóſugiórder/Salumeſſꝛ ✝ Artijder fyrer þeim framlidnu Salum ſem være j Hreinſunar ellde/ſo ſem hans eigen Bækur eñ nu votta/ einkum ſu Bok ſem kallaſt Dialogi. Og ſlijkt hefur hañ giórt an alls Guds Ordz/og þui þuert a mote. Eſa. 8. Skal Folked ecke leita Ræda til Gudz? Eda eiga Meñ ad ſpyria þa Daudu ad nóckru/hellldꝛ eñ þa Lifóndu? Leited til mijns Ordz / Miña Vitnisburda/huór hñ talar ecke þar epter þeim ſkal ecke Morgun Roden vppreña Item/Luc. 16. Þeir hafa Moyſen og Spameñena. Hlyde þeir þeim.

Þær Bevijſingar ſem Papiſtar hafa af Ritinguñe og Forfedronum/þær hafa ónguan goodan Grunduóll/og duga allz eckert/ ✝ ſumar af þeim eru heimſkulegar og ſpottlegar.

Sa þyrſte og hellſte Grunduøllur Papiſta/ er þſſe.

J Aññare Bok Maccabeorum 12. Cap. ſtendur ſo. Og þeir komu ad ſækia þa

Framlidnu / so sem Sidur er til ad grafa þa hia þeirra Fedrum. Þa þeir nu slettu Blødum þa Framlidnu / þa fundu þeir næst Blødum hia sierhuerium þeirra / Hnoss eda Klenodium af Skrurgodum wr Jamnia / huad Gydingum var j Løgmalenu fyrer boded. Þa vard fyrer huorium Manne augliost / huar fyrer þesser høfdu falled. Og þr giørdu Gude þm Riettlata Domara Packer / sa sem liet þad leynda so opinbert verda / og badu han / ad han ecke fyrer þessa Synd afmade þa alla /

Þui næst bad Judas þa ad leggia til samans nøckra Peninga / rij. Þusund Peninga Silfurs / þad sende han til Jerusalem til Synda Offurs. Og han giørde þad vel og Gudlega / ad han giørde minning Vpprisunnar. Þui hefde han ecke von ad / ad þeir j Helslegnu munde Vpprisa / þa være þad til onytis og ein heimska ad bidia fyrer þeim Framlidnu. En af þui hann huxade ad þeir sem Deyia j riettre Tru eige Fagnadar og Sæluhialpar ad vænta / þa hefur þetta vered ein Heiløg og good Meining. Þui hefur han og so beded fyrer þessum Framlidnu / so ad

ad þeim yrde Synderner fyrer giefnar.
Hier suarast So til.

I Bækur Maccabeorũ / eru ecke Autentica scripta, Pad er / þær eru ecke jafnar vid Spamañana edur Postulañã Bækur / so ad Christeleg Kirkia sie þar vidbunden / ad trua þeim an alls Motmælis. helldur er su öñur Bok Maccabeorum af einhuörriũ onafnkiendũ skrifara vtdreigen * saman teken af þeim Bokum Jasonis / so sem merkia ma af hans Ord um sialfs / Cap. 2. Og opt skiedur þad ad Historian þessarar Bokar / samhliodar ecke vid þad sem stendur j fyrstu Bokeñe / sem beuïsad verdur j mörgum Greinum / ef Menn bera samañ þær Bækur.

II J añare Grein / talar þesse Texte eckert Ord vm hreinsunar Elldeñ / helldur lofar alleinasta Judam Maccabeum fyrer þad / ad hañ hafe fastlega truad þre Grein vm Vpprisuna / hñ sende 12000 Peninga Silfurs / og giörde vel og agiætlega j þui / ad hañ giörde eina Minning vm Vpprisuna.

III J þridia mata. Synda Forner voru j Moysis Lögum bodnar og bifal-

adar fyrer þa Lifóndu. Og Judas glór-
de riett j þui/ þa hañ fann þetta Skwr-
goda Fie hia þeim sem falled hófdu j
Bardaga / huar af openbert var orded /
huórsu ad allt Strijds folked var j storū
Voda stadt/vegna soddañ Syndar/ad hñ
liet fornfæra Syndaforner/ og bidia Gud
ad hañ villde hinum ódrum ecke til reikna
annarlega Synd. Enn Moyses Fornfær
ingar og Offraner og Ceremoniur hafa nu
enda/ og eru afteknar j nyia Testamentenu.
IIII J fiorda mæta/ Pad Maccabeus
meinar hier med / ad slijkt Offur skyllde
koma þeim Daudu til Gagns/ þad hefur
verid Mañlegt Hugbod og Autlun hans.
Og j Textanum stendur þetta eitt Ord/
Dialogizomenos/ Pad er / Judas
talade/ sagde/ Ad þad være ein Good
og heilóg Meining/ ad bidia fyrer þes-
im Daudu/ so þeim yrde Syndernar fyr-
ergiefnar. Enn slijkt Hugbod/ slijk Hiro-
un og Ætlan hefur ecke neitt Guds Ord
fyrer sier/ eckert Fyrerheit/ eckert Dæme j
allre Heilagre Ritningu. Auk þss þa var
j þann Tijma/ j þm languarande Ofrid
arstorme sem þa yfergieck allt Land Syd
inga

inga/margt þad jnnleidt j Kirkiu Þion-
ustugiörd Mustereſins til Jeruſalem/ ſem
teked var af Sidueniu heidenā Mañа / ſo
ſem ſialf þeſſe Bok vtuÿſar/ 4. Cap.
Þa Jaſon fieck þad Yppaſta Kieñemans
Embætte/ vande hañ Folked til heidenna
Manna Sida/ Hann tok af þad gamla
ærlega Lögmal / og kom vpp med adra
oærlega Sidu. Hañ vppbygde eitt Spil
hws/ ſo ad Preſtarner toku meira Vara
þar vppa/enn a þeirra Fornfæringum j
Muſterenu. Item/hann ſkickade til 300.
Peninga Silfurs / ad færa Forner Her-
culi. Itē 1. Maccab. 7. Seigia Preſt-
arner þeim Hertuga Nicanor/ huörſu
myklar Forner þeir Daglega fornfære
fyrer hans Konge Antiocho/ huör ed
laſtade og offſokte bæde Gud og alla Þr-
ra Religionem. Item/j Maccabe. 12.
Færdu þeir Forner fyrer heidnum Möñ-
um j Sparta. 2. Maccab. 3. Færde O-
nyas Preſtur Forner fyrer þm Kirkiu Rey
ſara Heliodoro: Og 13. Cap: Færde
Kong Antiochus ſialfur Forner j Muſte-
renu. Hier vt af ma ſia og merkia/ad þ
hafe eingeñ Vndur vered/þo Maccabeus

hafe haft + hallded þeimeñ Sid/ad færa Forner fyrer þeim Framlidnu/ huör Sidur þa var tekeñ af Heidingium/og jñleiddur j Guds Christne. Enn af þessu fylger þad ei epter / ad vier sieum þer fyrer skyllduger ad breyta epter soddañ Dæmum/ og giöra Bæner og færa Forner fyrer þeim Sælum j hreinsunar Ellde/ Helldur höfum vier aðra Reglu + Bifalning langt um vissare j Guds Orde/ Deutro. 12. Seiger Gud/ Þier skulud ecke giora huad ydur sialfum riett synest hell dur þad huad eg byd ydur/þad skulu þier hallda/ og giøra þar epter/ þier skulud huorke vana þ nie auka. Item/ Ezech. 20. Þier skulud ecke lifa epter ydra Fedra Setningum/ og ecke hallda þeirra Riettinde/ Epter mijnum Bodordum skulu þier lifa/ og mijn Riettinde skulu þier hallda/og lifa þar epter.

Aunnur þeirra Bevijsing
eda Grunduöllur.

Psalm. 66. Vier höfum geinged
um

vm Vatn og Elld/Enn þu leyster oss vt
þadan/ og endurlijfgader oss. Þetta Vers
vtleggur Origenes vppa hreinsunar Elld
eñ. Andsuar/ David talar hier vm Voda
og Hañka/ og allskyns Motgang og O=
giæfu sem j þessu falluallta Lijfe kann
vppa ad detta/ og þackar Gude ad hañ
hefur frelst hann wr mörgum og myklum
Haskasemdum/ so sem þetta ma augliös=
lega skilia af þeim Ordum sem fyrer og
epter standa. Þar med þa er eckert Vatn
j Helwijte/ so sem David seiger hier/ Vier
geingum vm Vatn og Elld.

Þridia Beuijsing Papista.

Ecclesiasti. 4. Cap. Sumer koma
vr Fiotrum og Fangelse til Konungs
Rykis/ Med þessum Ordum hafa sum=
er Papistar viliad beuijsa hreinsunar Ell
den. Andsuar/ Salomon talar hier vm
Ostödugleik Luckunnar hier j Heime/ og
seiger/ Ad marger Stormegtuger Herrar og
rijker Kongar hafa orded blafatæker/
Þar huert a mote hafa marger Fatæker
vr Fiötrum og Fangelsi komed til storrar

Aru og Heidurs / Sem var Joseph / David / Daniel / Petta er Meining Salomonis / Enn vm hreinsunar Elld dreymer hann alls eckert.

Fiorda Bevijsing.

Zacharie 9. Cap. Fyrer Blod þijns Testamentis leider þu þa Fiøtrudu wr Grøþeñe / þar jnne ad eckert Vathn er / Hier med vilia sumer Papistar beuijsa hreinsunar Elldeñ:

Enn hier suarast so til / Ad Spamad urenn talar vm þa Hørmung og Neyd / j huørre allt Mañlegt Kyn hefde eilijflega orded ad glatast og tynast / vegna Syndanna / og þackar Guds Syne fyrer þad / ad hann hefur fyrer sitt Blod leyst + frelsad oss þar j fra. Og slijka Endurlausn leggur hañ til Blodenu Christi / enn ecke Papistanna Messum / Aflatum / eda ødrum þuilijkum daudum Verkum:

Fimta Beuijsing.

Micheæ 7. Cap. Gled þig ecke mijn motstødu

motstødu Kona/ þo eg ligge palleñ/ Eg mun koma vpp aptur/ og þo eg sæte j Myrkre/ þa er þo Drottenn mitt Lios. Eg vil bera Reide Drottens/ þui eg hefþ syndgast a mote hønum.

Eñ hier suarast so til/ Spamadurenn Micheas talar vm þa Babilonesku Herleiding Gydinga/ þar þeir voru herteker j 70. Aar/ og amiñer/ ad Heidingiar skule ecke ofmiög fagna nie glediast yfer Oförum og Fangelse Gydinga/ Gud hañ vitie nu þeirra heim þeirra Synda vegna/ Eñ þo mune hañ ecke vtkasta þeim med öllu helldur mune hann epter Reffsingena leida þa heim aptur j þeirra Land/ og gledia þa/ Eñ vm hreinsunar Elld talar hann ecke eitt Ord.

Siøtta Bivijsing.

Malach. 3. Hann mun vera so sem eirn Gullsmids Elldur/ hañ mun sitia/ smellta og Silfred hreinsa. Og þetta vilia Papistar ad hlyde vppa hreinsunar Ellds

Ellden. Enn hier suarast so til. Malachias talar hier vm Velgiörningana Christi ad hann mune fyrer Orded og fyrer Kross 7 Motgang hreinsande verda sijna Christelega Kirkiu/ so sem Dauid seiger j 12. Psalme/ Sio sinnum verdr Silfur j Ellde-enum reynt/ 7 cr.

Siounda Bevijsing.

J fyrra Pistle til Corinth. 3. Cap. Pad mun fyrer Ellden openbert verda/ og huilijk ad sie huers z eins Verk/ pad mun Elldurenn reyna/ Verde nockurs Mans Verk stadfast sem hann hefur par vppa bygt/ pa mun hann Laun ödlast. Enn ef nockurs Mans Verk brenn ur/ pa mun hann Skada lijda/ enn hann sialfur mun verda holpenn/ po so/ so sem fyrer Ellden. Pesse Ord vtleggia Papistar vppa hreinsunar Ellden. En Andsuar hier til er þetta.

S. Pall hann talar hier eckert vm hreinsunar Elld/ Helldur seiger hann ad Christur sie alleinasta Grunduöllur vorrar Salu-

Saluhialpar/ og ad eingeñ kunne annañ Grunduöll ad leggia/ Vppa þennann Grunduöll byggia sumer Gull/ Silfur/ Gimsteina/Sumer Trie Hey ꝛ Halmstra/ Þad er ad skilia/ Sumer predika Christū epter hliodan Ritningareñar/og kieña ad trua a Christum alleina/Sumer sla hier i bland hinu og ödru/ sem epter Skynseme synest ad vera dyrmætt og agiætt/ Enn i Elldenum/ þad er i Krossenum/ og þeim þungu storu Samuiskuñar Freistingum ꝛ Aastrijdum/ einkum a seinustu Daudans Stundu/þa verdur reynt og profad/huilijkt huörs Mans Bygging hefur vered/ Huad hellst vered hefur Trie Hey ꝛ Halmstra/þad er Mañlegar Hugreñingar/fyrer vtañ Heilaga Ritning/ þ hlytur burt ad brenna allt/ og verda ad önguu/ og þ kann ecke i Skielfingu og Aastrijdu Daudans Samuiskuna ad hugga/ og eingenn Hlutur nema Guds Ord/ þetta er S: Pals Meining. Med þessu mote eru allar adrar Greiner Ritningareñar/sem hier til verda sueigdar og beygdar/þær koma hier önguañ hlut vid/ og ecke eitt Ord ꝛ þeim finnur þu þad sem hliodar vppa

hreinſunar Elld + Meſſu Offur.

Attunda Beviſing.

J ſijdaſta mata/ So mijked ſem að hrærer þa gömlu Kieñefedur/ huória Papiſtar hafa fyrer ſier/ til ad beuijſa þeñañ Lærdom/ þa eru tueir hluter ſem Menn ſkulu vita/ Fyrſt þetta/ ad allar Bækur Kieñefedraña/ þær eru Maña ſkrift/ eru vnder Guds Orde/ enn ecke yfer þui/ hafa öngua Magt ad jnſetia eda ſkicka nöckra Truarennar Grein/ an Guds Ords. Þad añad/ Þeir gömlu Lærefedur hafa j annañ mata og ödru vijs þar vm talad huórnenn Menn ſkule fyrer þeim Daudu Bidia/ helldur enn vorer Papiſtar med ſr ra hreinſunar Ellde + Meſſu Offre.

Hæc Mirus.

Spurning.

Huad helldur þu aþ þim Aundum ſem birtaſt Mǫñum/ z ſeigiaſt vera Sæler Maña/ og bidia ad hialpa ſier wr hreinſunar Ellds Kuölum og Pijſlum ꝫ

med

Med soddan Vitrǒnum Framlidenna Sælna/ er þesse heidena Manna Villa/ og þetta Lygaverk af. hreinsunar Elldenum/ mest ꝛ hellst styrkt og stadfest orded/ og allann Framgang feinged/ so sem liosslega sia ma j Gregorij Pava Bokū/ einkum j þeirre Bok er hañ kallar Dialogos/ þar seiger hañ fra hinum og ǒdrum Vitrǒnum Framlideña Sælna/ og setur fram/ hin ꝛ ǒnnur Æfintyr/ vm þær Sal er sem Framlidnar voru/ huǒrneñ Menn skule/ med Offre Heilagrar Kuǒlldmaaltijdar/ þeim til Hialpar koma/ og þær frelsa wr hreinsunar Ellde/ ꝛ ct.

Enn hia Lucas 16. Cap. Þa verdur þeim rijka Manne aldeilis med ǒllu af sagt/ þa hann Bidur ad Sal Lazari edur einhuǒrs annars Framlidens/ mætte send ast i hans Fǒdurs Hws/ til hñs Brædra/ Helldur verdur hǒnum sagt/ ad þad sie omǒgulegt/ ad nǒckur framlideñ Sal mege koma hingad aptur. Ja/ Abraham leggur þad til/ Ad þo slijkt være mǒgulegt/ og þo þad feingest/ þa sie þad þo forgiefins.

Enn huad hallda skal/ og huǒria meining

Meining Manna skule hafa vm þær Sal-
er edur Anda þeirra Framlidnu/sem Bir-
tast Mőñum lata sig sia og heyra/epter
Andlat Maña/þa vilium vier helldst hey
ra huad hinn Heilage Chrysostomus þar
vm skrifar/Huiad hñ eiñ befur hitt vppa
þa riettu og sõñnu Meining þess a Efn-
is/ og hana med sõñum Greinum Ritn-
ingarennar noglega styrkt ꝛ stadfest.

So skrifar hañ/ yfer 19. Cap.
Matthei Homilia 29.

Huor vill koma ydur til ad trua þui/
ad Saler þeirra Manna sem offrader
eda Lijflatner verda/ skule vera Stod
þeim sem fara med Spafarer? Mein-
ar þu ad eg skule þar fyrer trua þui/ þo
ad sumer Andar hafe so sagt/ Eg er þess
Mans Sal. Huiad þesse Ræda kiemur
vissilega af Diøflenum/huor ed med þui
um hætte vill pretta og suiкia Meñena.
Huiad ecke er þad Sal hins Framlidna
sem þetta talar/helldur Diøfullen sialf-
ur/Hañ vpp dicktar og lygur slijkt vppa
þad

þad ad hañ suÿke þa sem þetta heyra/ z þessu vilia nockra Vakt giefa.

Og litlu seinna þa seiger hañ eñ aptr. Soddañ Ord (vm Vitran Framlideña Sälna) eru ecke annad enn Druckeñna Kiellinga Nial/ og Barna Hræda Niegomleg. Þuiad Mañsins Säl/ þegar hun er af Lÿkamanum lidcn/ þa kann hun ecke ad koma aptur j þennañ Heim/ edur hier vm kring ad rafa/ Þuiad Säler Riettlætra eru j Hende Drottens/ Enn Säler þeirra Oguдlegu/ þa þær lÿda af Lÿkamanum/ þær verda jafnsnart burt bornar/ þangad sem þær eiga ad vera/ sem sia ma a Dæme þeirra Lazari og hins rÿka Mans. Þar ad auk seiger Herr añ j ödrum stad/ Luc. 12. J Dag taka þeir þÿna Säl fra þier. Ef hun verdur so burt tekeñ eda boreñ/ þa kann hun ecke ad ræfa eda fara hier vm kring a Jördūñe: Og med mörgum Greinum Heilagrar Ritningar verdur beuÿsad/ ad Säler fra Framlidnu koma ecke aptur hingad. Stephanus seiger/ Act. 7. Herra Jesu

medtakeu minn Anda. Poll seigest girn=
ast ad fara hier fra/og vera m3 Christo.
So + lyka kuña Saler þeirra Fram̄
lidnu Ogudlegu/ ecke helldur ad huerfa
hingad aptur/ Pad ma sia liostlega a hin
um ryka Manne/Hann villde giarna ad
syn Sæl mætte koma aptur j þennann
Heim til sinna fim̄ Brædra/en̄ han̄ fær þ
ecke. Være mógulegt ad Sælernar kynne
ad koma aptur'j þennañ Heim/þa hefde
hans Sæl vissulega aptur komed/+ sagt
sijnum Brædrum fra/ huórnenn hættad
være Heluijtis Auólum + Pijslum. Huar
vt af liost er ad merkia/ ad epter þennann
lykamlega Dauda/ þa verda Sælernar
burt leiddar/ j einhuórn vissan̄ sierlegann
Stad/ huadan̄ þær kunna ecke ad komast
hellour hliota þær ad vænta + bijda þar
þess hrædelega og grim̄lega Dags/þegar
Sonur Guds kiemur alla ad dæma:
Hæc Chrysostomus.

Lutherus jn Euangelium Luc. 16.

Kunne þier ad vitrast/sa Ande/sem
seigest ad vera þess edur þess Mans Sæl
og

og Bidur ad hialpa ſier med Meſſum og Aulmóſugiórdum / Þa ſkalltu vita fyrer vijſt/ þad er einn Dióful. Þar hefur enn nu allt j fra Upphafe Veralldar alldrei nóckur Sál vitraſt / Gud vill ꝛ ecke hafa þad / Hæc Lutherus.

Auk þeſſa þá er af Gude ſtreingelega fyrerBoded ad leita Rꝛda eda Saũleiks j hia þeim Daudu/ eda hia Spaſagnar Mónnum og Teikna Utleggiórum/ Þui huór hellſt ſem þetta giórer (ſeiger hann) ſa er Suiuirding fyrer Drottne / Og vegna ſoddañ Hluta vtdrijfur Drottenn þinn Cananeos fyrer þier. Og Eſa. 8. Cap. Skal ecke Folked leita Rꝛda til ſijns Guds ? Er tilheyrelegra ad ſpyria þa enu Daudu helldur enn þa Lifondu ? Ja/ epter Logmꝛlenu og Vitnisburdenum/ Seige þeir ecke þar epter / þa muenu þr ecke ſia morgun Lioſed.

Spurning.

Huar byrer byodur Gud/ ad Meñ skule ecke leita Rꝍda til daudra Anda/ og ecke hlyda þeim?

Þuiad þeir Andar eru ecke Gooder/ Og þad eru ecke Sꝍler vorra Vina eda framfareña Forfedra/ helldur eru þ suikafuller Dióflar/ sem ad suÿkia og pretta Meñ. Þuiad þo þeir seige Sañleikã endur og siñum/ þa skiedur þad af suiksömu Hiarta/ ecke nema til þess/ ad þui verde truad helldur sem þeir seigia/ So hefur Galldra Konan j EnDor 1. Reg. 28. ecke vppvaked Samuelem (þuiad fiarlægt skal vera/ad nóckur true þui/ad ein Galldra Kona skyllde hafa Magt yfer Spamanne Drottins/ þa þ þegar hun villde) helldur hefur þad vered Missyning Diófulsins/ og eirn vondur Ande/ huór ed Birst hefur j Mynd og Lÿking Spamañsins/ So sem þetta og annad er Dióflenum hægt ad gióra/ þuiad hañ er þusund Vielasmidur/ og kañ lꝍta sig sia so sem være hañ Eingell Liossins/ þegar hann so vill.

Spur-

Spurning.

Matth. 17. Lesum vier/ad Moyses og Elias hafe birst a Fiallenu Thabor j Forklaran Herrans Christi. Þar fyrer ma þad til bera/ad Andar + Sæler fram̄lidena late heyra og sia sig.

Andsuar.

I Þad epterfylger hier ecke. Huiad slijkt hefr ecke nema alleinasta einu sin̄e vidborid. Þeir lærdu kalla þad ad argumentera a particulati ad Vniuersale.

II Þar næst. Þeir sin̄ þeir birtast/ta la + ræda hier vid Christum / þ voru ecke alleinasta Sæler þeirra Moysis + Eliæ. Helldur þeir sialfer giörualler/med Sælu og Lijkama/so sem þeir voru til Himens vpptekner. Þetta skiedur ecke adra Fram̄lidna/þui ad þeirra Lijkamer eru ecke hia Sælonum / helldur liggia þeir og fwna j Gröfonum. Þar fyrer er þar stor Mismunur a mille soddan Birtingar/+ þeirra Anda sem seigast vera Sæler fram̄lidena Moyses og Elias birtast hier/lata heyra sig og sia/j þeirra Lijkömum/so sem þeir voru til Himens vpptekner/+ so sem þeir

F iij. alla

alla reidu voru forklarader ordner / j Dyrdeme. Þui er myklu ódru vijs hattad þessare Openberan Mosis + Elie/ helldr enn annara Framlidenna. Ad vndan teknum Enoch. Þuiad þesser þeir koma þar vr ódrum Heime/prydder og skrydder m3 Himneskre Dyrd og Lioma/og hafa Samtal vid Christum / ecke vegna Herrans Christi / helldur myklu framar vegna þra þriggia Læresueina/sem Heyrdu þar vpp a/ huória Christus tok med sier þess vegna/ ad þeir skylldu heyra vppa þad Samtal. Ja ad vijsu. Vegna allrar Christelegar Kirkiu/þa hlaut Moyses so sem Lógmalsins Bodare/+ Elias sa ædste allra Spamanna/þeir ed adur hófdu vered j þessum Heime/þeir vrdu þar ad vot ta og predika vt af Christo.

Þar fyrer verdur og þar jafnframt med avijsad/ huar vm þeir hafa talad vid Christum / huór þeirra Ræda vered hefur/sem er. Vm hans Dauda og Vpprisu/huar vtj Summa og mergur all3 Gudlegs Lærdoms er falen og folgen. Þad skalltu og hier merkia/ huar þeir hafa teked efne þeirrar Rædu : sem er vr

heilagre

hellagre Skript/ So ad vier skulũ vita
þad/ ad þo Spamennerner rise vpp/ og
Sälennar kiæme aptur/ þa mundu þær
ecke neitt annad kienna ✝ predika/ eñ þad
sem samhliodanda være vid Bækur Spa
mañana og Postulanna. Vm Christum/
hans Dauda/ Forþienustu/ og Vpprisu.
Enn ef þeir kleña nockud annad/ þa eru
þad ecke Prophetar/ Postular/ eda adrer
Heilager sem Birtast. Helldr obreiner jller
Andar/ fyrer huorium einn og sier huór
Madur skal vakta sig/ so sem fyrer Diöfl-
enum sialfum.

D. Martinus Mirus, skrifar
so hier vm.

Guds Ord kiemer oss lioslega/ ad
Säler Framlideña kuñe ecke fyrer Doms
Dag ad koma aptur j þennañ Heim/ Þui
ad so seiger David/ þa hans vnge Son
andadest/ 2. Reg. 12. Ecke kann eg au
kalla hañ hingad aptur/ Eg fer til hũs
enn hũ kiemur ecke aptur til mijn. J em
seiger Syrach 38. Cap. Fra Daudan-
um kiemur eingeñ/ Luc. 16. Cap. Þar
er mijkel Öfæra stadfest. Enn þegar h

E iiij. skied-

skiedur/ad Andar læta sia sig eda heyra/ + seigast vera Sæler Framlidenna/so sem þa Samuel birtest Saul Konge/1. Reg. 28. Og so sem ad slijkar Vitraner þær hofust mest a Dögum Gregorij Magni Pava j Rom/+ hafa sijdann jafnann varad j Pavadomenum/ba hafa þad alldrei vered Sæler Framlidenna/helldur oþreiner Andar.

So mijked sem Samuelis Historiu vid vijkur/þa medkienner Saul fyrst/ ad Gud sie vikenn fra sier/+ vilie sier ecke Ansveita/hvörke fyrer Spamenn nie j Svefne. Þar næst þa er þesse Tilteckt Sauls þvert j giegn Gude/ Þviad Gud hafde berlega bannad og fyrerboded sijnu Folke ad spyria Galldra Nienn ad nöckrum Hlut eda ad leita Saannleiks hia Framlidnum/ Levit. 19. + 20. Esa. 8. Þar fyrer er j önguann máta þad truanda/ad Samuelis Sæl hafe j mote Guds Bodorde veitt nöckra Hlydne Saul Konge.

Þar med þa fylger þetta epter + eirnenn/Hafe þetta vered su rietta Sæl Samuelis/þa hefr Diöfullenn vissełega Vallð yfer Sælum Riettlætra/og ad þær hafe ecke

ecke helldur Frid fyrer hönum j Himerijke. Enn Ordeñ Textans þan vtskyra liöslega og aviisa oss/ huðr þesse Samuel vered hefur/ Þui hefur þu (seiger hñ) giört mier Onæder/ og kallad mig vpp hingad. Item/ Þui villtu spyria mig ad/ Med þui Drotteñ er vikeñ fra þier/ og er ordeñ þiñ Ovinur ? Drotteñ mun giöra so sem hañ hefur talad fyrer mig/ og mun rijfa Rijked vr þinne Hende/ og giefa þad David af þui þu varst ohlydeñ Röddu Drottins Þar med mun Drotteñ giefa Jsrael med þier j Philistei Hendrr/ A Morgun muntu vera þar eg er/ + þijner Syner.

Þesse Ord synast ad söñu j sialfu sier ecke lygeleg nie jll/ Þuiad Diöfulleñ kann vel ad taka vppa sig Mynd Liössens Ein gels/ Enn a Klaufönum ma Kaullska kieña. Villie Madur nu þeckia hñ + glæ ta vel ad/ huört hañ vill/ huad hañ ætl ar sier/ þa er liöst ad merkia/ ad med þss are Rædu og Predikun astundar hañ eck ert annad ad giöra/ enn ad koma Saul j Aurvilnan og Efasemd/ Sö sem og skiede/ Ad af þeirre Rædu vard Saul so Skielfdur og Ottasleigeñ/ ad hann lijdu

F v nidu

nidur/ + fellur i Omeigen. Eñ um Guds Nad og Myskun/ um Jdranena/ Um Fyrergiefning Syndaña/ verdur hier ecke med einu Orde talad/ Helldur alleinasta um Þyckiu og Reide Guds j giegn Synd⸗enne. Þar fyrer/ Med þui ad Saul fær ecke öñur Ord ad heyra enn þesse/ þa fell ur Hugur hans og Hiarta til Gruns/ ef⸗er alla Guds Nad og Myskun/ verdur sialfs sijns Banamadur/ og fer med Sa⸗lu og Lijfe til Diöfulsins/ so sem hñ sagde hönum þad fyrer med liosum Ordum/ a Morgun muntu vera hia mier: Eins er hættad þeim Vitrönum/ þegar Andarner Birtust Mönum j Pauadomenum/ + Bæ⸗du ad Meñ skylldu giefa Aulmösu/ Jtem giefa til Kirkna og Klaustra/ leggia apt ur rangfeinged Goz/ Þesse Ord eru ecke jll/ + ct. Enn hier var allt añad vnder nidre faled og folged. Þuiad med þessu dro Diöfulleñ Mennena fra Christo / og kiende þeim ad forlæta sig vppa þeirra eigen Verk/ so þr skylldu trua þui/ ad þr giærte sialfer bætt fyrer þeirra Synder/ + forlijkt sig vid Gud med þeirra Aulmös⸗um og ödrum Verkum. Diöfulleñ leider

Meñ

Nenn og hier med fra Guds Orde og Predikunar Embættenu / + vÿsar þm til Openberinga og Vitrana daudra Anda / Huert j mote klaru Orde Textans / Þeir hafa Moysen og Spamennena/ hlyde þeir þeim. Ad sÿdustu helldur Dióffulleñ Mónnum hier med fra sañre Jdran og Aflate Syndaña/so þeir drage vn dan ad forlÿka sig vid Gud/og deyie so j Syndónum/ og hyxe med sier / Ad ei sie stor Þørf a Jdranenne / med þui þeim Framlidnu verde vel vidhialpad/til Sælu hialpar/m3 ødru mote.

Um þa Framlidnu Heilaga.

Nu Ett hier til heyrur vered tal ad vm þad/ad Meñ skule ecke bidia fyrer þeim Frañlidnu. Nu vilium vier vt af Guds Orde hier a mote fa ad heyra

ra/ huørt ad Heilager Framlidner Bidie til Guds fyrer oss/ og huørt vier eigum þa ad akalla og tilbidia/ so sem Papistar kieña/ Þar med og lijka/ huøria Æru vier eigum þeim Framlidnu Heilögu ad veita. Um þetta skrifar so/ D. Martinus Mirus.

Um Akall Heilagra/ og huørn Heidur Menn eige Framlidnum Heilögum ad veita.

Papistar kieña/ ad Meñ skule akalla Framlidna Heilaga/ og þriggia adskilianlegra Hluta þa Bid a.

1 Fyrst/ Ad þr sie vorer Arnadar Meñ og Bidie Christum fyrer oss/ + vtuege oss hans Nad og Myskun.

2 Pad annad/ Ad þeir veite oss + giefe af þeirra goodum Verkum og Heilag leika/ og læte oss verda niotande þar af med sier/ so ad vier faum stadest fyrer Guds Dome.

3 Pad sijdasta/ Ad þr sie vorer Naud hialparar j øllum Motgange Neydum + Haskasemdum/ + frelse oss þar j fra.

Ad þetta sie so j Sanuleika/ og ad Meñ

Mann vite ad þetta er ecke med nöckrum Osañindum hermt og sagt vppa Papista ana / so sem nu hallda allmarger / þa eru til slyks fernar Beuysingar.

Fyrst eru til og fyrer Hende Papistañ sialfra Bækur / bæde fornar og nyiar / af huørium tekn verda þetta Formalia Verba, sialfs eigenleg Ord / Longobardus, Magister Sententiarum, huør ad er Cathechismus Papistanna / edur Corpus Doctrinæ, Hann skrifar so / Lib. 4. Distinct. 45. Vier af øllum Heilaga / ad þeir Bidie fyrer oss / og giøre oss Hluttakara siña goodra Verka med sier / og siae vort Gagn og hid Besta. Bonauentura. Enn þo ad Heilager sie nu ecke j þeirre Stickañ / ad þeir giete giørt Gooduerkeñ / þo samt / med þui þeir hafa (a medañ þeir lifdu) giørt good Verkeñ so nogleg / ad þeir hafa ecke alleinasta fyrer sialfa sig vtuegad Himerijke / helldur þa kuña þeir og eirnenn nu ad hialpa ødrum þar til. Thomas Bañar med liosum Ordum / ad seigia / Christe bid þu fyrer oss / Helldur skule Meñ akalla og Bidia Heilaga / ad Bidia fyrer þeim / Þuigd fyrer þeirra Aar

nan *

nan og Fyrerbon þa fae Menn og ódleſt Guds Velgiórninga. GABriel Biel ſeiger ſo/ Vier eigū ad hafa Hæle ✝ Athuarf til Heilagra/ſo ad vier fyrer þeirra Fyrerbon og Frameſtódu verdum Saluholpner. Eirn kallar Heilaga/ Portas cœli, Dyr Himerijkes. ✝ ct.

J aňan mata verdur þetta beuijſad af Songum og Leſningum / ſem j Kirkiónum voru j Pauadomenum hafder/ſem voru Reſponſoria, Antiphonę,Hymni, Precationes, Verſus og annad þuilijkt. Papiſtar ſyngia eñ nu j Dag. Salue Regina, Hun hlyder ſo/ Sæl ſiertu Maria Drottning Myſkunareñar/Til þijn kóllum vier aum Euu Börn/Til þijn anduórpum vier gratande/ j þeſſum taranna Dal: O þu true Medalgangare/ lijt til vor Augum þiñar Myſkunar / O þu hin millda/ O þu hin Gooda/ O þu hin ſæta Maria. Verſus/J óllum vorum Harmkuæl um og Haſkaſemdum/kom oſſ til Hialp ar þu Heilaga Jomfru Maria/ ✝ ct. Jtem/Maria Mater Gratię Mater miſericordię/ Pad er/Maria Moder Nad ar/Moder Myſkunareñar. Varduelt þu oſſ

oss fyrer þeim jlla Ovin/ og a Dauda stundu vorre tak vorar Sæler j þijna hönd. Fleira af þessu Tage er ecke þörf ad skrifa / Allar Papista Bækur j Klaustrum og Kirkium. Allar Bænabækur/eru full ar med soddan Akall til Mariu og annara Heilagra/ Huad oflangt er vpp ad telia/ + þar med leidenlegt.

J þridia mata / verdur þetta beuijst ad med þeirre almenelegre Tru sem aller christner Menn höfdu j Pauadomenum/ Huad Mönnum var vijsad til Helagra Framlideña / alla Tijma/ ad fa þa fyrer ærnadar Menn/ Medalgangara/ bia Gude/ad leita til þeirra Hialpar/j öllum Motgange. Huört og eitt Land/ huör + ein Borg/ huör Kirkia/ Huör Ætt eda Kynkuijsl/ huörs slags Embættis Madur/ vtualde sier + hafde eirn sierlegañ Patron og Verndara/ af þeim Framlidnu Heilögu. J Vallande og Rom er S. Petur og Pall fyrer Aarnadar menn og Patrona halldner. J Hispania S. Jacob. J Franckarijke Dionysius. J Þyskalande Martinus og Gregorius. J Lande Polen Stanislaus. J Ruslande Nicolaus/

J Noreige

J Noreigi Olafur Kongur. J Danmörk S. Knutur. So hafde og lÿka huör Borg/ huör Stadur ſiñ Patron + Vernsdara/ Allar Kirkiur + ſier huör var vÿgd + helgud Jomfru Mariu eda einhuörium Heilögum ödrum.

Huört Hws nalega/ og huör Madur hafde einhuörn af Chriſti Poſtulum/ et þeir kölludu Kiörpoſtula. Lærder Menn höfdu S. Katrinu fyrer Patron/ Læknarar Coſmum og Damianum/ Siomenn + Skiparar S: Chriſtoffor / + ct. Til huörrar Sottar/ og ſier huörs Krankdæmis var ſier huör Heilagr hafdur til Hialpara. J Drepſottum ætte Sebaſtianus + Rochus ad hialpa / Fyrer Fallandeſott ætte S. Valentinus ad hialpa/ Fyrer Költduſott Petronilla/ Fyrer Tannaverk Apollonia/ Fyrer Augnaverk Otilia. Margretu aköllludu Jodſiukar Konur/ Johañem aköllludu Menn j Stormum og Ovedrattu/S. Pal j Ellds Neyd + Afergange. Fiarmenn ættu ad hafa S. Vendelinum fyrer Patron. Heſtameñ Eulogium. Nauta menn Pelagium/ Suina Hirdarar S. Anthonium.

J fiorda

J fiorda mata / verdur þetta (Vm Heidran / Bæn + Akall til Heilagra) Beniju fad af Afgudadyrkan þeirre er Menn veittu Heilögum / j ftadenn fannrar Guds Þionöftugiördar / fem Gude einum veitaft fkyll de. Menn hafa fkickad Pilagríms Ferder og giört Arbeit vm alla Christne / til Heilagra Beina / er Menn j Pauadomenum kölludu Reliquias Sanctorum Heilaga Doma / Huad allt ei var nema Suik og Diöfuls Pretter. Þar voru allar Kirkiur fullar med Bilæte og Likneffe / fem giörd voru af Gulle / Silfre / Trie og Steinum / Fyrer þeffum Bilætum hafa Menn nidur kroped / loted þeim og þau tilbeded / + fyrer þeim kueikt Lios og Kyndla. Menn hafa bored þeffe Likneffe vm Tun + Akra / med veglegre Fylgd og Proceffiu. Og fo blinder hafa Menn vered / ad þeir hafa tilbeded þeffa Stocka og Steina / Og allt þetta hefur fo fkied / epter þui fem S. Pall fkrifar 1. Cap. Til Rom. Vm þa Romuerffu Kirkiu / þar hann feiger / Þeir eru j þeirra Fundingum ad Niegoma ordner / og þeirra Skynlauft Hiarta

er forblindad/ i þui ad þr hafa vmbreytt Dyrd oforgeingelegs Gudz j Liknesskiur forgeingelegra Manna/ og hafa Saña leikanum vmsnued j Lygar/ og þionad Skiepnuñe framar enn Skaparanum/ Þar fyrer hefur Gud yfergiefed þa j skaṁlegar Girnder/ so þeir hafa yfergiefed natturlega Atferd til Konuñar/ z hafa logad j þeirra Girndum huør til annars (med Sodoma Synd) z hafa so medteked Laun þeirra Villudoms a sialfum sier. Þetta skrifar S. Paall j sijnum Pistle til Romueria / Og þesse Ord eru hrædeleg / Enn fyrer øllum Heimenum er þad augliost / ad slijkt er satt / og þetta hefur so til geinged j Rom og vijdar annarstadar / þar sem su Babiloneska Brædur hefur rijkt og regerat.

Huadan er þesse Villa komen Þa Framlidnu Heiløgu ad akalla ?

Upp=

Upprune slijkrar Hiagudadyrkanar er komen̄ af Heidingium / eins og hreinsun ar Elldurenn. Þuiad enn þo Menn hafe vitad / ad þar var eirn Gud / Eilijfur / Almættugur / Þa hafa þeir þo samt diktad þessa Meining vm han̄ / ad hans haleita Tign og Maiestas / være ofmiög Dyrdarleg og Vegleg þar til / ad hafa Vmbyggiu allra Hluta / og ad heyra sialfur allra Manna Bæner / og athuga þeirra Naudsyniar / Þar fyrer hafa þeir sett Gude so sem Vmbods menn og Medhialpara / og vppsett so otelianlega Afgude / suma a Himnum / suma j Loftenu / suma a Jördun̄e / suma j Sionum / j Skogum og Eydemörkum / j Hwsum og Hijbylum So Eusebius sa andlege Sagnamadr hn̄ skrifar / og gietur þess / ad til suma Daga þa hafe Menn vppreiknad 3000. Skwrgoda + Hiaguda / j hia Heidingium. Sumer hafa tilbeded skynlaus Dyr / Hunda / Kiette / Mys og Orma / og hallded þa fyrer Gude.

Egiptalands Menn höfdu eirn Vxa fyrer Gud / huorn þeir kölludu APJS / Og epter þm Sid breyttu Jsraels Syn-

 er

r j Eydemörku/ þa þr steyptu Gullkalfeñ. Þeir j Babylon til badu eirn lifande Dreka/ sem stendur j Historiu Danielis.

Plato sa gamle Spekingur (huörs ædur var gieted) hann kienner ad þar sie tueggia Handa Medalgangarar/ a mille Guds og Manna Dæmones & Héroes, þad er/ Spiritnales essentiæ & Animæ defunctorum. Andar edur Einglar/ + Saler Framlideña Manna. Virgilius skrifar j hiñe 6. Bok Æneidos / huörnenn ad Æneas akallar Födur sinn Framlideñ Anchisen.

Þessa Heidenna maña Meining hefur sa gamle Lærare ORigenes læted sier til Gieds falla/ og sett nöckud hier af j sÿnar Bækur: Þetta var Upphaf Hiagudadyrkanar j Christneñe/ + er skied Año Christi 240. Eñ þo hefur þetta ad eins j þann tÿma staded a Bokum / eñ ecke almeñelega vtgeinged vm Christnena. Enn sÿdan þar epter a/ hefur þesse Hiatru Daglega j vöxt fared / einkum af þui / ad j hia Gröfum framlidenna Pÿslaruotta hafa stundum skied Jardteikner / huöriar j fyrstuñe hafa sañlega vered Guds Verk-

Aþ Beinum Elisei fiendur skrifad/ ad jafnsnart sem Framliden Madur snart vid þau/þa vard hñ lifande 4. Reg. 13. Þad sama liet Gud skie þar fyrer / ad Gydingar skylldu trua Predikan Elisei/ sem hañ hafde haft fyrer þeim vm þa j Syrlande/ + hallda þad fyrer Guds Ord. So hefur og Gud j fyrstuñe læted Stor merke og Jardteikner skie j hia Leidum Postulanna og annarra Þÿslarvotta/þar med ad Beuÿsa þa Hlute sem epterfylgia.

Fyrst/ ad þeirra Lærdomur og Predikaner hafe vered sannarlegt Guds Ord. Þar næst/ ad Dauðe Heilagra yrde j þañ mæta dyrlegur fyrer Augum Drottens. So þar med hefur Gud viliad læta sia + merkia/ huilijka Ast og Vmhyggiu hañ hefur haft til þeirra. J þridia mæta/ Ad adrer christner Menn skylldu þar af styrkiast j Trunne og Goodu Gudlegu Framferde.

En af slijkum Jardteiknum hefr Hia gudadyrkan Heilagra Framlidenna miög efist + aukest/ + marger af þeim patribus hafa vppa þeman Grunduöll bygt Trie

Hey + Halm/ 1. Corinth. 3. Jafnframt
þessu þa hefur Diöfullenn ecke hallded
kyrru fyrer/med sijnum Siukum og Slæ-
gdum / Openberönum / Sionum / Vitring
um / + suikfemdar Jarteiknū/ so ad þsse
Hiagudadyrkan skyllde eñ framar j Ven-
iu leidast og fa Framgang j Christnenne
Po hafa a öllum Tijmum vered nöckrer
fromer Christner/ sem þessum villudome
hafa j mote mællt/ og hamlad/ so hañ
skyllde ecke stadfestast j Kristnenne. Allt
til þess lided var fra Christi Hingadkomu
470. ar/ Pa kom vppeinn Villumadur
mz Nafne PETRVS GNAphens. Hañ
tok fyrstur til openberlega ad til bidia
Heilaga j sine Kirkiu + Samkundu. Litlu
þar epter Anno Christi 681. Pa var a
þui Storþinge/ sim nefnest Synodus Oe-
cumenica sexta(so framt Papistum og
þeirra Bokum ma trua)stadfastlega sam-
teked/ad Menn skylldu Framlidna Heila-
ga akalla/huad sijdan halldist hefur vm
allan Pauadomeñ. Þetta er nu fyrsta
vpphaf og Vpprune Bænaakallsins til
Heilagra.

Eins hafa lijka Likneskeñ til komed.

Þar

Þar vppa hafa fyrst funded Heidner men̄
Þad fyrsta Bilæte eda Likneske sem
j Heimenum var giört/ þad giörde Ninus
Kongur j Assyria Lande. Han̄ liet giöra
Likneskiu epter sijnum Födur Belo/ til
Min̄ingar. Þangad toku ad flyia Prælar
og adrer storbrota Menn/ og höfdu þar
Asylū + Gridastad (Þetta er Root og Grun
nduöllur Kirkiu þridarens j Pauadoniennum)
Sijdan̄ er þtta so Alment orded/ ad þsse
Sidur er komen jnn̄ j Christelega Kirkiu/
og hafa storar Prætur og Sisputeraner
vered vm̄ þau Likneske/ Allt til Anno
Christi/ 700. Þa hefur þesse Villa vm
sijder j Lög teken vered

Beuijsingar ad Men̄ skule ecke akalla nie tilbidia Heilaga ?

1. Su fyrsta er þesse/ Ad j allre Hei-lagre Ritningu/ þa verdr ecke funded nock urt Ord/ nockur Bifalning/ nockurt Fyr-erheit/ vm Akall og Bæn til Heilagra Framlidenna. Nu bocknast Gude eingen su Þionusta eda Lofgiörd j Kirkiun̄e/ sem ecke hefur Guds Ord fyrer sier: Math.

15. Forgiefins biona þeir mier med Manna Bodordum. Deut. 12. Pier skul ud ecke giöra þad huad ydur sialfum gott þiker / helldur huad hellst eg byd ydur: Einkannlega er Naudsyn / ad Menn huxe hier vm / jafnframt Bæna akallenn / Huiad Bæna akalled er sa Dyrmætaste Fiesiodur / og þad Agiætasta Klenodium sem Christeleg Kirkia hefur. Adrar Pi-oder vita eckert huad þær bidia / Joha. 14. Enn sinne Christne hefur Gud sig op enberad / huör og huilijkur hañ sie / huör ad sie hans Vilie / huörneñ hñ vilie akall-adur og tilbedeñ verda / Og vppa þetta hefur hañ vtgiefed / sialfs sijns Bod + Bi falning / og sitt sañarlegt Fyrerheit / Hañ hefur sett oss fyrer Ordeñ / huörnenn vier skulum bidia / Hañ hefur og læted oss sia lios Dæme / huörneñ hann hina og adra Bænheyrt hefur. Og alldrei einn sinne verdur hier med nöckru Orde þess gieted / ad Menn skule Heilaga Meñ akalla.

2 Næst þessu fyrerbydur og bannar Ritningen þad openberlega / Deut. 6. Gud þinn Drotteñ skalltu tilbidia z hon um

um alleina þiona/ Esa. 48 Cap. Mijna Dyrd vil egønguum ødrum gieþa/ Psalm. 50. Akalla þu mig j þinne Neyd/ Christus seiger sialþur/ Þegar þier bidied/ þa seiged so/ Fader vor þu sem ert a Himnum/ z ct.

3 J þridia mata/ þa er þta Crimen lesę Maiestatis diuinę, ein Smæn + For acktan giørd Haleitre Guds Maiestatis Dyrd / þar Menn leggia ødrum til Guds Tign og Valld/ hans Koronu og Rijkis Stiorn/ Þuiad þesse Nøfn og slijker Titlar/ Auxiliator liberator, Vita, Salus & ct. Ad vera vor Frelsare/ Hialpare/ Lijf + Sæluhialpare/ þad heyrer alleinasta Gude til ei̅ ønguum ødrum Esa. 45. Fyrer vtan mig er eingen̅ Hialpare. So eigum vier og ad setia Tru + Traust ecke a nøckra Skiepnu/ helldur alleinasta vppa lifanda Gud/ Psalm. 31. Vppa þig Drottenn vona eg/ lat mig ecke til Skam̅ar verda/ Eingen̅ verdr ad Skøm̅ sa sem vppa þig treyster/ Psalm. 71. Þu heþur dreiged mig vt aþ Lijþe min̅

ar Modur/ þu ert min̄ Von fra Ungdome mijnum. Psalm. 73. Þegar eg heff ad eins Drottenn/ þa hyra eg huorke um Himenn nie Jørd/ Þo þar vanmegnest bæde Lijff og Sæl/ þa ertu Gud min̄ Hiartans Huggun/ z mitt Hialpræde.

J sama mæta kann og eingenn ad vel ta og giefa huörke Eilijfa nie Stundlega Gooda Hlute/ nema Gud alleina/ Psalm. 145. Þu upplætur þijna Hond/ z sedur allar lifande Skiepnur med þin̄e Blezan./ Psalm. 104. Allar Skiepnur vona uppa þig/ so ad þu giefer þeim þeirra Fædu a sijnum Tijma/ Þegar þu giefur þa safna þær sier/ Þegar þu lætur upp þijna Hond/ þa hafa þær nogleg a Fædslu. Enn eff byrger þu Andlit þitt/ þa skielfast þær. Jacob. 1. Villest ecke gooder Brædur/ Allar goodar Gaaffur koma ad ofan fra Fødurnum Liossins/ hia huörium ad eingenn Umskipte eru Liossins og Myrkranna.

J fiorda

4. J fiorda mata/ba er Bæna akall til Heilagra / huert a mote Arnadar Embætte vors Herra Jesu Christi/ Þuiad hann alleina er vor Fyrerbonar Madur og Arnadar Madur/ Rom. 8. Hann situr til Guds hægre Handar og Bidur fyrer oss/ 1. Johañ. 2. Vier høfum eirn Fyrerbonar Mañ/ hia Fødurnum Jesum Christum þañ Riettlæta. 1. Timoth. 2. Einasta eirn er Medalgøngu madur a mill Guds og Mannaña/ Madureñ Jesus Christus. Þesse Madur enn eingeñ añar/ og ecke nøckur Skiepna kann ad vera nalægg j øllum Stødum j Christneñe/ heyra Bæner Riettruadra/og vita jnstu Anduar þaner Hiartaña/Math. 28. Ego sum vobiscum/ Eg er hia ydr alla Daga. Þuiad j þessum Mañe Christo er Mañdom leg Nattura personulega sameingd vid Guddomeñ/ og er vpphafiþen til Guds Maiestatis hægre Handar/ hefur medtekid allt Valld a Himne og a Jordu. Slijkt gieta adrer Heilager ecke giört/ Esa. 64. Abraham þecker oss ecke/ Jsrael veit eckert af oss.

J simta

5 Í fimta máta / þa er þeim Heilög-
gu sialfum þetta til hinnar stærstu Van-
æru / þegar ad þeir eru tilbedner / Þulad
Einglarner sialfer vilia ecke læta til bidia
sig / Apoca. 22. Og ecke hrosa Heilager
sier af þui / ad þeir hafe forþienad Hime
rijke / helldur seigia þeir aller med hinne
sælu Maria / Han hefur veitt mier myk
la Myskun / og med Jacob / Minor Sum
Domine / Drottenn / minne er eg og omak
legur allra þinna Myskunsemda / sem þu
hefur mier veitt. So langt er þad fra / ad
þeir vilie taka þa Æru fra Christo sem
hönum ber ad hafa / huörn þeir höfdu so
kiærann / a medan þeir lifdu j þessum Hei
me / ad þeir gæfu Lijf og Blod vt fyrer
hann. Eg vil ecke tala þar vm ad Heilag
er skylldu vera Myskunsamare / enn sa o-
þrotnande Brunnur allrar Myskunar / vt
af huörs Nægd vier faum aller Gratiam
pro Gratia, Naad fyrer Naad / huör ed
Matth. 11. Kallar og seiger / Komed
aller til mijn þier sim erfided / z erud Þun
ga þiader / eg vil Endurnæra ydur / vm

huørn

huorn Pistillen til Hebreos talar so/ Nu hlaut med øllu ad verda lijkur sijnum Brædrum/ so hann yrde Myskunsamur/ og eirn Trur Kieñemadur fyrer Gude/ Vier høfum ecke þann høfud Kiennemann/ sem ecke kann ad hafa Medaumkan med vorum Veykleika/ helldur sa sm reyndur er a alla Vegu so sem vier/ ad fraakenne Syndeñe/ Þar fyrer lætum oss ganga fram j fullu Trauste/ fyrer Nadarstolen/ so ad vier ødlijst Myskun/ og finnum Nad a þeim Tijma þegar oss liggur a/ Hebre. 2. Z 5.

6 Ad sijdustu/ þa hefur þetta alldrei vered vanalegt j Guds Christne/ huørke j Gamla nie nyia Testamentenu. J Pistilenum Jude lesum vier/ ad Diöfulleñ þrattade vid höfud Eingelen vm Lijkama Moysis / Þad er ad skilia/ Diöfull villde læta vita huar Lijkame Moysis være grafeñ/ so þar af mætte koma Hiagudadyrkan/ med Pilagrijms Gange/ eda annad þuilijkt/ Eñ Michael suarar hönum/ Gud straffe þig Sathan. Og j fyrre Tijd

enne

eñe hafa aller sanner Lærefedur Gudlegs Ords / soddan Villu og Vantrunad strafs ad / og mællt þar a mote / Lactantius, Chrysostomus, Hilarius, Augustinus Epiphanius, og fleire adrer / Og einkum þa seiger Epiphanius so / Su Sæla Maria hefur sañarlega vered Heilóg / enn ecke var hun Gud / Sañlega er su Sæla Jomfru Maria alls Heidurs verdug / enn ei skal hana tilbidia / Þuiad hũ tilbad sialf þñ / sem af heñe fæddur var / Huór Spamaña hefur nóckurn Tijma kient ad til bidia Kallmann / auk helldur Konu ꝛ Heidra skulu Meñ þa Heilógu Mariu / Eñ Gud Fódur Son ꝛ Heilagañ Anda skulu Meñ til Bidia.

Bevijsingar Papista / huar med þeir þegra og þorsuara þessa þeirra Villu.

Þad fyrsta þeirra Argumentum / a Comparatis, af Lijkingũ / Epterdæmum er teked af Vijsu og Vana þessarar Veralldar. J Konga Hóllum ꝛ a Herramanna Hoofgórdum er ecke Sidur / ad huór ꝛ eirn hlaupe jafnsnart fram fyrer Herra ꝛ

Hófdingia

Hőfdingia/ Helldur hlytur hañ ædur fyrr ad vtuega sier þann sem Herranum er kuñugur/ og j Vingan er vid hañ/ ad hañ tiae hans Mal/ og hialpe hans Sők og Malefne til hins besta/ J sama mata hæfer ecke ad huőr og eirn trante strags fram fyrer Gud Drotteñ vorn sialfann/ Helldur skal hañ ædur bidia Heilaga ad bera fram sijn Mal og Naudsyniar/ og vera sinn Fyrerbonar Madur og Medal Gangare fyrer Gude. Enn hier suarast so til. Hos. 11. Cap. seiger Gud Drotteñ/ Eg er Gud/ eñ ecke Madur/ Esa. 55. Mijnar Nuxaner eru ecke ydar Nuxaner So vijdt sem Himeneñ er fra Jordune/ so langt eru mijnar Nuxaner fra ydrum Nuxonum. Enn huad Guds Nuxaner eru vm þad sanna Bæna akall/ og huőrneñ hann vilie tilbedeñ verda/ þad sama hefur hann j sijnu Orde openberad. Þar nu Papistar vijkia fra þessu sama Orde sem Gud hefur openberad/ og vilia dæma vm Gud epter fraleitum Sid + Vana sem er og fram fer j Hőllum og Hoofgőrdum Konga og Hőfdingia/ þad sama er eiñ fra=

frabær Heimska. Enn þo Veralldleger Kongar Höfdingiar og Herrar giöre þetta/ad heyra ecke sialfer Klaganer sina Undergiefena/ helldur bifala þad ödrum/ þa giöra þeir Oriett þar vtj/Þui þad giöra þeir af Rijkelæte/ Metnade/ Lete og Forsomun/ ad þeir nenna ecke ad giöra Skylldu sijns Embættis/og þad þr leita alleina epter ad hafa Vellystingar ꝛ gooda omakslausa Daga/ Enn einhuórt eitt sinn kiemur þad/ ad þeim verdur þetta nogu þungt ad forsuara fyrer Gude/Og huórt Gagn þeir Undergiefnu hafe af slijkre Höndlan/ þad er auglioſt. Þar fyr er sagde eirn fatækur Madur so/þa hann j riettre Sök kunne ecke ad fa Iusticiam, Lög og Riett/hia sijnum Herra og Yfervalldе / og Malenu var velkt og vinglad fyrer hönum/ og hönum var vijsad fra einum Domara til annars/ Oh Herra Gud (sagde hann) ef þad geinge so til j Himnenum/ og vorum Bænum være so vijsad fra einum til annars/ꝛ þær kiæme so seint fram fyrer vorn Gud ꝛ Drottin/ þa være þad vtgiört vid oss. Þuiad adur enn vor Sök og vort Malefne kiæme

fyr

fyrer Gud/ þa værum vier fyrer löngu fordiarfader og til Grunns geingner/ etc.

Aunnur Bevijsing
Papistanna.

Lijtelæte lijkar Gude/ og þocknast hönum vel/ Nu er þad Lijtelæte ad hlau pa ecke strax fram fyrer Gud/ helldur vnd eruÿsa Heilögum sijnar Naudsyniar/ og fa af þeim ad bera þær fram. Soddan skiedur af Lijtelæte/ þar fyrer er Bæna akall til Heilagra Gude þægelegt.

Andsuar.

Þad Lijtelæte þocknast Gude ecke/ sem vier sialfer vpp byrium an Guds Ordz/ og þui j mote/ helldur þad Lijtelæte sem Gud heimter ad oss/ Sem er þetta Ad vier jatum og medkiennum vorn Overdugleika fyrer Gude/ og vitum þad ad bæde vier og aller Heilager erum fyrer Gude syndugier/ og faum og odlust Nad z Syndanna Fyrergiefning/ Sälu leg z Eilijf Giæde/ ecke fyrer vera Forþienustu eda annara/ helldur alleinasta

H . fyrer

fyrer søkum Jesu Christi Naadar og Mykunar.

Pridia þeirra Beuiising er þesse.

Huørn Heidur Menn veita Pienara num/ hñ veiteſt Herranũ ſialfum/ Math. 25. Huad þier hafed giórt einum af þeſſ um Minſtu/ þad hafe þier mier giórt/ Þar fyrer verdur þetta Bæna akall Hei lagra Gude ſialfum til Heidurs.

Andſuar. Þad a ad vera ſoddan Heid ur ſem Pienaranum hæfer ad hafa/ Þui ad/ ef Madur vill ſetia Pienarann yfer Herrann/ þad mun Herranum j ónguann mata vel lynda. So er ꝛ lÿka j þeſſu Ef ne/ Þegar Meñ heidra Guds Heilaga/ ſo ſem hæfelegt er epter Guds Orde/ þ ma Gud vel lÿda/ Enn vilie Menn ſetia þa j Guds Stad/ akalla þa og til Bidia þa/ huór Heidur huórke hæfer Mónnum nie Einglum/ helldur alleina Gude ſialfum/ Þañ Heidur kann Gud ecke lata ſier lynda nie lÿka.

Fiorda Beuiiſing.

J gam-

J Gamla Testamentinu hafa Heilager opt beded so/ Drotten/minstu a þijna Pienara/ Abraham/ Jsaach/ Jacob/ Item/minstu a þinn Pienara Dauid/ z Myskuna oss/ So meigum vier og j nyia Testamentenu seigia/ Drottenn myskuna oss vegna Peturs/ Pals og annara þinna Postula z Heilagra.

Andsuar/ Þetta eru Figuratę Locutiones, sierdeilis Mallyska j Ritningūne og hafa þeir j gamla Testamentenu ecke meint Personu Abrahams/Jsaachs/ Dauids þar med/ helldur þann Medalgang/ æran sem Abraham og Forfedrǫnum var fyrerheiten/ og er Meiningen/ Minstu a Abraham/ Pad er/ a þad Fyrerheitna Sæde sem þu fyrerhietst Abraham/ j þu ǫrid þu vid Abraham og allt Mannlegt Kyn hefur bunded þañ Sattmala/ ad j þui Sæde skyllde Blessadar verda allar Pioder a Jǫrdune/vegna þess Sædis ver tu oss Lijknsamur og Nadugur.

Fimta Beuiising Papista er þesse.

Luc. 16. akallar sa Rÿke Madur Abraham vor Audlóngin / enn ecke Gud / Þar fyrer meiga Menn og so lijka akalla Heilaga: Andsuar.

Af þeim Fordæmdu eigum vier Christner Menn ecke ad læra huórneñ vier eigum Gud ad bidia / Þeir flyia og fordast Gud so sem eirn reidañ Domara / enn vier hófum frijañ Gang til Guds / og góng um fraiñ j fullu Trauste fyrer Nädareñar Stol / Hebre. 5. Sómuleidis og eirneyer ódru vijs hattad um þann Rÿka Mann og Abraham / enn um oss og þa Framlidnu Heilógu. Þar sier huór añañ / og talar vid annañ / Enn vier kunnum j þessum Heime ecke ad sia Heilaga / ecke helldur þeir oss / Esa. 64. Abraham þecker oss ecke / og Israel veit ecke af oss.

Huørn Heidur eiga Menn þa ad veita Heilogum Framlidnum ?

Papistar giefa oss Skulld / og seigia ad vier vanheidrum þa Heilógu Guds Pijslaruotta og adra Heilaga Guds Aast

alne/med þui vier vilium ecke lata tilbid
ia nie akalla þa/Enn þeir giöra oſſ hier
vtj Oriett / Þuiad alldrei vilium vier
vanheidra þa/ ſem Gud ſialfur heidrad
hefur/huórier ad vorn vtualeñ Verkfære
Guds a medan þeir lifdu j þeſſu Lijfe/
og lifande Epterdæme allra Goodra og
Heilagra Mañkoſta og Dygda/og Muſ-
tere hins Helga Anda/ þeir ed vel hafa
bareſt vid Diöfuleñ/ Hollded + Heimeñ/
og nu hafa j hia þeim Riettlata Doma-
ra Dyrdarennar Koronu feinged + ödlaſt.
Sañlega vanheidrum vier þa ecke/helld-
ur minnuſt vier a þeirra Bleſſudu Sæler
med allre Virdingu/höllddum + þeirra Lij
kame og Bein Heilög og Virdugleg/+ vit
um ad Sælernar eru ecke alleinaſta Guds
Sköpun/helldur og eirneñ Lijkamarner/
þeir eru + lijka Endurleyſter af Guds Sy
ne/og j Heilagre Skijrn med Guds Son-
ar Blode þuegner/og med Heilögum An-
da til eilijfs Lijfs jnnſiglader/þeim hefur
giefeſt + veitt vered Holld og Blod Chri-
ſti j Sacramentenu/ ſo ſem Sælunne.
Þar fyrer ſeiger Ireneus ſa gamle Lære-
fader ſo/Impoſſibile eſt Corpora noſt-

ra manere jn Sepulcris, cum ſint nutrita corpore & ſanguine Filii Dei, Pad er/ Omøgulegt er/ ad vorer Lijkamer ſie eilijflega j Jørdunne/ helldur hliota Pr vpp aptur ad rijſa til Lijfsins/ med þui þeir eru nærder med Guds Sonar Hollde og Blode.

Ecke lóſium vier og helldur Mynder Heilagra/ eda Mælverk/ ſo ſem ad gióra Sacramentiſtar/ þeir huórke kunna ad lijda Mælverk nie Mynder Heilagra/ j Kirkium eda Sófnudum/ Puiad/ Quod doctis eſt Scriptura, jllud vulgo eſt pictura/ Pad er/ Huad Lærdum er Ritningen/ þad er Olærdum Lijkingen.

Þar eru og allvijda halldnar Hatijd er Heilagra Poſtula/ j Kirkium vorum (ſeiger D. Martinus) og hier vm hófum vier Guds Ord/ Pſalm. 112. Peim Riettlæta mun alldrei gleymt verda/ Jtem/ Daude heilagra er Dyrdarlegur fyrer Drottne. Vier hófum Dæme heilagrar Ritningar/ þar Forfedrañа verdur j þui gamla og nyia Teſtamente mióg Heidarlega minſt. Chriſtus helldur mijked af Johañ Baptiſta

Baptiſta. Pſalm. 105. 106. Acto. 7. Hebre. 11. Stendur ſkrifad vm þau ſtoru Verk Heilagra / og þeirra Lof. Huad Gud hañ nu bydur oſſ / þad veitum vier og j tie lætum vid Heilaga ómotmælanlega.

Enn jafnframt þeſſu / þa bliotum vier ad giæta vel þar ad / Ad vier vijkium ecke fra Guds Orde / og giórum ecke nóckurn Hlut þui j mote. Chriſtur avijtar Phariſeana / Matth. 23. Ad þeir vppbygde Grafer Spamañaña / enn Lijſlietu þo þa Riettlætu / og fyllde ſo þar med Mæler ſinna Forfedra. Alijka gióra vor er Notſtódu Meñ / Papiſtar / Þeir heidra Grafer og Bein Framlidenna Heilagra / eñ þeirra Tru og Lærdom hata þeir og offſækia / og deyda og drepa alla þa ſem hallda ſier þar vid. Vier lætum Guds Ord vera Lios og Lampa fyrer vorum Footum / Pſalm. 119. Og veitum Heilógum Heidur / med þremur hættum.

1 Fyrſt lofum og prijſum vier Gud j hans Heilógum ſem þar ſtendur / Pſalm. 150. Þad er / Vier jatum og vidurkieñum / og prijſum Guds ſtora Haleita Vel-

H iiij. giór-

giörninga sem hañ hefur Verölldunñe synt / veitt fyrer þesse sijn Heilögu Verkfære/ sem eru Guds Heilager/ bad hann hefur alla Tijma fyrr og sijd sier Christelegre Kirkiu safnad af Mañkynenu ednr j bland Mañkynsins/ og hefur a öllum Tijmum vpp vaked Dasama Dyrlega Menn og Heilsusama Lærefedur/ hefur giefed þm̃ Krapt af Hædönum/ og hefur lated sitt Ord og Evangelium fyrer þa vt vm allañ Heimeñ vtberast og vijdfrægiast/ so þ er nu komed til vor/ So ad vier erum nu ordner Nuttakarar Arþsins Heilagra j Liosenu/erum þrelsader j þra Nøþdingia Myrkranna/ og flutter j Rijke hans Elskulega Sonar/ j huørium vier høþum Endurlausnena/ þyrer hans Blod/ sem er þyrergieþning Syndanna. Fyrer þtta losum og dyrkum vier Gud sierdeilis og einkum/ huiad slijkt eru ecke Verk Heilagra/ helldur þeß Eilijfa Guds Sonar/ so sem S. Pall vottar/ Eph. 4. Hañ er vpp fareñ j Hædena/og hefur Mönnum Gæfur giefed/ Suma hefur hann sett til Postula/suma til Propheta/ suma til Evangeo

Kangelista / sinna til Hirdara og Lærefedra.

Vier samañ berum vorn Lærdom ꝛ vora Jatning vid Lærdom þeirra Heilögu Postula / Og af þui vier finnum þad allt vera samhlioda vid Lærdom Heilagra Postula / þa höfum vier vissa ofallvallta Huggun/ad vier erum Lider ꝛ Limer þeirrar söñu Postulegrar Kirkiu/ꝛ öktum ad öngun huad Pauen j Rom ꝛ hñs falsker Brædur dæma vm oss.

Vier hugleidum og eirneñ Lijfsögur þeirra Heilögu Guds Aasinna/og þegar vier finnum þar jnne/ þeirra Veykleika og stor Misfelle(so sem kieñer oss Dæme Davids og annara fleire) þa lærum vier þad þar af/ ad eingeñ Madur kuñe fyrer sijn eigen Verk eda sinn Heilagleika ad verda Saluholpen/ helldur alleina fyrer Mñad vors Herra Jesu Christi/ so sem aller vorer Forfedur/ Act. 15. Af þeirra Aga og Tyftan þegar Gud hefur tyftad þa/ þa lærum vier ad þeckia Guds Myskunseme/ ad hann leggur ecke eins Straff og Refsing a sijn Börn/ so sem a þa Ogudlegu/ helldur tyftar hañ þa med Venden

um / enn siñe Náð og Myskunsemi hñ ecke fra þeim / Hañ lætur sinn Sattmála ecke þriota / og ei helldur sijn Fyrerheit bregdast / Psalm. 89.

Heilagra Maña margfalleg Kross og Motgangur / sem þeir lided hafa hier j Heime / hañ amiñer oss a þad / huad Drottenn med þeim hefur gjört / sem Dæ samlega Drotteñ hañ fer med sijna Vtvallda / Psalm. 4. Og huörsu þad hañ verndar sijna Christne an mannlegrar Hialpar / alleina med sijnum styrkua Arme og mattugre Hende.

Þeirra Dyrdarsamar Frelsaner (so sem þa Gud frelsie þa þria Sueina wr Babilons Ofne / og Petrum wr Myrkua stofu) þær syna oss Matt og Krapt Almattugs Guds / þad vier höfum Gud þañ sem hialpar / og eirn Drotteñ / huör ed fra Daudanum frelsar / Psalm. 63.

Ad sijdustu / þa er þeirra Daude og Pijslarvætte / þeirra hin mykla Hugarhreysste / þeirra Stödugleike og Styrkur j Kuölum og Pijslum / þad er allt saman ein viss og omotmælanleg Bevijsing / ad þeirra Lærdomur og Meiñingar sie eilijfur Guds Sañleikur / og þad ad epter Þeta

ta Lijf hliote vissselega ad koma eitt annad Lijf/j hvöriu Gud mun epter Riettlæte sijnu/giefa þeim Fögnud og Glede fyrer vmlidnar þessa Heims Eymder og Pijsler.

J annan mata höllдum vier mijked vt af Personum þeirra Heilögu ♰ prijsum þa/ fyrer þad/ ad þeir hafa vered truer Guds Þienarar/ Matth. 25. Ad þeir hafe behallded Trunne/ 2. Timoth. 4. Ad þeir hafe geinged j giegnum margar Harmkuœlingar/ Act. 14. Og þueiged sijn Klæde j Lambsins Blode/♰ eckе elskad sijnar Sæler allt j Daudan/Apoc. 7. Og vier oskum þeim alls Goods/Lijkömönum rosamlegrar Huijldar/en Sælunum eilijfrar Glede og Fagnadar i Himerijke/So sem almenneleg dagleg Ræda er Manna a mille/ þa þeirra Framlidnu gieted verdur/Gud gledie hans Sal/Gud giefe hönum gledelega Vpprisu. Þeir i gamla Testamentenu badu so/Requiescat Corpus in pace, & Custodita sit anima in Fasciculo viuentium, apud Dominum. 1. Reg. 25. Þad er/Huijlest Lijkamen j Fride/ Enn Sælen sie geymd j Byndе-

Byndene lifande Maña hia Drottne.

J þridia mœta / setium vier þa hel lögu off til Epterdœmis og Fyrermynd-ar / j Trunne / Lifnadenum og Framferd-enu / þeir trudu a Christum / elskudu hañ af öllu Hiarta / forlietu alla Hlute i Hei-menum hans vegna / lifdu Heilaglega og Gudlega / lidu Kross + Motlæte med stor re Polinmœde / lietu önguan Voda / nie nöckra Hæskasemd og ecke Daudan fœla sig fra Christo / helldur voru stadfaster og stödnger allt j Daudann / og eru so burt sofnader med Christelegum Dauda + Af-gange / þessum þeirra Dœmū eigum vier ad fylgia. Og þetta er sa Heidur / og su Æra + Vegsemd sem Heilögū ber ad vei-tast epter Guds Ords Hliodan / sem nu er sagt.

Hactenus D. Martinus Mirus.



Aunnur Høfud Grein
Um Enda Ver alldarennar.

Spurning.

Mun Heimur þesse hafa Enda?

Andsuar.

HEir sem kølluduſt Epicurei/ Ogudlegu Spottárar og adrer Athugalauſer og halfkriſtner/ hállda fyrer Spott og Athlátur/ þegar þeir heyra talad um Enda þeſſarar Veralldar/ So giǿra og lýka þeir Philoſophi og Veralldar Vitringar/ þeir hallda ad Heimur eñ ſie eilijfur/ og mune eilijflega ſtanda/ Enn vier vitum ad hañ er forgeingelegur og mune hafa Enda.

Af huøriu veiſtu þad.

Su Heilaga Ritningin / og Ord hins Heilaga

Heilaga Anda þau seigia þad og votta.
Og med þui ad allt annad er vpp fyllt og fram̃ komed / sem ædur er fyrer sagt og Boded j Ritninguñe / So mun ꝫ. þetta viss vlega skie og fram̃ koma sem j Heilagre Skrift og j Guds Orde skrifad stendur vm Verralldarennar Enda.

Beuiisa þad med Heilagre Skrift.

So sem Heimuren̄ hefur haft Vpphaf / og sia ma j fyrstu Moysis Bok / 1. Cap. Hann hefur haft Vpphaf / so mun han̄ og eirnen taka Enda.

Sa Heilage Dauid seiger / 102. Psa. Himnarner eru Verk þinna Handa / þr munu forganga / enn þu blijfur / Þeir fyrnast so sem Fat / og þeir vmskiptast sem Klæde / þa þu vmbreyter þm.

Esa. 51. Himnarner munu forganga so sem Reykur / og Jorden̄ mun fyrn ast so sem annad Fat.

1. Pet. 4. Ender allra Hluta er so sem

sem komenn.

2. Pet. 3. Himnarner þeir nu eru og Jørdeñ vardueitast þyrer hans ORD/ og geymast til Elldsins/a Deige Domsins z Fyrerdæmningar ogudlegra Manna. Enn Dagur Drottins mun koma so sem Þioþur a Nottu/a hvørium Himnarner munu þorganga med storū Brest um/enn Høþudskiepnurnar munu bradna aþ Hita/ Og Jørdeñ og þau Verk þar inne eru munu uppbrenna.

J Giórninga Bok Postulanna/ 3. Cap. seiger S. Petur so/ Jesum Christum ber Heimenum til siin ad taka/allt til þeirra Stunda/ þa aller Hluter skulu Endurskickader verda/sem Gud heþur talad þyrer Munn sinna Heilagra Spamaña/ j þra Veralldareñar Upphaþe.

Matth. 24. Seiger Christur vor Lausnare/ Himen og Jørd munu þorganga/enn mijn Ord þorganga ecke.

Nær mun Veralldarenñar
Ender þa koma ?

J Gudspiallenu Matthei 24. Cap. Spyria Lærësueinarner Herrañ Jesum ad þessu hinu sama/ Enn hann giefur þns soddan Suar / Af þeim Deige og af þe̅re Stundu veit eingen/ og ecke Einglarner a Himnum/ helldur alleina minn Fader/ huör þad sett hefur j sialfs sijns Magt‑Vellde/ Act. 1.

Eins og hañ epter sijna Vppriſu (þa Postularner hallda fast a og villdu vita nær þ̅ta skie skyllde) þa suarar hñ þm̅ so Ydur ber ecke ad vita Stunder nie Punc ta Tijmanna/ sem Fadereñ vill hafa j sialfs sijns Valldе.

S. Pall seiger/ 1. Tessal. 5. Vm þañ Tijma edur þa Stund/ er ecke þorf ad eg skrife ydur/ Kiærer Brædur/ þui þier vited sialfer/ ad Dagur Drottins mun koma sem Piofur a Nottu.

Vt af þessu er nu berlega liost/ ad ecke er nöckrum Mañe mögulegt ad vita/ nær og huönar Ender þessa Heims koma

mnn. Þar fyrer eru þeir Forvitnu Sier- visringar einskis Lofs verder/ þeir ed epter þeirra storre Konst og Kunnattu lataſt ranſaka vilia Guds Leyndar doma/ og þa Hlute grunda sem þeir vita/ ad Gud vill oſſ ecke vita lata.

Enn huar þyrer vill Gud ecke/ ad vier ſkulum vita hans Tilkomu Tijma og Enda þeſſarar Veralldar?

Pad ſkiedur þar fyrer/ ad Gud vill ſo vera lata/ enn ecke ödru viſs. Herrann Chriſtur ſetur og eina adra Ordſök þar til/ ad vier ſieum þeſſ helldur vakande/ og varer vm oſſ/ enn ecke Athugalauſer/ Hirdulauſer/ Huad ocſad munde ſkie/ ef vier viſſum Stund og Tijma Herrans Chriſti Tilkomu. Hier a og heima ſu Epterlijking/ Matth. 24. Luc. 12. Vm þa Þienara ſem bidu epter Heimkomu ſijns Herra

Kunnum vier þa önguan Hlut ad vita aþ þeim Tijma/ nær Heimurenn ſkal hafa Enda/ og Guds Sonur vill koma aptur?

J. Nockud

Nöckud lÿted vitum vier þar af/ enn ecke allt. Vissann Tÿma/ Aar eda Dag kuñum vier ecke ad vita/ þo marger hafe hier um skrifad og til Onytis sier Omak giört þetta ad ransaka. Sumer hafa til gieted ad seinaste Dagur munde koma þa lided være fra Christi Hingadburd/ 1530. Aar. Adrer/ Þa Datum være 1588. Þa enn adrer Añó/ 1600. Þa eñ nöckrer/ Añó 1612. Eñ allt er þetta oviist ꝛ fallvallt. Nöckrer eru þeir sem gieta til/ ad so mörg Aar sem lidu fra Heimsins Upphafe/ allt til Noaflods/ so mörg Aar mune lyda fra Hingadburde Christi eda hans Uppriisu til Veralldarennar Enda. Nu voru fra Upphafe til Flodsins/ 1656. Aar/ Þui meina þeir ad so mörg ar mune vera fra Christi Fædingu eda hans Uppriisu/ ꝛ til Doms Dags/ og þessa Meining hafa þr teked af Christi Ordum/ þar hañ seiger/ Matth. 24. So sem þad skiede a Dög um Noa/ Þeir ætu og drucku/ þeir Kuon gödust ꝛ Giptust/ allt til þess Dags Noa gieck j Aurkena/ ꝛ þeir Hugleiddu eckert/ þangad til Floded kom og tok þa alla burt/ Eins þa mun verda Tilkoma Mañ

sins Sonar: Enn ecke setur Christur hier fram̃ neina Aara Tölu/ akvódeñ Tijma/ eda huórsu mórg ar skule vera til seinasta Dags/Helldur skyrer hañ fra/huórnen til mune ganga a seinóstum Tijmum Veralld areñar/Og huórsu ad Meñ mune þa vera Ogudleger og Athugalauser j óllum Hlutum.

Sumer vilia hallda/ ad so mórg ar sem Christur lifde j þessum Heime/ so mórg Jubel ar/ edur Fagnadar ar skule vera til Heimsins Enda. Nu voru j huór lu Jubel are/ 50. ar/ Þad reiknast alls 1675. ar.

Flester af þeim sem hier vm hafa skrifad eru j þeirre Meiningu/ad In Sexto millenario, Þad er/ a Þui Sexþusunda sta Aare epter Heimsins Upphaf ad reikna/ þa mune Verólldeñ hafa eirn Enda/ og þeir hafa þetta fyrer sier/ Ad med Þui Gud skapade Himen og Jord a sex Dogum/ og eirn Dagur fyrer Gude er so sem þusund Aar/ þa skule Verollden ecke standa leingur enn sexþusund Aar. Og hafa þesser fyrer sier Malagrein

Hwssins Elia/ sem er besse.
Tuo Pusund Aar / eyde.
Tuo Pusund Aar/ Logmaled.
Tuo Pusund Aar Dagar Messie/ Og verde sa Tijme ecke fullur / ba skiedur pad vorra Synda vegna / sem ad eru myklar.
Og Herran Christur talar sialfur vm pa Daga Matth. 24. Ef ad peir Dag ar yrde ecke stytter. Pa munde eingen Mad= verda Saluholpen. Og Luc. 13. Ef ad Drottin stytte ecke þessa Daga / þa yrde eckert Holld holped. En vegna wtualdra verda þeir Dagar stytter.
En Herran Christus og hans Salu Postular/ þeir hafa fyrersagt nockur Teikn sem skie skyllde/ fyrer þann seinasta Dag Huar af Fromer Christner Men hafa ad merkia/ad sa seinaste Dagur er ecke langt fra Dyrum/ helldur nalægur.

Huør eru þa þau Teikn/ sem skie skulu adur enn þad Ender Veralldarennar kiemur ?

Herrann Christur og hans Heilager.

Postular hafa þau framsett/ecke allfa/ þar med avijsande/ ad þau Teikn munde ecke verda eins hattar eda med einu mote/ Helldur mune sum skie a Himnum/ sum i Sionum/ sum a Jördune/ sum a medal Mannanna/ So sem hier vm lesa ma/ Matth. 24. Marc. 13. Luc. 21. Og a medal þessara Teikna heyra sum til Foreydslu Borgarennar Jerusalem/ Enn flest öll heyra þau til Enda Verralldarennar. Og Herran Christur hann blandar saman þessum Teiknum/ af þui ad Lærisueinarner spurdu huörs tueggia vnder eins/ bæde ad Foreydslu Borgarennar Jerusalem/ ꝛ lijka ad Enda Verralldarennar. Og sannarlega þa er su hryggelega Foreyding Borgarennar Jerusalem og alls Gydinga lyds so sem Fyrermynd og Speigell Verralldarennar Enda.

Enn Teiknen þau sem fram eru sett eru þesse. Þar munu koma Villumenn og Fals kiennefedur/ Villa og Vantru/ Tuist ꝛ Tuidrægne j Lærdomenum.

Bardagar Strijd ꝛ Hernadar Tijdinde. Offsokn þeirra Goodu ꝛ Gudhræddu: Teikn ꝛ Stormerke a Himnum.

Jardskialftar j ymsum Stödum.
Afergangur Vatna + Sioar.
Hungur + Hallære/+ Dyr Tijd.
Blindleike og hrædelegt Athygaleyse Manna/so þeir mune seigia/Þar er eingeñ Vode a Ferdum/eingen Neyd/Skadar ecke par/ 1. Thessal. 5.
Foraktan og Fyrerlitning Guds Ords.
Affall/Afneitan Truareñar j bia mest um fiölda Mannal
Agirne/Okur:
Ahyggia/Bukforg og Vijl fyrer Mat og Dryck + siundlegre Næringu.
Kiærleikßleyse vid Naungann/ hia allmörgum.
Sialfann sig ad elska/ og sitt eigenlegt Gagn ofmiög ad rækia.
Nidurbrycking og Þrælldomur þeirra Vndergiefnu.
Vöxtur og Aukning allra Synda Glæpa + Lasta.
Auglysing + Openberan þess Romuerska Antachrists.
Og nu med þui ad allt þetta er skied + fram̄ komed/+ skiedur Daglega/ + sumt er j Manna Miñe skied/pa er auglioßt/ ad

ad Guds Sonar Tilkoma og sa seinaste Dagr sie vissulega ✝ oefad fyrer Höndum.

Meining Herra Johañis Mathesij/vm þañ sijdasta Dag/ꝛ þau Takn/ sem skie skulu ꜳdur fyrer fram̄/ Teken af hans. Vtleggingu yfer Euangelium. Luc. 21.

Nu skulu hier hugleida/ þa Aaratölu/ og þau Teikn til Doms Dags/sem oss verdur j Heilagre Ritningu til vijsad.

Pad er afgömul Kieñing ✝ Meining Gydinga/epter Mꜳltꜹke Elie/ Ad Veralldeñ skule standa j sex þusund Aar. Tuo þusund Aar skule hun vera j eyde/ þad er/ ꜳn Lögmꜳls. Lögmꜳled skule vara j tuo þusund Aar. Og tuo þusund Aar skule Dagar Messie vera/ þo skule þeir Dagar vegna Vtualdra styttast. Þessare Meiningu og Mꜳls grein samhliodar vel þad/ ad Gud skapade Himen og Jörd a sex Dögum/ eñ huijldest a þim siöunda Deige. Nu seiger S. Petur/ þa þañ talar vm þañ seinasta Dag/ ad einn

Dagur sie fyrer Drottne sem þusund Aar og þusund Aar so sem eirn Dagur / Huar med Postulen avijsar oss / og vt byder og legga þa sex Daga (a huórium Veróllden var skópud) vppa Nials grein Elie:

Veróllð þesse mun standa j sex langa Daga / það er / j sex þusund Aar / Eñ þau seinustu þusund Aareñ / þau munu styttast vegna Vtvaldra / so sem sialfur Christur seiger / Og sa eitlyse Puottdagur eda Huyl dardagur hañ mun vpp byriast ad fyrerfarande Rúollde / epter Ritningarennar Vijsu / og epter Plagsið Gydinga / sem all ar Hatyder vpp byrindu ad kuóllde fyrer.

Nu med þui ad Veróllden hefur nu stadeð 5562. Aar / nu ad reikna / Año 1601 Epter riettre mara Tólu / Þar af er vijsele ga augliost / ad vier erum ecke langt fra Heimsins Enda / So sem S. Paall fyrer 1500. Aarum kallar sijna Daga Veralldar Enda. Og S. Johannes nefner sijna Daga þa seinustu Tyd eda Stund Verall dareñar: Nu med þui / ad meir eñ 1500. Aar eru liden fra S. Johannis Stundu eda Tijma / þa hlytur Doms Dagur ad vera ecke langt fra. Þuiad epter þui sem

Dani-

Daniel hefur fyrer spad. Pa ern þar þriar Monarchiur og einualls Rykis Stiorner j Heimenum / fyrer Christi Hing adburd vmlidnar. Enn su fiorda einualls ds Rykis Stiorn sem er þad Romuerska Ryke / j huórrar Upphafe Christur fæddsest / hefur nu staded meir eñ 1900. Aar / og tekur nu miög til ad hnigna / er Maktarlijted og Krankt orded / og stendur a veyk um Beinum. Og þ litla Horn / sem Daniel talar vm / Tyrkeñ er miög Megtugur ordeñ / ꝛ hefur fra þm Romuerska Keisaradome rifed þau stærstu þriu Konga Ryke / sem er Grickland / Asialand / ꝛ Egiptaland / Og sa sáme Tyrke / talar stor Hadungaryrde j giegn Herranum Christo og lastar hañ. Par med þa er sa Syndarenar Madur / sa Romuerske Antachristur openber ordeñ / epter S. Paals Spadome og er fyrer Anda Guds og þad Heilaga Euangelium af allmargra Hiórtum vt drifeñ og burt teken / So er nu Euangelium vt bored og breidt og hreint og klart komed vt vm allañ Heimeñ / ꝛ frañ bored opinberlega fyrer Keisara / Herra og Konga.

Þar med tekur og so eirneñ Kiærleik oreñ ad kolna og vtslokna hia allmörgum/og þad geingur so til eins og a Dögum Noa. Þeir ed Guds Ord kieña ✝ rietteleg a predika/þeir verda af Vinum ✝ Ovinum plægader hædder og hatader/eins og Lot j Sodoma/og Jeremias hia sijnu Folke. Okur ✝ Agirnd geisar vm hia hvörium Maññe/hripsar ✝ dregur ad sier/allt þad hun kann/eins ✝ þa feigur Nladur fer ad Mat. Allar Skiepnr fara til Þurdar/✝ miñka/þar er Strijd ✝ Styriölld j öllum Löndum ad spyria/Pestilentia/Hungur og Dyr tijd er allstadar/öllum Landagiædum Auexte og Jardargroda og Koste fer aptur/ Solen giefur ecke af sier þutlijkann Varma sem Fordum/Meñ na ecke þeim Alldre sem fyrr meir/Þar siast a Himnum hrædeleg Teikn og Vndur/Vindar ✝ Stormar/Vötn ✝ Bilgiur/ giöra Skada j ymsum Löndum/Jördeñ hristest ✝ skielfr vegna okomeñar Olucku/ Menn ganga fram og lifa atþugalauser. Med einu Orde ad seigia/Allar Skiepnur og aller Himensins Krap tar veykiast og fara til minkunar/hræra

sig

sig med Neyd/ Margt af Mönnum vanmegnast af Angist ꝛ fordiarfast med öllu, Þar er lÿtel Tru og Dygd Mañа a medal/ Synder og Glæper vaxa/ꝛ verda ecke refster. O hoof hefur Aferhönd feinged ï Mat ꝛ Alædnade. Snógt ad seigia/ All er Hluter a Himne og Jördu/ hnigna og skrÿda til Skarar/ Aull Magt/ allar Valldstietter fara hnÿgnande/ og eru so sem fallnar/ ꝛ ct. A soddañ Teikn amiñ er oss vor Herra Jesus/ so vier skulum ecke vera athugalauser nie sofande/ eins ꝛ þær favÿsu Jomfrur/ Helldur pryda oss og tilreida vora Lampa/ hafande riettа Tru og gooda Samuisku ꝛ Þolenmæde/ ꝛ a huörre Stundu bwa oss til burtferdar/ so ad vier mættum med Fagnade og goodre Samuisku mæta vorum Brudguma Herranum Jesu/ Þuiad allt þad sem Heilög Ritning hefur inne ad hallda/og skie skal fyrer Enda Veralldareñar/ þ er allt skied og kiemur daglega frañ.

Þad er Meining vel flestra Lærefedra ï Christelegre Kirkiu/ Ad med þui þau Nelldsku ꝛ stærstu Dasemdar Verk Drottins

oftins hafa skied vm Paska eda Vortijma/sem er/Vm þñ Tijma var Heimureñ skapadur/og Adam med/ Þa geingu Israels Syner af Egiptalande/ Vm þann Tijma var Guds Sonur gieteñ z Lijflæteñ/og er med fiølda Heilagra vpp riseñ af Dauda/So meina þeir ad sein asta Guds Verk mune skie vm þennañ Tijma / þa allar Skiepnur endurlifna og fornyast a Jordunne. So sem z her rañ Christus j þessu Euangelio jafnar Tilkomu sinne vid Vortijma z Sumars/ og bydur oss ad taka mark a Blomstrum z Alldine Jardar. Huc vsque Mathesius.

Huørnenn eiga þa Christner
Meñ ad skicka sier/og vera vid buner vid Enda Verálldarennar?

Þad kieñer oss vor Lijfe Lausnare Jesus Christur sialfur/ Luc. 21. Þui ad þar bydur hann oss og bifalar/ ad vier skulum ecke læra vor Hiórtu þyngiast af Ofneytslu/Ofdryckiu/Agirnd/ Sorg z

Umbyggiu ſtundlegrar Næringar/ Helldur vera vakande/ ſparneyter / Bænrækner og læta vorar Lendar vera umgyrdtar / Pad er / vier ſkulum vera vidbuner / hafande logande Lampa j vorum Hondum/ og vera lijker peim Mónnum ſem vænta epter peirra Herra / nær hañ mune koma fra Brullaupe / vppa pad ad vier mætt um vera verduger peſſ / ad komaſt vndañ óllu Jllu pui ſem fram̃ koma ſkal / ꝛ ad ſtanda fyrer Mañſins Syne. Vier eigum ad vpp lypta vorum Hófdum/vera glad er og med goodu Giede/ Af pui ad vor Endurlauſn tekur pa til ad nalgaſt.

Vier ſkulum jafnañ og oaflætanlega giöra/ſo ſem hiñ Heilage Jeronymus ſkrifar vm ſialfann ſig/ par hann ſeiger/ Huad hellſt eg giøre/ Huort helldur eg ſeß / et eda dreck/ eda huad eg giøre/ pa pike mier avallt ſo ſem ad hliode ꝛ hliome peſſe Ord mier fyrer Eyrum/ SVRGITE MORTVI, VENITE AD IVDICIVM. Standed vpp pier Dau du/og komed fyrer Domeñ. Ef ad vier hugſudum petta med jafnade og aluarlega

lega/ þa mundum vier ei syndga so andvelldlega sem vier syndgum.

H. Johañes Gigas/ skrifar so j Vtleggingu þess Euangelij/ 21. Cap:

Huørneñ eigum vier ad hegda oss a þessum seinostum Tymdar Tijmum/ og bwa oss vid Deige Drottens ?

Med þui ad þesse Dagur mun koma so sem Elldingz/ og so oforuarandis so sm̃ þa Þiofur kiemur/ 1. Tessa. 4. 2. Pet. 3. Þa amiñer oss vor Drotteñ og Lausnare/ hid Trwlegasta og Fódurlegasta/ ad vier sieum vakande og bidiande/ og hófum Vidsmiór j vorum Lómpum/ og lifum jafnañ fyrr og sijd j GVDS OTTA og bijdum so þessa Dags med Truudu Hiarta og goodre Samuisku. Og sierdeilis og einkum varar hann oss vid Agirnd/ Ofneytslu og Ofdryckiu.

Þar fyrer þier gooder Christner Meñ/ Lated Herrans Christi Fódurlega og Hiartanlega

kanlega Aminning ganga ydur til Hiarta/
Fylged ecke þeim mykla Mwg og Mann-
fiölda/ Vakted ydur fyrer Agirnd og Of
neytslu/ skaded ecke sialfa ydur nie ydar
Saler. Ad erfida og Forsorgan ad hafa
fyrer Hwse og Heimile/ Konu og Börn-
um/ þad er ecke fyrerboded/ Helldur skul-
um vier hegda oss epter Reglunne Christi/
Matth. 6. Ad vera jdner j Bænakal
lenu/ truer j Erfidenu/ hafande Aktan
a voru Kalle og Embætte/ vera kyrrlat-
er/ og bifala so Gude vorum Himneska
Fodur allt vort Rad og Efne/ so sem
skrifad stendur/ Psalm. 127. Vier meig-
um ad sönnu j Nafne Drottins/ eta og
drecka/ og giöra oss glada hia goodum
Vinum/ Þuiad Gud giefur Vijn + Bior +
annann godann Dryck/ til ad slöckua Þosta/
til Heilsubootar/ og til Glede og Gam-
ans/ Psalm. 140. Syrach. 32. 1. Tim.
5. + ct. Enn allt þad verdur ad skie j
Otta Drottens/ og an Hneygslunar/ og
ad vier dreckum oss ecke druckna/ galda/
vitlausa/ so sem giöra Dryckin darar.
Osee. 5. Ephes. 4.

Med

Med þui þa Elskanleger / Ad Dags=
ins Drottens hann er vissulega j nand / so
sem vottar Hellög Ritning / So sem merk
sa ma og sia af Himnenum / Jördune / af
Athæfe og Jllsku Manna / Aller Hlut
er fara hnignande / og eru ad Falle komn=
ner / Pad er fæst af Mönum / ad nöckurn
Guds Otta hafa med sier / Þar fyrer bid
eg og aminne hiartanlega / ad Men vilie
læta sier til Hiarta ganga Herrans Jesu
Aminning + hins Heilaga Peturs Postula /
og fyrerlijta ecke Guds Ord nie þesse Tei
kn hins sijdasta Dags / so sem nu giörer
flestur fiölde Manna / Helldur vera vakan=
de / j hugasamer / sparlijfer / med Bæn og
Akalle / med riettre Tru og goodre Sam=
visku / og bijda so epter Auglysingu Dyrd=
arenar hins mykla Guds og vors Lausn=
ara Jesu Christi / Amen.

Og en seiger same Johanes Gigas so.

Þar fyrer þier gooder christner Bræd
ur / Þegar þier siaed / ad þar skie Teikn eda
Undur a Himnenum / j Loptenu / a Jörd=
unne / þa þier heyred sagt fra Dyrre Tijd /

Hungre og Hallære / Ofride / Bardögum / Blods vthellingum / hrædelegum Storm vindum og Vndrum / Villum og Tuidræg ne / ✝ ct. Þegar þier siaed hvörsu ad Kiærleikuren kolnar / Ranglæted vex og Illska medal Manna / Þegar Agirnd og Nidurbrycking þeirra Aumu og Fatæku fer j Vögst / Þegar Blodsynder / Hordomar / Saurlijfe er ströffunarlaust lided / Þa Dramb og Hoffrackt geysar yfer / Ofneyt sla / Ofdryckia / Otru / Oblydne / Fals Suik og Vnderhyggia / Þegar Guds Ord og su Heilaga Embættis giörd verdur fyrer liten / og foröcktud / Þa slijkt skiedur / þa skulu þier vpp hefia ydar Höfud / ✝ hugsa ad þa sie nær vpp fyllt Ranglæte þeirra Epicureorum, Þeir Ogudlegu hafe þa sinn Synda Mæler vppfyllt / Snart mune koma Kalled / Sa Volldugе stercke Gud mune snarliga Enda giöra / a allre Illsku Vondsku og Ogudlegu Athæfe þessa Heims / Eñ oss Aumum Christnum Möñum er seinaste Dagur hin hellsta og stærsta Huggan.

Um þetta Efne talar Lutherus miøg merkelega z huggunarsamlega.

Þeir sem eru riett Christner (seiger hañ) þeir eiga med riettu ecke ad hrædast þennañ Dag/ helldur vera glader/ z oska hans af Hiarta/ Þuiad/ so leinge þeir lifa j þessum Eymdardal/ þa er þeirra Glede og Nægiudar stund harla lijtel/ Stundum astrijder þesse Motgangur/ stundum annar/ stundum kiemur ein Olucka stundum ønnur/ Þar med hatar þa Heimureñ og ofsæker þa/ Holld z Blod lætur ecke af ad freista þeirra. Ofan a allt þetta kiemur Andskoteñ/ z lætur þa ecke j Fride vera/ setur þeim fyrer Sioner vmlidnar Synder/ giører þær storar z hrædelegar/ blæs þeim j Briost jllum og skadsómum Hugreñingum/ so ad þr verde hrygguer og hrædder fyrer þeim sijdasta Deige og Guds Riettlætis Dome. Soddañ verdur Christeñ Madur ad lijda so leinge sem hañ lifer j þessum Heime. Enn a þeim seinasta Deige/ þa liñer øllu

þessu/ þa verda þeir leyster og frelsader fra öllu Illu/ Þar fyrer kallast þesse Dager j Heilagre Ritningu ENDVRLAVSNAR DAGVR. Fyrer þessar Greiner skulum vier ecke ottast nie hrædast þann Dag/ helldr fagna + glediast vid so glede legan Fagnadar/Auglysingar + Tilkomu Dag vors Herra Jesu Christi.

Hiartanleg Vidvørun og Aminning Herra Johañis Mathesij/ huörneñ ad huör + eirn Madur skule bwa sig til hins sijdasta Dags.

Siaed nu vel til gooder Brædur/ Vakted ydur fyrer Agirne/ Ofate/ Ofdryckiu/ og vered alla Tijma sparneyter/ og med goodre Forsia til buner/ Vered idner i Bæn + Akalle til Guds/ so þier a huörre Stundu/ huöriu Augabragde sieud bwner vid þeim sijdasta Deige/ og ad koma fram fyrer Mannsins Son med goodre Samuisku:

Oh/ Herra Gud/ Huörsu Dyrdarsamlegur Prijs og Heidur mun þad vera/ ad standa til Guds Sonar hægre Handar/

med öllum Heilögum/ so sem Lider ꝛ Lemer Jesu Christi? Par a mote/ huörsu aumlega hryggelega pad mun til ganga fyrer hinum / huörier eckert Oleum hafa j peirra Lömpum/ pegar Drottens Dyrdar ennar hañ kiemur/ og pegar peir skulu fyrer hönum standa samañ Reikning af öllum peirra Hugsönum/Ordum ꝛ Giördum. Eñ um slijkt hugsar Heimureñ alls ecke/ allt par til hann verdur vijs med sijnum eigeñ Skada. Sæler eru peir(so siñ S. Petur talar)peir ed nu j pessum Heime trúa a pann Krossfesta Christum/ og soddañ Trunadar Traust og gooda Samvisku vardveita/ og alla Tijma med sier hafa j sijnu Hiarta.

Med huøriu mote skal Dagur Drottens koma/ og huørnen mun pa standa til j Heimenum?

Dagur Drottens mun koma so sem Piofur a Nottu/ og Ender pessarar Ver alldar mun yfer koma pa minst er Von/ ꝛ Meñ sijst varer/ og mestur fiölde Mañа mun sijdst ætla til/ pegar Menn seigia/

Fridur

Fridur/Fridur/ohætt/Einzeñ Neyd/ei er
þórf ad kuñda/ & c. Þa mun Fordiórf
unen skyndelega falla yfer þa a Auga-
bragde/ So sim Christur sialfur seiger/
Luc: 17. So sem þad var til a Døgum
Noa/eins mun þad skie a Deige Mañ-
sins Sonar/ Þeir ætu/þeir drucku/ þeir
gipftust & Kuongudust/allt til þess Dags
sem Noe gieck j Orkena/og Vatz floded
kom og tok þa burt alla. So & lijka/eins
so sim þad gieck til/a Døgum Loth/Þeir
ætu & drucku/ þeir selldu og keyptu/þeir
bygdu og plontudu/ Eñ a þeim Deige
sem Loth gieck vt aþ Sodoma/þa rignde
aþ Himnum Ellde og Brennesteine/og
fyrer for þeim øllum. Med sama mote
mun bad ganga til/a þeim Deige þegar
Mañsins Sonur mun openber verda. Þui
ad enn þo mórg og miog mijkel Teikn og
Stormerke gange vndan ædur fyrer fram
þa munu þeir allfaer verda/sem þ læta
sier til Hiarta ganga/ Flester af Mōñum
munu sla þui j Vind/og hugsa þar ecke
par vm.

Lutherus.

Vier sem lifum/ og epter erum ord-ner/ vier munum vnder eins med þeim (sem af Dauda vpp vakter eru) vpptek-ner verda/ j Skyen/ mots vid Drotten/ j Lopted/ og munum so hia Drottne verda alla Tijma/ 1. Cor. 15.

Hier vottar S. Paall/ Ad enn þo so sie/ ad Christur/ þa ed hann kiemur a sijd-asta Deige/ finne Heimenn med øllu Diøf-ullegann/ Ogudlegann/ þa mune þo samt vera nøckrer/ sanner riett Christner/ Annars verdur af Christo + Postulonum/ med sod dan Ordum talad vm þann sijdasta Dag/ þegar Christur kiemur/ ad þad er hræde legt ad heyra og lesa. Luc. 18. seiger Christur/ Þegar Mannsins Sonur kie-mur/ meinar þu ad hann mune finna Tru a Jørdunne? Og j ødrum Stad seigest hann mune finna Heimenn/ So jllann og ogudlegann/ eins + hun var a Døgum Noa og Loth/ þa Menn voru jller/ þa þeir ottudust øngua Olucku/ Helldr voru glad-er og kater/ ætu + drucku/ giptu sig/ keyp-tu +

tu og selldu/og hofdu storar Byggingar/ allt til þess Dags Floded kom a Dogum Noa/og til þeirrar Stundar Lots/ þa Ellde og Brennesteine rignde af Himnum ofan + fyrerkom þeim ollum.

Eins mun þad til ganga þegar Christur kiemur. Huort hn̄ sier saman Athæfe Heimsins nu a vorum Tijmum vid Orden Christi/ þañ sier fyrer Augonum berlega/ ad þad geingur so til sem hn̄ hefur sagt. Synder og Glæper ganga so alment yfer ad þar kann ei a ad aukast. Og þ hrædelegast er ad vita og heyra/huorsu ad Heimureñ hegdar + breyter vid þad Heilaga Euangelium/ huort Gud hann hefur nu fyrer þañ sijdasta Dag lated vpp koma so Mijskunsamlega. A eina Sijdu eru Ouiner Ordsins Christi sem þad lasta og Offsækia hid grimlegasta/A medal þeirra Christnu er ecke alleinasta stort O þacklæte/helldur sa mestur fiolde Folks lætur sier leidast Guds Ord/skeyter ecke vm þ. Þar predikad verdur epter þui sem Meñ vilia/ þar er Orded vel komed og þægelegt/ enn straffe Madur vora Vantru og vonda ogudlega Breytne/+ kieñe oss huor

nen vier eigum nu hier epter ad lifa / epter
þad vier erum Truader ordner / huórnenn
oss byrie ad lifa Sparlega / Riettferdug-
lega + Gudlega / þad sama vill ecke hafa
Rwm nie Stad hia oss / Helldur breytum
vier þar þuert a mote / huad hid sama ad
er vÿst og fullkomlegt Teikn og Merke /
ad vier erum ecke Christner / + verdum ecke
Erfingiar ad Guds Rÿke / Gal. 5. Men
vilia ecke Guds Orde hlyda / Menn hafa
Hatur og Leida a þui. Þar fyrer er eg
hrædur (seiger Lutherus) ad þad mune
epter koma / Ad þegar Men straffa og
lasta Synder og Glæpe / ad þar sie ei
Tru nie Gudhrædsla med Mønum / hell
dur Storsynder / Opneytsla / Opdryckia /
Agirnd / Okur / Mordomar / Saurlÿ-
fe / z c. Þar med z lÿka / þeir sem christ
ner lætast vera / þeir munu ecke læta sier
soddan Straffaner lÿka / helldur vtþyda
þær og leggia j þann Mæta / ad slÿkt sie
talad goodra Manna æru poor nær / z þ
sie oþþungt ad bera / Men eige ecke adra
ad skielþa / hræda / helldur ad hugga
þa /

þa/ z c. Huiad vilie Menn granduar-
lega giæta ad Ordonum Herrans Chri
sti og Postulanna/ þa er augsynelegt og
augliost/ ad fyrer Doms Dag mun Hei
mureñ fullur verda med Spottara z O-
gudlega Epicureos.

Kome þa og þad ofan a/ sem ei er
ovyst/ ad þr sem predika eiga Guds Ord
sie sliofer/ liner/ straffe ecke Synder nie
Glæpe/ predike Mönnum j vil/ so siñ huör
tum best lykar (huiad soddan Predikara
vill Heimureñ hafa) þa er þ vte/ þa vill
þad ecke goodan Enda hafa/ þegar Sañ
leikureñ verdur nidre byrgdur/ Lösinn og
Lygum er a loft hallded/ Lygar og Vill-
ur verda forsuaradar og fyrer Sannleik
halldnar: Þegar so langt er komed j Hei-
menum/ ad hañ vill ecke lyda Lios Gud
legs Ords og Vmvandaner/ þa mun hñ
sleigeñ verda med stærra Blindleik eñ nöck
urn Tyma var fyrr vnder Pauadomenum
so þad mun skie epter Ordum Christi siñ
hañ seiger/ ad þad sydasta mun verda ver
ra og argara enn þad fyrsta. Su Reide
K v. huoria

huøria Gud lætur a sijdustum Døgum falla yfer þa Ogudlegu/ hun mun vera hin stærsta/ Heimurenn forþienar þ ecke ødru vijs/ þar fyrer mun þad ganga verr til/ enn þad skiede a Døgum Noa og Loth.

Þo munu samt nǒckrer Riettchristner lifa(seiger S. Pall) þa Christur kiemur/ So sem vier og eirnenn jatum j vorre Tru arjatningu/ ad þar sie christeleg Kirkia/ Su hin sama(seiger S. Pall)mun boda Dauda Drottins þangad til hann kiemur.

Og enn skrifar Lutherus so yfer þann 3. Cap. Hins seirna Pistils S. Peturs.

Og skulu þier vita(seiger S. Petur) j fyrstu/ Ad a sijdustum Dǒgum munu koma Spottarar/ þeir ed ganga epter þra eigenn Girndum/ og seigia/ Huar er Fyrerheit hans Tilkomu? þuiad sijdan Forfedurner sofnudu/ blijfur allt so sem þ var fra Upphafe Skiepnanna/ etc.

So stendur skrifad j gǒmlum Fræde bok.

Bokum / vm Antachristen / ad a sijdustum Døgum munu Mēñ falla j slijka Villu / ad þeir munu seigia / Þar er eingeñ Gud / Og þeir munu hæda og spotta allt þad sem af Christo verdur sagt og predikad / ✝ af þeim sijdasta Delge / Þetta er vijst og satt / huadan sem þad er teked. Enn þo skal þetta ecke so skilia / ad allur Heimurēñ mune giöra eda tala slijkt / helldur mestur fiölde Manna / og alla reidu eru marger og hafa vered / sem ecke hafa vilad trua þui / ad sijdaste Dagur mune koma / a medal huörra ad vered hafa sialfer Pauañer j Rom / Pius ✝ Paulus 3.

Vid soddan Spottorum varar S. Petur oss hier / ✝ seiger oss þad fyrer / ad þeir mune koma / og giefa sig fram / og lifa epter Villd og Vilia / so ad þad kome j lios sem Christr sagt hefur / Math. 24. So sem þad var a Døgum Noa / so mun þad skie j Tilkomu Mannsins Sonar / Þuiad lijka sem þeir voru fyrer Flodet / þeir ætu og druncku / þeir kuongudust og giptust / allt til þess Dags þa Noe gieck j Aurkena / ✝ þeir vissu ecke til fyrr eñ Flod ed kom / og tok þa alla burt / Eins mun

vera

vera j Tilkomu Mannsins Sonar. Item/ Mannsins Sonur mun koma a þre Stun du sem þa minst varer.

Item/ Luc. 21. Dagur þesse mun koma so sem ein Talsnara/ yfer alla þa sem bwa a Jórdune. Og enn af tur/ Luc. 17. So sem ein Eldding leiftrar af Himnum og vpp lyser allt þad vnder Himnenum er/ so mun Tilkoma Mannsins Sonar vera a þeim Deige. Pad er ad skilia/ So skyndelega + ovart mun hann koma/ þegar Heimenn varer sem allra sijdst/ + hñ kastar Guds Orde j Vind.

Þar fyrer er þetta Mark + Teikn til hins sijdasta Dags/ ad hann sie nalæger/ Þegar Menn lifa j Syndum og Stalþ ræde/ epter Vilia og Girnd sinne/ og þegar soddann Rædur heyrast Manna a medal/ Huar er nu Fyrerheit hans Tilkomu ? Hefur Veralldenn staded nu so langann Tijma/ Skal hun nu hid þyrsta verda vmbreyteleg ? Þenneñ aminer oss S. Petur/ ad vier hneygslū oss ecke/ helldur hófum þ fyrer vijst Merke/ nær slijkt skiedur þa mun Doms Dagur snarlega koma:

koma. Hæc Lutherus.

Med huørium hætte þær Ver-ølldenn Enda ?

Hun mun brenna vpp j Ellde/ so sem S. Petur seiger j fyrra Pistle/ v 3. Cap. Himenenn sa sem nu er og Jørdenn verdur fyrer hans Ord foruórud/ so þau geymest til Elldsins/ a Deige Domsins/ og Fyrer dømninger Gudlausra Manna. Enn Dag ur Drottens hann mun koma eins v Þiofur a Nottu/ a huórium Himnarner munu forganga med storum Brestum / Enn Hófud skiepnurnar munu af Hita Bradna/ og Jørdenn og þau Verk sem þar eru jnne munu vpp brenna.

Hier vm skrifar Lutherus so.

A þeim Tijma fyrr mier/ þa Gud fordiarfade Verólldena med Vatsflodenu þa kom Vatned ad ofan og nedan/ og a allar sijdur/ og ecke var ad sia annad enn Vatn/ so ad Jørden var hulen j Vatnenu/og druknade allt þad a Jørdunne var. Enn nu hefur Gud Fyrerheited/ og þar vppa Regnbogann sett a Himnum/til eins Teikns og Merkis/ ad hann vill ei optar for-

fordiarfa Jórdena med Vatne/ helldur vill hañ lata hana forganga + fordiarf ast med Elldenum/ Og so sem Vatned vmkringde hana fyrr meir/ so mun nu ver da logande Elldur vm Jórdena allt vm kring.

Og j ødrum Stad stendur so.

Þegar seinaste Dagur kiemur so skyndelega/ þa verdur allt ad logande Ellde a Augabragde/ Og allt þ sem er a Himnum og a Jórduñe þad vppbreñur allt til Ausku/og aller Hluter verda fyrer Elldeñ vmbreytter/so sem þeir eitt siñ vrdu ford um fyrer Vatned.

Ein Spurning wr Lutheri Postillu yfer Euangelium Dominica 2. *Aduentus*.

Þegar allar Skiepnur/ alla vegana j Heimenum loga nu j biórtu Bale/so þar er ecke nóckur Stadur obrunneñ eda an Ellds/ Huar blijfa þa vorar Saler ? Andsuar. Minn Vin/ Seigdu mier huar þær eru nu/ eda huar þær eru þegar vier sofum ? Þa vier vitum alls eckert af þui huad vidber + verdur/Meinar þu ad Gud kunne

kunne ecke ad vardueita Sælernar j sinne Hende/ so ad þær verde ecke varar vid/ þa Himen + Jörd brenā til Ausku ? Eda hyggur þu hañ mune verda ad hafa sierdeilis Stad eda Hws þar til/ so sem eiñ Hirder handa Saudum sijnum ? Pad er nog/ ad þu veist þær eru j Guds Hende/ eñ ecke j Vernd eda Vallde nöckrar Skiepnu. Og þo þu skilier ecke huörnen þ mune ganga til/ þa lát ecke villa þig. Þu kant nu enn ecke ad skilia huörnen þ geing ur til þegar þu sofnar/ þegar þu vaknar þad þu Daglega reyner/ Huörnen vilstu þa skilia huörnen hitt añad mune til ganga? Pad er nog þu seiger / Drotteñ/ j þijn ar Hend: fel eg Anda miñ/ Pa mū Himen og Jörd verda ny aptur/ lijka og eirnenn vorer Lijkamer lifande/ til ad fa og ödlast eilijfa Saluhialp. Ef ad vier vissum j huörn mæta Sælernar verda vardueitt ar j þeim Ellde/ þa væri Truen vor vte/ Enn nu vier vitum þar ecke af/ helldur vonum og væntum vppa Gud og hans Syrerheit/ þa blijfur Truen stödug/ og er ein riett Trū.

Huad

Huad skal skie epter þad/ þegar Himen og Jørd eru vpp brunen?

Marger meina (huad og riett er) ad Gud mune skapa nyan Himenn og nyia Jørd/ og þeirra Meining er teken vr þui 65. Capitula Esaie/ þar Gud so seiger/ Sia/ eg vil skapa nyan Himen/ og nyia Jørd/ so ad Menn skulu ecke læta sier þad þyrra til Hugar koma/ og leggia þad ecke a Hiarta/ Helldur munu þeir glediast og fagna eilijflega/ yfer þui sem eg skapa/ S. Petur seiger og so/ 2. Pet. 3. Enn vier vonum epter nyum Himne og nyrre Jørdu/ epter hans Fyrerheite/ 2c. Og hinn Heilage Dauid seiger enn lioslegar hier fra/ huørnen þad Verølldenn mune Enda taka/ og sijdan verda endurnyud/ þar hann seiger/ Psal. 102. Himnarner munu vmbreytast sem annad Klæde/ þegar þu Drotten vmbreyter þeim. Og Petur Post ule nefner þann seinasta Dag Diem restitutionis omnium, Þad er soddan Dag/ a huørium aller Hluter skulu Endurnyast og j Lag aptur færast.

Þridie

Þridie Partur
Um Upprisu
þeirra Framlidnu.

Þad er vÿst og satt/ ad þeir Framlidnu munu upprÿsa / þuiad Gud hefur þad so fyrerhugad og asett.

Huar med verdur þad Beuÿsad ?

Med Heilagre Ritningu/ med Bokum hins gamla og nyia Testamentis/ og med þeirra Dæme/ um huória Heiløg Ritning vottar/ ad alla reidu sie af Dauda upp vakter.

Seig fram nøckra Vitnisburde Spamanana og Postulana.

Job seiger/ 19. Cap. Eg veit ad minn Lausnare lifer/ og hier epter (a sÿn

 um

um Tijma) mun hann vppuckia mig wr Jørdunie/ og þad eg mun jklædast þessu mijnu Hørunde/ z eg mun sia Gud j þßu mijnu Hollde/ þañ hiñ sama mun eg sia þyrer mig/ og mijn Augu munu lijta hñ/ og ecke eirn annar.

Esa. 26. Þijner Framlidner/ Drottēñ/ munu lißa/ og ganga ꝑrañ med þra Lijkømum/ Vaked vpp/ Loß syngẹd/ þier sem ligged j Jørdunne lukter/ Þuiad þitt Nattßall er Nattßall hins græna Akursins/ og Landed mun vtuarpa þeim Framlidnu.

Daniel 12. Þeir mørgu (þad er aller) þeir sem vnder Jørdunne liggia og soßa/ munu vpp vakna/ Sumer til eilijfs Lijßs/ enn sumer til eilijꝑrar Smañar og Skañar.

Johañ. 5. Su Stund kiemur/ ad all er þeir sem eru j Grøꝑonum/ þeir munu heyra Rødd Guds Sonar/ og munu ganga ꝑrañ/ þeir Gott haꝑa giørt til Vpprisu

rísu Lijfsins/enn þeir Illt hafa giørt til Vpprisu Domsins/ Les hier vm fleira/ Johannes 11.

1. Corinth. 15. Nøndlar S. Páll þetta Efne næsta miøg Rijkuglega/ og Beuijsar Vpprisu Framlidinna med mør gum Epterdæmum og Lijkingum.

Ad þeir Daudu munu vpp rijsa/ þad beuijsa Epterdæme Enoch ꝛ Elie.

Sómuleidis hafa Prophetarner Postularner og einkannlega Christus sialfur marga vppuaked fra Dauda/ ꝛ lated þa verda lifande aptur/ huar med þeir nøgslega beuijsa/ ad þeir Daudu kunna ad verda vppuakter.

Og þo vier hefdum ecke þesse Epterdæme/ þa ættum vier ad lata oss nægia Dæme Lazari af Betania/ hñ hafde leiged fiora Daga j Grøfenne/ og lucktade jlla alla reidu/ þo vard hañ med eins Herrans Christi Orde vppuaktur.

Miøg merkelega og dyrdarlega beuijsar S. Páll Vpprisu Framlidenna/ 1. Corinth. 15. med Dæme sialfs Herrans Christi/ huør ad er fyrstur ordeñ af þeim

L ij. sem

ſem ſofa / og er vppriſeñ til eilijfs odauðlegs Lijfs / Hann hefur og með ſier vppvakt marga Lijkame Heilagra / ſem ſuafu / huörier að geingu wr Gröfonum / og komu j þa Heilögu Borg og birtuſt allmörgum.

Huað er Vppriſan þeirra Dauðu?

Hun er eitt Guddomlegt Guds Verk huört hañ mun giöra og vtrietta a ſijdaſta Deige / þegar hañ vppuekur alla Meñ með Aund + Lijkama / til Lijfs + Odauðleiks / og giefur þeim Goodu og Riettlætu eilijfa Dyrð og Saluhialp / enn þm Vantruðdu og Guðlauſu giefur hann til Launa eilijfa Fyrerdæmning Pijſler og Plagur.

Huønar ſkal Vppriſan ſkie.

A þeim yſta og ſeinaſta Deige / þegar Himen + Jörð hafa Enda / og eru forgeingenn / So ſem Job ſeiger 19: Cap. In nouiſſimo die de terra reſurrecturus ſum, Það er / A hinum ſijdaſta Deige mun

mun eg vpp aptur rijsa. Og Johañ. 6. stendur / Pad er Vilie Fødursins sem mig sent hefur / ad huør hann sier Sonenn og truer a hañ / hañ hafe eilijft Lijf og eg skal (seiger Christur) vppuekia hñ a sijdasta Deige.

Huør vppuekur þa Daudu.

J Heilagre Ritningu verdur Vppuakning þeirra Framlidnu stundum til lógd + eignud Gude Fódur / stundū Guds Syne / Eñ fyrer Krapt og Almætte Guds fyrer Christum / j Hellógum Anda / mun þ skie / ad aller Meñ framlidner munu af Dauda vprijsa / Quia opera Trinitatis ad extra sunt jndiuisa. Þau ytre Guds Verk / sem er / Skópuneñ allra Hluta / þeirra Verndan og Vardueisla / so og Vpprisan Framlideña / heyrer til allre Heilagre Þreñingu / enn ei sierdeilis eiñe Personu.

Johañ. 5: So sem Fadereñ vppuekur Dauda / og giórer þa lifande / so lijfgar og Sonureñ þa sem hañ vill.

Og litlu ædur fyrre stendur so / Su Stund kiemur/a huörre ad aller þeir sem eru j Gröfönum/munu heyra Raust Guds Sonar/ og ganga fram.

Johan. 6. Pad er Vilie Födursins sem mig hefur sent/ ad eg tyne öngum af öllum þeim sem hann hefur giefed mier/ Helldur ad eg vppueke þa a hinum sÿdasta Deige.

Joh. 11. Eg er Vpprisan og Lÿfed.

Rom. 8. Sa sem Christum hefur vppuaked af Dauda/ hann mun og eirnen lifande giöra ydar daudlega Lÿkame.

Vm Vpprisu Framlidenna talar so Lutherus/ j eirne Lÿkpredikun.

Petta þiker vera vndarlegt/ Ja / omögulegt/ad aller þeir sem daed hafa sÿdan sa fyrste Madur Adam var/ og allt til hins sÿdasta/skule a einu Augabragde verda vppuakter af Dauda/ Þessu vill Skynsemen ecke trua/ ad þetta mune so verda allt j bræde/og skie so skyndelega/ Þuiad hun sier/ huörsu ad sumer verda

Brender til Ausku/ sumer druckna j Vatne suma vpp eta Villudyr/ sumer verda hein Gder og af Hrösnum vppetner. Og omögulegt er vpp ad telia eda hyxa / med huör su mörgu mote og med huörium Tilburdum ad Menn deyia j öllum Heimenum/ + þo skulu þeir samt aller saman a einu Augabragde verda lifande/ og koma fyrer Christi Domstol : Sömuleidis og lijka hiner adrer/ sem þann Dag verda lifande fundner/ huört þeir eru vte eda jnne/ a Akre eda Eing/ Tune eda Torge/ j Sæng eda Sucfne/ eda hvad hellst huör hefur ad sysla / þeir munu a Augabragde verda vmskipteleger/ so ad þeir aller asamt med hinum ödrum sem af Dauda eru vpp vakter/ munu vpptekner verda j Skyeñ moto vid Drottenn.

Huar þyrer hlioka þeir Framlidnu ad rijsa vpp aptur :

1 Gud hefur þad so til sett og skickad/ og hñ vill ad þad skule so vera/ þar fyrer hlytur þad so ad skie/ Og þetta er su einasta stærsta og hellsta Ordsök/ huar

fyrer Gud hañ giörer allt bad hann vill/ huórt bad er a Himnum eda Jördūñe/ſo ſem Spameñerner ꝛ Poſtularner alluijda bera vitne vm þennañ Vilia Guds/ og hann openbera.
2 Hier ſtyrker og til Vpriſan Herrans Chriſti/Ja ad vijſu/Herrañ Chriſtur hefur med ſinne Vpriſu þui til leidar komed/ ad vorer Lijkamer verda ad nyu lifande. Þar fyrer ſeiger S: Petur/ 1. Theſſalo. 4. Ef ad vier truum ad Jeſus ſie daeñ ꝛ vpp aptur riſeñ/ſo mun Gud þa ſem ſof nader eru/ fyrer Jeſum Chriſtum frañ leida med hönum. Þuiad hañ er Höfuded vort/ Chriſteleg Kirkia er hans Lijkame/og vier aller ſaman ꝛ ſierhuör eirn/ erum hans Limer/Holld af hans Hollde/ Bein af hans Beinum/ Ephe. 5. Huar mu hellſt ad Höfuded er/þar hlytur ꝛ eirn eñ ad vera Lijkameñ og Limerner. Enn Chriſtur hann er vpriſeñ af Dauda/ Þar fyrer münum vier og eirneñ lijka vprijſa/ So ſem S. Pall noglega og med mörg um Ordum þetta ſannar og beuijſar/ 1. Corinth. 15. Seigande/ Eñ nu er Chriſtur vppriſeñ fra Daudum/og er ordenn

Frumburdur (eda hinn fyrste) a medal þeirra sem soffa. Þuiad fyrer eiñ Mañ (Christũ) kiemz Vppriſan. Og lijka ſo ſem aller Menn eru dauder j Adam/ eins lijka verda aller lifande j Christo/ huer ed fyrer þa er daeñ og vppriſeñ/ 2. Cor. 5. Hañ er Vppriſan z Lijfed/ Joh. 11.

Huørnen eda med huørium hætte mun Vppriſan ſkie og verda?

Fyrer Kauſt Guds Sonar munu aller þeir Framlidnu verda vppuakter/ Þegar ſa ſeinaſte Dagur kiemur/ þa mun Chriſt ur ſkyndelega a einu Augabragde/ og ſo ſem oforuarad ofan koma af Himnum/ J þeirre Mannlegre Mynd ſo ſem hann vpſtie til Himna/ Hañ mun koma med ſij num Heilögum Einglum z mörgum Þuſ undum Heilagra/ ofan j Skyen/ med He roope og med Höfud Eingelſins Rödd/ og med Guds Lwdre/ Vid ſoddan Hliod og Kall munu aller Framlidner vppuak na/ ſo ſem Chriſtur ſeiger ſialfur/ Joh. 5.

Aller þeir sem j Grøþonum eru/ munu heyra Guds Sonar Raust/ og ganga fram. Og Matth. 24. Hann mun senda sijna Eingla wt med Lwdra Hlio dum myklum/og þeir munu saþna saman øllum hans Vtvøldum/ aþ fiorum Vindum/ þra einum Enda Heimsins til annars. Enn vm þa sem j þan Tijma verda liþande þundner/ talar S. Pall/ 1. Thessal, 4. Vier sem epter liþum/ z liþande erum j Tilkomu Drottens/mun um ecke verda þyrre enn þeir sem soþa/ Þuiad sialþur Drotten mun med Heroo pe og Heþud Eingelsins Rødd og med Guds Lwdre oþan koma aþ Himnum/ Og þeir Framlidnu j Christo munu fyrst vpprijsa/ Þar næst vier sem liþum og epter erum ordner/ vier munum til samans med þeim hinum sømum vptekner ǒda j Skyen/j mots vid Drotten/ j Lop- tenu/ og munum so verda hia Drottne alla Tijma. Og allt þetta mun skie a

einu

einu Augabragde/og miøg skyndelaga vid Lwdursins hliod.

Lutherus talar hier so vm.

Ef þu villt taka Rad hia þinne Skynseme vm þetta / þa fær þu þui allz dre¡ truad. Enn Gud mun a þeim Tijma beuijsa og læta sia sitt Guddoms Valld og Almætte/ so sem hañ hefur giørt ad ur/ þa hañ skapade Himen og Jörd af öngum Efne/hñ talade ad eins eitt ORD þa var þad þegar giørt allt saman. J sama mæta mun skie a sijdasta Deige: Drotten mun koma ofan af Himnum med Heroope og Hoþud Eingelsins Rodd og Lwdre Guds/ Jafnsnart a Augabragde/munu þeir Framlidnu vprijsa/ em þeir ed þa lifa/ munu vmskipteleger verda.

Johañes Mathesius skrifar so yfer Euangelium Luc. 21.

Framar skulum vier nu læra/ huörn eñ a sijdasta Deige mune ganga til/ Þegar

er(seiger Guds Sonur) hier siaed ad bet-
ta tekur til ad skie/ þa mun Rÿke Guds
vera i nand/ Og mũ Herrañ Jesus birtast
j myklum Vinde/ so sem Esaias vottar/
So sem Elias var vpnumeñ j einum Vind
Byl/ og so sem Gydingar vænta eñ nu ad
þeirra Messias mune koma j Vindbyl.

Þetta sama er þad seinasta Hliod/ ✝
su seinasta Basuna eda Lvdur Hófudein-
gelsins/ sem ad er eilÿfur Guds Sonur/
Hann mun koma med þessu Hcroope/og
klæda Himeneñ med myrkuum Skyum/ ✝
sasnsnart munu koma Skruggur ✝ Reid-
arþrumur/ huar af Himen og Jórd munu
falla j eitt/ ✝ j þui sama bile mun hann
med logande Elldingum vpp tendra og
kveikia alla Hlute/ og óll Elementa vnd-
er Himnenum ✝ a Jórdune/ So þad allt
saman mun logande verda j einu Bæle/
✝ so sem j einum logande Afle smelltast/ ✝
renna og breña med hrædelegũ Brestum/
J soddan Brake og Brestum munu aller
þeir sem sofa j Grófonum vakna vid/ ✝
fa nyia Lÿkame/ Edur so sem Esaias sei
ger/ Þeirra Bein munu blomgast so sem
Gras/og af þeirra forrotnudum fórnum

Lÿ-

Lÿkömum munu vpp koma og vara nyer Dyrdarleger / Kröptuger / sterker og Andleger Lÿkamer / Alÿka so sem af sierlegre Ausku og ödrum Hlutum verdur giört eitt fagurt gagnsært Glas.

Enn þeir sem lifande finnast/og ecke eru dauder a þann sijdasta Dag / þr munu skyndelega so sem Enoch + Elias / a einu Augabragde verda vmskipteleger / leggjande af þad daudlega og forgeingelega / enn iklædast þui oforgeingelega / og verda so ad þessu auma Lÿfe færder og flutter jnn j eilÿft Lÿf. A þeim Deige mun vérda nyr Himen og ny Jörd / og allar Skepnur munu verda nyiar. Þegar nu allt þetta er skied / a einu Augabragde / so sem vott ar Heilög Ritning / þa mun Drottenn Jesus koma ofan j Lopted / med storre Magt og Dyrd / til Domsins.

Huorier munu þa vpprijsa.

Aller Menn þeir ed fra Vpphafe Veralldar hafa andast / allt til þess sijdasta Dags / ecke alleinasta Gooder / helldur og eirnenn

eirnen̄ Jller/ Enn þo ecke til sama Lijfs/ ⁊ til eins Launa/ so sem skrifad er Joh. 5. Aller þeir j Grøfunum eru munu heyra Rodd Guds Sonar/ og ganga fram̄/ Enn þo ecke til jafnra Launa/ Þuiad þr sem gott hafa giórt/ þr munu fram̄ gan ga til Vprisu Lijfsins/ enn þeir sem jllt hafa giórt/ til vprisu Doms sins.

Matth. 25. Allar Þioder munu sam an safnast fyrer hónum/ ⁊ ct.

Actor. 24. Eg hef þa Von til Guds epter hvórre þeir vænta/ sem er Vprisan Daudra/ bæde þeirra Ricttlatu ⁊ Rang latu.

Huad er þad hellst sem vprijsa mun?

Þad sama sem hier er daed/ sem er/ þad sama Holld/ sa same Lijkame sem hier er orden̄ ad Molldu eda Ausku/ hu ort helldur han̄ hefur rotnad/ funad/ vpp þornad/ visnad/ eda med hvórium hætte han̄ er ad óngun orden̄/ Han̄ sa hin̄ same Lijkame mun vpp aptur rijsa. So seige er Job 19. Cap. Eg mun aptur vmgiefi

ast

aſt(ſkłædaſt)þeſſu mijnu Nørunde/ og j mijnu Hollde mun eg lijta Gud/ þann ſama mun eg lijta þyrer mig/ enn ecke annar. Þar fyrer er auglioſt ad ſa ſame Giórnallur og fullkomlegur Lijkame/ og þad ſama Hollo og Blod med Beinum Ædum og Sinum/ſem hier er nu j Jórdenna nidur lagt/ þad hid ſama mun vpp aptur ryſa.

Þetta meinar David / 34. pſalm. Þar han ſeiger/ Gud Drotten vardueiter øll Bein hins Riettlata/ſo þar brotnar ecke eitt aþ þeim. Og j vorre CREDO eda Truarjatningu mæteñu vier/ ſkal/ Ad vier truum Hollds ins Vppriſu Þetta hid ſama ſañar S. Pall og ſeuij ſar alluijda j ſijnum Piſtlum/ Slijkt er Gude ecke vm Megn ad gióra/ Þuiad hafe han ádur fyrr meir ſkapad Himenn og Jórd af óngun/huar fyrer ſkyllde hónum þa ómógulegt vera / ad lijfga og ad nyiu vppuekia þad ſem ádur var nóckud ? Þui ad hægra er ad Endurnyia þad ſem ádur vered hefur/ helldur enn ad ſkapa ad

nyiu

nyiu þad sem alldrei ædur var: Þar fyrer er vor Tru / ad Lijkame og Sæl mune koma til samans aptur / og samanteingiast eins og fyrr / so þar mun vpprijsa einn fullkomlegur algiórdur Madur / hafande sama Lijkama ⁊ sómu Sæl sin̄ ædr haf de hann / fyrer vtan̄ nóckurn Brest eda Vanka.

Huørnen vill ganga til vm þa sem lifande finnast þa Doms Dagur kiemur ?

S. Pæll hn̄ suarar þar til 1 Cor. 15. Sia / eg seige ydur eirn Leyndardom / Vier munum ecke aller sofna / enn aller munum vier vmskipteleger verda / ⁊ þad hid sama skyndelega / a einu Augabragde / vid þann sijdasta Lwdur.

Hier kallar han̄ þa lifande sem ecke eru dauder þa seinaste Dagur kiemur / Vm þa talar so Postulen̄ / ad þeir skule vmbreytast. Þesse Vmbreyting kiemur yfer þa (so sem sumer meina) j staden Daudans og Afgangsins þess lijkamlega.

Sumer meina so / Ad med þui ad Dauden

Daudeñ er Syndañа Laun / Rom. 5. + 6. Cap. Ad þeir sem þa lifande fundner verda a sijdasta Deige / munu og andast / Eñ þar Postuleñ seiger ad þier munu ecke sofna / Meinar hann ad þeir munu ecke deyia þeim harda langsamlega Dauda / so sem nu deyia Menn. Soddan Dauda munu þeir ecke fa sem a sijdasta Deige verda lifande fundner / Helldur munu þeir a Augabragde deyia og jafnsnart verda lifande aptur.

Huilijka Lijkame munu þeir Framliðnu þa / þegar þeir eru nu vpprisner ?

Huör + eirn fær aptur sinn Lijkama / sitt eiged Holld og Blod sem hann hafte hefur hier j Heime / so sem Job seiger / + adur er skrifad / Eg mun þa aptur þekka mitt eiged Nørund. Eñ aññañ Hætt og adra Art munu Lijkamer vorer hafa / enn nu hafa þeir. Þuiad nu høfum vier naatturlegañ Lijkama / enn þa munum vier fa og ødlast andlegañ Lijkama / þad er / hañ mun verda andlegrar Nattúru / Þurfa ecke vid Matar nie Dryckiar / Nær

 inge

ingar eda Su:fns/ eda annarra huilijkra Hluta/ Helldur mun hañ vera lijkur Einglum Guds/ Luc. 20. Snar og fliotur + liettur a sier.

Huilijka Art og Natturu skulu þa vorer Lijkamer hafa epter Upprisuna ?

Þeir munu verda Dyrdleger/ og oforgeingeleger/ so þr skulu allderi forganga/ ei hafa nockra Veyke/ Helldur vera styrk+ver/ Mattuger/ Lioser/ Biarter/ Liettfarer/ Andleger + Himnesker/ So sem vott ar Rituingeñ/ Dan. 12. Þeir sem ödrum vnderuijsa/ þeir munu lioma sem Fegurd Himens/ og þeir marga leida til Riettlætes/ so sem Stiörnur eilijflega. Hier af er augliost pad/ ad ecke kunna þ ad vera jardnesker edur natturleger Lijkamer

1. Corinth. 15. Seiger S. Paull/ Pad verdur nidur sad forgeingelegt/ enn pad mun vpp rijsa oforgeingelegt/ Pad verdur nidur sad j Vanheidre/ enn pad mun vprijsa Dyrdarsamlegt/ Pad er nidur sad j Veykleika/ enn pad mun vprijsa j Krap+

i Krapte/ Þad verdur mdur sæd einn natturlegur Lijkame/ enn mun vprijsa eirn Andlegur Lijkame.

Þad hier stendur ad þar mune vprijsa eirn Andlegur Lijkame/ þad er ecke þrarar Meiningar talad/ ad Lijkamarner mune verda Andleger/ hafande huorke Holld nie Bein/ Hwd nie Hörund/ Helldur munu vorer Lijkamer hafa þa somu Substantiã og Tegund sẽ nu hafa þeir/ Eñ yfer þad fram/ munu þeir fa andlegar Gæfur/ Andlega Art og Pryde/ + ecke framar meir bera Armædu og Þyngsl þessa Jardneska og Forgeingelega Lijkama/ helldur vera eins so sem dyrdarfullur Lijkame Christi. Nu seiger Christur ecke epter sijna Vprisu/ad hañ sie eirn Ande/ helldur ad hañ hafe eirn sañañ holld legan mañdomlegañ Lijkama/ þar hann seiger so/ Taked a og þreifed/ Eirn Ande hefur ecke Hollo og Blod/ so sem þier siaed mig hafa. Þar fyrer munum vier i Vprisuñe ecke vmbreytast nie skiptast i Anda/ Helldur munum vier fa + ödaulest andlega Art og Natturu/ oforgeingelega

gelega Æru og Dyrd / fyrer utan allſkyns Brek og Breſt og ōñur Dyngſl / ſem vier haiotum nu ad bera vegna Syndareñar.

Þar næſt verda vorer Lÿkamer nefnder andleger fyrer þa Grein / ad Heilagur Ande hañ mun þa riettelega og fullkomlega verda bwande med þeim Utuöldu Drottens / þuiad þa mun Gud vera allt j öllum.

Miøg ſkyrlega og Merkelega

og lyſtelega talar. Johañes Gigas hier um / þar hañ ſeiger.

Vier vilum hugleida og yſeruega Ord S. Pals / þar hŭ ſetur huórt a mote ödru / vora eymdarfulla Lÿkame / ſiñ nu höfum vier j þeſſu ſiukdoms Hwſe og vorre Utlegd / og þa Lÿkame ſem vier munum fa + ödlaſt / + eilÿflega ſÿdan bihallda / 1. Cor. 15.

Hier höfum vier (ſeiger hañ) forgeingelega Lÿkame / Þad er / Vier hliotum ad deyia / fwna j ſundur / og verda ad Molldu / og Duſte. Slÿkt er ecke natturlegt Aſlag / Helldur velldur ſlÿku Adams Synd og Fall / Pſalm. 91. Rom. 5. Þuiad befdu

hefðu vorer fyrstu Forelldrar ecke broted af Guds Bodorde/ þa hefðum vier ecke þurft ad deyia fræna + rotna/ helldur hefðum vier lifande j þessu natturlegu Lijfe an Kuilla / Siukdoma eda Veykleika vm Stund lifad/ og sijdañ orded vpp teken til eins eilijfs andlegs Lyfs/ eins sem þeir Enoch og Elias. Enn nu epter Fall Adams faum vier ad heyra þessa Rödd/ Jord ertu/ og ad Jordu skalltu verda aptur.

Hier skulum vier hyxa vm Eymd vora/ j huória vier hófum ratad/ fyrer Synd + Fall Adams/ Huad erum vier nu hier a Jórduñe ? Ecke añad eñ Molld + Aska/ Limus & Fimus, Cur igitur superbimus, Fardu j Kirkiugardeñ/ skoda Bein þeirra Daudu/ + speigla þig þar. Alla Tijma og Stunder meigum vier vænta Daudans/ og hier er eingeñ Mismunur á mille Dauda hins Fatæka og Ryka/ Nema þad Rijkra Manna Lijk luktra æ tijd verr eñ þeirra Fatæku/ + cet. Enn ef ad vier hölldum oss vid Christum/ og sofnum vt af j hönum so sem sa gamle Sim

meon/ þa munu vier a þañ sijdasta Dag koma fram̃ oforgeingeleger/ Vier munum fa nyia odaudlega Lijkame/ mun huórke fa nie fiña Veykleik nie Siukdom/ oss mun huórke kunna ad skada Vatn nie Elldur. Þeir Ogudlegu munu og lijka vpp rijsa holldleger og oforgeingeleger/ eñ þr munu verda ad lijda Heluijskañ Elld Pij̃ster og Pijnur/ Matth. 25. So sem sa Rijke Madur/ Luc. 16. Fuller Kauna Bruna ꝛ Skam̃arfleckia.
2 Hier j Heime hófum vier otierlega ovirdnglega Lijkame/ þeir ed fuller eru Andstygdar/ O begtar ymislegra Sotta/ Einn hefur þessa Meinsemd/ aññar hefur adra. Og þo vier sieum vm stundar saker/ ꝛ synust heilbrigder/ Lijtlu sijdan þa kiemur Sott og Siukdomur/ so vier erum ecke ódru vijs ad sia/ eñso sem halfdaudar Mañeskiur. Og þo vier hófum Heilsu og Heilbrigde vora nærre lage/ þa berum vier þo med oss þennan Cloacam, Vier hostum / vier hrækium/ hrydium og spyium/ Og j þessu Siukhwse þa verdum vier ad vellta oss og velkia/ þuo oss og þuætta. Og þa vier hófum þetta leinge
lided

lided/og lappad vppá oss/ þa bliotum vier þo vm sijder endelega ad deyia/og j Jördena ad verda nidur lagder/þar ed vorer Lijkamer bliota ad verda Mollð og Madkamatur. Þar fyrer nefnast vorer Lijkamer ecke forgiefins Dærleger/ Osterleger.

Enn j þui ödru Lijfenu þa munum vier fa og hafa hreinlega ærlega + Dyrdarfulla Lijkame/ Philip. 3. So sem Adam og Eua höfdu fyrer Falled/ Munū skijna sem Sol/ og aptur ad nyiu ganga nackter/med A'ru + Heidre/+ verda skrydder + prydder med Christi Klædum.

3 Medan vier lifum j þessum Eymdardal/ þa höfum vier auma ostyrkua og veyka Lide og Limu/ sierdeilis þegar All dur færest a Mannenn/ Þa minkar Mært og Styrk/ þa hrörnar Heilsa/dofnar Heyrn og Syn/og öll Mañsins Skilningar Vit sliofgast. Enn añars Heims þa verdum vier hrauster/heilbrigder/med goodre Heilsu/og þurfum ecke ad ottast Sott er eda Siukdoma/edr nöckurn añan Veykleika ad Eilijfu.

4 Hier j Heime höfum vier nattwrleg-

legañ Lÿkama / Vier hliotum ad eta og drecka / og hlÿfa off vid Hita og Kulda. Enn añars Heims munum vier hafa andlega Lÿkame / Pad er / vier munum þa ecke þurfa vid Matar nie Dryckiar / ecke Klæda nie añarra Hluta / so sem j þessum Heime / Helldur munum vier hafa andlega Lÿkame / alÿka sem Guds Einglar / Og lifa vid þad / ad vier þaum'ad sia z lÿta Guds Heilagrar Þreñingar blÿda og Blessada Andlit / Þui þa mun Gud vera allt j ollum.

Huór hañ vill vita / huór og huilÿkur ad sie sa andlege Lÿkame / vm huórn S. Pall talar / og huórn vier munum fa og hafa annars Heims / hañ alÿte Christum epter sÿna Vpprisu. Hañ hafde Holld og Bein / Hañ liet taka og þreifa a sier / Eñ hann hafde þo forklaradañ og liettfæraň Lÿkama / fyrer huórium eckert kun ne ad standa / Hafande Art og Eigenleika andlegrar z Einglalegrar Nattwru. Hñ reys vpp wr Gröfeñe ad oskóddum Innsiglum og Mórkum Steinsins / Hañ kom til sinna Lærestueina ad lyktum Dyrum / Hann

Hañ liet sia sig/ og var osynelegur þa hȳ villde: Mariu Magdalenu birtest hañ so sem Grasgards Vòrdur være/ Þeim tueimur Læresueinum sem geingu til Emaus syner hann sig sem være hañ Vegfarande Madur: Hañ tekur sig vpp j Lofted/ og stijgur vpp til Himens/ z ct. Soddann Lijkame munum vier fa annars Heims/ Phil. 3. Vier munum med vorum Lijkamanum og forklarédum/ kuña ad vera huar hellst vier vilium a Augabragde

Þennañ Lærdom/ vm Art og Eigenleik og fraḃæra Dyrd vors andlegs Lijkama añars Heims/skulum vier vel athuga og a Hiartad leggia j þessum Eymdar dal/ og med Fògnude og Glede vænta epter þeim Dyrdar Deige/ þa ad vier munum verda lijker þeim Himneska Adam/ Herranum Jesu Christo. Hæc Gigas.

Eñ kuørnen verda Lijkamarner þeirra Ogudlegu j hætt ?

Lijkamer þeirra Ogudlegu munu so vel vprijsa so vel Odaudleger verda vpp þadan/ so sem þeirra hinu Goodu/ Enn

þeir hafa og bera med sier önguna Aru/ helldur Sman ✝ Skam̃/ Þeir munu ecke vera annad en̄ Rier/ tilreidd og brven t'l Vanæru og Skam̃ar. Þeir munu leita Daudans/ enn hann mun flyia fra þeim/ Þeir munu feigen vilia deyia og ad önguu verda/ en̄ þeir hliota þo ad lifa eilijflega og eilijflega pijnder ad verda. Þuiad med þui ad Sælernar eru ecke ad eins sekar/ helldur hafa Lijkamarner og eirnen med Sælonum og asamt med þeim syndgad og illt giört/ ✝ epterfylgt Holldsins Girn dum og Lystingum/ Þar syrer blitur giör uallur Naturen̄/ med Sælu og Lijkama oaflætanlega og ad eilijfu pijndur ✝ kual en̄ ad verda.

Lutherus.

Hier mætte einhuör spyria/ Huört þr Oguðlegu munu lijka eirnen̄ vpprijsa ? And suar/ Ja ad söñu/ Þuiad Christur er eirn Domare Lifendra og Daudra/ huört hell dur þeir eru Gooder eda Iller/ Riettlæt er eda Ranglæter. En̄ alleina þeir Rier truödu/ þad er/ Þeir sem j Christo eru sofnader/ þr munu þeirrar oseiganlegrar Dyrd-

Dyrdar og Naadar Guds niotande verda/ ad þeir med Christo þeirra Brwdguma verda inn leidder j þa nyu og eilijfu Jerusalem/ þar meire Dyrd og meire Fegurd er/ enn nǒckurn Tijma j þessum Heime vera kann. Eñ þeir Ogudlegu sem j þrra Vantru eru afgeingner/ þeir munu ecke verda vpp tekner j Skyen mots vid Drottenn/ Helldur blijfa þeir standande hier nidre a Jǒrdunne/ og munu so fa ad heyra þrra Doms Atkuǽde/ Fared þra mier þier Boluader j eilijfan Elld z c. Math. 25 So munu nu bǽde Riettlǽter og Ranglǽter vprijsande verda/ þeir Riettlǽtu til Lijfs/ Hiner adrer til Vprisu Domsins.

Þau Vngbørn sem hier deyia/ huørsu stor z sterk munu þau verda þa þau rijsa vpp ?

Sumer seigia ad þau mune hafa þa Vǒxt z þa Stǽrd/ sem þau hefde matt hafa/ hefde þau fullordeñ orded/ Og hafa sinne Meiningu til styrktar fyrer sier Ord S. Pals/ Eph. 4. Þar til vier

komum

komum aller samañ j Eindrægne Truarennar og Vidurkienningar Guds Sonar/ og verdum fullgiørdur Madur/ sa hann er epter Mælmg (Vexte) fullkomins Alldurs Christi/ 2 cf. Þar fo S. Pall j þessare Grein talar vm Endurnyung/ Endurfæding og fullkomeñ Vøgst þess jnnra Mañsins/ þa Madureñ tekur til ad verda Fromur/ og ad lifa Gudlega og Christelega: Eñ soddan smasmuglegar Forvitnis Spurningar eiga med riettu ad hafa Hoof og Mæta/ t. d. vm slijkt hvórsum vier j Heilagre Ritningu eckert skrifad. Gud vill þad skule fyrer oss vera huled og duled/ þad batar oss eda stodar eckert/ hvórt vier slijkt vitum edur ecke.

Huar fyrer/ og til huørs eiga aller Meñ vpp ad rijsa?

Til þess/ ad þr kome aller fyrer Christi Domstol/ og ad hvór og eirn fae sijn Laun/ epter þui sem hañ hefur lifad j þessum Heime/ Sie þad vel/ eda sie þad illa/ 2. Corinth. 5. Og mun þui Upprisañ

an verda ꝥm Ogudlegu eirn Vegur/Vpp⸗
haf ꝛ Ordsöк eilijfrar Fyrerdæmningar/
Enn þeim Goodu og Gudhræddu Vpp⸗
haf eilijfrar Glede ꝛ Saluhialpar.

Huad veiter Vppriſan oſs Chriſtnum ?

Þetta / Ad vier verdum odaudleger / oforgeingeleger / Hun veiter og lætur augliosa verda Dyrd og Æru Guds Barna / So sem skrifad stendur j Vijsinda Boken ne / 5. Cap. Þeir Riettlætu munu eilijfflega lifa / og Herranſ er þeirra Laun / og ſa Hæſte hefur Vmhyggiu fyrer þeim / Þar fyrer munu þeir ødlast eitt Dyrdlegt Rijke / og eina fagra Koronu af Hende Drottins. Med Vppriſuñe verdur oſſ og bad veitt / ad vier ſkulum badan j fra bluijfa og vera hia Gude eilijflega / Pſal. 116. Eg vil ganga fyrer Drottne j Lande lifande Manna / Vppriſan fører oſſ og veiter eilijfa Glede ꝛ Vnadſemd / huilijka huørke hefur Auga sied nie Eyra heyrt / ꝛ ecke er j nockurs Mans

Hiarta komen.

Huad heyrer til þeſsarar Greinar/ Um Vppriſu fra Daudu?

Dæme þeirra Enoch og Elie/ Þuiad þeſſer eru nu alla reidu komner j aṅad Lyf. Og med ſoddaṅ Tilburde heft Gud vilad avyſa/ ad vier ſkulum af Dauda vpryſa/ og fa og ddlaſt annad Lyf/ Þui ad þeſſ vegna og þar fyrer eru þeir lifan de vpp numner til Himens. Sömuleides + Moyſes/ huörs Lykame epter Daudaṅ um hefur breyſt/ Med þui ad haṅ er j ſama Lykama ſied: hia Chriſto vppa Fiall enu Thabor: Hingad heyra og aller þeir ſem af Chriſto/ Spamönum + Poſtulum hafa vpp aptur vered vakter til þeſſa Lyfs. Sem ad er Samkundu Höfdingians Dotter j Capbernaum/ Sonur Eckiuṅar/ Lazarus af Bethania/ Eckiuṅar Sonur j Zarepta/ huörn Eliſeus vpp reiſte/ 3. Reg. 17. Tabea j Joppen/ huöria S. Petur vpreiſte/ Act. 9. Sömuleidis og aller þeir ſem a Paſkadageṅ hafa med Chriſto vppuakter vered til eins eilyfs

lijfs odaudlegs Lijfs.

J giegn þessare Truargrein hafa stad ed Zaducei/hia Gydingum/huörier ecke̅rt vtelldu vt af Vprisunne Framlidenna. Slykt giǫra og þeir Epicurei/huörier ad hǽda og spotta þeßañ Lærdom/ y halla da hañ og hafa fyrer fanȝett Afinntyr/ so sem giǫrdu þr j Athenu Borg/Act. 17: Þa þeir heyrdu vm Vprisuna talad/hiellldu sumer þad fyrer Spott/so sem og S. Petur seiger fyrer/ ad slijker Meñ mune koma fyrer Enda Verallðarennar/ 2. Pet. 3.

Þeir og eirneñ sem hallda/ad Vprisan abyrǽre ad eins Sǽler Manña/ og ad Vprisan skule alleinasta skie andlega/so sem meinin þeir Hymeneus og Philetus/ huörier ed sǫgdu ad Vprisan være alla reidu orden̄.

Mahometistar og Tyrkiar fara og villt j þessare Truargrein/Þeir hallda ad epter Vprisuna mune þeir lifa j Lystingum og Sælgiǽte/ huar med þeir meina þeir mune ala sig og feita giǫra eins og Suijn.

J nidr

J Nidurlage þessarar Greinar

vilium vier setia þad Lutherus hefur predikad / yfer Lijke Hertogz Hañes Kör-fyrsta af Saxen / Loflegrar Minningar.

Orded þad sem hlyder vm Vpprisu Framlideña / þad skulum vier medtaka / ecke so sem Mannsins Ord / Helldur sem Guds Ord. Enn so mun þetta ganga til (seiger S. Pall) Ad vier sem lifum og epter erum ordner þa Christur kiemur / vier munum ecke verda fyrre enn þr sem sofa / z ct. Þad er stuttlega so myked sagt / Vier munum aller saman til lijka / eirn med ödrum / Bæde þeir sem adur eru Framlidner / og so hiner sem lifande eru þa Christur kiemur / þesser munu hvörutveggiu / a Augabragde koma fram vnder eins. So ad vier sem þa lifum munum ecke fyrr sia Herrañ Christum / helldur enn þeir sem dauder eru / þo vier hösum lifende Lijkame / enn hiner sie fyrer laungu dauder og ad Molldu ordner. Þad þiker fyrer Skynsemeñe lijklegt / ad vier

vier sem þa lifum skylldum verda fyrre
til ad sia Christum enn þeir Framlidnu/
Enn Gud vill so lata þad skie/ ad þeir
Framlidnu skulu vnder eins med oss + all-
er til lijka framkoma/ og hafa so hreiñ
og skiær Augu eins + vier. Þuiad so sem
þ hefur til geinged med Christo/ so mun
þ og skie med oss. Christus fer vr Gróf-
enñe lucktre og jñsigladre/ og þad skiedur
a einu Augabragde/ad hañ er bæde jnnañ
Grafar og vtañ/ So mun hañ og a einu
Augabragde lata til samans koma/Bæde
oss sem þa enn erū lifande/ og hina adra
huar þeir eru j Heimenum/ fuñer/ rotner
og ad ónguu ordner/ og þa med oss vpp
taka til sijn j Skyeñ/mots vid sig. Slijkt
hiker nu otrulegt/ og so sem mannlegur
Draumur være/omógulegt/Eñ eg hef sa
gt/ Þetta er Ord Guds/ Huór hann vill
ecke trua þui/sa þarf + ecke ad trua oss/
þad er eins. Nu seiger Postuleñ framñeig
is/med huóriu mote ad Herrañ Christur
mune koma/huar med hañ mune slijkt vt
rietta/ og af huórium Krapte hañ mune
þetta giora.

Þuiad (seiger S. Paall) Drottenn skal sur mun koma ofann af Himnum/ med Heroope og Hofudeingelsins Rødd/ og Guds Lwdre/ Og þeir Daudu j Christo munu rijsa vpp fyrster/ þa sijdann epter a vier sem lifum og epter blijfum/ munum verda vnder eins med þeim vpprykter j Skyenn mote vid Drottenn/ Og munum so alla Tijma vera hia Drottne/ So hugged ydur nu jnnbyrdes med þessum Ordum.

Þetta er sómu Meiningar sinn nu var strags talad / Ad þetta skal allt skie vnder eins / Og ad Menn skule ecke hyra ad þeir sem þa eru lifande mune sia Christum fyrre enn hiner/ Helldur skulu þeir huórutueggiu vnder eins verda vpp rykter a augabragde. Og þetta mun Drottenn sialfur giöra / og ecke senda þar til Postula eda Propheta nóckurn/ helldur j sialfs eig en Personu mun hann koma hier ofann/ so sem einn Drottenn og Herra / j sinne Magt og Dyrdarvelldé/ med myklu Heroope/ Hliodum og Basunu Hófudeingelsins.

Godd-

Soddañ Ord brwkar S. Pall hier/ sem Meñ plaga ad hafa/ þegar eirn Kongur eda Herra brunar frañ med storum Triumph + Sigre/ med sijnum Förunautum med Trametum/Trumbum/Lwdrum og Byssum/ so ad huór Madur ma sia og heyra vppá/So alijka mun Christur kom ande verda/med storu Kalle og Heroope/ med Lwdrum og Basunum. Þetta mun Giöra Höfudeingelleñ/med otelianlegum fiölda annarra Eingla/Þeir munu koma frañ vndañ hönum/ og vpp hefia slijkt Heroop/af huórium Himeñ og Jörd mu nu a augabragde breña/+ falla huórt yf er añad/ og vmbreytast/ Þa sijdañ munu þeir Framlidnu koma til samans wr öll um ættum Veralldar: Soddañ Lwdrar og Basunur munu ödru vijs Hliod giefa ef sier enn Lwdrar og Basunur eda Byss ur vorar hier a Jördune. Og lijklegt er þar mune heyrast ein Ròdd/ eda Ordagrein/kañ skie a Hebresku/edur þo þad ecke sie/ þa mun þad verda eitt sierlegt Mal og Hliod/ af huóriu aller þeir sem daud er eru munu viduakna.

Og eg læt mier j Gied falla þeirra

Meining sem hallda / ad þad mune soddañ Ord + Hliod vera Standed upp þier Daudu / So sem Christus talade þa hañ kallade hiñ framlidna Lazarum wr Gröfeñe / Johañ. 11. Lazare / Kom hier vt / + til Stulkuñar sagde hñ / Eg seige þier Stulka / Riis upp: Soddañ kallar Postuleñ Heroop edur Rödd Höfudeingelsins / Pad er / Höfudeingelleñ mun hroopa og kalla / so þad mun heyrast af öllum Framlidnum. Og þtta kall ast og lijka Lwdur eda Basuna Guds / Pad er / huar med Gud fyrer sinn Guddoms Krapt og Almætte mun uppuekia þa enu Daudu / so sem hañ seiger / Johñ. 5. Su Stund keemur / a huörre ad aller þeir sem j Gröfunum eru munu heyra Rödd Guds Sonar / Par meinar hñ ecke þa Rödd / sem Christur mune sialfur tala soddañ Ord / Helldur meinar hañ Rödd Höfudeingelsins edur Guds Basunu. Alijka so sem nu hier a Jördunñe er hættad eitt Predikarans Rödd sm̄ Guds Ord predikar / Pad kallast ecke Mans Ord / helldur Guds Ord. J sama Maata verdur þ

Höfud

Hofudeingelsins Rauſt/ er þo ſamt Herrans Chriſti Rauſt/ ſo ſem af hans Bifalningu og Krapte.

Sia þu/ So Berlega lioſlega hefur S. Pall vtmalad/ huad dyrdarlega þad ſkule til'ganga a þeim Tyma/ ſo vier ſieum hrauſter og hugardiarfer/ og latum þad ecke ſkielfa oſſ þo vorer Viner burt deyie/ einkannlega þeir ſem fara j burt j riettre Tru til Chriſtum/ og j þeirre Von ad Chriſtus ſialfur mune koma og ſækia þa/ og oſſ med þeim/ J þeñañ Mata/ ad Hofudeingelleñ med ſinne Baſunu og Guds Lwdre mun fara vndan/ med otolu legum Eingla fiolda (Alyka ſo ſem ſkiede/ þa Eingelleñ birteſt Hirdoronum a Fædingar ſtundu Chriſti/ mz ſtorum Fiolda Himneſkra Herſkara) þeir vpp byria þetta Heroop/ Og þa ſydañ þegar vier erum vppuakter + vpp tekner til Himens/ munum vier eilyflega ſyngia Gloria in excelſis Deo.

Ad vier ſkulum ſlyks viſſelega vænta þa alyktar S. Pall/ og bydur ad vier ſkulum hugga oſſ innbyrdes med þeſſum Ordum/ og ſetia þau oſſ fyrer Sioner/

ad epter þetta auma Lijf/og epter þennañ Veralldar Vetur yferstadeñ/a hvórium allt er Froste fyllt + syllt/þa mune koma eitt fagurt eilijft Sumar/Og þad Holld sem nu j Jórdu liggur swed fredeð/ þad mun Gud framleida myklu fegra + dyrdlegra enn þad nóckurn Tijma adur vered hefur/So sem S. Pall talar vm þetta 1. Corinth: 15: Þad er nidur sad forgeingelegt/ enn rijs vpp oforgeingelegt/ Þad sæest nidur otierlegt/enn mun vpprijsa Dyrdarlegt/ Þad sæst nidur veykt og einskis mættar/ enn mun vpprijsa med Krapte. Vanheidur + Veykleike kallast hier su auma Andskygd sem stendur af daudum Lijkum/so ad eckert vidurstyggelegra olijdanlegra Hræ er a Jórduñe/enn Mans Hræd/hvad hid sama ad er þeirre aumre Manskiepnu stoor Vanæra og Smæn/ Enn slijkt mun ecke skada par/ Þui Lijkameñ mun vprijsa j Dyrd + Heidre/ og storum Soma/ eins og Korned þad sem j Jórdena er nidur sad rotnar þar + fwnar/eñ þegar Sumared kiemr/ þa kiemur þad frañ med sijnu Alldene og Bloma.

Fiorde Partur
Um Hann seinasta Dom.

Spurning.

Huar med villtu beviisa ad sa seinaste almeńelegur Domur sie fyrer Hondum/ og skule halldeń verda?

Andsuar.

MEd Vitnisburdum Heilagrar Ritningar / huar af slijkt verdur beviisad / so sem þar stendur 9. Psal. Drotteń hefur sinn Stol til reidt til Doms/ og hann mun Jardarkringluna riett dæma/og Þiodenum stiorna riettelega.

Esa. 66. Sia/ Drotteń mun koma med Ellde/ og hans Vagnar j Vindbyl/ad bitala j grimd siñar Reide/og hans Avijtan

kan i Elldsins Loga/ Hukad Drottenn mun fyrer Elldenn dæma.

Dan. 7. Slijkt sa eg (seiger Daniel) þar til ad Stolar voru setter. Og sa hiñ Gamle sette sig/ hans Klæde voru huijt sem Snior/ og Hared a hans Hófde sem hreina Ull/ Hans Hasæte var sem Ellds Loge/ og Hiolenn þess hins sama logudu sem Elldur/ Og af hans Auglite gieck vt langur logande Geisle. Þusund sinnum þusund þionudu hónum/ og tiusinum hundrad þusunder stodu frame fyrer hónum. Og Domurenn var halldenn/ og Bækur vrdu vpplatnar. Og eg sa i þessare Syn/ og sia þu/ Ad þar kom eirn i Skyum Himens/ lijka sem Mansins Sonur/ þangad til hins Gamla/ og var hafdur fyrer hnñ. Hónum gaf hañ Magt Heidur og Rijke so þad hónum skylldu þiona óll Lónd Pioder og Tungumal/ Hans Valld er eilijft/ huórt ad ecke forgeingur/ og hans Rijke hefur ónguan Enda.

Matth. 25. Verdur óll su Doms Hóndlan og Atferd vtmælud/ sem er/ Hu ór Domarenn skal vera/ i huórn Mata/ og i huilijkre Magt og Dyrd hann mune

koma

koma/og huórneñ og med huórium hætte
hañ mune dæma/Par. stendur so.

ENN þa Mannsins Son mun koma
i siinu Tiignar Vellde/ og aller Helger
Einglar med hønum/Hañ mun þa sitia
a Sæte siins Velldes/ oz allar Þioder
munu samañ safnast fyrer hønum/ og
hann mun þa sundur skilia huøra fra
ødrum/ so sem Hirder sundur greiner
Saude fra Høfrum/og Saudena mun
hañ skicka til sinnar hægre Handar/Eñ
Hafrana til vinstre. Þa mun Konung-
ureñ seigia til þeirra sem a hans hægre
Høñd eru/ Kome þier Blessader Fødur
miins/og eignest þad Riike sem ydur var
tilbued fra Upphafe Veralldar/Þuiad
hungradur var eg/ z þier gæfud mier ad
eta/ Þyrstur var eg/ og þier gæfud mier
ad drecka/ Gestur var eg/ og þier hystud
mig/ Nakeñ var eg z þier klæddud mig/
Siukur var eg/ og þier vitiudud miin/J
Myrkuastofu var eg/ og þier komud til
R v. miin

mijn. Þa munu huer Riettlatu ſuara honum/ og ſeigia. Herra/ Huønar ſaaum vær þig Hungradañ/ z føddum þig? Eda Þyrſtañ/ ſo vær giaꝼum þier ad drecka? Eda huønar ſaum vier þig Geſtkomeñ/ og hyſtum þig? Eda nakeñ og klæddum þig? Eda huønar ſaaum vær þig Siukañ/eda j Myrkuaſtoꝼu og komum til þijn? Og Konungureñ mun ſuara/ og ſeigia til þeirra/ Sañlega ſeige eg ydr/ Huad þier giørdud einum aꝼ þeſſum mijnum minſtum Brædrum/ þad giørdu þier mier. Þa mun hañ og ſeigia til þeirra ſem til vinſtre Handar eru/ Fared burt ꝼra mier/ þier Bølvader j eilijꝼañ Elld/ þañ ſem ꝼyrerbwieñ er Fiandanum/ og hans Aarum. Þuiad hungradur var eg/ og þier gaaꝼud mier ecke ad eta/ Þyrſtur var eg/ og þier gaaꝼud mier ecke ad drecka/ Geſtur var eg/ og þier hyſtud mig ecke/ Nakeñ var eg/ og þier klæddud mig eige/ Siuk-
ur

ur og j Myrkuastoþu var eg/ og þier vit induð miin eige. Þa munu þeir suara og seigia/ Herra/ huenar saum vier þig hungradañ/ edur þyrstañ/ Gest edur Makeñ/ Siukañ edur j Myrkuastoþu/ og hoþum þier ei þionad? Þa mun hñ suara þeim og seigia. Sañlega seige eg ydur/ Huad þier giordud eige einum aþ þessum enum minstu/ þad gierdu þier mier ecke. Og munu þeir þa ganga j eilijfar Pijsler/ Enn Riettlater j eilijft Lijf.

Judas j sijnum Pistle seiger so/ Enoch hinn siöunde fra Adam / hefur og einneñ af þessum fyrerspaad og sagt/ Siaed/ Drotteñ hann kiemur med mörg þusund Heilagra / Dom ad lata ganga yfer alla / ad straffa alla þa sem Ogudleger eru/ vegna allra Verka þeirra Oguðlegs Athæfis/ og alls þess sem þeir Ogudlegu hafa j mote hönum talad.

Huor-

Huørium Nøþnum verdur ſa ſeinaſte Dagur nefndur j Heilagre Ritningu ?

Hann er kalladur Domur / ſa mykle Dagur Drottens / eirn hrædelegur Dagr / Dagur Reidenar / Dagur Hórmunger / Dagur Myrkurſins / Tilkomu Dagur Drottens / Doms Dagur / Auglyſing Drottens / Sa mykle Dagur Guds / Sa effſte eda ſeinaſte Dagur / Sa ſeinaſte Domur.

Huad er þa Doms Dagur.

Pad er ein Doms Höndlan / Atferd edur Verk / huórt ed Chriſtur mun vtrietta y fremia a hinum ſydaſta Deige / fliotlega og ſkyndelega / epter Vppriſu allra Framlideña / Til huórs Doms ad Chriſt ur mun koma med ſtorre Dyrd / Magt og Maieſtatis Vellde / og Domeñ vpp ſeigia yfer óllum Mónñum. Og þar epter a taka ſuma til ſijn jnn j eilyft Lijf / Eñ ſuma dæma til eilijfs Ellds / og kaſta þm j Heluijte.

Huar

Huar med beuiisast þetta.

Med vorre Christelegre Truarjatningu/huør ed stuttlega hefur jnne ad hallda allt það vm þetta Efne er ad tala/ og þ meira sem øll Hälög Ritning til vijsar/ j huørre Truarjatningu vier med øllum Christnum Mønnum jatum og vidurkennum Þadan mun hann koma/ ad dæma Lifendur og Dauda. So sem nu framar meir epter fylger.

Huør verdur Domaren a seinasta Deige?

Vor Liufe Lausnare Herran Jesus Christur/ Guds og Mariu Sonur/ So sin han sialfur seiger/ Johan. 5. Faderenn dæmer ønguan/ Helldur hefur han giefed Synenum allan Dom/ og ad hann dæme/ Þuiad hann er Mannsins Sonur. Þuiad med þui Domuren skal synelega skie og halldenn vera j Augsyn allra Eingla og Manna/ þa hlytur Domaren ad vera synelegur/ so aller Menn meige sia han og hey

ra og þecƙia. Enn med þui ad hañ a ad dæma allañ Heimeñ / þa hlyter hann ad vera Hiartañа Rannsakare / sa ed veit alla heimuglega Hlute / og huad leyndlegt ver-ed hefur j huörs Mans Hiarta / so eingeñ skule þar kuña mote ad mæla. Huiad hñ mun ecke ad eins dæma og straffa open-berar ytre Synder og Glæpe / Helldur og eirneñ heimuglegar Hugxaner þeirra Oguo-legu / huöriar hier j Heime eru so sem toll frij og reiknast fyrer önguar Synder / hu-ar fyrer og eingeñ veit af þeim / nie hugx-ar vm þær / Þar fyrer mun þesse Doma-re Guds Sonur vita alla Hlute / e ecƙert mun fyrer hönum huled vera.

J Postulaña Giörningum / 10. Cap. seiger S. Petur hañ Herrañ Jesus hafe bauð oss ad predika fyrer Folƙenu / og Vitne vm ad bera / ad hañ sie sa sem skickadur er af Gude til ad dæma þa Lifönду og Daudu. Og 17. Cap. Enn nu bydur Gud ollum Monnum / j ollum ættum / ad giora jdran / Aþ þui ad hañ heþur til sett eirn Dag / a huorium hñ vill dæma Jardarkringluna med Riettlæte / þyrer eirn

einn Mañ/ þyrer huørn hañ heþur þad alyktad/ Tru ad veita øllum Mønnum/ epter þad hñ vppuakte hañ aþ Dauda. J ødrum Pistle til Timot. j siødasta Cap. Verdur Christur og nefndur Riettlætur Domare.

Huørier verda Domen sitiande eda Doms Mennerner med Christo ?

Hia Domaranum Christo munu sitia hans Heilager Postular / og adrer Heilager / og þeir munu dæma med hønum / So sem sialfur Christur talar / Luc. 22. Eg vil til einka ydur Ryke/ so sem minn Fader heþur mier þad til einkad/ so þier skulud eta og drecka yþer mitt Bord/ j mijnu Ryke/ og sitia a Stolum z dæma Tolþ Kynþattu Jsraelis.

1. Corinth. 6. Vite þier ecke / ad þr Hellögu munu dæma Heimeñ ? Vite þier ecke ad vier munum dæma Einglana ? (Þad er / Diøflana)

Enn fyrer þa skulld verda Postularner og adrer Heilager nefnder Domarar / ecke

ad

ad var mune so til ganga / so sem j vorum Laga riette og Doms þóndlónum / þar ad er Sækiande og Veriande / Vórn + Sókn / Aklógun og Forsuar / Afsatanet + Verndanet / epter huórium Domureñ vdalagdur / Helldur nefnast þeir þar fyrer Domarar / ad Christur mun allañ Heimeñ dæmande verda / epter Lærdome + Ritningu Postulaña + Propheetaña.

Þar næst kallast ad þeir Heilógu muni Heimeñ dæma / þar fyrer / Þuiad þeir eru Lider og Limer Herrans Christi / Domarans / Og epter þeirra Tru sem þeir hafa haft + ódrum kient / þa mun dæmt verda.

Mathesius j Vtleggingu yfer Euangelium Dominica 2 Aduentus Seiger so.

Þegar ad þetta allt er nu so skied / + framkomed / a einu Augabragde / sem Ritningen seiger vm Enda Veralldarennar / og Vpprisu þeirra Framlidnu / Þa mun DROTTeñ sa sañe Regnboge / sem er Gud og Madur / epter þetta nyia Flod / koma j Loptenu med storre Dyrd og myklo

myklu Maktaruellde / og med hönum all er hans Einglar og Heilager / þeir sem hañ tok med sier þa hañ stie til Himna. Og hñ mun j Loptenu setia sig a Doms stol / so sem sa riette Salomon / og Moses / Og þar næst a adra Hönd þa munu standa þeir Tolf Forfedur / Tolf Postular og adrer Heilager Spameñ og Kieñefedur / Þeir munu standa afsydes / fraskilder ödrum Vtvöldum / og hialpa til ad dæma Heimeñ og Dióflana / ꝥ þeim Sak er giefa / Þa mun allt Holld fra Adam og til hins sijdasta Mans koma fyrer hans Domstol.

J huørn Mata mun Domareñ Christus koma til Domsins ?

Med storre Dyrd og Magtar Vellde myklu / Og aller Heilager Einglar munu koma med hñ / So sem hñ sialfur liosslega skyrer fra sinne Hingadkomu / Matth. 25. Daniel skyrer ꝥ hier fra 7. Cap. Slykt sa eg (seiger Daniel) þar til ad

Stolar voru setter. Og sa hinn Gamle sette sig/ hans Klæde voru huijt sem Snior/ og Hared a hans Høfde sem hreina Ull/ Hans Hasiøte var sem Elds Loge/ og Hioleñ þess hins sama logudu sem Elldur/ Og aff hans Auglite gieck vt langur logande Geisle. Þusund sinnum þusund þionudu hønum/ og tiusinnum Hundrad þusunder stodu fraḿe fyrer hønum. Og Domureñ var halldeñ/ og Bækur vrdu vpplæknar/ z cet.

Les supra Folio 200.

Hañ mun koma synelega og openberlega / So ad aller Menn munu sia sia hañ / i Skyum Himensens/ so sem hañ er vpp fareñ/ So sem sagt hafa þeir tveir Einglar/ Act. 1. Cap. Hann kiemur med Heroope og Höfudeingel sins Rödd/ so sem S: Pall talar/ 1. Thessal. 4.

Lutherus skrifar so.

Sialfur mun Drotteñ koma Personulega. Enn þo hañ sie nu allstadar / styre og

og stiorne øllum Skiepnum / þa geingur
þad til heimuglega / osynelega / Þui hañ
lætur ecke nu sia sig. Enn þa mun hann
koma openberlega j sine Dyrd og Magt/
med øllum Heilógum Einglum / og das
samlega auglysast med øllum sijnum Hei
lógum / 2. Thessal. 1. Openberlega og
synelega mun hann koma ofañ j Skyen /
so ad øll Augu munu sia hñ + lijta.

Huorier eru þeir sem dæmast eiga ?

Þeir Lifóndu og Daudu / So sem sten
dur j vorre Christelegre Truarjatningu:
Lifendur eru þeir sem lifa a þañ Dag / þa
seinaste Dagur kiemur / Þeir Daudu eru
þeir sem andast hafa j fra Upphafe Hes
imsins allt til þins sijdasta Dags / og þa
eru fyrer skiemstu af Dauda vppuakter
Þeir huórutueggiu munu dæmder verda.
Þa munu aller Menn koma fram fyrer
Domstol Christi / so sem skrifad stendur /
Act. 10. Hann er sa sem aß Gude er
til settur Domare Lifendra og Daudra.

Og 2. Corinth. 5. Aller hliotum vier ad opinberast fyrer Christi Domstole/ so ad eirn og sierhuør medtake Laun epter þui sem hñ hefur ad hafst/ i þessu Lijfe huert helldur þ er Gott eda Jllt.

Vndan þessum Dome tiaer ecke ad skiota sier / Fra þessum Domara fær einn geñ ad appellera/ Þar duger eingeñ Vernd eckert Forsuar / eda nockur Vørn/ eingenn Vndandrattur edur Forskot. Þar verda eingeñ Forføll taleñ / eingeñ Vndandrattur framme hafdur/ Þar eru aller noglegá stefnder og fyrerkallader / Þeir hliota ad koma fram/ t fyrer Domeñ.

Ja ad vijsu / Lijka Einglarner / þeir ed ecke hielldu þeirra Hófdingia Dom/ Helldur yfergafu þeirra Heimele/ þa hefur hañ med Kiedium Myrkraña til Helujtis nidur steytt/ og yfergiefed/ ad þr til Domsins vardueitter verde.

J þessum Dome verdur eingen Mañ greinar munur hafdur/ so sem S. Petur seiger j fyrsta Capitula fyrra Pistels. Þier akalled þann Fødureñ sem an

Mańgreinar Alits dæmer/epter sierhu-
ers eigenlegum Verkum.

Huønar skal Domur þesse halldenn verda?

Þegar allar Þioder a Jördunñe eru sa
mansafnadar/ þa mun hañ skilia þær j
sundur j tuent/ so sem þa Hirder skilur
Saude fra Höfrum/ Þa Þondu setur hñ
til sinnar vinstre Handar/ enn þa Frömū
til hægre Handar. Epter þad mun hann
leggia a Doms Atkuædet/ huört ed alldrei
ad eilijfu mun aptur teked verda. Þa mu
nu j lios koma og openberar verda allar
heimuglegar og huldar Huxaner/ Þa mun
huör dæma añan + ödrum Skulld giefa/
So sem Christur sialfur seiger/ Luc. 11.
Drottningen af Sudre mun fram gan
ga fyrer Dome med Mønum þessarar
Kynslodar/ og fordæma þa. Meñ Ni-
niue Borgar munu fram̄ ganga j Dom
med þessare Kynslod/og fordæma hana/
Þuiad þeir giørdu Jdran fyrer Predik

an Jonas. Og sia hier sa meire er enn Jonas/ Christus sialfur/ sem þetta predikar.

Epter huørium Laga Rictte/ eda huilyku Løgmaale mun þesse Domarenn Domen a fella ?

Epter sijnu Euangelio/ sem er/ Ad huør hann saññarlega truer/ sa mun verda Saluholpeñ/ Enn huør hann ecke truer/ sa skal verda fordæmdur. Johañ. 12. Huør mijn Ord heyrer z. truer ecke/ þann mun eg ecke dæma/ Þuiad eg er ecke komen ad eg dæme Heimeñ/ Helldur ad eg giøre Heimeñ Saluholpeñ. Huør hann forsmaer mig/ og ecke med tekur mijn Ord til sijn/ hann hefur alla reidu þann sem hann dæmer/ Þad Ord sem eg hef talad/ þad mun dæma hann a sijdasta Deige.

Huørneñ mun Doms Atkuæded lætande verda ?

Þad

Pad er skrifad Johañ. 3. Cap. Og af sialfum Herranum Christo sett + samed/ med þessum Ordum/ Aller þeir sim trua a hañ skulu ecke fortapast/ helldur hafa eilijfft Lijf / Huor a hann truer hann verdur ecke dæmdur / Enn huer hañ ecke truer/ sa er þegar dæmdur. Og i sama Capitula/ repeterar Johannes Skijrare þau somu Ord/ med þijsum Ordum/ Huor sem truer a Soneñ Guds/ hann hefur eilijfft Lijf/ Enn huor hañ truer ecke Synenum/ sa mun ecke sia Lijfed/ helldur blijfur Reide Guds yfer hm.

Spurning.

Hier mætte einhuør koma fram og seigia/ þad er ad heyra/ ad Christur mune hafa adra Doms Atferd/ + añad Doms Atkuæde lata afalla/ Matth. 25. Þar hañ seiger/ Komed og erfed þad Rijke sim ydur er til reidt fra Upphafe Veralldareñar. Þuiad eg var hungradur og þier gafud mier ad

ete/ eg var þyrstur og þier gaafud mier ad drecka/ z ct. Slykt verdur og auglyst j opinberunar Bok Johañ: 20. Cap. Og eg sa þa Dauda bæde stora og sma/standa fyrer Gude/og Bækurnar vrdu vpplatnar. Og ein önnur Bok vard vpp laten/huör ad er Lyfsins/Og þeir Dauda vrdu dæmder epter þui sem skrifad var a Bokonum/ epter þeirra Verkum. Þar fyrer synest ad Christur mune ecke dæma/ epter Truñe og Vantruñe Mañanna/helldur epter Verkönum.

Andsuar.

Hier vppa vil eg giefa eitt skyrt og sañarlegt Andsuar. Eilijft Lijf er ecke j nockurn maata Forþienasta edur Laun goodra Verka. Pad verdur beuijsad af þessum Greinum sem nu voru fram settar. Huiad huörier eru þeir/huörium Himerijke skal veitt og giefed verda? Eru pad ecke Blessader Födursins? Huörier eru nu þa þr sömu Blessader Födursins? Eru þad ecke þeir sem trua a Christum þann Blessada Guds og Mariu Son/ j huörium og fyrer huörn þeir eru Signader og Blessader? So sem skrifad stendur

dur/ Gene. 12. ꝛ 22. Fyrer þitt Sæde skulu Blessast allar Þioder a Jørdunne. Og j Pistlenum til Galatas 3. Cap. Leggur S. Paull wt huørt ad sie þetta Sæde/ ꝛ seiger ad þad sie Christus. Og j Pistlenum til Ephesios 1. Cap. Sei ger hañ j annad sinn/ Lofadur sie Gud ꝛ Fader vors Herra Jesu Christi/ huør ed oss hefur Blessad/med allskyns Andlege Blessan/ j Himneskum Audæfum/ fyrer Christum/ so sem hann vtualde oss fyrer þennañ sama/ adur enn Veralldarennar Grunduøllur var lagdur/ad vier skylldum vera (ecke seiger hañ ad vier høfum vered) Heilager og Ostraffanleger fyrer hønum j Kiøsenu.

Þesser huórier sem þeir eru/ sem nu so trua a Son Guds/j huórium og fyrer huórn Gud hefur Elskad oss/ þeir verda giórder ad Guds Børnum / so sem skrifad stendur/ Johañ. 1. Cap. Hann gaf þeim Magt Guds Bornum ad verda/

ollum ſem trua a hans Nafn. Sie þeir nu Guds Børn/ þa er y Gud þeirra Fader. J ſoddañ Maata og med þeſſum hætte nefnaſt þr Bleſſader Fødurſins.

Þar næſt ſeiger hañ ecke einfalldlega Poſſidete, eignest þad Rijke/ Helldur ſtendur i griſka Textanum þad Ord Klironomiſate, Þad er/ Taked ad Erfdum/ edur erfid þad/edur taked þad ſo ſem ydar Arf. Nu er Arfur huørke Laun nie Forþienaſta/ Eirn Sonur audlaſt ecke þar fyrer Fødurſins Gots/ ad hañ hafe forþient þad/ Helldur af þui/ ad þad heyrer hønum til ſo ſem riettum Erfingia/ og þad er ad riettum Arfi hønum falled/ Þuiad af Forelldronum fædaſt Erfingiarner/og þar fyrer eru þeir Erfingiar/ ad þeir eru Børn/ enn ecke fyrer þ ad þeir hafe Arfiñ forþienad.

J þridia mæta ſeiger og Chriſtur/ Erfid þ Rijke ſem ydur er fyrer bwed (eda til reidt) Hañ ſeiger ecke/ þad ſem þier hafed til reidt ydr med ydar Verkū. Þui ad/þo þier hafed giørt allt þad ſem ydur hefur vered bodед (Nær mun þ ſkie?

Alld-

Alldrei nǽckurn Tijma) þa skulu þier þo seigia / Onyter Þionar erum vier / þui vier høfum ecke giort annad en̄ þad sem vier vorum skyllduger ad giora / Luc. 17 Þuiad þetta tuent erum vier Gude skyllduger / sem er / Ad giora Goodverken̄ / lifa epter hans Bodordum / þar næst ad ford ast og flyia þad allt sem Gud hefur bañ ad oss og fyrerboded.

Nu framueigis heyr og eirnen̄ þetta. Sie Himerijke þeim Otuollu til reidt eda bwed / Nær hefur þad skied ? S. Pall seiger þad hafe skied fyrer Upphaf Veralldar / Og enn seiger hañ til Eph. 1. Aadur enn Grunduollur Veralldar var lagdur / þa þeir høfdu ecke ad eins ecke nein Goodverk giort / helldur þa þr voru önguer ꝛ ecke par. Huorneñ hafa þr þa matt forþiena þ med þeirra Verkum / so sem Papistar kieña ?

Huornen eiga Meñ þa ad skilia Orden̄ Christi þar hann seiger / Eg var hungradur ꝛ þier gafud mier ad eta

Eg

Eg var þyſtur og þier gafud mier ad drecka/ Matth. 25.

Eingeñ ſkal hyxa ad þar mune ganga ſo til/ ſo ſem hier geingur j Domum og Lagariette/ þa Menn þrætaſt a og klagaſt/ þa eirn klagar og giefur Saker/ annar forſuarar/ ꝛ ver ſig/ ꝛ epter þeſſu fellur Domureñ a:. Chriſtur hñ er Hiartañna Ranſakare/ hann veit alla Hlute/ Helldur er þetta talad vorra vegna/ ſem nu lifum/ og oſſ til Skilnings/ Uppa þ vier ſkulum aminter verda/ ad vier (Medan vier lifum) ſieum koſtgiæfner ꝛ jdner/ og leggium Kapp a ad Beuyſa vora Tru med Nlyſkunar Verkum vid þa Fatæku ꝛ Naudſtöddu/ ſo ad þeir meige vera Vottar og Vitniſmenn vorrar Truar. Þar fyrer talar hier Herrañ Jeſus af Avöxtum Truarennar/ huar med þeir Riettruöðu hafa Beuyſad þeirra Tru/ ſo ſem ad eru Goodverk og Kiærleiks giörder vid þa ſem þurfande hafa vered/ huöria hñ nefner ſijna minſtu Brædur. Þuiad þeſſe Goodverken ſem þeir Chriſtnu ꝛ Fromu hafa veitt ödrum Riettchriſtnum/ Þurftugum

ugum/ þau munu prýssd verda a þeim Deige/ So sem skrifad er/ Luc. 16. Þeir munu medtaka ydur j eilijfar Tialldbwder. Þad skiedur med þeirra Vitnisburde. Þuiad med þui ad Domur eñ skal halldast synelega og openberlega/ Enn Truen kañ ecke med Mañlegum Aug um hid ytra ad verda merkt eda sien/ Hell dur er hun alleina Gude kuñug/ sa ed Hi-ortuñ þecker. Þar fyrer mun Domareñ/ hid ytra/ med augsynelegum hætte/ fyr er huórium Mañe audsyna/ad sijner Tru-ader hafe haft sañarlega Tru.

Enn huar med mun hañ beuijsa þ? Med þeirra goodum Verkum/sem ad eru Auegster Truareñar/ huór Trua añars er nu hulen j Hiartanu/ og ónguum kunnug nema Gude alleina/Eñ þa munu Good-verken openberlega votta og audsyna/ad þeir Riettchristnu hafa haft eina sanna Tru/ Og epter þessum hætte skal skilia þad sem hinn Heilage Jacob Postule skri far j sijnu Pistle/2. Cap. þar hñ seiger/ Syndu mier þijna Tru mz þijnum Ver kum/ og eg skal syna þier mijna Tru mz

mijnū

mÿnum Verkum.

Med sama Mæta verdur j Openber en Johañ. 20. Cap. Þetta Ord til lagt/ Secundum opera, non propter Opera, Þad er / epter Verkønum / Eñ ecke / vegna Verkaña / Þuiad so stendur þar / Og þeir Daudu vrdu dæmder/ epter þui sem skrif ad var a Bokønum.

Lijka vel er þad * satt/ ad good Verkeñ þeirra Riettlætu hafa og fa sijn Laun/ bæde j þessum Heime og annars Heims/ Þad er og vijst ad þeir Riettrúødu kunna alleina ad giøra Goodverkeñ/ Og Verkeñ þeirra Oguðhræddu heifa ecke good Verk/ þui þau skie ecke af Trunne/ Enn Verkeñ þeirra Fromu/ þau hafa sijn Laun/ sem þar stendur Daniel 12. Lærefedur munu lioma sem Lios Himensins / Þeir sem marga leidrietta/ so sem Stiörnur til Eilijfdar/ Og S. Pall seiger so/ 1. Timoth. 4. Gudrækne er til margra Hluta nytsamleg/ og hefur Fyrerheit/ bæde þessa Lijfs/ og hins o-

komna

komna. Enn ei skal þetta so skilia/ ad þesse Lann eilijfs Lijfs fylge goodum Verkum/ so sem af þeim til/ Þuiad eilijft Lijf er skiær Guds Naad og Gæsa/ og verdur ad Naad og Myskun giefed/ fyrer Jesum Christum vorn Herra/ Helldur so/ þeir Goodu og Gudhræddu munu meire Dyrd og stærra Heidur fa og ódlast/ eñ hiner adrer/ so sem þeir hafa framare vered og kostgiæfnare/ j þui Gooda/ helldur enn hiner adrer/ So sem ádur er Beuijsad af Daniel vm Kieñefedr + Predikara/ ad þeir mune meira Biart-leik og Lioma hafa eñ adrer Vtualder/ + skijna sem Himna Liome og sem Stiórn ur/ Af þui ad þeir hafa truleg a erfidad j Guds Orde/ og mórgum vnderuijsad med Mædu + Erfide: Enn ecke fa þeir Himerijke + eilijft Lijf fyrer þeirra Verk/ Kost-gæfne/ Erfide/ Dygd og Mañkostu. Og er þetta Meiningeñ/ med sæm Ordum/ Gud mun giefa einum og sierhuórium ep ter sijnum Verkum/ Þad er/ Þa Fromu + Gudhræddu mun hañ pryda med Beg

ſemd og Neidre/ epter þui ſem þeir haꝼa
jdkad ſig hier j Neime j TRVNNE z
goodum Verkonum/ Efi þa Ogudlegu
mun hann ſtraffa.

Vm þetta Eyne talar Johañes Matheſius miøg vel In Expoſitione Euangelij Luc. 21.

Þa j þañ Tijma mun þad endelega Doms Atkuæde a detta / epter huóriu all er Heilager hafa vænt og Beded/ Komed hier þier Bleſſader mijns Fødurs/ z erꝼed þad Rijke ſiñ ydur er tilreidt ꝼra Vpphaꝼe Veralldar. Þad er/ Komed hier mijner Elſkuleger Brædur/ huória minn Fader hefur fyrer þad Signada Kuiñunnar Sæde/ vt af Nad og Myſkun Bleſſad/ Helgad/ og minna vegna til Arfs og Eignar eilijfs Lijfs ad ſier teked/Erfid nu og eigneſt Rijke Himneſkra Andæfa / a ſamt med eilijfu Lijfe/ huórt ad ydur er fyrerbwed fra Vpphafe/ þa þier vorud ſkapader til þeſſa Arfs og Heidurs/ og epter

epter Syndafalled ad nyiu Endurleyster fyrer mitt Blod/ So sem ydur hefur allt þetta vered lofad ✝ tilsagt j mijnu Orde/ enn nu er pad ydur veitt og giefed:

Þuiad þier hafed heyrt mitt Ord/ og þad medteked/ Og þessium mijnum Þienórum sem heir eru hia mier/ ✝ j Hei menum hafa halldner vered/fyrerlitner/ forsmader/þessum hafe þier truad/med goduilingu Hiarta þionad/og hafed fyrer þeirra Ord og Predikan mig riettelega þeckt/ og hafed þeim minna vegna og mijns Euangelij allañ godañ Vilia veitt ✝ synt/j þeirra Eymdum/Vtlegdum/Fatækt/Siukdome/Fiótrum og Fangelse ✝ ódrum Naudsynium/ Þuiad huad hellst þier hafed veitt og giórt/og til Þienustu vered þeim Minstu og Lægstu mijnum trulyndum Þienórum og sómum Guds Ords Predikórum/j mijnu Nafne/þad hafe þier giórt mier sialfum/þad vil eg nu eilijflega lata heyrast/✝ ydur þ endurgiallda og launa.

Epter þad mun hañ snua sier til Þra sem eru a vinstre Hónd/✝ seiga til þra/

Fared burt fra mier þier Bøluader Kien
neþedur og Tilheyrendur/ j þann eilijfa
Elld sem Dioflenum og hans Engl-
um er fyrerbwen/ Þuiad þier vorud ohly
dner mijnu Euangelio/ 2. Thessal. 1.
Þier hafed vanuirt mijna Þienara/ of-
sokt þa/og burt jagad og reked wr ydrum
Borgum z Lands bygdum/ Og þa Bles
an sem ydur hefur fram boden vered/ha
na hafe þier foracktad z forsmaad/Þat
fyrer kiemur nu yfer ydur Reide og Bøl
uan a samt þeim eilijfa Dauda/og sku-
lu þier nu lijda Kualer og Pijslet j Hel-
uijtum Ellde ad eilijfu.

Huad kiemur epter/ þegar þet-
ta Doms Atkuæde er vppsagt?

Epter þetta Doms Alyktanar At-
kuæde munu þeir Ogudlegu strax jafn-
snart fara verda j eilijfar Kualer z Pijsl-
er/ sem alldrei munu Enda taka/ þadan
þeir munu og alldrei komast/ þar ed og

vera

vera mun eckert annad enn Oop og Ylf-
ran / Vein og Bueín og Tannagnistran / x
eilijf Buól Pijsl og Pijna / So sem hier j
næsta epterfylgiande Capitula skal talad
verda / Vm Heluijte. Þa munu ꝗpa x
ylfra allar Attkuijsler a Jördunne / Þad
er / þeir af öllum Attkuijslum x Þiodum
a Jörduñe sem fordæmder eru. Enn þr
Riettlætu sem gott hafa giört þr munu
iñganga j þ eilijfa Lijf.

Fyrer huøria Grein vill Herrañ Jesus hallda þenañ Dom?

Fyrst til þess / ad einum og sierhuør-
ium verde giefed x endurgollded / þad hañ
hefur giört j þessum Heime / So sem
Christur sialfur seiger / Matth. 16. Cap.
Þad mun skie / ad Mañsins Son: mun
koma j Dyrd sijns Fødurs / med sijnum
Einglum / og þa mun hann endurgiall-
da huørium og einum epter sijnum Verk
um / Þuiad j þessum Heime blijfa marg-
ar Synder / orefstar x ecke straffadar.

þar næst/Vppa þad/ad þeir Godu og Gudhræddu verde einu sinne Andlega leyster ꝛ frelsader fra allre þeirra Olucku Motgange ꝛ Meinsemdum/ so sem Christur vijkur þar a/ þar hañ seiger/ Þegar ad þetta tekur ad skie/ þa vpphefied ydar Hofud/ og vited/ ad ydar Endurlausn tekur þa til ad nalægiast/ Luc. 21. Og S. Pall seiger til Rom. 8. Cap. Skiepnan mun leyst verda fra Þrælkan forgeingelegrar Þienustu/ til Dyrdarlegs Frelsis Guds Barna.

J þridia lage/ vill Christus med þessum sijdasta Dome og sinne Tilkomu/ af taka allar veralldlegar Valldstietter/ Yfersaradæme/ Kongleg Vølld/ Hofdingiaskap allañ/ alla Edalmensku/ Yferburde/ ꝛ Yferualld allt/ So eingeñ Madur skal framar meir vpp badañ yfer ødrū drottna eda rijkia/ helldur skulu aller Meñ þa vera lijker og jafner/ Ja ad vijsu/ Þegar hñ sialfur sitt Rijke afhender sijnum Fødur/ ad vera vndergiefed þeim sem hønum hefur alla Hlute Vndergiefed/ so ad Gud sie allt j øllum. So og einneñ/ ad hañ af

mae/burt take vorn seinasta Ovin sem er DAVDAN/ huǫr ed vpp fra þui Tijma mun ecke hafa Valld nie Magt yfer nock rum Manne/ þuiad vr þvi munum vier alldrei deyia/ og ecke þurfa Daudan ad ottast/ so sem nu/ þar vier a huǫrre Stundu/ huǫriu Augabragde meigū hūs vænta z vona.

J fierda mata helldur Christur þeñ an Dom þar fyrer/ Ad hañ alla Hlute j Lag fære/ og ad allt endurnyad verde fyrer Christum/ bæde a Himnenum og a Jordunne/ Actor. 2.

Huar fyrer sa seinaste Dagur

sie tilskickadur/ og þui Christur vilie koma til Domsins/ Dad avijsar Johañes Mathesius/ lioslega j Vtleggingu yfer Euangelium/ Luc. 21. Cap.

Þar hañ so seiger.

Þegar þier heyred nu slijk Vndur og Stormerke/ og heyred slijka merkelega Historiu vt af þeim sijdasta Deige/ þa skulu þier Einfölldu þetta fierdeilis athuga og merkia/ Huar fyrer Herrañ Chri-

 stur

ſiur vilie til Domſins koma/ So ad þier ſieud ecke hrædder nie ſkielfder/ fyrer þeſſ um gledelega Endurlauſnar Deige/ ſo ſiñ ad gióra Hræſnarar og adrer Synduger. Pad er vel ſatt/ ad þeſſe Dagur mun ver da hrædelegur/ Dagur Reide og Grimd-ar/ Dagur Hefndar og Reſſingar/ beiſkur hryggelegur Dagur óllum þeim ſem ſig hafa ſett j mote Gude og hans Euange-lio/ og j mote Gúds Anda/ ꝛ j mote ſiñe Samuiſku hafa ſyndgad og jllt giórt/ viliande/ þuiad þa mun vpphefiaſt þeirra Eymd/ Neyd ꝛ Sorg/ Þeirra Samuiſku Ormur mun alldrei deyia/ Þeirra Elldur mun alldrei ſlokna/ þeirra odaudlegt Holld mun verda fyrer óllum Heilógum ein Suiuirding og Andſtygd ad eilijfu/ ſo ſem Chriſtur ꝛ Eſaias þar vm tala.

Enn þetta ahrærer alleina þa Ogud legu/ ſem Bloded Chriſti fyrerlijta/ og faſt hallda a þeirra Hiagudadyrkan/ og Guds Ords Þiona ad Hatre hafa/ þeir ed Nadar rijka Predikan Guds Ords og þau Heilógu Sacramenta forakta/ edur overduglega til ſijn medtaka.

Enn vier chriſtner Meñ/ ſem hófum vora

vora Huggun j þessum Ketlæta Lausnara / fyrer hans Blod / Vier skulum heyra og læra huar fyrer Sonur Guds vill koma aptur j añad siñ / og hallda þeñan Dom / Sem er til þess / ad hañ leyse og frelse þa sem a hañ trua fra Syndeñe ✝ Daudanum / og þurke af þeirra Augum öll Tar / Burt take alla Eymd / allañ Motgang / og snue þeirra Hrygd j eilijfa Glede / leide þa wr þeirra Gröfum og Fylsnum inn j eilijfa Hwijld / og giefe þm aptur þañ gamla fyrerheitna Arf / eilijfrar Paradijsar.

Guds Börn erum vier ad sönu j þssu Lijfe / og sa Himneske Arfur hñ heyrer oss til / Enn vier erum þo samt eñ nu vnder Vallde Vmbods manna og Stiwpfedra vorra / rædum oss ecke sialfer / Diöfulleñ geingur hier j kringum oss so sem gremanda Leon / Vier drwsum hier vnder Vallde Daudans / verdum af hönum særder / ✝ fiñum Krapt Syndareñar / og deyum nalega alla Daga / med Veine og Kueinan / og erum so sem a millum Steins og Sleggiu / verdum plægader ✝ sundur marder so sem adrer aumer Madkar.

Enn þegar Doms Dagur kiemur/ þa mun Lausnaren̄ koma/ sa ed Jacob og alla Reettruada mun frelsa fra Syndeñe og allre Neyd Andlegre og Veralldlegre/ Hann leyser Fiötra vora og Fangelse/ og frelsar oss fra Dauda/ Synd/ Diöfle og Heluijte/ og öllum Omilldum Ovinum/ og giörer oss ad Frijherrum og Himneskum Höfdingium/ so vier munum vnder Fotum troda alla vora Ovine / so sem Josua giörde Kongum Canaans Lands.

Nu j þessū Heime til Doms Dags/ þa hefur christeleg Kirkia Dies miseriæ, Calamitatis, Oppreſſionis, Seruitutis, Captiuitatis, Þad er/ Daga Hörmungar/ Eymdar/ Þrælkunar/ Nidurþryckingar/ Herteknīngar/ og Vtlegdar. A þessū Tijma verda Guds Börn ad lyta vnder lægra Halld/ verda ad lijda margt og mijked Illt af Diöflenum/ ✝ Tyröñum/ Villumöñum og fölskum Brædrum/ Enn þegar sa Dagur sællrar Endurlausnar. hañ kiemur/ epter huörium aller Helager Forfedur hafa vonad ✝ væntt/ þa mun þeim veitast eilijf Endurlausn/ þa munu aller Fiötrar/ öll Bönd brefta/ öll Port ✝ Hlid

Hlid Helviitis nidur broten verda. Da munu aller Fangar og þeir Fiskrudu lat ser verda: Da munu þeir sem hans Christna hafa offokt/pijnt + plagad verda med Rudlum og Pijslum kualder og pijnder a þeirra eigen Hollde/og dreka þeirra eigen Blod/ so sem sa mektuge Lausnare og Frelsare hefur Fyrerheited Jacob/ Esa. 49.

Epter þessum sæla Deige vona og bijda allar Skiepnur/ þær ed nu j mote sijnum Vilia hliota ad vera Hegomanum vnderorpnar/ og þiona þeim Ogudlegu/ j giegn Guds fyrstu Skickan + þeirra eigen Vilia/ og verda ad liggia þeim Omilldu vnder Footum/og hlyda þeim. Þessar Skiepnur þær forleinger/ og þær hafa Sorg og Epterlangan epter Auglysingu þess Dyrdarlegs Frelsis sem Guds Børn munu fa og ødlast. Þuiad øllum Einglum a Himnum/ øllum Dioflum j Loptenu/ øllum Skiepnum a Jørdunne er þad vel vitanlegt/ ad þar er til settur eirn Dagur/ a huørium allar Skiepnur aller Meñ Christner eiga frij og frialser ad verda/fra øllu Illu/Enn aller Diofl-

ar og Ogudleger meñ eiga ad lijda Pijsler og Kualer eilijflega.

Þesse er sa riette Sabbats Dagur + Hvijldar Dagur/ huór ed j Heilagre Ritningu er fyrermyndadur. Nu hófum vier Mædu og Erfide/ lijdum Eymd + Hórmung j þessa langa sex virka erfides Daga og hliotum ad lijda allt huad yfer oss kiemur. Þunge Gudlegrar Reide þrycker oss nidur/ Hite Lógmalsins bremer oss/ Byrde Syndanna liggur a oss/ Daudeñ nagar oss + bijtur/ Vier góngum fram j vorum Saurindum/ Vier lifum j Hungre Neyd/ Eymd og Fatækt/ so sem aumer Ferdameñ og Pilagrijmar/ + Hwsgangs menn.

Enn a þeim sijdasta Deige/ þa er allt Erfide vte og endad/ óll Þyngsl og Armæda sem Gud lagde vppa vorn Fód ur Adam/ Vier munum þa fa ad leggia af þañ gamla Hamen/ + j klædast nyum hatijda Skrwda/ og verda heim færder/ so sem Jesu Christi Brrodur/ + ganga iñ j þad eilijfa Lijf/ hafande yfersliotanlega Nægd allra Himneskra Giæda + Aud æfa/ ad eilijfu.

J þui

J. Hm 25. Cap. Leuitici Lesum vier/ Hvǫrsu Gud hañ tilskickade fyrer Moyse/ ad allar Eigner og öll fasta Gotz skylldu a þui fimtugasta Aare falla aptur til gamallra eignar Mañа / Og þetta fimtugasta Aar / köllудu þeir Jubilær / fagnadar ær/ Þa skylldu og aller þrælar fara frij og frialser / og vera lauser fra þeirra Þrældome.

Þetta var nu ein Fyrermyndan hins sijdasta Dags/ a hvǫrium ad Adams og Abrahams riettruader Syner skylldu fa aptur og ödlast Paradijs/ og aller þeir sem vnder Syndena/ Reide Guds + Helvijtes Valld voru sellder/ þeir skylldu nu verda aptur lauser frialser og lidnger/ + fyrer öngua Borgan vtganga/ + j Christo verda aptur erfingiar eilijfra Himneskra Audæfa + Giæda.

Vor Fader Adam hañ vard rekeñ wr Paradijs/ enn þo hañ være teken aptur til Nadar og Arfleifdar j Voneñe/ Eñ vegna Syndañа / þa hlaut hañ ad vera alla sijna Lijfdaga eirn aumur vilægur Madur. Eins voru og lijka Forfedurner/ Pilagrijmar / og so sem Vegfarendur og Þurfa

samenn hier a Jórdune / Vier og Christen er
um a þessum deige og kóllust Exules Fi-
lij Euæ / aumer vtlæmder vtlæger Euu
Syner / so sem þeir ed ryma verda + flyia
og epter lata Hws og Heimele / Kuinnur +
Bórn / + allt þ þeir eiga.

Enn vier aumer Vtlæger hófum þessa
Von / og þessa ovalltra Huggan / Ad vor
Vtlegd / vor aumur vegþerdar Tijme /
mune hafa eirn Enda / og ad Himna-
rykis Dyr þær eru fyrer Daudañ Jesu
Christi alla reidu opnadar / so sem Christ
vr hier med hyggar Ræningañ a Krosse-
num / ad hañ skule vera med sier a þeim
Deige j Paradijs. So munum vier + eitt
eñ med Fógnude og Glede fa + ódlest ap
tur a þeim Deige / vorar gamlar Eigner
þann Himneska Arf eilijfrar Sæluhialp-
ar. Þar mũ Diófulleñ ecke kuña ad baga
oss nie hindra / sem hañ giórde j Paradijs
Helldur mun hónum hamlad verda + fra
bægt / og þar mun stor mijked Diup stad-
fest verda / a mille hans og þeirra Vuól-
du / so ad hañ mun þadañ j fra alldrei
skilia oss vid vorn Arf / vort Riettlæte +
Sæ-

Sáluhiálp.

Hier af skulum vier nu þetta læra/ huórs vegna og huar til ad vor Drotten Jesus vill koma til Domsins/ sem er/ ad hann oss frelse og endurleyse/ og i eilijfa Huijld sijna inn leide/ lijfge og endurnære + fære oss j þad rietta fyrerheitna Land so sem sa sanne Josua/ + eitt eilijft Jubil Aar/ Fagnadar Aar bode + kungiöre/ þar vier af öllum Eymdum Syndum og Þyngslum/ öllum Mannanna Þrældome eilijflega leyster/ med hönum lifa skulum i sasure Dyrd og Vegsemd/ a Himnum + a Jördunne/ so sem þeir riettu Himna Hóf dingiar/ og Hluttakarar allra hans Audæfa. Hæc Mathesius.

Er þa þesse Domur so med øllu naudsynlegur/ ad hans meige ecke missa/ eda ann vera ?

Ja/ fullkomlega er hann naudsynlegur. Þuiad þa munu huórtueggiu fa sijn Laun/ bæde þeir Godu + Oguðlegu/ huad ecke skiedur j þessum Heime. Þuiad þo Gud Drotten hann refse stundum þinn

vondu Skalkum hier j þessu Lijfe/ so þꝫ fae þeirra makleg Laun/ sem þeir hafa forþient/ Og þo ad godum Mꝍñum gan ge stundum vel/ vppa þad ad Gud læte sia/ ad hꝍnum er Gedfellt gott og Gud- legt Framferde/ enn hafe Mißþocknan a ogudlegu Athæfe/ og ad hañ vilie þad visselega straffa/ Þa skiedur þetta þo ecke alment. Þui ecke verda aller vonder Meñ hier straffader og refster/ Ecke hell dur vegnar ꝍllum Godum Gudhræddum Mꝍñum hier vel/ helldur skiedr þar þu- ert a mote/ Þuiad optast geingur þeim godu hier j Heime jlla/ eñ vondum Mꝍñ um vel/ so sem Malshættureñ hlyder/ Skalkar hafa besta Lucku/ Þar fyrer dre gur nu Gud vndan Refsingar straff þeir- ra Ogudlegu/ lijka og eirnen Laun þeirra Gudhræddu/ til añars Heims/ til sijns Doms/ til hins mykla almeñelega Herra- dags/ ꝫ Storþings allrar Verallðareñar.

Þuiad Synder og Glæper/ Skam̃er ꝫ Læster þeirra Ogudlegu eru myklu stær- re/ enn ad þeir kunne j þessum Heime ad refsast og straffast sem verdugt er. So þar og þuert a mote/ þa hefur Gud lof

ad

ad þeim Godu og Gudhræddu/ ad hann vilie j eilijfu Himnarijke þra Guds Otta og Godverk noglega launa og Endurgialda.

Huad hellst er j mote þessare Nyþudgrein?

Allar Nuxaner þrra Ogudlegu/ allt Vggleyse og Athugaleyse Manna/ sem ecke hrædast Guds Dom/ og ecke skeyta vm Gud/ Nelldur þorákta hñ z þorsma. Vm huória S. Petur talar j ödrum Pist le 3. Cap. Ad a sijdustum Dögum mune koma Spottarar/ þeir ed eckert hallda af essta Deige/ og þeñan Lærdom vt af Tilkomu Herrans Christi/ hallda fyrer Skrökśögu/eda hiegoma Rædu.

Huørnen eigum vier ad hegga oss og skicka/ og bwa oss til þessa Doms?

Vier skulum jaþnlega liþa j Otta Drottens/ vera vakande/ og bidia Gud alla

alla Tijma/ leggia aþ allt ogudlegt Athæþe og Veralldlegar og Holldlegar Girender/ liþa Sparlega/ Heidarlega/ Skynsamlega/Riettþerduglega og Gudlega ı þessum Heime/og a øllum Stundum/ a huørtu Augabragde vænta epter sællre Von og Dyrdarþullre Openberan hins mykla Guds og vors Lausnara Jesu Christi/ Tit. 2. So vier mættum siñ ast verduger/ ad fordast þad sem fram koma skal/ og standa frame fyrer Mañsins Syne. Þar til hialpe oss øllum Gud Blessadur/ fyrer siñ Son Jesum Christum/ Amen:



Fimte Partur
Um Heluijte

Huørium Nøþnum verdur Heluijte neþnt j Heilagre Ritningu ?

Andsuar.

HAd nefnest GEHENNA. Eñ Gehenna var eirn Dalur/eda Daluerpe Sona Hinnon/ j huórium Dal Gydingar brendu sijn Børn lifande/og fornfærdu þau þui Skurgode sem kalladest Moloch/ og la þesse Dalur j Lande Beniamins Sona Ættar/ ei langt fra Jerusalem.

Af þessum Ellde/ og af þuilijkum Kuólum og Pijslum/ sem aum ⁊ saklaus Smabórn vrdu ad lijda/og af þui Ope ⁊ sárgrætelegu Kalle sem Smabórnen so eymdarlega gæfu af sier/þa þau voru so steikt og brend/þa hafa þeir Gómlu tek

ed Epterlijking / og jafnad Heluijtes Ellde og Kuólum vid þessa Pijsl og Pijnu Smabarnañá / J þa Meining / ad j Helnijte være þo meire og stærre Pijsler / þar fyrer hafa þeir kallad Heluijte Gehennam. Audru nafne kallast Heluijte / Nedste Stadur / Land Myrkurs og Poku / Kualastadur / þad Land þar þreifande Myrkur eru / þar allt oskickanlega og jlla til geingur / Eirn Ofn osløckuande Ellds / ystu Myrkur / diup Gróf eda Gryfia / Dyke brennande med Bik og Breñistein / huar ecke er annad eñ Oop og Tannagnistran / Þesse Nöfn hefur Heluijte j Heilagre Ritningu / og eru teken af Kuólum ✝ Pijslum þessarar Veralldar.

Huad merker þetta Ord Infernus, Heluijte?

Vppa Hebresku kallast þad Scheol / og merker Gróf eda Gryfiu / Og hallda Lærder meñ / ad þad kome af ödru Orde Schaal / þad þyder so mijked sem ad bidia / girnast / og vilia ætijd hafa meir / Og þar fyrer kallest Heluijte Scheol / af þui

þad

þad verdur allrei mett / vill ætijd hafa meir og meir. Þetta Ord hefur Jacob j fyrstu Moyses Bok / þar hañ seiger / Eg mun fara med Harme j Grøfena In Infernum til mijns Sonar. Infernus merker ꝛc. Dauda og Fordiarfan / So sem David um talar / Psalm. 16. Ecke muntu læta Sal mijna vera j Heluijte / og eige muntu læta þiñ Heilaga sia Rotnan / Og j þm 89. Psalm. Huør er sa Manna sem lifer / og ecke verdur Daudann siaande / sa ed frelse Sal sijna wr Høndum Heluijtes ? Stundum merker þetta Ord Infernus almennelegan Stad þar þeir Daudu eru / bæde Goder og Jller / so sem þar stendur / Psalm. 133. Ecke munu þeir Daudu vegsama þig Drotteñ / og ecke þeir ed fara ofan In Infernum / j þad þeiganda Plats. Þad er ad skilia / Þeir Daudu kienna huørke nie vnderuijsa ødrum / og ecke lofa þeir Gud j openberum Maña Safnade / so sem j þessu Lijfe skiedur. Eñ epter eigenlegum hætte / þa merker Heluijte / þañ Stad / þar Kvaler og Pijner / sem þeir Fyrerdæmdu munu lijda.

Huørnen ſkilia Papiſtar þetta Ord ?

Þeir hallda/og ſkrifa ſo/Vier halldum ad þetta Ord Infernus merke/fiøgra handa Kualaſtade.

1 Fyrſt er þad rietta og nedſta Heluiſte/Kualaſtadur allra Fyrerdæmdra.

2 Næſt þui er annar ſtadur/ ofar enn hinn/og alla vega j kring vm hañ/ ⁊ nefneſt LIMBVS, J þeim Stad eru þau Smabørn ſem ecke hliota Skijrn/ þau lijda ecke Kualer nie Pijſler/enn þau verda þar ad vera/ og þarnaſt eilijfs Lijfs/ af þui ad þau hafa ecke nad Skijrneñe.

3 Þar fyrer ofan þa er Purgatorium ⁊ hreinſunar Elldureñ.

4 Sa eſſte Partus Heluijta er Limbus Patrum, So kallaſt ſa Stadur/þar þeir Heilógu Forfedur voru/fyrer Hingad burdeñ. Til þeſſa Heluijtis ſeigia þeir ad Chriſtur ſie nidur ſtijgeñ/ og hafe þ nidur broted.

Enn ſoddan Skraf óg Skrókſógur er hægt ad onyta ⁊ aptur bera/Med þui ad

ed þær eru æn Guds Ords vpp þeinktar
* diktadar/ og hafa önguan Grunduöll/
öngua Beuijsing j Heilagre Ritningu/ og
eru ecke verdugar/ ad þær skule refuterast
nidur baggast edur leggiast/fyrr enn þeir
Papistar hafa beuijsad med Heilagre
Skrift/ ad þad stande þar jñe sem þeir
seigia/ Huad þeir alldrei giöra þrra Lijf-
daga.

Enn ad Helvijte sie einhuör sierlegur
tilsettur Kualastadur/þar þr Fyrerdæm-
du pijnast * kueliast/ þad beuijsar Heilög
Ritning alluijda.

J Fimtu Mosis Bok 32. Cap. Seig
er Gud/ Elldur er vpptendradur j minne
Reide/ og hañ skal brenna allt til nedsta
Helvijtes.

Psalm. 11. Hañ mun lata rigna yf
er þa Ogudlegu Elld og Brennestein og
Stormvidre mun hañ giefa þeim j þeir-
ra Laun.

Esa. sijdasta/ Þeirra Ormur mun ecke
deyia/og þeirra Elldur mun ecke slokna/
* þr munu verda Andstygd öllu Holldе.

Grekner nyia Testamentis eru eñ þo
 myklu

myklu Liosare/So sem Matth. 5. Hu-
ör han seiger vid Brodur sinn/ Þu Afgla-
pe/sa er sekur Heluijtis Ellds. Matth.
25: Þeim onyta Þræl kasted j ysiu Myrk
ur/ þar ed vera mun Oop og Gnistran
Tannana. Og j sama Capitula stendur/
Fared burt þier Böluader/j eilijfan Elld
sem til bween er Diöflenum og hans Eing-
lum. Sa Heilage Augustinus seiger so/
Est ergo prorsus Inferorum Substantia
sed eam spiritualem arbitror esse, non
corporalem, Þad er/ Vissulega er þar
Heluijte til/ Enn eg helld þad sie Andlegt
enn ecke Lijkamlegt.

Doct. Martinus Mirus.

Þetta Ord Infernus Heluijte merker
ecke eitt hid sama j Heilagre Ritningu/
helldur fleira.
1 Fyrst merker þad Gryfiu eda Gröf/
Genes. 37. 42. 44. Þier munud leida
mijn graa Haar med Harme/ad Inferos j
Gröfena.
2 Stundum merker þad Diup eda
Fylsne/ Þo þu feler þig alla leidu j Hel-
uijte

uijte/þa mun Hönd Herrans fiña þig þar
Amos 9. Item/ Psalm. 139. Þo eg fele
mig j Heluijte/þa ertu þar. Jonas 2. Vr
Bwk Heluijtes/kalla eg til þijn.
3 Pad Ord merker og eirnen Dauda/
Psalm. 88. Mitt Lijf var komed ad
Heluijte/ Eg var hallden so sem þeir ed
j Heluijte fara/Eg ligg yfergiefen a med
al þeirra Daudu/so sem þeir slegny sem
j Gröfönum liggia. Item/ Psalm. 89.
Huör er sa lifande Madur/ad hñ siae ecke
Daudañ/ sa sijna Sal gietur frelsad wr
Hende Heluijtes?
4 J fiorda og sijdasta mata merker
Heluijte Kualastad Fyrerdæmdra/ Pridiu
Bok Mosis 16. Cap. Og Jördeñ opnad
est/ og suelgde þa/ og þeir foru lifande
ofan j Heluijte. Þessa Stadar gietur vijs
da j Ritninguñe/ Luc. 16. Þegar hann
(Rijke Madur)Var nu j Heluijte ꝧ Kuöl
önum. Psalm. 49. Þeir liggia j Heluijte
sem Sauder/ꝧ Dauden nagar þa.
J vorre Truarjatningu lesum vier so
Ofañ stie hñ til Heluijta/Og huörs Mañs
eigen Samuiska vottar/ ad þar sie Hel
uijte/einkanlega(j Dauda stundiñe) Mitt

j Dauda ad oss sloer Ogn af Vijtis Kuo-
lum/ + ct. Slijkt hefur David optlega
fundedog reynt j sijnu Hiarta/so sem han̄
klagar j Psalmenum/Heluijtis Harmkuœ-
le hafa vmkringt mig.

Ad sönnu þa talar Heilög Ritning
med hrœdelegum Orda Adkuœdum vm
þn̄ Kualastad/þegar hans verdur gieted.
Matth. 13. Þeim mun kastad verda j
Elldsins Ofn. Matth. 22. Binded hans
Hendur og Fœtur og kasted hönum j hin
ytstu Myrkur/ þar ed vera mun Oop og
Tan̄agnistran. Apocal. 19. + 20. Þeir
vrdu lifande kastader j þn̄ bren̄anda Pytt
sem vellur med Bren̄esteine/Christur kall
ar þen̄an Stad Myrkuastofu/Matth. 5.
Forlijka þig snart vid þin̄ Ovilldarman̄
so þier verde ecke j Myrkuastofu kastad.
So sem Veralldlegt Yferualld hefur
Myrkuastofur/Prysund + önur Fangelse/
til ad jnnsetia og straffa þa sem Ordu-
uander eru/ So hefur Gud og eirnen sijna
Myrkuastofu/ j huörre han̄ þa Ogudle-
gu geymer til eilijfra Kuala og Pijsla.
Og þesser Kualastader eru myklu hrœde-
legre/enn þad nöckur Madur fœr hugsad
eda

eda vttalad. Vijda eru grim̃legar Erdemerkur/og ognarlegar/So og hrædelegar andstyggelegar Myrkuastofur/ so ad margur oskar sier helldur Dauda/enn ad vera þar til leingdar/ Enn allt er þetta so sem ecke par ad reikna/hia þeim Kualastad/fyrer huörium ad sialfer Diöflarner skielfast og kuijda vid/ og hallda sig helldur j Loptenn/ Ephe. 6. Og Luc. 8. Stendur skrifad/ad nöckrer af Diöflonum villdu helldur fara j Suijnen/enn þ þeir skylldu fara j Heluijte.

Huar/Eda j huørre Aatt Veralldareñar / er Heluijte?

Huar eda i huörium stad Heluijte mun vera/ þad verdur j Heilagre Ritningu huörke af Christo sialfum nie hans Postulum avijsad/so oss sie þad vitanlegt Nu þo so sie/ad Meñ vite þad ecke/ þa þarf eingeñ ad hyra/ ad þar fyrer skule þeir Ogudlegu ecke lijda Pijsler og Kualer/ Þuiad Ritningen vijsar til allvyda/ad þad skule vissilega skie/þo ecke seige hun oss huar sa Kualastadur er. Gud hñ veit

 þad

þad best sialfur/Vier eigum ecke ad grenſl aſt þar epter/Helldr leggia Kapp ✝ Koſt giøfne þar á/ad vier komū þangad ecke.

Huar hafa þeir Gømlu og Heiløgu Forfedur hallded ad Heluijte være?

Sumer hafa ſo/ſumer ødru viſs þar vm ſkrifad/ med þui Gud hefur þad i ſijnu Orde ecke j lioſe læted. Og vier høll dum øngua Þørf nie Naudſyn þar til ve- ra/ ad læta i lioſe huad huør hefur þar vm ſkrifad. Alleina villum vier ſetia hier Meining tueggia Lærefedra/Auguſtini ✝ Chryſoſtomi/Ecke til þeſſ ad giøra full- nægiu Forvitne þeirra Sialfuitru og Skarpſinnugu/ Helldur ad nidur þagga þa hier med.

So ſkrifar S. Auguſtinus.

Þegar þeir Ogudlegu hafa þeinged þeirra Dom/ þa hliota þeir ad fara j Elld eilijfan. Enn huada Elldur eda huilijk-

huilijkur þad ſie/ huar og j huørre Aatt Heimſins hann mune vera/ þad true eg ønguan daudlegan Mañ vita/ nema ſa huørium Ande Drottens hefur þad openberad.

Po ſkrifar hañ j ødrum Stad þeſſarar Meiningar. Diøflarner hafa Hel uijte (þad myrkua Loft vnder Himnenum) nu bloted/ ſem er þeirra Kualaſtadur eda Myrkuaſtofa/ huør Stadr ſtundū neſneſt Himen. Enn þetta er ei ſa Himen er Meñ kalla Feſtingar Himen/ a huøriū ad eru Sol og Stiørnur/ Helldur þetta nedſta Lopt/ þar ed Fuglar Loptſins eru vnder og fliuga/ ꝛ þau diūu og myrkuu Sky hræraſt. Þar fyrer ſeiger hañ j ødrum ſtad/ Ad Diøflarner hafe þeirra Hel uijte med ſier/ ſo huar hellſt þeir eru/ þar ſie Heluijte/ Þuiad huar hellſt þeir eru þa finna þeir Guds Breñande Reide/ huør ad er j þeim/ og med þeim/ ſo ſem med øllum ødrum Fordæmdum/ ꝛ alldrei kañ vtſløkt ad verda/ So ſem Chriſtus ſeiger ſialfur/ Fared j eilijfan Elld ſem Diøfl

enum

lenum er til reiddur.

Sa Heilage Chrysostomus
seiger so.

Ef þu villt spyria/ huar hellst eda j huørium Stad Heluijtis Elldur mune vera? Þui hirder þu ad vita þad? Vier-tølum vm þad/ ad Heluijtes Elldur sie/ enn ecke huar hann er/ z c. Enn ef þu spyr eñ ad framar/ Huar j Verølld uñe hañ sie? Þa suara eg hier so/ Ad eg hygg hū mune vera einhuør stadar fyrer vtan þessa vijda Verølld. Þuiad so sem Herrar og Kongar hafa Myrkua-stofur og Mælmgryfiur j Fiarlægd vid sig/ þar þeir eru ecke med jafnade/ So helld eg ad Heluijtis Elldur mune vera/ fyrer vtann Heimsskautid / Enn spyrium ecke ad þui/ huar Heluijte vera mun/ Helldur huørnen vier kuñum þad ad flyia og forðast/ og koma þar ecke.

Og j ødrum Stad seiger hañ so.

Ef þu villt vita huar Heluijte mun vera

vera/ þa ſuara eg þier ſo/ Ad þad ſie ein huør ſtadar þyrer vtan Heims Kringlu-na. Þar þyrer ſpyrdu ecke ad þui huar hellſt Heluijte mun vera/ Helldur hyga ſem beſt vm þad/ad þu komer þar ecke. Hæc ille.

Huøriar eru þær Pijſler og Kualer ſem þeir Fordæmdu lijda j Heluijte ?

Plægur og Pijſler þeirra Fordæmdu eru marguijſlegar/ og þar med omælanlegar/ Ja ad vijſu/ ſo þungar og hrædelegar/ ad þar ma eingen Mañs Tunga fra ſeigia/ Og ecke hid minſta þar af kann j nóckurs Mans Hug nie Hiarta ad koma. Þuiad lijka ſo ſem ei hefur nóckurs Mans Auga ſied/ eda Eyra heyrt þa Dyrd ſem Gud hefur fyrerbwed þeim ſiñ hann elſka. So fær og eingeñ Madur j þeſſu Lijfe ad ſkilia/eda vita þær myklu og hrædelegu Heluijtes Pijſler/ Enn ſijdur ad tala þar vm/ ſo ſem þær eru.

Eñ nóckur Ord ſtanda vijda j Heilagre Ritningu/ huar med hun avijſar/ * ſo

sem j nöckre Figuru og Fyrermyndan setur Mönum fyrer Sioner Kualer og Pijsler Heluijtis / Og soddan Ord / + þar Epterlijkingar eru teknar af þeim Pijslum + Kuölum sem Meñ hier j Heime leggia a Jllrædes Meñ / og þa ed skiemdar Verk giöra.

1 J fyrstu er j Heluijte Villa og Vanskickan j öllum Hlutum / Þar er ecke ackt adur nie aliten nöckurs Mans Vngdomur Alldurdomur / Magt / Metord / Viska / Speke / Rijkdomur / Valld / og Ära / eda nöckud þ sem j þessum Heime hefur hafft Alit / Þar er eins Vein og Kuein Oop og Ylfran fyrer öllum / huörrar Stiettar sim hañ hefur vered hier j Heime / Þar verdur öngre Personu veitt eda synd nöckur Ära eda Virding / sie hañ Kongur eda huörsu Ypparlegur hann er / Þar er Herran ecke meire enn Þienaren / Modurena heidrar þar huörke Sonureñ nie Dotturen / Þar veiter Sonureñ Födurnum önguan Heidr.

2 Þar er ad heyra ecke annad eñ eilijfa Sköm og Smæn + Brixle / vegna vmlideña Glæpa og Synda / huörlar þa eru fyrer öllum Mönum Einglum og jllum

Aund-

Aundum opnar ⁊ auglioſar?
3 Þar er Daude/ og allſkyns Heluijſkar Pijſler.
4 Þar er eilijfur oendanlegur Skilnadur fra Gude Drottne/ hans Blijda Bleſſada Andlite/ fra Fagnadar fulla/ ⁊ Glederijka Samfielagſkap allra Heilagra Guds Utualdra/ Eim Selſkapur og Viſt og Vera med Dioflenum og ollum hans Arum: Og þad er ſu allra ſtærſta Pijna þeirra Fyrerdæmdu/ Þegar þeir ſia og merkia/ ad þeir meiga alldrei ad eilijfu vera hia Gude/ helldur hliota þeir ad vera hia Dioflenum/ vm alla oendanlega Eilijfd.
5 Þar er eilijf Hormung/ Neyd og Angiſt.
6 Eilijf Elldſins Kuól og Pijna/ j Elldenum ad brenna og ſtikna/ enn verda þo alldrei vpp brendur.
7 Þar eru þreifanleg ytre Myrkur.
8 Þar er eilijf Skielfing ⁊ Hrædſla.
9 Þar er logande Bik og Brenneſteirn/ j huórium þeir Fordæmdu loga ſtikna ⁊ brenna oendanlega.
10 Þar er nagande Ormur vondrar Sam-

Samviſku/ſem alldrei deyr/ ꝛ alldrei læ-
tur af Samviſkuna ad naga ꝛ bijta.
11 Þar er eilijfur/ og alldrei vtſlöck-
vanlegur Elldur.
12 Þar er Reide Guds/ hvöria þeir
Fordæmdu ſiña og lijda/ ſu ed alldrei ad
eilijfu mÿkeſt nie ſtilleſt:
13 Þar er Vein og Ruein/ Oop og
Tañagniſtran.
14 Þar er Pijſl og Pijna j Elldſins
Loga oaflætanlega.
15 Þar er Fordiörfun og Fyrerdæm-
ning.
16 Þar er ſa añar ꝛ eilijfur Daude.
Snögt ad ſeigia/ Heilög Ritning gie
tur ecke ſo Ordum ad komed/ad hun nog
lega þær eilijfu Pijnur og Pijſler giete vt
ſkyrt ꝛ Mælad/Þad verdur ꝛ ecke giört/
Þviad þær Rualer eru wr öllum Mata
hrædelegar og hryggelegar.

Lutherus ſkrifar ſo.

Þeir (Fordæmdu) hafa Bölvanena
med ſier/framar eñ nöckur Madur kann
þeim hennar ad oſka/ Og med þui þeir
villdu

villdu ecke hlyda Gude/ þa eru þeir nu ecke Guds-/ helldur hliota þeir ad vera Dióſulſins/ j eilijfu Heluijte/ og lijda þar allar Pijſler/ Plagur/ Hiartaſorg og Hór mungar/ brena og ſtikna þar eilijflega/ ꝛ fa alldrei eirn Vats dropa/ huar med þr meige ſo ſem eitt Augabragd kiæla ſig.

Auguſtinus ſeiger/ Pyttur Heluijtis hann er fullur Myrkurs/ Ohreinenda/ Naturs/ Eymdar/ Skam̃ar/ beiſku Brixla/ Fullur Grimdar/ Hiartans Sorgar/ brennanda Bæls/ Poſta/ Hungurs/ Ellds þeſſ ſem alldrei vtſloknar / fullur Hrygdar/ eilijfrar Neydar/ alls ovmrædelegs Ills/ og allrar Olucku/ ſo Menn kunna þad huorke med Ordonum nie Hiartanu ad vttala/ nie huxa.

Chryſoſtomus ſkrifar ſo.

Teldu mier fram̃ allſkyns Plagur ꝛ Pijſler/ huórtar hellſt þu villt/ Sie þad Elldur/ Jarn/ eda þa Men̄ verda af olmum villu Dyrum ſundur ſlitner/ eda huórtar

őrtar Pijsler og Pijnur vera kuńa/ þa er
þad ecke ad reikna nema dauft Vatn/ hia
Heluijtes Kuólum/ + Pijslum. Þuiad hier
j Heime/ þegar nóckur haṅ verdur pijndur
og kualen/ þa hefur hann þessa Von og
Huggun/ ad þui meir og grimlegar sem
haṅ er kualeṅ/ þess fliotara þa deyr hṅ/
Þuiad þesse daudlege Lijkame hann kann
eckead lijda leinge storar Pijsler. Eṅ ann-
ars Heims geingur þad ecke so til/ Þar
verda Pijslarkualernar myklu þyngre og
grimlegre enn hier/og þo verdur Lijkam
eṅ alldrei nóckurn Tijma til Dauda pijnd-
ur og kualen: Og j ódrum Stad seiger
haṅ/ Vier siaum / þegar Jllrædes menn
skulu pijnast og kueliast til Dauds / af Pl
enórum stormecktugra Herra og Hófding-
ia/ huórsu omyskun samlega þeir Basta +
Binda þær Veslu Aumu Manneskiur/ sla
þær og stinga/Breṅa þær og steikia/kuel
ia þær og pijna/ huad allt er hrædelegt
og hryggelegt ad sia og heyra / auk helld
ur ad lyda/ Þo er þetta ecke nema Leik-
ur og Barnaspil ad reikna hia Pijslum +
Kuólum annars Heims. Þuiad þessar
Pijsler vara eina litla stund/ og hafa En
da/

da/Enn þar deyr alldrei Ormur jllrar Samuiſku/ þar ſloknar alldrei ad eilijfu Ellduren. Þuiad þegar þr Daudu rijſa vpp aptur/ þa hafa þeir ecke ſoddan Lijkame ſem nu þeſſa Heims/ ſem kunna ad deyia ſirna og rotna/ Helldur vara þeir ⁊ blijfa æ jafnan og lifa/ hvörnen ſem þeir verda pijnder og plægader.

Doct. Martinus Mirus ſkrifar ſo vm Kualer og Pijſler Fordæmdra j Heluijte:

Fyrſt eru þeir praſkilder Gude/ øllum Einglum og Vtuoldum Guds/ Pſalm. Lioſed ſia þeir alldrei meir. Matth. 8. Kaſted hm̄ vt j yſtu Myrkur. Item/ Þeir munu vtrekner verda/ ⁊ hafa Viſt og Veru med Dióflenum / Matth. 25. Fared burt þier Bólvader j eilijfan Elld / ſem til reiddur er Dióflenum ⁊ hn̄s Einglum. Þad þiker mióg ognarlegt ⁊ hrædelegt/ þa vonder Andar læta nu ſia ſig/ Þad ofbydur ſo/ ad Meñ falla opt j Aunguit/ ⁊ Omeigen/ Huad hrædelegra mun þad vera/ þegar Menn verda Nott

† Dag † ad eilijfu lifa þm ad vera ?

J annan mæta/ þa bera þeir Guds grimdar Reide j þeirra Samuitsku/hu ør ad þeim er eirn nagande Ormur j þr ra Hiørtum/ sa alldrei deyr/ Esa. 66. Hier med fylger Oop og Taññagnistran/ † þad þeir oaflatanlega hroopa † kalla/ Pier Fiöll/ falled yfer oss/ Matth. 22. Luc. 23.

J þridia mata/ Lijda þeir Kuøl og Pijnu j Elldsins Loga/ Luc. 16. Eg kuelst j þessum Loga. Esa. 30. og 66. Þeirra Elldur mun alldrei vtslockna. Apoc. 14. Þeir munu drecka af Vijne gudlegrar Reide/ og kueliast med Ellde og Breñesteine/ † Reykur þeirra Kuala mun vpp stijga vm Allder og ad eilijfu/ † alldrei hafa þeir Roo Nott nie Dag.

J fiorda Mata. Alldrei ad Eilijfu hafa þeir nockra Huggan/og alldrei hafa þeir ad vænta nockrar Linunar/ My skunar/Frelsunar/ Luc. 16. Þar er stor

Opara

Oþæra ſtadþeſt a mille Ydar og Vor/
So ad þar komaſt huøruger til añara/
Item/ Syrach 28. Vr Heluijte er ein-
gen Endurlauſn.

Huørier eru þeir ſem j Heluii-
te eiga ad kueliaſt?

Aller Jdranarlauſer/ Ogudleger Syn-
darar/ Hræſnarar/ Verkheilager/ Afguda
dyrkarar/ þeir ed kaſta Tru ſinne/ og af-
neita þeim ſaña Lærdome vt af Chriſto
Gudlaſtarar/ Forſmanarar/ Offſoknar
Meñ Gud Ords/ og aller adrer huøria
Heilög Ritning telur vpp/ 1. Corinth. 6.
Huorke Frillulijþes Meñ/ ecke Aþguda-
dyrkarar/ ecke Horkallar/ ecke Sodomi-
tar/ ecke Þioþar/ ecke Agiarner/ ecke Oþ
dryckiu menn/ ecke Laſtarar/ ecke Ræning
iar/ munu Erþa Guds Rijke. Og Gal.
5. Holldſins Verk eru openber/ ſem eru/
Frillulijþe/ Hordomar/ Saurlijþe/ Ohrei
nleike/ Aþgudadyrkan/ Fiølkinge/ Fiand
ſkapur/ Hatur/ Reide/ Deilur/ Tuidræg-
 ne/

ne/Natur/Mord/Ofneytsla/ Ofdryck-ia/og annad þuilijkt / aß huoriu eg heß sagt ydur ädur/og seige enn nu/ Ad þeir sem slijkt giøra/ þeir munu ecke erfa Guds Rijke.

Og ad eg seige þad med einu Orde/ J Heluijte munu verda aller Vantruader/ so sem Christur seiger/ Johañ. 3: Huór hañ truer ecke a Soñen Guds / sa er þeg ar dæmdur/ Item/ huór sem ecke truer Syninum/ hañ mun ecke sia Lijfed/helld yr blijfur Guds Reide yfer hónum. J Heluijte munu verda til samans Bæde Menn og Dióflar/ so sem Christr sialfur seiger/ Matth. 25. Ad eilijfur Elldur sie Tilreiddur þeim Fyrerdæmdu/ Dióflenum og hans Einglum.

Doct. Martinus Mirus skrifar so.

J Heluijte eiga heima/ og þangad fara fyrst Dióflarner/ Matth. 25. 1. Pet. 2. Þar næst Mennerner/ so marger sem ecke trua a Christum / þangad fara † aller forblindader Gydingar/Heidingier.

Johañes 3. Huør hañ truer ecke a Son-
eñ/hañ mun ecke sia Lÿfed/helldur blÿf-
ur Guds Reide yfer hónum. Sómuleidis
a medal vor sem erum Christner / þa hey-
ra j þennan Selskap aller Kiettarar og
Villumeñ/Ariani/Manichæi/Eutichiani/
Nestoriani / Machometistar / Endurskÿr-
arar / Sacramentistar. Apoc. 9. Sa
falske Prophete verdur kastadur j Elldsins
Dyke/ Matth. 7. Vakted ydur fyrer
þølskum Spamøñum/ Af þeirra Auøx-
tum meige þier þeckia þa/ Huørt Trie
sem ecke ber godan Auøxt/mun høgg-
uast vpp/ og kastast j Elld/ Ecke munu
aller sem kalla mig Herra/ Herra/ koma
j Himnarÿke. Marger munu seigia a
þm Deige HERRA HERRA/ Hoꝛ
um vier ecke spad j þÿnu Nafne? Þa
mun eg seigia þeim/ Eg hef alldrei
þeckt ydur / Vÿked fra mier þier aller
Illgiørda Menn. Item/ j Heluÿte eiga
heima aller Jdranarlauser Guds Ords
Tilheyrendar / aller Hrædsnarar / Munn-

chiistner/ Matth. 22. Huørnen erstu kom-
en hingad/ ad þu heþur ecke Brullaups
Klæde? Binded hans Hendur og Fæt-
ur/og kasted hm̃ j ysstu Myrkur. Item/
Forakttarar Guds Ords/ Luc. 14. Eg
seige ydur ad eingen þeirra Manna sem
bodner voru / skal smacka mjna Kuølld-
mæltijd. Item/Aller Gudlastarar/Levit.
24. Item/ þeir sem hafa Reide/ Hatur
Fiandskap a sijnum Naunga/Matth. 5.
Huør sem so talar vid sinn Brodur/ þU
NARRE/hann er sekur heluijtis Ellds.
Item/ þangad heyra Frillulijfis menn/
Hordoms meñ/Ofdryckiu meñ 1 Cor. 6.
Lated ecke villa ydur/ Huørke Frillulijfs
is meñ nie Horkallar/ z cet. munu erþa
Guds Rijke. Ephe. 5. Openber eru
Verk Holldsins/sem er Hordomar/Frill-
ulijfe/Saurlifnadur/Hatur/Reide/Auf
und/Ofæt/ Ofdryckia/ og annad þessu
lijkt/af huóriu eg hef ædur sagt ydur/ *
enn nu seige eg ydur þ fyrer/ Ad þeir sem
slijkt giöra erfa ecke Guds Rijke. Item/
þar eiga heima aller Hardhiartader/
Mysk

Myſkuuarlauſer/ſo ſem ſa ryke Madur/ Luc. 16. Item/Agiarner/Okurmenn/ Pſalm. 15. Med einu Orde ad ſeigia/ Aller Jdranarlauſer koma j þañ Stad/ þeir ſem ad deyia/annad huórt j fóllſkum Villu lærdome/eda j Syndũ mote Sam-uiſku ſiñe/Pſalm. 9. Apoc. 21.

Þeſſer verda otelianlega marger/ og fleire enn þeir ſem Sæluholpner verda. Matth. 7. Þad Hlid er vijdt/ſem leider til Glótunar/ z þeir eru marger ſem gan ga þad. Einkañlega z ſierdeiles/er þiſſe ſeinaſte Tijme miög Haſkaſamlegur/ Þui ad nu er ſa Tijme/ vm huórn Chriſtur ta lar/ Luc. 18. Meinar þu þegar Manns-ſins Sonur kiemur/ ad hann mune finna Tru a Jórduñe? Itiñ/Nema þeir Dag-ar verde ſtytter/ þa mun eckert Holld hol-ed verda/ Matth. 24.

Huorer munu verda fleire/ þeir Fordæmdu j Heluijte/ell-egar þeir Vtuóldu?

Luc. 13. Spurde nóckur Herrañ Chriſtum ad/og ſagde/ Herra/ ætlar þu

 faer

faer verde Saluholpner? Enn hañ sagde til hans/ Kieppest vid/ ad ganga jnn vm pad prõngua Hlid/ þuiad þ seige eg ydr/ Marger asstunda ad komast þar jnn/ og kuña þad ecke ad giøra.

Matth. 7. Seiger Christus/Gange ed jnn vm þad þraungua Hlid/ þuiad þ Hlid er vijdt/og sa Vegur er breidur sem liggur til Fyrerdæmningareñar/ og þeir eru marger sem þañ Veg ganga/ Enn þad Hlid er þraungt/ og sa Vegur er mior/sem leider til Lijfsins/ og eru þeir fæer sem hann rata. Luc. 8. Avijsar Christur j Epterlijkingunne vm Sædid/ sem er Guds Ord/ ad valla fære fiorde Partur godan Avöxt. Og sañarlega/ Vil ie Madur hugleida hañ litla Hoop þeir rar riettu og sõñu Guds Christne/ + bera hañ saman vid hañ stora + mykla/ mekt uga otelianlega Mañfiölda allrar vijdrar Veralldar/sem ecke heyrer til Guds Christ ne/ þa eru þeir Vtuölda miög faer/ þo ad þr sie + otelianleger ad sijnũ fiölda.

verda

Verda þeir Ogudlegu j Salu og Lijþe Fyrerdæmder ?

Ja/ vissilega/ Þuiad med þui ad bæde heþur Lijkamen og Sælen syndgad/ þad er/ allur giøruallur Madureñ/ þa hlytur hañ allur giøruallur ad verda þordæmdur/og j Heluijte ad lijda/epter Upprisuna/þorþient Straff Syndaña. Þui ad þangad til haþa Lijkamarner Huijld þwna og rotna/og leysast sundur. Sælen hun finnur ad sonnu sijnar Kualer og Pijsler/til Domsdags/ædur enn Lijkamen rijs vpp/ Enn þegar Lijkamen er vppuaken/ og komen aptur til samans vid Sæl sijna/ þa verda þau bæde huørt mz ødru þullkomlega dæmd til eilijþra Kuala/ so sem þau haþa bæde j þessum Heime huørt med ødru drygt Last og Synder. Matth. 10. Hrædest ecke þa sem Lijkamañ kuña ad deyda/ Helldur hrædest hann (GUD) sem kasta kann Sælu og Lijfe j Heluijte.

S. Páll 2. Corinth. 5. Seiger so/

Huør

Hvǫr og eirn mun a þeim Deige þad med taka og audlast j Laun/ sem hann hefur þessa Heims giǫrt/ sie þ gott eda jllt.

Þetta vottar og sialf Vpprisan þeir ra Framlidnu/ Þar mun hvǫr og eirn vpprijsa med eigenlegum Lijkama. Og nu med þui ad Lijkamer þeirra Vtvǫldu munu fa og ǫdlast stora Dyrd og mijkeñ Heidur/og verda forklarader/So mun * skie þar hvert a mote þa Ogudlegu/ ad ecke alleina munu Sǣlernar lijda Pijnu * Kvǫl epter Vpprisu Lijkamans/ Helldur munu og eirnen Lijkamer Omilldra kvel laſt med/ þeir ed giǫrt * framed hafa all skyns Synder * Skaṁer j þessū Heime.

Hvǫnar vpp byriast þessar Kvaler/ og hvǫrsu leinge vara þǣr ?

Sumer af þeim Ogudlegu taka til ad fa og finna sitt Straff j þessu Lijfe/ Eñ þǣr þyngstu og stǣrstu Pijsler bijda til annars Heims. So skiedur og suma Vtvalda/Þeir hafa sitt Helvijte/þad er/ Hrygd og Motgang hier j þessu Lijfe/eñ

þad varer ecke eilijflega/Helldur lijda þr
þad vm stundarsaker. Þar af kiemur
þad Malltæke j Ritninguñe/ sem stendur/
1. Reg. 2. Gud leider j Heluijte/ og j
burt þadan aptur. Hier merker Heluijte
Sorg og Morgang/ Neyd ✝ Angist. Og
Psalm. 119. Seiger David/ Heluijtes
Harmkuæle hafa vmkringt mig:

Enn vm Sæler Fortapadra er so va
red/ Strax epter Daudan finna þær þeir
ra Fyrerdæmning og Pijsler/ og verda j
Kuólum ✝ Pijslum vardueittar til Dom̃s
sins Dags/ þegar Gud sinne Reide vtaus
ande verdur algiórlega yfer alla vonda
Menn og Jdranarlausa/ Þa vpp byriast
þeirra stærstu og riettu Kualer/ Þa mun
ecke slokna þeirra Elldur/ ✝ þra Sam
uisku Ormur mun alldrei deyia/ Þa hefst
su Pijna og þær Pijsler/ Kualer/ sem allds
rei ad eilijfu munu hafa Enda/ So sem
Christur sialfur avijsar þetta med einu
Orde/ þar hañ seiger/ Fared burt þra
mier j Elld EJLJFAN. Merk þ Ord
eilijfan.

Munu

Munu Fordæmder aller liida eins Pijnur og Pijsler/ Eda munu sumer pijnast meir ꝫ framar enn adrer?

Ecke munu þeir aller lijda eins Kvöl og Pijnu. Helldur epter þui sem þr hafa syndgad til/ margt eda mijked/ þar epter munu þeir verda pijnder/ so sem skrifad stendur j Spekennar Bok 11. Cap. Huar med huör syndgar/ þar med verdur hann pijndur. Og 6. Cap. stendur so/ Þeir Volldugu/stormektugu(þegar þeir giöra jllt) munu storlega / þunglega pijnder verda/ Og Christur seiger Matth. 11. Lijdanlegra mun ganga Tiro ꝫ Sidon a sijdasta Deige/enn þeim aþ Corozaim og Bethsaida/ Og lijdanlegra mun þm aþ Sodoma verda/eñ þeim aþ Capernaum/ Matth. 23. Seiger hañ til Hræsnarama/ad þeir mune fa þui þyngre Fyrerdæmning. Og Luc. 12. Sa Þienare sem veit Vilia sijns Herra/og giører þñ ecke/hann mun fleire Sløg lijda/ Enn sa ed ecke veit/og heþur til Saka vnned/ hañ

hann mun minna Straff þa.

Af þessu er auduelldlegt ad skilia/ ad Kualer og Pijsler Fordæmdra munu ecke eins þungar verda/ Helldur munu sumer þyngra plagader og pijnder verda eñ sumer/ Eñ huad aum ꝛ vesöl Huggun er þetta. Aller verda þeir vtrekner ꝛ skwþ ader þra Guds Blijda Auglite/ ad eilijþu/ og þra Selskap Heilagra Engla ꝛ Guds Vtualdra / og þra Himnarijkis ovmradelegre eilijflegre Dyrd og Glede/ og þar j staden vera og blijþa j þeim allra slæmasta/skiemelegasta/ grimlegasta Stad Heluijtis/ j bland Dioþulsins/ og hans Aara/ vnder þeirra Høggum Slø gum Kuølnm og Pijslum/ og finna alldrei Huggan Lijkn / eda nockra Vökuan/ og heyra alldrei gott Ord vm Allder og ad Eilijfu.

Fyrer huøria Grein heþur Gud til reidt og skipad Heluijte ?

Aþ

Af þui ad hañ er Riettþerdugur/ og eirn riettlatur Domare allrar Veralldarennar/ þa heþur hañ giørt og til reidt Heluijte/ til ad refsa þm Ogudlegu þar jnne. So heþur hañ nu/vegna Einglaña sem fiellu/og vegna vondra Manna þad giort og til reidt/ ad þeir þar jnne/ epter Makleglefka skylldu eilijflegana pijnast og kueliast/ Synande þar med/ sitt Riettlæte/ sijna Reide/ j giegn þeim Jdranarlausu/ Og þar a mote ad tia og openbera sijna mykla omælanlega Myskun z Millde til vor Nædareñar Kiera/ huoria hañ heþur af Næd og Myskun vtvaled/ z til eilijfrar Sæluhialpar medteked/ j þui ad hñ kastar oss ecke j Heluijte/ med þeim hinum ødrum.

Beuijsa þad.

Sa Heilage Petur / 2. Cap. seirna Pistels / seiger so / Ef ad Gud hlijfde ecke Einglónum sem syndgudust/ Helldur hefur hañ þa med Bøndum Myrkraña til Heluijtes

niſtes ſellt og yfergiefed/ad þeir til Dom ſins vardueitter verde/ Hañ hefur og ecke blijft þeirre fyrre Verólld j Vatsflodenu/ ✝ ct. Hañ hefur og þær Borger Sodoma og Gomorra ad Auſku giórt/ forðæmt þær og þeim vmturnad/ ad ſyna Þm Ogudlegu þar med eitt Epterdæme/ ſem ſijdar koma mundu/ ✝ ct. Og hann hefur vardueitt þa Oriettferdugu til Domſins Dags/ til ad pijnaſt/ſo ad hañ fyrerkome þeim j þeirra fordiærfanlegu Athæfi/ og ad þeir ódleſt Launen þeirra Ranglætes.

Mun Heluites Piina vara eilijflega ?

Origenes eirn af þeim elltu Lærefedrum Chriſtneñar/ eirn miög Lærdur og Merkelegur Madur/hann hefur haft þa Meining/ad Dióflarner ✝ þeir Fyrerdæmdu munde endelega og vm ſijder verda ap tur leyſter/fra eilijfum Kuólum/ hafande þad fyrer ſier/ ad Gud være Myſkunſamur. Enn hans Meining var Oriett/ Þui ad þo Gud hñ ſie Myſkuuſamur vid þa

sem giöra Idrán/þa er hū þo samt rlett
lætur Domare ollum Idranarlausum og
Ogudlegum/ og hans Reide yfer þeim
hefur þa önguan Enda. Þar med hefur
hañ i sijnu Orde openberad/ ad Heluijtis
Pijnur og Pijsler sie oendanlegar. Þar fyr
er þa er eingeñ Von þar a/ad þeir mune
Sælnholpner verda/ eda lauser vid Hel-
uijskar Kualer/Þui so seiger Daniel/ 12.
Þeir mørgu sem vnder Jørdunne ligg-
ia og soþa/munu vakna vpp/ Sumer til
eilijfs Lijfs/ Sumer til eilijfrar Sma-
nar og Skamar. Matth. 25. Fared
burt fra mier þier Bøluader j Elld ei-
lijfan/huør ed til er reiddur Diøflenum
og hans Einglum. Af þessu er þ aug-
liost/ad þeirra Pijnur og Pijsler mune ei-
lijflega vara/ og önguan Enda hafa.

Huørnen kuña Liikamer þeir-ra Fordæmdu/ ad vara so leinge/og ecke breña vpp/so sem Mans Holld þad brennur bliotlega vpp j þessum Jardneskum Ellde ?

Onytsamleg Ahyggia + fanyt Spurning er þad / so sem ad kunne þad ecke skie nie verda/med þui ad Gud hefur saget þad fyrer og kungiört þad. Þar med þa verda Lijkamer ecke slijkrar Natturu so sem nu hefur þu eda eg/Þar mun ecke og vera soddan Elldur / sem nu er þesse: Helldur munu þeir epter Vpprisuna hafa andlega Lijkame/ sem alldrei kunna ad swna nie fortærast / so vel þeir Ogudlegu sem hiner þeir Vtuolldu / Og Gud kann + vill med þessu mote hallda þeim vid / so ad þeir giete lided eilijfar Kualer og Pijsler.

Vndrast þu þad/huörnen ad Lijkamer Fordæmdra kunna ad vara so leinge j Heluijtis Ellde ? Þar þo Gud varduveitte þa þria Men̄ j Babilons brennanda Ofne ? Huörier þo höfdu forgeingelega Lijkame. Huad skyllde þa hitt vera omögulegt annars Heims / þegar þeir fa andlega yfernatturlega Lijkame ? Og Heilage Augustinus skrifar vm Dyr eitt sem kallast Salamandra / ad þad sie og life j Ellldenum.

Enn til huörs þiena soddan panyckar poruitnis Spurningar/ Nema til onytes ?

Huørnen kunnum vier ad ymbþyia og pordast Heluijte ?

Med þessu mote/ Ep ad vier otkunst Gud ap Hiarta/ med sannarlegre jaþnlegre Jdran/ Ep vier lœtum ap Syndenum/og betrum Liþnad vorn og Framperde/ So sem Johañes aminner og seiger/ Matth. 3. Giøred jdran/ Himnarijke er nalægt.

Og skamt þar epter seiger hañ / Þier Nödru Nidlar/Huör hefur kient ydur/ad þier munud fa vmflyed tilkomande Reide ? Giaed til/Giöred riett Verk Jdran arenar/Auxen er alla reidu lögd vid Roo tena a huöriu Trie/ Huört þad Trie sem ecke ber godan Auöxt/mun afhögguast + j Ellden kastast. Epter mig kiemur sa sterkare er eñ eg/ Hañ hefur sijna Rastskuflu sier j Hende/hñ hreinsar sinn Laua/ Kornenu safnar hañ j sijna Kornhlödu/ + Agnernar Breñer hñ j eilijfum Ellde.

Sa

Sa Heilage Chrysostomus seiger so.

Gud giæfe ad Meñ j siinum Øldryck ium/ Samkomum/ Mannamotum/ Bad stofum/ Verkstødum/ z huar hellst Meñ eru/ vte eda jnne/ villdu tala og ræda vm Heluijte/ þa mundu ecke so marger koma j þad/ Þutad huør hann huxar opt z o- flalldan vm Heluijte/ sa same Madur mun ecke þangad koma. Þar fyrer heß- ur og Gud giørt og tilreidt Heluijte/ og þui ognar hann og hootar Heluijte/ ad vier skulum jafnan huxa vm þad/ vakta oss fyrer þui/ betra vorn Lifnad/ vppa þ ad oss verde ecke j þ kastad.

D. Martinus Mirus skrifar so.

Þesse Lærdomur (vm Heluijte) hann þienar oss þar til/ Fyrst/ Ad vita z skyn- ia/ huad hrædelegur hryggelegur Hlutur Synden er/ og huørsu grimlega Gud hñ reidest heñe/ med þui ad Mannskiepnan

Syndarefiat vegna straffast og plaugast ecke alleinasta med Drepsottum/ Dyrre Tijd/og allskyns ødrum Plaugum ꝛ Da udanum/ Helldur hlytur hun ꝛ eirnen ep ter Daudan ad vera eilijflega Fyrer dæmd og gløtud / eþ ad henne være ecke Hialp veitt þyrer Herran Christum.

Þar næst þienar oss þesse Lærdomur til ad þeckia og vidurkienna þann mykla Halesta Guds Sonar Velgiørning ꝛ hns Giæsku/ Ad han fyrer Blod sijns Testamentis/hefur leidt oss wr þeirre Gryfiunne þar eckert Vatn er/ Zach. 9. Þad er/ wr Heluijte. Og so framt sem vier endelega giørum Jdran j godan Tijma/ lætum af Syndonum/ snuum oss til Guds/ þa þurfum vier ecke Heluijte ad hrædast/ Helldur/ Þegar vor Daudastund kiemur/ þa munum vier christelega deyia/ ꝛ glede lega vpprijsa/ a þan sijdasta Dag/ꝛ hia Christo og øllum Heilögum j Himerijke eilijflega lifa/ Þar til hialpe oss Gud Fa der Sonur ꝛ Heilagur Ande/ su Heilaga Þrenning/ Haleitlega Blessud ad Eilijfu/ Amen.

Siøtte Partur
Um Eilijft
Lijf.

Spurning.

Huar med villtu beuijsa/ad ep-ter þetta forgeingelega auma og daudlega Lijf/sie eitt sannarlegt/dyrdarsamlegt og eilijft Lijf?

Andsuar.

ENN þo ad Mannleg Skynseme hafe nöckra Avijsan/Von og For-leinging/ og so sem Beuijsing med sier/af huörre hun markar/ad epter þetta Lijf sie annad Lijf/ Þa er þetta þo a freistingar Tijmanum ecke so kröptugt/ ad þad kunne Huggun ad veita þeim sem er Sorgfullur og hrelldur. Þar fyrer hlÿ-otum vier ad hafa adrar Beuijsaner/hu-

ðriar að teknar eru af Orðum hins Heilaga Anda / þ er/ vor Heilagre Ritningu.

Seig þram nockrar aþ þeim Beuijsingum.

Hia Esaiā Spamanne seiger Gud so 65. Cap. Sia/ Eg vil skapa eirn nyan Himen/ og nyia Jord/ so Męñ skulu ecke minnast a þau þyrre/ og ecke hugsa vm þau.

Dan. 12. Þeir mørgu (Það er/ aller) sem liggia og soþa vnder Jordunne skulu vakna vpp/ Sumer til eilijþs Lijþs Sumer til eilijþrar Smænar z Skamar.

Matth. 25. Þeir Riettlæátu munu inngang a j eilijþt Lijþ.

Johañ. 10. Seiger Christur / Eg gieþ mijnum Saudum eilijþt Lijþ.

1. Johañ. 2. Þetta er það Fyrerheit sem hann heþur til sagt oss/ EJLJFT LJF.

J þetta eilijfa Lijf er Enoch lifande

de vppnumeñ/ med ſijnum Lijkama/ huad þar fyrer er ſkied/ ſo ad þeir fyrſtu Forfedur fyrer Floded/ſkylldu þar ſia ✝ hafa eitt viſſulegt Merke ✝ ſannañ Vitnisburd ad añad Lijf være viſſelega epter þetta Lijf. Þar epter a/ þegar Veröllden var nær halfnud/ þa var Elias med ſama more vpp numen. Og þa ſa þridie ✝ ſein aſte Heimſins Tijme eda Alldur tok til/ þa vppſtie Herran Chriſtur ſialfur til Himna.

Þar med þa vill vor liufe Lauſnare þad. Ad huar hañ er ſialfur/ þar ſkule ſijner ✝ vera. So ſiñ hñ ſeiger/ Joh. 14. Eg fer ad bwa ydur til Bolſtad/ þa vil eg koma aftur og taka ydur til mijn/ ſo ad þier ſieud þar ſem eg er. Og 17. Cap. Fader/ Eg vil/ ad huar eg er/ ad þeir ſie þar hia mier ſem þu hefur giefed mier/ ſo þeir ſiae mijna Dyrd/ þa ſem þu hefur giefed mier. Af þeſſum Greinum og ödrum þuilijkum er þad auglioſt ad eilijft Lijf er viſſelega til.

S v. Huar

Huar þyrer þeßur Gud ſier a ſett/ ad eilijft Lijf ſkule koma epter þetta ſyndlega Lijf?

Þad ſkiedur þar fyrer/ ad þeir Godu og Gudhræddu ſem hier j Heime hafa giórt margt gott/ enn hafa lided þar j ſtaden margt jllt/ þeir hafa ecke feinged Laun og Bitaling fyrer þeirra Erfide. Sómuleides og lijka/ þeir ſem alla Tijma giöra jllt og ſyndga Gude a mote/ hafa ecke feingid maklegt Straff ✢ Refſing fyrer þeirra Synder/ Slæpe ✢ Ogiór ninga hier j Heime/ Þar fyrer hlytur ann ad Lijf ad koma epter þetta Lijf/ ſo þr Godu og Gudhrædda verde huggader og gladder med eilijfum Fögnude/ enn þeir Ogudlegu lijde Plagu og Refſingar fyrer þeirra vond Verk og Synder/ Nu ſkiedur huörke þ eina nie annad j þeſſu Lijfe/ Huiad þau beſtu Launen/ og þær ſtærſtu Refſingar dragaſt vndan til añars Lijfs.

Doct. Martinus Mirus ſeiger ſo.

Þad þeir Riettlætu mune epter þann ſijda-

sijdasta Dag koma j Himnarijke/ med Sælu og Lijfe/ og þar blijfa eilijflega/ þad vottar j fyrstu vor Truarjatning/ Eg true Holldsins Vpprisu/ og eilijft Lijf.

Þar næst bevijsast af Guds Orde/ ad þar sie eilijft Lijf/ Matth. 25: Þegar Mañsins Sonur kiemur j sinne Magt og Dyrd/ ꝛc. Þa mun hañ seigia til þeir ra Kiettlætu/Komed hingad hier Blesse ader mijns Födurs/ og erfid þad Rijke sem ydur er fyrerbued/ ꝛc. Job 19. Eg veit ad miñ Lausnare lifer/og hann mun mig seirna meir vppuekia wr Jördunne. Psalm. 17. Eg mun fa ad skoda þitt Andlit j Kiettlætenu/og mun saddur ver da/þegar eg vakna vpp epter þiñe Mynd Psalm. 27. Eg true ad eg mune sia þad goda DROTTENS j Lande lifande Manna:

J þridia mata/ bevijsast þetta af þeim Dyrdarfullu Openberingum sem skied hafa j Heimenum. Anno Mundi 988. Vard Enoch lifande med Sælu og Lijfe vpp numen j Himenen. Añо Mundi 3005. Var Elias vppnumen/ Hañ kom

og lijka ofan aptur a Fialled Thabor/ Matth: 17. Anno Mundi 3996. for Christur til Himens/med myklum Fiólda Heilagra/ huðrra Lijkamer ad vpprisu med Christo a Paskadagen. Þetta allt var so sem Fyrermyndan þess eilijfa Lijfs sem koma mun epter Vpprisu Framlidenna Þuiad ef vier truum ad Jesus Christus sie daen og vpprisen/ þa mun Gud þa sim sofnader eru/ fyrer Jesum Christum vppuekia/ 1. Thessalo. 4.

J fiorda mata/beuijsast þad af Gu ds Riettlæte/ Þuiad med þui Gud hann er Riettlatur/ þeir Godu og Gudhræd du/lifa j þessum Heime j Neyd/ Olucku og Motgange/og deyia so burt/ þui hly tur annad Lijf ad koma epter þetta/j hu óriu þeir fa þa aptur Glede og Huggun og Lijfgan/ ecke alleinasta a Salunum/ helldur og eirnen a þeirra Lijfe og Lijko mum. Þar þuert a mote/Med þui þeir Ogudlegu hafa allt þad Goda j þessu Lijfe sem þa lyster vttekid/þar fyrer hlio ta þeir annars Heims a Salu og Lijfe ad refsast/so sem þeir hafa j Salu + Lij
fe

ke syndgad/ so sem og S. Pall seiger/ 2. Thessal. 1. Þui pad er riett byrer Gude/ad endurgiallda þeim Hørmung sem ydur Hørmung veita/ Enn ydur/ hier sem Hørmungena lijded/ Huijld med oss/ þegar Drottenn Jesus mun openberast af Himne/med Einglum sijns Krapt kar/ og med Elldsins Loga/ Hefnd ad giefa yfer þa sem ecke þeckia Gud/ og ecke eru hans Euangelio hlydner/ huorier Pijsler munu lijda/ eilijfa Fordiørfun/ fra Auglite Drottens/og fra hans Dyrdarlegre Magt.

Huørium Nøfnum nefnest eilijft Lijf j Heilagre Ritningu?

Pad kallast Sæluhialp/Sæla Fødursins Rijke/ Himna Rijke/Guds Rijke/ Abrahams Fadmur eda Skaut/ Paradijs/eilijfar Tialldbuder/ Fødursins Hws eilijft Rijke/ Himneskt Rijke/ nyr Himen og ny Jørd/ sa Heilage Stadur/ og eilijft Lijf.

Huar

Huar þyrer kallast þad Lijf eilijft?

Þuiad þad blijfur * varer ad eilijfu/ og hefur önguan Enda. Allar Stunder/ Aar og Dagar sem vier telium og reiknum sie þ/ 1. 2. 3. 10. 20. 100. 1000. Aar eda meir/ þad hefur allt Enda/ þa þesse Heimur er vte/og epter þ mun vpp byriast eirn eilijfur Tijme/ Þa munu Men huörke telia Dag nie Nætur/Manude nie Missere/ þuiad þa mun vera eirn eilijfur alldödlegur Dagr. Hia Gude eru 1000. Aar eins og Dagurenn sa j giær vmleid/ 2. Pet. 3. Þar j þui Lijfe mun vera soddan Fögnudur ovmrædelegur/ ad þusund Aar munu ecke þikia oss so löng/ so sem nu þ ker oss eirn Dagur j þssum Heime. Þessa Hlutar höfum vier hier lijted Mark og Merke/ Þegar Men hallda Gestabod eda Vinaveislur/ þegar goder Viner eru til samans med Glede og Gamanskap/ þa finst eingen Tijme langur/ helldur lijdur hann burt myklu fyrr enn Men villdu/ Og Menn oska ad sa Tijme skyllde leingur varad hafa.

Huad er þa eiliijpt Liif.

Pad er ecke nockurs Mans/ ei nockurs Eingels/Giorningur eda Verk/hell dur þess lifanda Guds/þegar hann vpp uekur þa Framlidnu/ og giefur þeim ap sijna Mynd og Lijking/ huoria þeir mist hafa fyrer Fall Adams/og þegar Gud hañ giefur þeim/ z pryder þa j sijnu Himneska Rijke med eilijfre Saluhialp/ Dyrd og Riettlæte/þa þeir munu sia Gud fra Auglite til Auglites/ og verda lijker hönum (1. Johñ. 3. Og af hönum til verda allt j öllu/ og niota omræđelegs Fagnadar Glede z Vnadsem dar/verande hönum algiörlega hlydner/ og hann lofande og prijsande vm alla Eilijfd.

Eñ huad eda huilijkt þad munne verda/ þad hefur ecke Auga sied/ nie Eyra heyrt/ og ecke er þ j nöckurs Mans Hiarta komed. Þar fyrer þo ad so sie/ ad Menn villdu tala þar nöckud vm eda ræda

ræda / þa er þad mijkels til ofliited. Þuí ad allt þad sem vier siaum / allt þad siñ veir tölum / heyrum eda hurum / þad er eckert j hia þeirre Dyrd ad reikna / Þuiad allt verdur þar merkelegra dyrdarsamlegra eñ ad hier kunne nöckurs Manns Tunga ad tala / eda Musur ad mæla. Þa munum vier sia og lijta Gud Drotten vorn so sem hañ er j sialfum sier / Þa munum vier j Raun ꝛ Sañleika siña ꝛ reyna / þ vier nu truum epter væntum ꝛ vonum.

Huadan faum vier eiliipt Liif og huør giefur þad?

Þad giefur og veiter Gud Almattugur Eilijfur Himneskur Fader / vt af skiærre Naad og Myskun / alleinasta vegna Herrans Jesu Christi / og fyrer hñs Tiluerknad og Forþienustu / øllum þeim sem a hann trua / So sem skrifad stendur 22. Psalm. Þeir sem leita Drottens / þeir munu prijsa hañ / þeirra Hiarta skal eilijflega lifa. Og j sama Psalme verdur avijsad og eirnen / huar af slijkt kiemur / ꝛ

ur/og hvörs vegna þetta heim'veitest/ sem er/vegna Daudans/Pijnunnar og Upprisunnar Jesu Christi.

Hoseas seiger so/ 6. Cap. Hañ giörer oss lifande epter tuo Daga/ A þridia Deige Endurlijfgar hañ oss/ So vier munum lifa fyrer hönum. Og 13: Cap. Seiger Gud/Eg vil leysa þa wr Heluijte/ og fra Daudanum vil eg frelsa þa. Daude/eg skal verda þinn Bane/Heluijte/ eg skal vera þijn Plaga. Item/Matth. 25. Þa mun Kongureñ seigia vid þa siñ eru til hægre Handar/ Komed hingad þier Blessader mijns Födurs/ + erfid þad Rijke sem ydur var til reidt fra vpphafe Veralldar/ Rom. 5. Ef Dauden hefur vegna eirnrar Syndar Drottnad fyrer EINN/myklu helldur munu þeir sem öd lest Nægd Nadareñar og Gæfunnar til Riettlætes/drotna i Lijfenu fyrer EINN Jesum Christum. Rom. 6. Daudeñ er Syndareñar Laun og Verk kaup/eñ Gæfa Guds er eilijft Lijf i Christo Jesu Drottne vorum.

Er eilijft Lijf Forþienan nock-
ur/ eda Laun Godra Verka?

Ad vijsu eru þad Laun og Forþienan/ enn ecke þeirra godra Verka sem Meñ kuña ad giøra/ Helldur/ Daudans Pijnuñar og Vppriſuñar z allrar Hlydne Jesu Christi/ huor oß hefur þad forþient/ ſkeinkt og giefed/ vt af ſkiærre Naad og Myſkun/ ſo ſem j Piſtlenum til Rom. 5. Cap. verdur noglega beuijſad/ Þeſſare Hlydne Sonarens er Gud Fader ſkylldugur vm eilijft Lijf og eilijfa Saluhialp. Þuiad Sonuren vär ecke ſkylldugur ſig ſo mióg ad lijtelæcka/ ſo ſmánarlega og omyſkunſamlega ad láta pijna ſig og plaga/ Helldur huad hann hefur lided og giórt/ þad hefur hañ giórt og lided vorra vegna/ ſo ad eilijft Lijf yrde oß veitt og giefed hans vegna/ fyrer hans Maklegleika og Forþienan/ ſo ſem S. Paall ſeiger til Galat. 2. Cap. Þad eg nu life j Hollldenu/ þad life eg i Trunne Guds Sonar/ huór mig hefur elſkad/

skad / og sig sialfan vtgiefed fyrer mig.

Spurning.
Nu nefnest eilijft Lijf Laun ?

Andsuar.

Pad er satt / enn po ecke nema epter Lögmalenu / og Lögmalsins Meiningu / So ad huörier sem Lögmaled vppfylla og hallda pad algiörlega / fullkomlega / peim er lofad til Launa eilijfu Lijfe. En af pui ad j pessu Lijfe kan eingen Madur fullkomlega ad hallda pad / nie vppfylla / par fyrer fær eingen pesse Launen / vegna sinna Verka.

Talar ecke S. Pall hier j mote / par hann seiger / Rom. 4. Nann sem vid Verken pæst (Pad er / giörer Godverken) Honum verda Launen epter skylldu til reiknud / Par fyrer pa synest so / ad vier munum fa eilijft Lijf / so sem Laun godra Verka ? Hier til suarast so / S: Pall er ecke a mote sialfum sier / og ecke tuöfalldur

ur j ſijnum Ordum. Þuiad j øllum ſijn-
um Piſtlum/ og þui ſem hann predikad
heffur/ þa er þetta hin hellſta og fremſta
Aſtundan og Meining/ ad hañ ſanne z
ſeuiſ'e/ ad Riertlæted z eilijft Lyf kome
ecke af Verkönũ til/ Helldur giefeſt þad
og veiteſt vt af ſkiærre Nad z Myſkun/
fyrer Forþienan vors Herra Jeſu Chriſti.
Og vm þetta ſama talar hañ miög al-
uarlega j Piſtlenum til Rom. 3. 4. 6.
Cap. Rom. 3. Vier verdũ riettlater an
Forþienuſtu(Verkana)vt af hĩs Nad
fyrer þa Endurlauſn ſem orden er fyr-
er Jeſum Chriſtum. Rom. 4. Hañ er
vorra Synda vegna daen/og vorrar Ri-
ettlætingar vegna vppriſen. Rom. 6.
Eilijft Lijf er Gaffa Guds j Chriſto
Jeſu vorum Herra. Þeſſu frampylger
S. Pall j ſijnum Piſtlum til Romueria/
til Galatas/Epheſios/Philippenſes.
Þar fyrer kann hañ j þeſſum einum
Stad/ecke ad vera ſier ſialfum j giegn/er
og ecke helldur. Og S. Pall diſputerar
hier ecke nie kieñer/med huörium Riette/

edur med hvǒriu mote ad Mēn ödlest ei-
lijft Lijf / Helldur hvadan þad kome /
hvǒr þad giefe og veite / sem er Gud sialf
ur. Hann talar og hier j ædur nefndum
Greinum þar vm / hvǒrium þad eilijfa
Lijf heyre til / og hvǒrier þad muně fa
og ödlast / sem er / Þeir ed dyggelega vaf
ka sitt Embætte j TRVNNE z tru-
lega þiona Gude / sie þr Frelsingiar eda
Þrælar / þa sie þeir aller Gude Drottne
lijka kiærer / Þar fyrer leggur hann þesse
Ord þar til / Nia Gude er ecke neitt
Manngreinar Alit.

Þar fyrer / Þeir sem vilia læta sier
seigast (vier meinum Papista og adra
Verkheilaga) þr ed riettelega vilia vnd-
erstāda þetta Mæleþne / þa ma vel eilij-
ft Lijf nefnast Laun / edur Forskulldan /
edur Endurgialld / þo j þann Mata / ad
þad sie Sonarlegt Endurgialld / af Fod
urlegre Guds Nad veitt og giefed / Þar
med og lijka Laun fyrer mykla Mædu z
Erfide margfalldlegrar Mædu z Mot-
T iij. gangs

gangs/ sem þeir Godu hafa lided j þessum Heime/ ad þad skule þeim annars Heims Rijkuglega launad verda. Upp a þessa Meining talar Christur / Merces vestra copiosa est jn Cœlis, Ydar Laun eru mijkel a Himnum. Ecke seiger hann Himeneñ sialfur/ edur eilijft Lijf er Laun ydar Verka eda Mañdygda / so sem nu er ꜳdur noglega vm talad/ Helldur seiger hañ so/ Erfide/Mœda og Motgangur/ og allt þad sem þeir Gudhrædbu hafa lided hier j Heime/ þad skule nóglega launad verda. Huar, ꝭ J Himnenum/ j eilijfu Lijfe/ þegar þeir koma þangad. So er nu lioft ad eilijft Lijf er eingen Laun Mañlegra Verka / edur Motgangs/ helldur Guds Giöf og Skeinkur/ Fyrer Jesum Christum vorn Drotteñ.

Huørier eru þeir sem ødlast munu eilijft Lijf?

Aller þeir Menn sem truad hafa a Jesum Christum/huadan hellst þeir eru j Heimenum/og a huørium Tijmum þr

hafa

hafa lifad/fyrr edä siid.

Bewijsa pad.

Matth. 7. Cap. Peir sem giøra Vilia myns Fødurs a Himnum/ Pr mu-nu koma j Himnarijke. Johañ. 6. Pad er Vilie Fødursins sem mig sent hefur ad huør hañ sier Sonen/ og truer a hã/ sa skal hafa eilijft Lijf/ og eg vil vpp-uekia hañ a peim seinasta Deige. Joh. 3. Huør hañ truer a Guds Son sa hef ur eilijft Lijf/ Enn huør hañ truer ecke Synenum/ sa mun ecke sia Lijfed/ helldur blijfur Guds Reide yfer honum. Marci sijdasta/ Huør hann truer og verdur skijrdur/ sa skal verda Saluholpen/ 1. Pet. 1. Ad pier ødlest Endalok ydrar Tru ar sem er Saluhialpen/ Puiad huar hellst ad er søñ Trua/ pa er hun ecke jdiulaus/ helldur er hun krøptug og verkar fyrer Ki ærleikañ. Puiad fyrer Truna verda Trien Mannaña god og from/ og leida af sier Godverkeñ/ huørt epter sinne Kallan/ og

þeirre Nad sem hvórium er af Heilógum Anda giefen. Og af þessu þeckest ꝛ reynest su saña Truen/ hia hiñe sem ad er fólsk og Hræsnisfull.

Af þessu kiemur þad/ ad Verken verda so vijda j Heilagre Ritningu prijsud og lofud/ enn ecke óll jafnt og mismunarlaust/ Helldur þau alleina sem gióraſt af þeim Riettruódu og Guds Bórnum/ af hreinu Hiarta/ Ecke þar fyrer ad þeir vllie erfa Guds Rijke þar med/ so sem gióra Hræsnarar/ vm huória Christur talar Matth. 7. Luc. 18: Helldur til þess ad þeir beuijse þeirra Tru þar med/ so ad Verken god sie so sem Vitne berande vm Truna/ So sem Christur a hinum sijdasta Deige mun prijsa Godverken þeirra Vtvóldu/ og seigia/ Eg var Hungradur og þier gafud mier ad eta/ eg var þyrstur og þier gafud mier ad drecka/ ꝛ ct.

Huar verdur þad eilijfa Lijþ?

Eins so sem añars Heims verdur eingen Tijme/ Aar eda Dagur/ helldr alldo-
ødleg

ødleg Eilijfd/Og lijka ē Lijkamer Vpprisenna verda þa ei Natturleger eins og nu/ so mun z ecke verda eilijfst Lijf j nockrum nꜳtturlegum Stad/ Helldur munu þeir Heilögu + Vtuöldu/ vera hia Gude/ eilijflega/ huar sem hann er. Enn þesse Stadur (ef Stad skal kalla) nefnest HIMEN/ huör Himen ad ei mun vera sa sem nu lijtum og siaum vier vpp yfer oss/ og ecke helldur sa allra þꜳste Himen sem nu er/ þuiad aller þesser Himnar munu forganga/ Helldur mun þar verda annar Himen sem kallast nyr Himen/ + ny Jörd/ þar inne Riettlꜳted bygger/ Audru Nafne nefnest þad Heimele Vtualdra. Enn huar og huilijkt þad mune verda/ j sialfu sier/ þad faum vier ecke ad skilia nie vita. J fyrra Pistle 3. Cap. seiger Joh. Mijner Elskanleger/ Vier erum nu Guds Børn/ eñ þad er ecke openbert huad vier munum verda/ Enn vier vitum/ ad þegar hañ birtest/ þa munum vier verda lijker honum/ þuiad vier munum sia hann so sem hañ er/ Þa mun Gud vera

allt j øllum.

J hvoriu er eiliift Liijs komed/ og hvernen ſkal tilganga j þui eilijfa Lijfenu ?

Þad kunum vier j þeſſu voru Daudlegu Holldi og Aumu/med vorum Skilninge/eda Hugrenningum ecke ad hendla Þuiad vort Hiarta og Skilningur er of veykt þar til / z kann þad ecke ad grijpa/ myklu ſijdur med Ordum vt ad tala. Enn vier vilum tala þad eina ſem Ritningen ſeiger oſſ/ j hvorre oſs er avijſad þ Gud hefur villad openbera oſſ/ og ſo mijked ſem oſſ er naudſynlegt ad vita til Sæluhialpar. Enn hvornen þar vm er alvarlega og eigenlega vared/ þad faum vier ecke ad vita fyrr enn j eilijfu Lijfe/ Þui þ er ecke enn nu auglioſt hvad vier munum verda/Enn þegar hann birteſt/ þa munum vier ſia hann Auglite til Auglites / ſo ſem hann er/og munum þeckia hann ſo ſem vier erum þeckter

Enn ſu hin ſtærſta Farſælld/ z ſialft eilijft Lijf þa mun verda þetta/ ad vier mun

munum þeckia Gud fullkomlega/ edur (so sem þeir Gömlu hafa talad) vier mu num algiórlega sia og skoda Gud Drott en/ huór + huilijkur hañ er j sialfum sier/ huór ed þa mun verda allt j öllum. Þesse fullkomleg Sæla eilijfs Lijfs er þesse/ ad Gud hañ aptur ad nyiu og alldeilis veit er og giefur þeim Utuöldu sialfan sig/ sijna Vísku/ sitt Riettlæte/ og sijna eingen Mynd/ huad allt vier höfum mist fyrr meir/ þar ad auk giefur hñ eilijfa Glede/ j huörre Gud Drotteñ hefur fra Eilijfd med sijnum Heilögum Einglum (þeir ed oaflætanlega sia hans Andlit) lifad/ og lifer enn nu. Þennañ Himneskan Fögnud verdur Heilagur Ande j þm Utuöldu vpp ueckiande og þa þar med vppfyllande/ so ad þeir munu ecke hyxa vm nöckud añad/ + verda þo þess Fagnadar alldre metter.

Til þessa eilijfa ovmrædelega Fagnadar munu og Lijkamer Utualdra verda forklarader/ og verda lijker Forklarödum Lijkama Herrans Christi/ þeir munu lioma sem Sol/ og lijka so sem Einglar Guds.

Þa munu Utualder verda alldeiles
frij

frij + frialser fra Syndeñe / frij fyrer Das udanum + allre Eymd / Anaud + Olucku / Peir munu þa ecke miñast a vmlidnar Eymder þessa Lijfs / Peir verda þa leyster fra Vallde og Grimd Diófulsins + Dauds ans / Peir munu þa ad eilijfu alldreĩ deyia helldur lifa og vera j eilijfre Dyrd + Bir tu / hafande Samfielagskap vid Gud / hans Eingla og alla Heilaga / j stærstu Glede og Vnadsemd. Þa munu Vtuald er lifa eins og Guds Einglar / þa mun eckert a Ferdum nema Heilagleike + Salu hialp / vera Gude lijker / odaudleger / vera hia Christo / og med hónum eilijflega / vera eigande eilijfs Lijfs og Samarfar Christi.

Vm allt þetta talar Lutherus so / j Vtleggingu Pistilsens til Cor. 15. Cap. þins fyrra Pistels.

Þa (seiger Paulus) mun Gud vera allt j óllum / þad er ad skilia / Eirn og sierhuør mun hafa j Gude allt þad hañ hefur nu af ollum Hlutum / So ad þeg ar

ar haft openberar sig/ pa munum vier ha
pa alla Nægd til Lijfs og Sælar/ z ecke
vera þurþande so margs/ sem nu þurþum
vier hier a Jordunne. Vier þurþum nu
til Lijfs Uppheldis z Næringar ad hafa
Födur og Modur/ Mat og Dryck/ Hws
z Heimele/ Klæde og Sko/ Vier þurfum
ad hafa Veralldlegt Yfervalld sem oss
verndar og vardveiter/ fyrer Jll þyde og
ödrum Ofride. Þar næst j Andlegre Sti-
ornan/ þa liggur oss a ad hafa Presta/
Predikara / Kiennefedur sem oss vnderuijse
Kienne/ Sacramenta veite/ oss giefe Hug-
gun og god Rad j Samuifkunnar Mæls
efnum/ z ct. Vier þurfum ad hafa Ga
gn og Not af Solu og Tungle/ Ellde
Vatne og Vinde/ Og huör kann vpp ad
telia alla Hlute sem vier vid þurfum / all
eina til Uppheldes vors Lijfs? Enn j
þui eilijfa Lijfe er þetta allt vte/ og vier
munum einskis af öllu þessu vid þurfa/
Helldur munum vier j Gude hafa so mijk
ed Gott/ ad eingen Matur eda Dryckur/
önguar Kræsingar/ Vellystingar munu so
gledia Sal og Lijf/ sem ad sia Gud sial
fan

fan/ Þad mun giöra oß heilbrigda/ hrau
sta/ fegna og glada/ þar med fagra og
skiærare enn nu eru Sol og Tungl/ So öll
Klæde/ Klenodl/ Gylleneſtycke og allur
Skrwde sem nu bera Keisarar + Kongar
mun vera Saurinda O þeckt ad reikna j
þia þui/ þegar vier verdum einu sinne af
Guds Blijda Andlits Augum alitner.
Þa munum vier ecke þurfa ad hafa Yfer
valldz N.Jeſũ/Verndar herra/ecke Gull nie
Silfur / ei Gotz nie Peninga / ei Hws nie
Heimele/ nie neitt annad þuilijkt/ Helldur
munum vier j þönum hafa noglega Næ
gd allra Hluta / lijka eirnen allskyns and
leg Andæfi / eilijft Riettlæte / Huggun og
Glede godrar Samuiſku/ So eingen mun
kunna ad skielfa/ hræda nie hrella oß.
Sömuleidis/ Huad hellst vier nu hliotum
ad hafa og þiggia hier og huar hia öll
um Skiepnum nu þeſſa Heims (þo þad
og kome allt af Gude) þad munum vier
þa fyrer vtan allan Breſt fa og hafa j
sialfum Gude / oþuerranda oþriotanda.

Þa munum vier ecke hirda vm Brau
nd nie Vijn eda adrar Kræsingar/ ei muñ
vier þurfa vid nöckra Lækninga/ Helld
ur

vr munum vier hafa fulla Magd / alleina af þui ad veit siaū Gud sialfan/ Hañ mun allan vorn Lijkama giora so fagran/pry delegan/ hrauſtan/ heilbrigdan/ Ja so liettfæran/ ad vier erum huar hellſt vier villum vera / ſie pad hier a Jorduñe nidre/eda a Himnum vppe/ þa ſkiedur þad a Augabragde. Ad vijſu er mijn Tru/ ad aller Hluter Trie og Grös / og allt aū ad mune verda myklu fegra og prydelegra enn nu er pad / og par mune verda ein ny Jörd / ſem S. Petur hefur fyrer ſagt/ huöria vier munum med ſtorre Lyſi og Glede ſia og ſkoda.

Enn Sælu og Lijkama vid Magt ad hallda / hana ad ſedia og gledia / pad giörer og Verkar Gud ſialfur / huör alleina ad er allt j öllum / og hans Blijda Bl eſſada Andlit giefur þa Vtuölduni/meira Fögnud Lijf Lyſt og Glede / helldur eñ allar Skiepnur formeiga ad veita / So þu munt verda ad ſeigia / ad fyrer allrar Verallдarenar Glede + Gotz / + þo pad yferſtæde j. þuſund. þuſund Aar/ þa vilier þu ecke miſſa eina minſtu Stund Himneſka Fagnadar / j eilijfu Lijfe.

,Og j ødrum Stad seiger Lutherus so.

Þesse er su Huggun/ Þesse er su Von sem vier høfum til eilijfs Lijfs/ ad Gud hann mune vera vor/ og hañ mune vera allt giørvallt j oss/ Þviad/ þo þu setier hier fyrer Sioner allt þad þu giarnan hafa villt og girnelegt er/ þa muntu eckert sielegra/ liufflegra/ æstvdlegra finna/ og einskis betra ostad gieta/ eñ Gud sial fur er/ hvør ad er Lijfed/ og eirn obrotnande Afgrunñur allra Giæda/ alls Gods og eilijfs Fagnadar. J þessum Heime er eingen Hlutur agiætare dyrmætare enn LIFED / og allur Heimureñ ottast ecke nøckurn Hlut so miøg sem Daudan/ ꝛ girn ist ecke neitt so miøg sem Lijfed. Þennañ dyrmæta Fiesiod munum vier þa noglega oendanlega hafa j Gude. Þa mun Himeneñ(ef þu so villt og girnest)rigna Gulle Silfre: Vøtn ꝛ Læker munu reña fram med Perlum og Gimsteinum/ Jørden mun leida af sier allra handa lysteleg Hlute/so ef þu talar til eins Trees eda annars/ þa mun þad bera Lauf og Blød af Silfre/ Alldene og Eple af Gulle/ Gras

og Blom Akursins mun lioma so sem Gimsteinar/Snógt ad seigia/ Huad helst þ er þitt Hiarta hefur Lysting til/þad verdur þa þegar nalægt og fyrer Hende/ Huiad þad er vijst og satt/ad Gud sialfur hañ mun þa vera allt med óllum/ Eñ huar Gud hañ er/ þar eru allra Handa Giæde/óll Sæla sem Menn kuña nóckurn Tijma ad oska sier:

Doct. Martinus Mirus

Huórnen þad mune ganga til j eilijfu Lijfe þad hefur huórke Auga sied nie Eyra heyrt/ 1. Corinth. 2. Og ecke er þad openbert orded/ 1. Joh. 3.

Nóckud lijted talar Ritningen þar vm/þar vm vier meigum drasa/ so sem þa Smabórn læra fyrst ad tala: Fyrst kallar hun þad Lijf eilijft/ Þuiad Daudenn er þa vppsuelgdur j Sigur/ 1. Cor. 15. Aullum Skiepnum er þad jnnfætt/ þær vilia lifa/og hafa Girnd ad lifa/ + sierdeiles er þeim Lijfed kiært/sem ecke lijda Neyd og Motgang/ Þuiad Kross og Motgangur giórer þad opt ad margur

vill helldur deyia enn lifa / enn pad Lijf kallast pui eilijft / puiad / pa mun eingen Tijme vera / Apocal. 10. Par fyrer nefnest sa sijdaste Dagur Ender Veralldar / ad epter pad munu Menn ecke reikna Daga / Stunder / Vikur / Manude eda Aar / 2. Pet. 3. Eirn Dagur fyrer Drottne er so sem pusund Aar / og pusund Aar sem eirn Dagur.

Christur nefner og eilijft Lijf / Rijke Födursins / Puiad hann mun pa afhenda Födurnum Rijked / pad er so ad skilia / Sijna Truada og Utvalda mun hann leida til Födursins / so peir verde hans Arpur og Hlutskipte / og ad hann veite peim z grepe Himnesk Audæpe / Math. 13. 1. Corinth: 15. S. Petur nefner eilijft Lijf / Oforgeingelega / Oflekkada / ovmskiptelega Arfleifd / sum vardveitt verdur a Himnum / peim til Handa / sem af Guds Magt fyrer Truna vardveitter verda til Saluhialpar / peirrar sem til reidd er / ad hun openber verde a hinum sijdasta Tijma / j huörre pier munud glediast / sem nu vm lijten Tijma hrygguer erud j marg-

marguƒſlegum Freiſtingum / 1. Pet. 1. Þeſſu er ſambliod þad Paulus ſeiger / Mier er til reidd (eda geymd) Korona Riettlætesins / ꝛc. 2. Timoth: 4.

Tueggia Handa Audæfi / eda Giæde mun vera j eilijfu Lijfe. J fyrſtu mun þar Ender verda a ollum jllum Hlutum ſem er Synden / og Gioʃlld Syndaña. J eilijfu Lijfe verdur eingeñ Synd framar meir med oſſ. Eſa. 27. Synd Jacobs mun ecke framar meir vera. Michee. 7. Hann mun kaſta Syndum vorum j Diup-Siafarens. Pſalm. 103. So hætt ſem Himeneñ er fra Jordune. J þui eilijfa Lijfe mun ecke vera nockur Motgangur eda Olucka / Þuiad huar ecke er Synden / þar er ecke Straff Syndareñar / Þar fyr er mun þar ecke vera Eymd eda nockur Neyd. Dioflenum mun þa kaſtad verda j loganda Elldſins Dyke / Apocal. 20. Og vier munum verda Domendur yfer þonum / 1. Corinth. 6. Þa munu ꝛ ſo þeir Ogudlegu liggia j Heluijte ſem Sauder / þeirra Metnadur mun þa Enda taka / Pſalm. 49. Þa mun huorke vera Mæda nie Erfide / ecke Neyd nie Mot-

gangur/el Sott nie Siukdomur/ ecke Olucka nie Astrijda/ Helldur mun huör Hatijden/huör Huijldar dagurenn o þrotnanlega epter annan koma/ Esa 66. Þad er sa Endurlijfganar Tijme/ Actor: 3. Non erit vltra vox fletus aut clamoris Aull Sorg/aller Harmar munu þa hafa Enda/ Og Gud mun þurka óll Tarenn af vorum Augum/ Apocal. 7.

Þar næst þa mun j þui Lijfe vera Vberrima & jnexhausta bonorum Copia, yferfliotanleg Nægd allra Giæda & Audæfa. Fyrst er þar ein mijkel og ovmrædeleg Dyrd/ Rom. 8. Vier vitum ad þessa Heims Motgangur er ecke verdugur þeirrar Dyrdar/sem vid oss skal framm koma. 1. Corinth. 15. Vorer aumer daudleger Lijkamer / þesse jardnesk Rier/ 2. Corinth. 4. Þesse Molldarauke og Madkaseck: mun skijnande verda/so sem Stiörnur a Himnum/og so sem su skiæra Sol/ Daniel 12. Matth. 13. Þeir Riettlætu munu skijna so sem su klara Sol j þeirra Födurs Rijke/ Ja/ þesse overduglege/ otierlege Lijkame mű forklarador verda/so hñ verde lijkur forklarödum og

og dyrdarfullum Lijkama Christi. Hañ saest nidur/og verdur nidur lagdur j Van semd/enn hañ mun vpp rijsa med Heidre og Dyrd. Hingad heyra þau agiætu Dæme/og þær dyrdlegu Fyrermyndaner/so sem var Moysis/þa hans Asiana/Andlit liomade/Exodi 24. 2. Corinth 3. Cap. Item/Herrans Christi a Fiallenu Thabor Matth. 17. So og þa hañ gieck vm lycktar Dyr/ Johañ. 20. Vier lesum og vm Moysen og Christum/ þeirra fiórutijge Daga Föstu/Deutro. 9. Matth. 4. Vm þann elldliga Vagn Eliæ/ sem hañ var med vpp numen. Þesse Dæme ✝ oñur fleire syna oss/ hvórsu Dyrdarleger ad vóra munu Lijkamer vtvaldra/ j eilijfu Lijfe. So opt sem vier lijtum Sol og Tungl/✝ þær skiæru Stiórnur Himensins þa ættum vier ad læta oss aminta verda/a þessa Dyrd vorra Lijkama/ epter Vpprisuna. Þar fyrer bydur Christur oss Matth. 6. Ad lijta a Blomstur Akursins/og skoda Fugla Loptsins/ad þann vill vier lærum þar af/ ad Gud hafe Födurlega Vmbygglu fyrer vorum Lijkömum/jafnvel j þessu Syndafullu Lijfe/
 Enn

Enn a Himnum/þar hefur Gud synt oss og lioslega fyrer sagt/ huad mijken Heidur og huilijka Dyrd hañ vilie þar veita vorum Lijkömum. Þar fyrer seiger hann til Abrahams Gene. 15. Cap. Skoda Stiørnur Himensins / so mun þitt Sæde verda/og þijner Syner/ þad er/ Aller þeir sem trua a Christum.

J aññare Grein/So sem vorer Lijkamer verda j þui eilijfa Lijfenu klarer / skiærer og biarter/ þegar øll Synd / allur Ohreinleike verdur burt teken og af fægdur/ So mun og þa vor Skilningur og øll Skynseme verda/fægd og hreinsud/ hver ed nu Syndarennar vegna er hrædelega formyrkuud/blind orden og oklar/ mun hun þa verda aptur ad nyiu vpplyst og tendrud med mijkellre Speke/ og stærsta Vijsdome. Syndarennar vegna er vort Skynsemdar lijted Hiarta og Hugskot nu formyrkuad orded / og aller Menn eru j þeirra Asetningum ad Hiegoma ordner/ Rom. 1. Natturlegur holldlegur Madur skilur eckert af þui sem Gude til kiemur/þad er fyrer hönum Heimska / og hañ fær

fær þad ecke vnderſtaded. 2. Pet. 1.
Aller Menn eru klaar Myrkur Et vmbra
mortis, Daudans Skugge/ Luc. 1. Eñ
fyrer Guds Ord þa verda vor Augu af
Helgum Anda opnud/ þad Augbanna
Slijm verdur af teked/ og hid jnnra vpp-
lyſt ⁊ tendrad/ſo ad vier tókum til ad ſia
ſkilia og vnderſtánda/ hvór og hvilijkur
Gud er/ Hvór ad ſie hans Vilie. Eñ þet
ta ſiaum vier nu ſo ſem j myrkuum Spe-
igle/ og vorer Vitſmuner eru Halfverk/
1. Corinth. 13:

Eingeñ Doctor er/nie hefur vered/ſo
lærdur ad hañ hafe kuñad ad grunda og
ſkilia þa fyrſtu Hófudgrein vorrar Truar
Um Guds eilijfan Guddom/ vm þriar
Guddomſins Perſonur. Hvór er ſa hañ
kunne ad ſkilia þa adra Hófudgrein Chri
ſtelegrar Truar/vm Samteinging Gud-
domlegrar og Mañdomlegrar Natturu j
Chriſto/vm hans oſeiganlega Audmykt/
ad hañ ſialfur Gud tok a ſig Mynd eins
Præls/⁊ er daen a Kroſſenum fyrer oſſ.
Hvór kañ j þeirre Grein Skópunarennar
ad mæla eda meta ocndanlegañ Guds

Vijsdom / eda vita og þeckia öll Guds Verk ? Vier siaum vppa þa Dyrdarsam legu Skópun Himens og Jardarennar / Vier lijtum þær edla Skiepnur Guds / þau brennande Lios a Himnum / Vier siaum Blomstur Jardarennar / Dyr ✱ Fugla / og adrar Guds Skiepnur ✱ hvorsum þat a / ecke olijka so sem þa Kyr glapa vppa þad sem þær hafa ecke sied fyrre / Þad geingur eins til so sem vær syngium j Psalmenum.

Hvórsu meigum þa veyker vier /
Viska þijna ransaka hier.
Vm Skiepnur sem vier skodum þratt
Ef skynia kunnum harla fatt.
Vier siaum hun er skópud skyr /
Skiær ✱ hrein / mórg / þórf ✱ Dyr.
O hvad Dyrlegre þu Drotten ert /
Dygd hennar hefur þu alla giórt.

Slijkt er ad tala vm allar adrar Greiner vorrar Truarjatningar / Hvór er sa hann kunne ad skilia / hvór og hvilijkur Hlutur ad Sælen er / hvórt hun kiemur j Lijkaman Ex Traduce af Fódur og Modur / Eda verde hun skópud af nyiu. Vm þetta hefur eingen Doctor / eingen Philosophus

sophus nie Theologus kuñad ad finna hid sanna allt til þessa Dags/ þo ad þeir hafe margt og mijked/ Ja/ heilar Bæk-ur þar vm skrifad. Huǒr kann ad skynia huar fyrer Gud hefur Mañeñ af tueimur so olijkū Efnum skapad ? Sem er Jar-dar leir/og Salen ? Huǒr og hullijk Gu-ds Mynd hefr vered/epter huǒrre Mañ-eskian var skǒpud ? Huar fyrer Gud ska-pade Mannen/ þar hañ visse hañ munde falla ? og ad hañ yrde ad giefa sijn Ei-skulegañ Son vt fyrer hañ/Og þui hañ hamlade ecke þessu hryggelega Falle/ og þui hañ skapade Mañena ecke med algiǒrdum Stǒdugleik/eins og nu eru Guds Einglar/ þeir ed ecke kunna ad syndga/ Huar fyrer Gud hafe teked Mennena til Nadar eñ Diǒflana ecke/ Huar fyrer ad Gud vilie a hinum sijdasta Deige fordiar-fa alla Verǒlldena/og margt otelianlegt annad fleira. Hier kiemur þad frañ sem S. Paall seiger/ Vorer Vismuner eru ecke nema Halfuerk/ Vier faum þetta j ønguan mæta skyniad nie skiled.

Eñ j eilijfu Lijfe/ þa kiemur frañ

ſu rietta Speken/ ſu ſaña Philoſophia/ Pa munum vier ſkilia/ huór ad ſie Hæd/ Leingd/Dyft ✝ Breidd Guddomſins Vid urkieñingar/ Pa faū vier ad vita ✝ þeckia allan Fieſiod Guddomlegrar Viſku/ ecke af Bokum nie Kienſlu/edr nockre Vnderuiſſan/ helldur af Guds Auglite/ Alite. Vier munum/Auglite til Auglites ſia og lijta Gud ſialfañ/ Cuius ſapientię non eſt Numerus, Hañ obrotnanda Vpſprettu Bruñ allrar Viſku og Vijſdoms/ 1. Corinth. 13. Vier munum ſia hañ ſo ſem hañ er/ 1. Johañ. 3. Pad er/ Vier munum ſkynia/ ✝ ſkilia/ og þeckia hans eigenlega Nattvru/✝ ſia hans Guddomlegu Maieſtatis Dyrd. Apocal. 21. Cap. Peir munu ecke þurþa vid Solar nie Tungls/ ad þau ſkijne yþer þeim/puiad Dyrd Guds vpplyſer þa. Vier munum ſia Guds Son Lauſnara vorn/ i vorn Hollide/ Job: 19. Johañ. 17. Eg vil ad þeir ſie þar ſem eg er/ ✝ ct. Allar Skiepnur Guds a Himnum og a Jördum ne munum vier þa algiörlega þeckia/ Ja betur enn Adam fyrer Falled þeckte Eun

ſijna

sijna/ þa hann sagde/ Þad er Hollð af mijnu Hollde. Þa mun huør þeckia sijna Aasuine/hallda sier til þeirra og hia þm lifa ✝ vera/ j Einglalegu Lijfe. O/ huad skall er sa Dagur/ a huørium vier munum fa aptur og ødlast allt þ sem vegna Syn daña høfum mist þessa Heims/ so huørke Daude nie nockur Hlutur mun taka þ fra oss ad Eilijfu.

J þridiu Grein/ mun þesse Himnesk Speke vera/ ecke alleinasta In notitia/ Þad er/ j þui ad þeckia Gud/ hans Veru og Vilia/ Helldur og/ In Voluntate/ Vier munum hegda og breyta þar epter/ og giøra þad eina/ og ecke annad en sem Gude lijkar/ ✝ hønum er vel þægelegt. Vort Syndum spillt Hiarta/ huørs-Astundan og allt Aform nu breckuijst er fra Ungdomi/ Gen. 6. þad mun þa umbreytelegt verda/ þad mun þa Gude algiørlega hlyda/ og Gud mun med sijnum Fingre skrifa j þad sitt Løgmæl/ Og vor Vilie sem nu er Gude gagnstadlegur og frahorfen/og ecke er añad eñ Fiandskapur j giegn Gude/ og ecke gietur Guds Løgmale undergiefen vered/ Rom. 8. Hañ mun þa

alla

alla sijna Glede hafa þar af og þar a/ Gude Hlydne ad veita. Allar vorar Girn der/ Tilhneigingar og allt vort Hugarfar mun samhlioda verda Guds Vilia/ Vier munum Gud verda elskande af ollu Hiarta/ allre Salu/ Hugskote og Kroptum vorum/ og vorn Naunga sem sialfa oss. Þa mun ei vera Keide/ Hatur/ Ovilld/ Aufund edur nockur Fiandskapur framar meir/ helldur eitt Hiarta/ ein Sal/ eitt Heilagt Framferde/ so vier munum med Heilogum Einglum oaflatanlega syngia og seigia/ Heilagur/ Heilagur/ Heilag ur er Drotten Gud Zebaoth/ z cet.

J fiordu og sijdustu Grein/ þa mun j eilijfu Lijfe vera nægd allo Fagnadar/ og ein lysteleg Vist og Vera hia hægre Hond Drottens/ eilijflega/ Psalm. 16. Hier um talar Christur/ Johan. 16. Ydar Hrygd skal snuast j Fognud/ Ydar Hiortu skulu glediast og þagna/ og þan Fognud skal eingen þra ydur taka. Af þessu Fognude fina Riettchristner opt sinnis nockurn Smeck j þeirra Hiortum/ þegar Heilagur Ande ahrærer þau + upp

neckur/ſo ad þau brenna af Fagnade/ og Hiartad villde giarna þeirrar Sælu og Fagnadar þa þegar niotande verda / enn hier ſer ſo ſem þar ſtendur/ Rara hora, Breuis mora, Slijkt ſkiedur ſialldan/var er og ecke leinge. Vier kuñum ſlijkt j þſſu Lijfe ecke vt ad tala/ huar fyrer ꝛ: Þad vtuijſar oſſ Guds Ord/epter huöriu vier eigum ad hyxa.

Þau heidnu Skalld og þeir gömlu Philoſophi/þa þeir hafa viliad tala vm Fögnud og Glede eilijfs Lijfs/ þa hafa þeir ſkrifad vm eirn ſierlegañ Stad/ þar ed Loft og Vindur være lucktande af ilm ande Gröſum og Jurtum/ þar ed være lyſteleger Alldengardar/blomgande Skog ar/med allſkyns fögrum Eplum ꝛ Auex te/reñande Læker/lyſtelegar Vppſprettur/ allra handa Dyr og ſyngiande Fuglar. Þar ed være forkoſtulegar Borger / huör ra Mwruegger være af Gimſteinum Göt ur og Stræte af Marmara/þar ed Meñ hefde alla Lyſting og Glede/þar ed Meñ ſkylldu alldrei elldaſt/og þar alldrei kiæ me nöckur Sott/ Sorg Pijna eda Mote gangur. J ſoddan Stad ſögdu þeir Heid nu/

nu/ad Sæler þeirra mune fara/ sem Go
der/Gude og Mõñum Ged þeckner þessa
Heims vered hafa/Og þeñã Lærdom ha
fa þeir vissulega haft epter þeim Heilõgu
Forfedrum/eñ þo þeir hafe hier vtij ver
ed Blinder/og hafe ecke vitad nõckur Sañ
inde sinna Orda. Christur hañ kallar ei-
lijft Lijf Paradijs/Luc. 23. Pad merker
eirn lystelegan gledelegan Stad/Eñ Þsse
Vellysting eda Sæla mun ecke vera hin
sierlegasta Orsõk þess. Fagnadar sem
vier j eilijfu Lijfe hreppa munum/Helld-
ur mun allur Fõgnudur og Farsælld Vt-
valdra j eilijfu Lijfe koma þar af/ Ad
þeir ßa ad sia Gud eilijßañ/ Auglite til
Auglitis. Huõr villde ecke fagna og af
Hiarta gladur vera/ ef hañ feinge ad sia
+ lijta Jesum Christum vorn liufa Lausl-
nara ? Huõrsu Hiartanlega glader + feg-
ner munu Postularner og adrer Heilager
hafa vered/ þa þeir sau hañ lifanda/ep-
ter pad hañ var af Dauda vpprisen/ og
vmgeinguſt med hõnum j fioruttijge Daga
og heyrdu hiartgronar Predikaner vm
Guds Rijke ? Þesser 40. Dagar hafa
vered

vered so sem Fyrerfare og nöckr Smeckur eilijfs Fagnadar. Og þessu hafa Postularner alldrei gleymt/ og þetta hefur vered þeirra hin stærsta Huggun hier a Jörd unne/ allt þar til þeir vrdu burt kallader/ og komu so til Christum j þad eilijfa Lijf.

Ad auk alls þessa/ þa mun þad auka Fögnud og Glede eilijfs Lijfs/ ad vier erum þar j Samfielagskap allra Himnesk(r)a Anda og Heilagra Eingla (þeir ed nu taka Vara vppa vorum Sælum) Allrar Heilagrar Guds Christne/ þeirra Heilögu Forfedra/ Propheta/ Postula/ Pijslarvotta/ med hvörium öllum vier munum frame standa fyrer Guds Stole/ og seigia/ Mijn Sal/ lofa þu Drottenn. Item/ Af öllu Hiarta þacka eg Drottne. Item/ Mijn Sal myklar Drottenn/ og minn Ande gledur sig j Gude Lausnara mijnum. Jnn Lofed Drottenn j hans Helgedome/ Lofed hann j Styrk hans Mattar/ Lofed hann j hans Giördum/ Lofed hann j hans myklu Dyrd/ Lofed hann med Basunum/ Psalmum/ Hörpum/ Gygium/ Pijpum + Hliodfærum/ Allt hvad Andardratt hefur/ lofe

fe Drotten/ Halleluia/ Psalm. 150.

Ad sijdustu/eykur þetta Glede Utual dra j eilijfu Lijfe/ ad allt þetta er og var er an alls Enda/ ad Eilijfu. Huör hann hugleider þetta riettelega/ og tekur sier þetta til Hiarta/ hn̄ seiger vissulega med S. Pale/ Eg girnest ad deyia/og vera med Christo. Christur er mitt Lijf/ Ad deyia er mier Auinningur/ Daudenn er vppsuélgdur j Sigur. Kom Herra Jesu/ og kom snart/ Amen.

Hæc Doct. Martinus Mirus.

Huar þyrer vill Gud veita og giefa eilijft Lijf?

1 Ad han̄ þar med audsyne/ j Raun z Sannleika/ þa Nad Ast og Elsku sem hann hefur til sinna Utualdra.

2 Ad vier endelega og j San̄leika siaum og reynum/ huad Christur hefur mz sinne Pijnu og sijnum Dauda oss forþie nad og vtuegad/ og ad vier ecke þurfum ad trua þui eda vænta þess leingur.

Ad

3 Ad Men̄ þae þullkomlega ad vita z reyna þa storu z ovmrædelegu Gudz Velgiørninga/og þar þyrer hønum riettelega ad þacka/ z hn̄ Loþa z Vegsama.

4 Ad þeim Godu og Gudhræddu verde endurgollded þeirra Erfide/ Harmkuæle/Motgangur og allt jllt huad þeir Guds vegna hier j Heime lided haþa/ Þuiad þa mun Gud þurka Tæren aþ þeirra Augum

Verdur nockur Mismunur þeirra Vtuøldu j eilijþu Lijfe?

Eitt er eilijft Lijf/ Og ein og hin sama er Sælubialp allra þeirra sem þan Gud koma/ Þo sumer Vtualder hreppe meire Dyrd en̄ sumer/ Þuiad sumer munu lioma og skijna skiærara/verda haleitlegar forklarader/ og hafa stærre Gæfur en̄ sumer/ Þuiad so sem Stiørnurnar eru sumar skiærare enn sumar/ so mun z verda Vpprisan Framlidenā. Hier af kiemur þad

ur þad/ ad Heilagur Ande hefur fyrer Tijmm Danielis til lagt og eignad Læref. fedrum og Predikórum meire og stærre Dyrd j eilijfu Lijfe/ eñ ódrum/ Dan. 12.

Huar er Orsøk þar til / ad sumer verda meir prydder enn sumer ?

Ecke Forskulldan nie Forþienan þeir ra godra Verka / Helldur marghattadar Kallaner/Embætte og Stietter sem þeir Utuóldu hafa haft j þessum Heime. Sumer hafa vered Forfedur/ Patriarchar/ Prophetar / Sumer Postular / Pijslaruottar/ Sumer sierleger Lærefedur/ ꝛc. Þesser aller/ og sierhuórier/ epter sinne Skickan/ ꝛ j sijnum Stad/ munu Haleitlegar verda Tijgnader eñ añar fiólde Rietttruadra/ Þo munu þesser so vel sem þin er hafa og ódlast eilijft Lijf og oendanlega Saluhialp. Þar fyrer mun þesse Mismunur ecke af ódru til koma/ enn af adskilianlegum Embættum ꝛ Stiettum/ huórjar þeir Utuóldu haft hafa j þessū Heime/ og þo samt mun sama Salu-
hialp

hialp/eitt og hid sama eilijft Lijf øllum Vtuøldum giefed verda.

Pa skiedur pad ecke vegna sierlegra Mandygda / eda godra Verka ?

Nei / Helldur vt af skiærre Nad og Myskun/ af huørre Gud hann vill peim Vtuøldu giefa oforpient Laun/peim sin̄ vel hafa fared med þar Gafr sem Gud gaf peim hier j Heime/ Og Gud vill giefa peim Huggun og Glede fyrer peirra Erfide/og annad pad peir Christi og Ricttlætesins vegna lided hafa. Peir sem nu meira hafa gott giört + lided/peir munu hreppa meire Dyrd og haleitare Gafur fa og ødlast/helldur en̄ hiner adrer/j peirra Stickan. Til Dæmis ad taka / A med al Forfedrañā munu verda hellster Adam og Noe/ A medal Spamannañā/Esaias/Jeremias/Daniel/ A medal Postulanna/ S. Pall/ Pesser munu med meire Dyrd og Haleitare Himneskre Pryde skryder verda/enn hiner adrer Forfedur Prophetar og Postular.

X ij. Petta

Þetta er þad sem S. Pall meinar
þar han̄ seiger/ Huórium einum mun ver-
da giefed/ launad/ ecke fyrer sijn Verk/
helldur epter sijnum Verkum/ þad er/ept
er þui sem þeir hafa Guds Gafur þeig
ed hier j Lijfe/ ꝛ epter þui sem þeir hafa
med þær fared/ Gude til Lofs/ og hans
Christne til Gagns og Nytsemdar/ epter
þui munu þeir fa og hafa/ Dyrd ꝛ Heid
ur/framar ödrum j eilijfu Lijfe/ þo aller
hafe eitt og hid sama Lyf eilyft/ Þuiad
eilijft Lijf verdur ecke veitt nie giefed veg
na vorra Mannkosta nie godra Verka/
Helldur vt af Naad og Myskun Guds/
vegna Herrans Jesu Christi/ j huórs
Nafne og fyrer huórn Gud hefur oss þui
lofad/ Þuiad eilijft Lijf er Skeinkur og
Gafa Guds/ j Christo/ j huórium öll
Guds Fyrerheit eru Amen/ Amen: Og
med þui Gud han̄ er Fader Riettrnadra
Þa hefr han̄ so sin̄ Fader/lofad ꝛ fyrer-
heited þm eilijfu Lijfe fyrer eckert/ Alijka
so sem Jardneskur Fader giefur Arf sijn-
um Börnum/ecke af þui ad Börnen hafe
þad forþient/ helldur af þui ad Faderen̄
vill so giört hafa. So er og Gud samur
j sijnum

j ſijnum Fyrerheitum / Med þui ad hann hefur þui lofad / þa mun þad ſo ſkie / Annars er hañ ónguum Manne um nóckud ſkylldugur / þo hañ hefde giórt þ giór vallt ſem Gud hefur Boded / þuiad vier erum ſkylldugir þar til / og þo þar med onyter Prælar / Luc. 17.

Um þennañ Miſmun Utualdra / talar ſo Lutherus.

Sañinde eru þad / ad j þui eilijfa Lijfe mun vera Miſmunur a medal Utualdra / epter þui ſem þeir hafa hier lifad / ⁊ erfidad / Til Dæmis / S. Pall hefur vered Poſtule / Samuel og Eſaias hafa vered Spameñ / ⁊ c. Þar munu ſumer hafa meire Dyrd og Birte / enn ſumer / epter þui ſem þeir hafa hier meira erfidad og lided Chriſti vegna eñ adrer. Sara / Rachel / og adrar Heilagar Kuiñur þær munu þa hafa mijked ſierlegt Afhalld frañ yfer adrar Kuiñur / þo hafa þær ecke añad Lijf eñ adrar. J þeñan mæta mun huór og ein hreppa Dyrd og Heidur epter ſijnu Kalle og Embætte / þo mun eirn Gud ⁊

X iij. Drot-

Drotten vera med øllum/ og aller munu
þeir hafa eins Glede og eina Saluhiálp.
Pad Persouur Maña ahrærer/ verdur ein
gen meire eñ añar/ S. Petur ecke meire
enn þu eda eg/ Eñ Verkaña og Embættë
sins verdur þar Mismunur. Gud verkar
þad ecke fyrer mig og þig sem hañ hefur
verkad fyrer S: Pal. Þar fyrer mun hu
ór og eirn hafa med sier sijn Verk/ Epter
þui sem þau eru/ mun hñ vpplystur vera
da/ og Gud prijsa/ so ad Meñ munu þa
seigia/ S. Petur hefur meira giórt enn
eg eda þu. Þesse Madur/ þesse Kuinna
hefur so lifad/ so margt gott giórt. Sn
ógt ad seigia/ Fyrer Gude munu aller V
ualder jafner vera j Truñe/ Nadeñe/ og j
Himnesku Lijfe/ Enn j Verkønum og þeir
ra Æru og Dyrd/ þa verdur Mismunur/
So sem vr Jarne einu er margt smijdad
sumt fegra prydelegra enn sumt/ þa er þo
Jarned j sinne Natturu hid sama/ Af ei-
num Leir eru mórg Kier giórd/ þo eru óñ
ur prydelegre enn óñur.

Og j ødrum Stad seiger so
Lutherus.

Ept-

Epter þad S. Pall hefur talad vm allra handa lifande Lijkame/ þa talar hāñ og sijdañ Almeñelega vm adra Lijkame/ Og vpp telur allra handa synelegar og osynelegar Skiepnur/Gull/Silfur/Elld Vatn/Trie/Steina/Jarn/og allt annad huórtu Nafne þad nefnest/ þad hier a Jördunne er/ Sijdan gietur hañ og allra Sluta þeirra sem þar eru vppe a Himnenum. Þar er Solen/Tungled/Planetur og Stiörnur/ Þetta kallar S. Pall Himneska Lijkame. Eñ huad margar adskilianlegar þessar Skiepnur eru/ huórt þær eru Jardneskar eda Himneskar/ þa er þo huór Skiepna sundur greind fra añarre/ og huór ein hefur sijna Art/ Natturu og Tegund/og ein er annarre fegre og prydelegre/ og Dyrmætare. Gull er betra enn Tin/ Silfur er betra eñ Gras/Gimsteinar betre enn Bly. Og a medal Himneskra Skiepna/þa er Solen fegre og Dyrdarsamlegre eñ Tungled/ Og ein Stiarnan annare skiærare og fegre/ þar þo allar Skiepnur hafa eins Veru Substantiam og Natturu edr Tegūd. Og allt þad a Jördunne er/ þad er allt af Gude skapad/ og

er hans Skiepna / so vel su minsta Skiep na sem su dyrmætasta: Alijka eins mun skie annars Heims / Þar mun vera margfølldur Mismunur a Dyrd og Herlegheit Utvaldra / Enn aller saman þa hafa þr eitt og hid sama Himneskt Lijf / so sem være þeir eirn Lijkame / * Limer Christi. A einum Natturlegum Lijkama eru mar ger adskilianleger Lider og Limer / og huør þeirra hefur sitt Nafn og sierlegt Embætte / Enn þo hafa þeir aller eina Natturu / eina Substantiam og Veru / so mun og vera j þui ødru Lijfenu.

Munu Utvalder / þeckia huør annan j eilijfu Lijfe.

Ja vissulega / þuiad þeir verda full er af Heilögum Anda / fuller Vijsdoms / og lijker sialfum Gude: Adam j þessum Heime fyrer Falled / þa hann enn nu hafde Guds Mynd oskierta epter huørre hann var skapadur / þeckte j afnsnart sijna Eun huøria hann hafde ædur ecke sied / og vissе ad hun var sköpud af hans Rife / þar med og eirnen huar til hun var sköpud / * eingen

eingen hafde hönum þad sagt/nie vnder-
vijsad/ huörsu myklu framar mun slijkt
skie j eilijfu Lijfe/ þegar Vtualder Guds
munu ecke alleinasta fa aptur fullkomle-
ga Guds Mynd/ Helldur myklu stærra
Heidur/ og haleitare Dyrd og Gæfur enn
nöckurn Tijma hafde Adam fyrer Falled.

J hinu Lijfenu nuu vera meire Lyst
og Glede/ eñ nöckurn Tijma kañ ad vera
j þessu daudlegu Lijfe. Nu höfum vier
aller Girnd og Lyst ad sia þa Meñ + lijs-
ta/ sem ad eru Nafnkuñuger og agiætare
enn adrer/ eda þa sem prydder eru med
Mañkostum og Dygdum/og af slijku hö-
fum vier j þessu Lijfe stora Glede/ecke ne
ma sia þa og skoda vm stundar saker/
So sem S. Pall lætur j liose/ Rom.
1. Huörsu stora Girnd hañ hafe ad sia
þa Christnu j Rom. Og j ödrum Stad
til Philipp. 1. Hefur hann soddan Girnd
ad sia Christum/ ad hañ vill þess vegna
deyia/jeg (seige hñ) hef Girnd ad skiliast
hier fra/ + vera hia Christo.

Annars Heims verda aller Vtualder
eirn andlegur Lijkame/ + Christur þeirra
Höfud/Og skyllde Limerner þa ecke þeck-

ia huór añañ innbyrdis? Soddan Skuñ geeda Myrkur Fafrædesins kann ecke ad vera þar sem er oseiganleg Birte. Ef Abraham Fader allra Truadra skal ecke þeckia Sonu sijna / þa munu þeir og ecke þeckia hañ / Enn þar þuert amote höfū vier Dæme hia Gudspialla Mañenum / Luc. 16. Þar Christur avijsar / huar þr eru / og huad þeim lijde sem burt eru farner af þessum Heime / þar seiger Christur / ad Abraham / Rijke madur og Lazarus / þecke huór añañ / þo ecke hafe þeir siest sijn a mille ꝯdr j þessu Lijfe.

Snógt ad seigia / Slijka Dyrd hefur Gud til reidt og bwed sijnum Vtuölldum / ad þad hefur huórke Auga sied nie Eyra heyrt / og ecke er þad j nöckurs Mañs Hug nie Hiarta komed / Af þessare Dyrd er þetta eitt / ad vier munum þeckiast innbyrdes / añars Heims / so vier munum þeckia vora Forfedur / þeir og lijka oss.

So þecktu Postularner Moysen og Eliam a Fiallenu Thabor / þar þeir höfdu þo alldrei sied þa fyrre / Og þad er skied / þa þeir enn þa voru j þessu Dauds legu

legu Lijfe/ og Syndum spilltu Hollde/ þar þeir ad eins feingu ecke nema lijtenn Smeck eilijfs Fagnadar: Huad meinar þu þa ad skie mune aññars Heims/ þa vier verdum aller forklarader ?

Þar fyrer mun eflaust skie j eilijfu Lijfe/ ad þeir Vtuólldu munu fullkomlega verda vpplyster/ og fa fulla Kyñing/ a Gude og a óllum Hlutum/ og fullkomlega sia og þeckia huór annañ jnnbyrdes/ med þui þeir munu sia Gud so sem hann er/ huór ed allt mun vera j óllum. Þar fyrer nefner S. Petur Doms Dag/ Actor. 3. eirn sooddan Dag/ ad huórium aller Hluter munu aptur skickast/ endurbætast/ j Lag færast/ þa huórium og einum mun giefed verda aptur þad hans er. So bug gár David sig/ þa hann miste sinn vnga Son/ og sagde/ Eg fer til hans/ J þessu daudlega Lijfe fer hañ ecke til mijn/ eim annars Heims/ fiñust vid aptur.

Iohannes Gigas.

J þeirre nyiu Paradijs munum vier med Lyst og Glede lijta a þær nyu fógru

og

og lystelegu Skiepnur sem Gud hefur þa skapad. Þar munu vera liufleger Samrædur / vid þa Elskulegu Forfedur / Propheta / Postula / eins og vppa Fiallenu Thabor / Matth. 17. Og lijka sem þad skiede vm þa 40. Daga epter Herrans Vpprisu / Act. 1. Og med þui ad vier þeckium þar þa Heilögu Forfedur alla / Adam / Noa / Abraham / Isaach og Jacob / Saram / Rebecku / huöria vier alldrei sꜹum / huad myklu helldur og framar munum vier þeckia þa vora Forfedur / Forelldra Börn og Kuinur / og adra Vine og Naunga / og hiä þeim i Samuist og Veru verda / j riettum Vinskap og Kiærleika eilijflega. Þeir Fyrerdæmdu og Ogudlegu munu med storre Pijnu og Kuöl þa og eirnen sia vora Dyrd / og Glede. Sap. 5. Luc. 16. J sama mata munum vier med Glede og Fögnude alijta eilijfar Pijsler / Skamer og Sneypur þeirra Ogudlegu / sem skrifad stendr / Esa. 66.

Johañes Mathesius / yfer Euangelium / Matth. 7. Vm Son Ekkiunnar til Naim.

So sem Moderen fieck þar aptur siñ kiæra Son/ stundlega/ og þeckte hann/ So munu aller goder christeleger Viner (huøria Dauden heꝼur hier/med sarum sorgar Trega sundur slited) a þeim Deige med Glede og Fagnade koma til samans aptur/ og huør aꝼ ødrum haꝼa Glede og Ynde eilyflega.

Nier liꝼum vier so sem j nøckru Geskabode/ Þegar vier høꝼum nøckra Stund vered til samans/ þa hliotum vier ad skilia aptur/ Eirn þer þeñañ Veg/ añar añañ/ Enn j eilÿꝼu Lÿꝼe geingur þ allt ødru vÿs til/ þegar Sonur Guds gieꝼur huørre godre Modur aptur sÿn god ꝫ hlyden Børn/ og huørium godum Eckta manne sÿna Gudhrædda Kuinnu. Menn munu þa ecke so bradlega skilia/ helldur til samans vera/ huør hia ødrum ad eilÿꝼu. Þegar nu so ber til/ ad Dauden tekur j burt þinn Aastmañ (Stycke aꝼ þÿnu Hiarta/ so ad tala) Þa lærdu þad

hier

hier/ ad þar er til settur eirn Dagur/ a huorium vier aller munum med Lijfe og Sælu finnast aptur/og eilijflega vera til samans. Þuiad/þo j þui Himnesska eilijfa Lijfe verde ødru vijs hattad Samuistum vorum/ enn nu er j þessu auma og natturlega Lijfe/þa mun þo Sonur Guds/lata alla þa koma til samans aptur sem til samans heyra/ og lata alla froma Forelldra/ og þeirra hlydug Børn/ øll Gudleg Hion/alla Frændur og Brædur/ goda gudlega Vine/ vera til samans j einum fullkomnum Kiærleika/ og Gudlegum Vinskap ad eilijfu.

Og j ødrum Stad seiger hañ so:

Satt er þ/ Þegar Gudhrædder Forelldrar missa þeirra god hlyden Børn/ (Þuiad Børnen koma af Hiartanu/og ganga aptur til Hiartās) Þegar fromur Eckta Madur/hñ misser ecke ad eins

so sem

so sem Bloddropa af Hiarta sijnu/helldur halfpart af Hiartanu/þegar Dauden slijtur j burt hns Rifbein/hans Gudhrædda Eigenkonu/ei olijkt z halfst Hiarta vr hans Lijfe. Þa Adam var fyrer Falled fullur Vijsdoms og Riettlætis/ og suaf sin sætan Suefn/ fann ecke par til/þa Drotten Gud lagde Hond a han/ og tok eitt af hans Rifium j burt. En nu sijdan ad Synden hefur sært og eitrad vor Hiortu/og Hugskot/kunnum vier fyrer vtan særa Sorg og Hormung ecke ad lijda Hond Drottens/og læta hn taka neitt af vorn Rifium / eda Stycke af voru Hiarta j burtu. Þegar goder Frændur/ Brædur og Systur skilia hier fyrer Lijkamlegan Dauda/sem vered hafa samhuga/sama Sinnes/sama Blods/ somu Truar z Jatningar/eda þr Aastuiner/adrer vppa huoria þ gamla Mæl kæke hliodar/þeir ed vered hafa eitt sinne ein Sæl/þegar slijker verda ad skilia/þa er so

er so sem Mergur huerþe vr Beinum/og Hiartad vilie sundur bresta (Þeir vita ed reynt hafa)

Enn soddann Þijna Normung z Hiartans Sorg/ma alleinasta mykia z lækna nockurn Part þetta/ad vier vitum Guds nædugan Vilia/ og høfum vissa Von okomens Lijfs/ þar Drottenn lætur einn Vin koma aptur til annars/ Mannenn til Kuinnunnar/ Konuna til Mannsins/ Foreldra til Barnanna/og Børnen til Foreldranna/ z c.

Og enn seiger hann j ødrum Stad.

Vier høfum j þessare Syndafullre Verølldu ongua Glede/Lyst nie Paradijs/ So kunnum vier ei/ og ecke skulum vier omaka vora Aastvine þar þeir huijlast og liggia/ og ei helldur græta þa vr Þrra Grøfum/ Af þui þetta hlytur so ad skie/kann ecke ødru vijs ad vera/ Vier hliotum ad bijda þess Tijma/ þangad til ad

ad vter þaum ad sia vorn eilijþan Fødur Andlite til Andlitis/epter huørium Det se aþar Skiepur vona/ z vænta med oss/ og villdu giarnan hann kiæme.

Svo Børn sem mist haþa sinn Fødur þa þau voru j Modur Lijþe/ eda a vnga Alldre/ Edur þau sem mist haþa sijna Modur a Barnsæng/ þau haþa ønguar Ædre Hiartanlegre Osk og Girnd (þegar þau fa ad sia sinna Foreldra Bijlæte/ eda Contrafactur, eda heyra þeirra gott og ærlegt Rykte) enn þessa/ ad þau mætte einu sinne sia þeirra Elskulega Forelldra ap huørium þau haþa Lijþ og Lijfsæma/ Gotz z æru/ Naþn z Lijking.

Soddan Posthumi edur Fødurlijsingar erum vier/ auiner Menn ennen/ Vier hoþum eirn Fødur a Himnum/ sa oss heþur gieþed Lijþ og Sal/ aþ Blode vorra Forelldra/ og oss heþur þyrer Endurgieningarennar Vats Sal/ endur þædt j Blode sijns eingietens Sonar/ og vtual-

ed og teked oss ad sier/ sier til Barna/ og med Heilogum Anda sijnum valed oss og vijgt/til Konunglegra Kiennemanna og til Arpteku eilijfs Lijfs/og j þessu forgeingelegu Lijfe hefur haṅ myklar Gaafur z Myskunsemder oss veitt og giefed.

Nu hofum vier j þessu Lijfe ecke mz Augonum sied þeñaṅ vorn Elskulegan Fodur/ Hans Fodurlega Giæsku Tru z Dygd finnum vier og reynum so sem j nockre mæladre Mynd/ Og vier heyrum so sm̃ j Myrkre Ordarædu/ allar Rædur allt gott af honum og vm haṅ vera sagt og sunged. Vier finnum hans Anda og Krapt/ sem hann jnnblæs j vor Hiortu. Þar fyrer þa mættum vier af ollu Hiarta oska og girnast /so sem riettet Fodurleysingar/ ad meiga sia og lijta vorn Himneska Fodur med Augonum/ asamt odrum vorum Vinum/ Naungum/ Frændum og Forelldrum/ huoria vier nu hier med Sorg og sarum Trega missum eda mist

mist høpum.

Epter seytian Aar liden/ þa Joseph fieck ad lijta sinn samboren Brodur Ben iamijn/þeir ed bader leiged høpdu vnder einu Modur Kiarta/ Og þegar hañ lœ tur hañ z adra sijna Brædur þeckia sig/ þa giefur hann ecke leingur hallded sier/ Helldur pellur honum vm Hals/padmar hañ vpp ad sier/ og grætur af Glede og Føgnude. Eins giører hann og vid siñ Elskulega gamla Fødur/ huør ed var Vonarlaus ad Joseph munde lipa/ So og Faderen/japnsnart sem hann heyrer ad hans Sonur være enn nu lipande/þa girnest hann af Kiarta/ ad hann mætte sia hañ eitt siñ/ædur eñ hañ dœ.

Soddan Glede og Vnunar Føgnud ur mun vera j þui ofonna Lijpenu/ þeg ar vor Herra Gud giepur huørium/ z so sem apgender honum aptur hans Fødur og Modur/Frændur og Vine/ og þegar vier paum ad sia vorn Himneska Fødur

 og

og Herrann Jesum Auglite til Auglitis/ Þa mun iu og ecke leidast Gesterner/ Þa mun Kiærleikurenn ecke dogna nie kolna/ ecke umbreytast nie skyptast/ so sem nu skieur j þessu auma þuilikallia Lijfe. Helldur mun þar vera eirn eilyfur stad=fastur fullkomlegur oadskilianlegur Kiærleikur og Vinatta/ og eilijflega blijf=ande Fognudur/ bæde a mille Guds Fødurs/ hans Sonar/ Heilags Anda og vor/ so og lijka a mille allra verra Vina og Naunga/ og allra Truadra og Vtualdra.

Hvad er þad vert / þo eirn edur annar þeinge þad/ med sinne Bæn/ ad hans Astuinur kynne ad koma aptur j þetta Lijf? Enn verda þa ad skilia aptur litlu sijdar/ so sem skiede þessa Modur/ og henar Son/ So lijka þær Systur Mariam Martham/ og þeirra Broder Lazarum/ z c. Enn þar annars Heims/ þegar vier (ad Vilia Drottens) einu sinne komum ap=

aptur til samans/þa munum vier eilijf-
lega med ofrsotande Glede og Vinskap
til samans vera/ Þa munum vier ecke þa
nie merkia a vorum Aasionum/ Sott/
Siukdom / nockurn Brest eda Veyk-
lett/ ei Kuol nie Pijnu eda Motgang.
Þa mun ecke vera þorf ad bidia/ad þor
laata/fyrergiefa/so sem hier ſkiedur opt
og tijdum/til ad hafa og hallda Fride z
Samþycke vor a mille/ Helldur mun þa
allur Kiærleike vera fullkomen/alg'erd-
ur trur og falslaus/elsi Glede/allur Feg
nudur mun vera stadugur stad fastur all
ra a mille. Þar mun ecke vera nackur
Klokur/ slægur / fyndugur Hoggormur/
sem j Paradijs var/ Ecke nockur sniad
urfullur falskur Munnur/edur flærtt
Hiarta/ Ecke jll otru Tunga/til ad spil
la vorre Vinattu/og Huge vora sundur
ad draga. Þa mun eingen þurfa ad ve-
ra hræddur/ eda ottast nockra Olucku/
Ogiæfu/ Vanda/ Skada/eda nockrar

Kiartans Sorger þramar meir/ huad opt angrar og adſkilur goda Vine j þeſſ um Heime.

Sie nu ſo/ ad nockur haþe miſt ſinn Aaſtmañ/ Miſſe Madur ſijna goda eig en Konu/ Konan ſinn godañ Mañ/ gie þe hañ ſig til Frids/ liþe j Polenmæde/ ſo ſem Turtulduþan gierer/ kuede ſitt ſorgar Kuæde/ j ſijnum Eckiuſkap/ halle de ſinne Tru vid Gud/ og blijþe j algiord um Kiærleika/ ſo mijked ſem er mogulegt Huiad þo Heilog Ritning bañe enguum ad giptaſt aptur/ j Drottne/ þa hæler þo Heilagur Ande þeirre godu gømlu Eck iu Onnu/ Luc. 2. Huør ed a þeim ſijre talldar Tijma/ epter hennar Mans Aþ gang/ hiellt ſier j ſijnum Eckiu dome ær lega/ j 84. Aar/ liet ecke ad ſkilia Kiar ta ſitt og Kiærleika hins Framlidna/ Oh/ huad optſinnis mun þeſſe goda Eckia haþa grated heitum Tarum/ og oſkad ad hun mætte koma til heñar Him neſka

nefka Fodurs/ til sijns fram̄ barna Elsk ulega Eigenmans/ og Fodurs Phanuel/ z cf.

So mun nu eitt sinn koma þesse glede lege Dagur/ sa Fagnadar tijme/ a huor ium vier munum siast aptur/ og vera þa til samans eilijflega. Enn hier liggur Magten a/ ad huør og eirn hann lifue so med sijnum Nidium z Naungum/ a þessare Nadartijd/ ad hann j Nafne Jesu Christi/ burt fare Christelega og Gudlega/ so hann mætte finna sijna aptur j Nende Guds og j eilijfum Fognude. Þuiad huørier hellst sem hiedan fara j Foracktan Guds/ og hans Heilogu Sacramenta/ med jllre Samuisku og Jdra narlausu Hiarta/ j Hatre Ofund eda annarre daudlegre Synd/ so sem Cain/ Judas/ Absalon/ þeim være betra ad þr hefde alldre fædder vered

Spurning.

                So

Sö er ad sia / og þad virdest / ad þ mune vera meire Harmur og Hiartans Sorg / fyrer þa Vtvöldu enn Glede / ad sia sijna Aastvine j Helvijte og eilijfre Fyrerdæmingu / og þeckia þa þar / Hvad þeß ar Mädurenn sier sijna Kuinnu / Kuinnan sinn Mann / Forelldrarner Börnen / Börnen Forelldrana j Helvijtes Ellde / Hvörnenn kann Glede + Fögnudr þar med ad vera ?

Andsuar.

1 Hia Spamanninum Esaia 65. Cap: stendur skrifad / ad j þeim nyia Himne / edur annars Heims / munu Menn ecke minnest a þad sem skied er hier j Heime / eda vered hefur / og ecke leggia þad vpp a Hiartad.

2 Meining og allur Vilie Vtvaldra / hann mun j þann tijma verda lijkur + samhlioda aldeilis vid Guds Vilia. Hvad Gude lijkar og hvad hönum þocknast / og er þægelegt / þad mun þeim + vera þægelegt / Og hvad hönum mißþocknast / þad mun þeim ecke lijka:

3 Þesser holldleger Þankar / Affectus og

og Skrader / þad er / Hræring / Hugarfar Hugskotsins / sem er Holldleg Naturleg Glede / Hrygd og Angur þessa Lijfs mun þa ecke vera framar meir / Þetta mæter Christur þar hann seiger / Huör er mijn Moder edur mijner Brædur ? Þeir ed heyra mijn Ord og vardueita þau / þeir eru mijn Moder / Systur og Broder. So sem Christur var nu hier j Heime Skyldugur vid sijna Modur og sijna Brædur / og adra Teingda / eins mun Vtvalder hans verda annars Heims sinnader vid þa Fordæmdu / þo þeir hafe hier j Heime vered þeirra Aastuiner / Þuiad þa munu aller Vtvalder verda eins Sinnis j Christo / Hann mun þa önguan hlut hyrda um þa Fordæmdu / þeir eru fortapader / og öll Von um þa / er þa vte og endud.

Þarf þetta ad þikia vndarlegt ? J þessu Lijfe / þar ed enn nu kiema Menn j Krioft um adra / og hafa Medaumkan med þeim / af Natturunne til / þa skiedur þad þo og Ber til optsinnis / ad Fromer / og ecke grimmer, nie Myskunarlauser Forelldrar reidast opt sijnum illum og yferlatsömum Börnum / reka þau fra sier / hata þau af

Hiarta / vegna þeirra Oblydne / og illra Verka / Ja / sumer taka þau alldrei til Nadar / og lijda ecke ad þau kome sier nöckurn tijma fyrer Augu.

Þar fyrer / Þo þeir Otuöldu og Sæluholpnu siae og þecke sijna j Heluijte / so sem vissulega mun skie epter Avijsan og Sögn Christi / Luc. 16. Ad Abraham sa þañ Rijkamañ j Heluijte / og sa Rijke bad hañ um Hialp / og kallar hañ Födur / Þa mun þo Kynning Guds og Elska hans Riettlætis ganga langt yfer alla holldlega Ast og Affectus, og Medlijdan / sem hier hefur huör med ödrum og yfer ödrum. So siaum vier þad geingur til j þessu Lijfe / Vier elskum þa meir og framar sem ad eru vort Holld og Blod / helldur enn adra goda Vine og Kuñingia. Nu med þui ad Gud hañ er oss þa nakomnare enn þeir Fordæmdu / Þuiad hañ er allt j öllum sijnum Utuöldum / og vor hæsta Lyst / Fögnudur og Glede er þa j Gude / Þar fyrer munum vier ecke ackta þa / nie hyxa um þa sem eru fyrer utan þad eilijfa Lijf. Þuiad huad hellst Gud hañ aset tur sier / huad hann giörer / huad hönum er

liuft

liufft og Gedfellt / og huad fyrer hönum riett er / þad mun oss eirnen af Hiartans Grunne liuft ✝ gedfellt vera / Og so sem Gud er þa Ovinur allra Gudlausra og Fordæmdra / so munum vier ✝ lijka hata þa af Hiarta / med þui þeir hafa ecke vil iad hafa þad ödru vijse / ✝ hafa Gud ✝ hans Giæsku fra sier reked.

Iohannes Gigas.

Ja seiger einhuör / Þegar þu sær ad sia þijna Gudlausu Ecta Persónu / þijn Börn / Forelldra / Brædur og Systur bren na j Heluijskum Ellde / þad mun vppueckia Sorg og Angur en Glede ecke ? Andsuar / Slijkar Huganer eru holldlegar og miög barndomlegar. Þuiad Guds Börn munu þa syngia og seigia / Iuftus es Domine, & rectum eft Iudicium tuum, Þad er / DROTTEN þu ert Riettlætur / og sanner og riettet eru þijner Domar / Þu giörer þeim ecke Oriett / Huar fyrer hafa þr a Tijma NADARENNAR ecke vil iad betra sig ? Þui hafa þeir ecke viliad læta Heilagan Anda rada vid sig ? Þui hafa

hafa þeir ecke hlýdt þeirra Lærefedrum Forelldrum? Helldur hafa þeir lifad og framm fared i Foraktan hýns Orda og þeir ra Heilögu Sacramenta/ þui lijda þeir slijkt maklega. Hæc Gigas.

Þar hvert a mote/ Enn þo þeir Fordæmdu i Heluijte fee ad sia þa Vtvöldu i eilijfu Lijfe og þeirra ovmrædelega Dyrd og Saluhialp/ so sem skrifad stendur i Vijsinda Bokenn: 5. Cap. Og so sem sa Rijke Madur sa ecke alleinasta Abraham helldur og eirnen Lazarum i Skaute hans/ Þa fa þeir þo hier af önga Hugsvn nie Linun sinna Kuala/ helldur aukast þeirra Kualer og Pijsler hier af/ Þuiad so stendur i Bok Spekennar.

I þann Tijma mun sa Riettlaate stan da med storre Hugarhreyste/ i giegn þim sem ad honum þreyngdu/ og kunt føstudu hans Erfide. Þa ed þeir sia slijkt/ munu þeir hrædelega skielfast/ vegna slijkrar Sælu sem þeir ecke hugdu þeim/ og munu mæla huor vid annan med Ang re/og af Hugar angist andvarpa/ og seg ia/

ta/ Þesse er sa sem vier fordum ðaroðum og høþdum að Athlatre/ Vier Giekar/ hielldum hans Lifnað fyrer Villeysu/ z hans Apgang smaanarlegan/ Huernen er hann nu reiknaður medal Guds Barna ? Og hans Arfskipte er a medal Hel lagra ? Þar fyrer hófum vier ecke fundeð þañ rietta Veg/ og Lios Riettlætesins hefur ecke skined yfer oss og Solen er oss ecke vpprunnen. Vier hófum geingeð rangã og skadsama Vegu/ og hófum rafað Villustigu/ enn af Veige Drottens hófum vier ecke vitað. Huad hialpar oss nu vor Hossracke ? Huad hófum vier nu af vorũ Rijkdome og Metnade ? Það er allt vmliðed sem eirn Skugge/ og so sem eirn Hlioimur sem hia lijdur/ so sem þa Skip lijdur fram̃ a Vatnenu/ huórs Fotspor eing en kann að finna/ og ei helldur þess Farveg þa það er fram̃ vm komeð. Ellegar sem eirn Fugl þar flygur i Loptenu/ huórs Veg eingen fiña kañ/ z ct: Eins er um oss/ Epter það vier fæddumst/ feingum vier eirn Enda/ og hófum ecke synt a oss Mañkostar Merke/ helldur erum vier
for

foreyðder i vorre Illsku. Huad Vort
hins Ogudlega er so sem Dust / pad Vind
dur burt feyker / og so sem Hrijm fyrer
Hita / og so sem Reykur fyrer Vinde burt
flyr / og so sem þeim verdur gleymt sem
ecke er nema eins Dags Gestur. Enn þeir
Rettlaatu munu lifa eilijflega/ og Drott
en er þeirra Verdlaun/ og sa hinn Hæ-
ste hefur Vmhyggiu fyrer þeim. Þar
fyrer munu þeir ødlast eitt dyrdlegt Rijk-
ke/ og fagra Koronu af Hende Gudz
Drottens.

Huornen hafa þeir Gømlu
fordum/ vtmaalad og fyrer Sioner sett
Eilijfdena/edur þann eilijfa Tijma
so skiliast mætte huad Ei-
lijfden er.

Þeir hafa so sagt / Vier skulum laa-
ta so sem allur Heimurenn/ øll Verølld en
være eitt Biarg / Þar næst kiæme einn lijt-
ell Fugl/ ecke vtan einu sinne a þusund
Aarum / og bære burt j Nefe sier af þui
Biarg-

Biarge/ ſo ſem Sandkorn/ þa' være nóckur Von/ ad þad mykla Biarg munde j burt beraſt vm ſijder. Enn/ Gud hialpe/ Huad langur Tijme mun þad vera ? Huør kann þau þuſund Aar ad reikna ? Þo ſamt er nóck Von/ad þau munde einhuørn Tijma fa Enda.

Enn þeſſa Von/ þo hun ſie aum og Veſól/ og langſóm/ þa hafa þeir Ogudlegu og Fyrerdæmdu hana ecke/ Þuiad Heluijtis Elldur hann varer ad eilijfu/og hefur øngvan Enda.

Sumer ſkrifa/ Ad þeir Fordæmdu j Heluijte/ ſetie ſier ſialfer * dikte ſo lang an Tijma/ og j ſijnum grimlegum Pijſlum og Kuólum oſke þeir og bidie oaflætanlega vm ſoddan Enda/ ad þeir mætte vm ſijder einhuørn Tijma þo ſeint ſie/ Frelſader verda/ Enn þad er allt ſaman forgiefins.

Enn ſo ſem ad Kualer * Pijſler þeirra Ogudlegu og Fordæmdu vara/ vm Allder og eilijflega/ So mun og Sæla og Sæluhialp þeirra Vtuólldu alldre ad eilijfu nóckurn Enda taka/ þa ſómu Sæluhialp

lvhialp og Saalu veite og giefe oss Tru-
öðum Faderen allrar Nadar og Gud
allrar Huggunar / fyrer sinn eingieten
Son Jesum Christum / huör ad er Gud
Blessadur med sijnum Heilaga An-
da. Hönum sie Dyrd og Æra
Lof og Þackargiörd /
ad Eilijfu /
Amen.



Annar Partur þessarar BOKAR.

Christelegar og Ovualdar Aminingar Heilagra Lærefedra/ og añara vorra Forfedra/ vm Tilkomu Christi/ Og Heimsins Enda

I.

Agiætlegur

Tractatus Marci Maruli Spalatensis, Vm Tilkomu Christi/ til Domsins/ Og huörsu ad öll Elementa og allar Skiepnur munu klaga þa Ogudlegu a sydasta Deige.

VM þetta vilium vier tala so mÿked sem vier kuñum ad beuÿsa vt af Heilagre Ritningu/ so ad eingen hyre þetta sie vppdictad/ samsett af oss og vilie þui þar fyrer ecke trua/ og falle so þar fyrer i eilÿfar Kualer + Pÿsler.

Spamaduren Zacharias seiger so/ 14. Cap. DROTTEN minn Gud/ hann mun koma/ og aller Heilager med hønum.

Danielis 7. Slijkt sa eg allt/ hangs ad til Stolar voru setter/ og sa gamle sette sig/ Hans Klæde voru sniohuijt/ og Hared a hans Hófde sem hreina Ull/ hans Stoll var einsamall Ellds Loge/ & ct. Þusund sinum þusund þionudu hønum/ og tiusinum hundrad þusunder stodu frame fyrer hønum/ Domuren vard halldẽn/ & Bækurnar urdu upp lmtnar.

Psalm. 9. Sin Stol hefur hann til Bued til Doms/ & han mun Jardarkringluna riett dæma. Og j mórgum ódrum Stódum talar Heilóg Ritning hier um/ sem er Matth. 13. 24. Marc. 13. Luc. 17. 21. Thessal. 5. Apoc. 3. 16.

Matth. 25. Enn þegar Mannsins Sonur kiemur j sinne Dyrd/ og aller Einglar med hønum/ þa mun han sitia a Stole sinar Dyrdar/ & fyrer hønum munu saf nast allar Þioder/ og han mun skilia þær ad/ lijka sem eirn Hirder skilur Saude fra

Hófrum/Saudena mun hañ setla sier til hægre Handar/eñ Hafrana til Vinstre.

Enn ædur eñ Domuren verdur hallden/og fyrr eñ Doms Atkuæded dettur a/ þa munu þeir Ogudlegu gremia sig storlega/ Þuiad so seiger Johel 2. Cap. Sa mykle Dagur Drottens er nalægur/ hann er j nand/ og flyter sier: Þegar Tijdinden koma vm þañ Dag Drottins/ þa munu þeir óflugu sarlega grata/þuiad sa Dagur er eirn Dagur Grimdar/Dagur Hórmungar og Angistar/Dagur Stormis ꝛ Oveþurs/Dagur Myrkurs og Dymu/Dagur Skyaña og Þokunnar/ Dagur Basuna og Lwdra/j mote Fóstum Stódum ꝛ þeirra Róstólum(það er að skilia/J mote óllum Stolltum ꝛ Drambsómum)Eg vil skielfa þa/ so þeir gange vm kring sem Blinder. Þar fyrer að þeir hafa synd gast a mote Drottne/ Þeirra Silfur og Gull skal ecke kuña að frelsa þa a Reideñar Deige Drottins.

Þar fyrer munu aller Ogudleger/verda wr mæta hrygguer/og hrædder/ Þeir munu kalla vpp og æpa/ Muñ og Kiñur med Tarum væta/ꝛ sla sig til Briosts

med þui þeir hafa hellst til Reide reitt þann af huórium þeir eiga dæmder ad verda.

Oh/Huórsu hryggelegt mun þad vera ad sia ? Ja/so aumlegt/ad Menn mu nu kienna j brioste vm þa og fyrergiefa þeim/ef þa være Nadareñar Tijme. Eñ þa mun eingen Myskun/eingen Medaumkan vera/so sem skrifad er/Prouerb. 6. Grimd Mañsins (þad er Guds Sonar) vandlæter/og hlijþer ecke a hesndar Tijmanum/og alytur einskis Personu/so ad hañ hlijþe/og þiggur eckert/þo þu skeinkia vilier/ z c. Þui þa hefur ofleinged vered vndan dreiged/ad jdrast. Þegar Þiofuren tekur þa hid fyrsta til ad vera Fromur/þa hñ er leiddur vt til Galgans/þa er bad allt ofseint/So z er þad allt ofseint/ad þeir Ogudlegu vilia þa hid fyrsta grata og syrgia þeirra Synder/þegar þeir skulu verda dæmder og straffader. Þa hefdu þeir ætt ad veina klaga og grata sijnar Synder/a medan þeir lifdu hier j Heime/og voru lystuger og glader/Þa hefdu þeir ætt ad vera hrygguer/þa

þeir j þessum Heime lifdu ogudlega / og foru fram j Syndum / Glæpum / Skömm̄um og Löstum / þa þeir voru hid trulegasta aminter / og til þeirra var sagt / Vei ydur sem nu hlæed / þuiad þier mun ud grata.

Þar fyrer ma þeim maklega vera Vei / sem nu hafa Sañleiksins Ord fyrer Spie / Þuiad med þeirra eilijfum Skadamunu þeir reyna ad þad er satt. Eg (seiger Drottenn / hia Spamañenum) vil vitia allrar Jardarkringluñar vegna heñar Illsku / og hins Ogudlega vegna hans Odygdar / Og eg vil ender giöra a Dramße hins Stollta og læcka Metnad þeirra Volldugu / & ct. Þar fyrer vil eg hræra Himneñ / so Jörden skal bifa / fyrer Grimd Drottens Zabaoth / og fyrer hans Reidennar Deige.

Og allt þetta mun skie so grimlega og hrædelega / ad sialfur Spamadureñ Esa. 21. aumkar sig hier yfer og seiger / Þar fyrer eru miñar Lendar pullar af Hrygd / og Angist hefur klemt mig so sem Jodsiuka Konu / Eg beyge mig þa

eg heyre þad/og skielþest þa eg heyre Þ/ Mitt Hiarta hrædest/ og Ogn heþur skie lþt mig/ A Nottunne heþ eg ængua Roo þar þyrer.

Hafe nu sa Heilage Spamadur sod-dan Sorg og Kuijda/ af þui sem hann snertur ecke þar/og ecke kiemur vid hañ/ Huörnen munu þa þeir veina/skielfast og kuijda vid/sem allt Þtta verda ad lijda/ og a sijnum eigenlegum Lijkömum ad reyna ?

Giarnan munu þeir vilia forda sier/ Enn huört er ad flyia ? Angist + Skiel-fing vmkringer þa a alla Vegu/ Þo þeir flyie/ þa komast þeir ecke j burt/ Og þo þeir geyme sig j þeim allra heimugleguſt um Holum + Fylsnum/ þa gieta þeir þo ecke faled sig/ So sem þar stendur hia Spamañenum Jeremia 46. Cap. Þeir flyia so geyst/ad þeir lijta ecke aptur/og Skielfingen er j kring vm þa/seiger Drot ten/ Sa hinn fliote kañ ecke burt ad flyia og ei helldur sa hiñ sterke vndan ad kom-ast. Snögt ad seigia/ Þa mun soddan Hørmung/soddan Eymdarneyd a þerd-

um

um vera/ ad þad mætte þeim Oguðhræd
du til Hiarta ganga/ Hvad S. Petur j
4. Cap. hins fyrra Pistels avijsar/ Ef
sa Riettlæte verdur naumlega holpen/
huar vill þa hinn Synduge hallda sig ?
Þviad ecke alleinasta Domaren̄ Jesus
Christus/ helldur munu allar Skiepnur j
þann Tijma yfer þeim klaga/ og þa at-
klæra/ og þeim Hefndar bidia/ So sem
skrifad stendur j Bok Spekeñar/ 5. Cap.
Hann mun taka sitt Vandlæte og hafa þ
fyrer Harneskiu/ ꝛ vtbrynia Skiepnurnar
til hefndar yfer sijnum Ovinum / Riettlæ
teni mun hañ j klædast sem Bryniu/ og
vpsetia afuarlegan Dom so sem Hialm/
Hann mun taka Heilagleikan til sijn sem
Skiolld / og sijna strongu Reide mun hiñ
huetia sem Suerd/ Og Heimuren̄ mun
draga vt med hönum til Strijds j mote
þeim Heimsku.

Huörnen vilia þeir standa hönum j
mote/ sem so er buen og bryniadur/ og
huörs Reide vppæst og tendrud er ? Hvad
vilia þeir seigia ? Huöriu vilia þeir sua-
ra ? Þegar allar Skiepnur vnder eins

hropa vpp yfer þeim og aklaga þa/ Ruk ad þar stendur ad allur Heimurenn mune strijda j mote þeim Ogudlegu.

Jørden.

Jörden mun aklaga þa og seigia / Drotten/ Mig þu hefur skapad Mönnum til Gagns og Goda / Og epter þynu Bode hef eg bored allra handa Auöxtu þim til Fædslu. Af mier hafa vpprunned og vagsed öll avaxtarsöm Trie / Vnder þeir ra Skugga hafa þeir vered verndader fyrer Regnenu og Hita Solarennar. Eg hef giefed þeim Skoga/ Trie/ Steina/ Grös/ Jurter og allra handa herleg Blomstur/ Hamp og Hör/ Lijn og Silke/ og margt annad þuilijkt þeim til gagns og nytsemdar/ Eg hef giefed þeim Saudena þeir hafa klædt sig med þeirra Vllu. Eg hef giefed þeim Naut og Vxa/ til þeirra Akuruerks/ og Erfides / Kyr og Geitfie þim til Miolkur/ Hesta/ Asna/ Vlfallda þim til ad rijda/ og ad bera þad þeir hafa vilad. Eg hef giefed þeim allskyns Dyr/ huar af þeir hafa haft þeirra Fædu/ og
þeir

Þelrra Skiñ til Skiols og Fodurs. Eg hef giefed þeim Gull og Silfur/ Jern + Eir/ og allra handa Malm og Ropar/ Enn fyrer allt þetta hafe þier ecke þackad þier/ einu sinne.

Vatned.

Þa munu og koma fram̃ Vötn og Dyke/Aar og Straumar + klaga þa seig ande/HERRA/Vier erum og eirnen Verk Handa þiña/Og epter þijnum Vilia/ + þiñe Befalníngu hófum vier þijsum:Man ne til Fædu giefed allra handa Fisk wr Sio og Vötnum. Skip sina og stor hóf um vier lated ganga a oss/ a huórium hañ hefur allskyns Vóru og Varning/ til sumar Nand þurftar lated sækia wr óð rum Lóndum/Vier hófum giefed hónum ad drecka/ Bæde hefur hañ haft heitt Vatn og kallt/til allrar suñar Nand þurf ar. Vier hófum giefed hónum Perlur/ Purpura Edalsteina/ hans Lijkama til Skarts og Pryde/ + margt añad hónum til Gangs og Nytsemdar/ Þo hefur hañ

ecke elskad þig / og ecke lifad epter þijn-
um Vilia.

Lopted.

Lofted mun og koma fram̄ med sijna Klógun og seigia / Mig hefur þu og DROTTEN skapad/ad eg skyllde þiona hónum / epter þijnu Bode og þinne Skipan/hef eg kiælt og mykt Hita/hans Hiarta / Fyrer mijna Hialp og af mier hefur hann sin̄ Andardratt haft/Af mier hefur han̄ haft / ad han̄ hefur kun̄ad ad tala og syngia. Eg hef hónum til Gagns giefed Vind og Sky/Dógg og Vætu/ og goda Vedrattu. Eg hef giefed hónum Vind og Vedur/ so hann hefur med Skipum gietad siglt + fared yfer stor Hóf. J þeim myklum Hitum Solarennar hef eg vætt og vókvad hans vppþornada Akra og Eingiar: Eg hef giefed hónum margskyns Fugla / þeirra Kiót hefur hūn haft sier til Fædu / þeirra Dvn og Fiadrer / til ad liggia a / Fyrer þetta allt hefur han̄ ecke þier viliad hlyda/helldur hefur hūn hlytt og eptersylgt Dióflenum.

Elld-

Ellduren.

Lijka eirnen mun Elldurenn giefa þinn Ogudlegn Skulld/ klaga þa og seigia/ HERRA/ Mig hefur þu eirnen skapad hönum til Gagns og Goda/ Pa hñ fraus og var kalldur/ þa vermda eg hann/ Da hann var j Myrkrenn og sa ecke fra sier/ lysta eg hönum. Eg hef hialpad hönum til ad hann hefur kunnad ad smellta Jarn og Stal og allskyns Metalla/ + giora þar af huad hañ villde. Fyrer mijn Tilstyrk hefur hañ smijdad allra Handa Tol og Verkfære/ til Hwsabyggingar og allrar Akuryrkiu. Fyrer mijna Hialp hefur hñ vr Leir og Lime Jardar/ allskyns Leirkier og Glös/ brent og smijdad/ Jarn og adra Hlute harda hefur hann fyrer mijna Tilhialp bleytt. Ja/ Griot + Steina hefur hñ fyrer mijna Adstod/ til Kalks brent/ og þar med Mwra og Steinvegge vppbygt. Af Trianum hefur hann brent og brædt Tiöru og Bik/ þar med ad bietta Skip Siefarins. Med mier hefur hañ Maten soded/ Kiöt og Fiska

steigt

.kreigt/ Brand sitt bakad: Myn hefur hū ecke matt an vera/ og Auskuna hef eg giefed hónum til margfallegs Gagns og Nytsemdar/ Po hefur haū alldre j Siñe hast þier slÿkt ad þacka/ + þier ad hlyda

Himeneñ.

Himeneñ sa hærre er eñ aller Hluter a Jördūñe/ haū mun og klaga hann og seigia/ Eilÿfur Gud og Drotteñ/ Mig hefur þu og skapad/ vtþaned og breitt/ hónum til hins goda/ Eg hef læted Solena lysa hónum a Dagen/ Tungled a Nætturnar og Stiórnurnar. Fyrer mig + Gang Himentunglañа/ hefur hū lært ad reikna Stunder + Daga/ Manade + Aar/ Item/ og ad vita Aarsins Tÿma/ Vetur/ Sumar/ Haust + Vor. Fyrer mÿna Med hialp og miñ Styrk veit hann Tÿma og Alldur Veralldareñár/ Vmskipte + Brey ting allra Hluta/ so mÿked sem j þessum Heime er mógulegt ad vita. Enn óllum þessum þÿnum Gafum hefur haū gleyмt/ + j Vind kastad/ + ecke elskad þig.

Eingl.

Einglarner.

Lýka munu hañ aklaga Einglarner og seigia / Oss hefur þu skapad og skickad ad vier skylldum vera Mõñõnum til Gagns og Pionustu. Og þeñan Mann hõfum vier epter þinne Skípan / i marg-re Ogiæfu og myklum Haskasemdum vardueitt / og verndad hañ jafnlega fyrer Diófulsins Slægdum Vielum og óllum Skada. Og þa hañ hafde syndgad / Ble-sum vier hónum j Brióst ad giöra Jdran og Betra sig / og læta af þui hinu Jlla. Enn hañ fylgde helldur epter sijnum von-dum Vilia / eñ vorum Jñblæstre / Vorum Aminingum og Vidurónum gaf hñ ecke Gaum / Helldur vellte hañ sier j eina Synd vr añarre / og hlydde helldur Dióflenum enn oss / eda þijnu Orde.

Helagar.

Tirnen munu Heilager klaga þa O-gudlegu og seigia / Vier hõfum margt Gott kient og predikad / Margt skrifad og ept-

epter oss læted/ hönum til Underuyssun-
ar og godra Epterdæma/ huar af hann
mætte vita Veigen til Lijfsins og eilijfrar
Sæluhialpar/ Enn öllu þessu slo hann j
Vind/ hū gieck af riettum Veige/og vill-
de helldur ganga Ovegu/Og hefur huör
ke med fögrum Fyrerheitum eilijfrar Sæ
luhialpar/ snued sier a riettañ Veg/ og
ecke helldur med Ognum og Hotönum
Heluijskra Pijsla læted skielfa sig og leid-
da fra þui hinu vonda.

Huörsu opt höfum vier sagt þeim ⁊
fyrer Augu leidt ad þeir være skapader
epter þinne Mynd/og voru setter j þann
sælldar Stad Paradijs? Og er Mañesk
kan hafde med Syndeñe misst þa Sælu ⁊
Dyrd/ þa leyster þu hana og frelsader og
færder hana aptur j samt Lag/ af þiñe
ovmrædelegre Nad og Myskun/ ⁊ komst.
Þui so til leidar/ad fyrer Jardneska Para-
dijs/ þa være þeim til reidu ein öñur Pa-
radijs sem er Himnesk og Eilijf/ huör ed
myklu er Dyrdarlegre/ eñ su var sem þeir
misst höfdu.

Ja ad vijsu/ Þu sialfur eilijfur Gud
hefr teked a þig Mañdomlega Natturu
hefur

hefur lided Spott og Haad / Bönd ꝛ Bril gslaner / Högg og Hraka / ꝛ allskyns Mein giörder / Þu hefur lated þig negla a Krossssen / og varst med Spiote j giegn lagdur / Þu varst dryckiadur med Galle ꝛ Edike / og hefur fyrer hans skulld vm sijder lated þitt Lijf:. Þu ert daen so hann skyllde ódlast eilijft Lijf. Þu ert til Heluijta faren so ad þu vpphefder hann yfer alla Himna. Þu ert Vpprisen ꝛ til Himna stijgen / Vppa þad ad þu dræger hann til þyn / ꝛ giörder hañ Saluhólpen. Þitt Holld hefur þu giefed hónum til Fædu / og þitt Blod til Dryckiar / so hann yrde Hluttakare eilijfs Lijfs / og Sielagskapar þinna Heilagra. Eñ huórnen hefur hann þier allt þetta packad ? Hañ hefur stygt og modgad þig hier fyrer. Epter Lyst ꝛ Vilia Holldz og Blods / og þessa Heims hefur hañ lifad / Ecke hefur hañ hirt vm þyn Bodord. Jardneska Hlute hefur hñ myklu meir astundad enn Himneska / og meir elskad þad Stundlega eñ þad Eilijfsa. Þar fyrer er hónum vel maklegt ad hañ fare nu vnder Jórdena / j Elld Heluijskan / af þui ad hañ hefur ecke skeytt vm

vm Him rijke/helldur elskad meir þ Jard neska/eun bad Eilijfa.

Þetta og annad myklu fleira mun þa framsett verda fyrer þa Ogudlegu/ þiñ til Vtskyrslunar/ Og j þann mata mumu Skiepnur Guds vt kryniadar verda til Hefndar yfer Ovinena/Og so mun Heims ureñ stryda j mote þeim Heimsku og Gudlausu.

II.

Huørnen øllum Ogudlegum mun kastad verda j Heluijte.

Þegar þeir Omilldu eru nu aklagader/sañyrter/ ꝫ slijkt er sañad vppa þa/ Huad mun þa vera til Rada ? Huørt vil ia þeir þa snua sier ? Ecke gieta þeir af sakad sig/ Mÿklu sijdur kuña þeir nøckur stadar ad flyta eda forda sier. Vpp yfer sier sia þeir þañ aluarlega og reidugleg Domara/ Vnder sier lijta þeir Heluijtes Elids loganda Bal vpptendrad ꝫ blased/J kring vm sig þa affskaplegu skiesse-

legu

legu grimu Diófla/ huórier þar standa/ reidubuner til ad leida þa ♦ draga Myskunarlaust / i þa allra grimlegustu Kualastade Heluijskra Pijsla.

Hure nu huór vm sig/Huilijkt Hroop og Käll/Veinan og Rueinan/Op ♦ Ylfran þa mune heyrast. Avuij oh vach/ Med huilijkre beiskre Lund munu þr auNer vesaler slæ sig þa a Brioist/reyta sitt Haar og rijfa/ vinda Hendur/ og sig illa hörmulega bera. Allur þeirra Lijkame/ J Limum og Lidum skielfur og titrar hrædelega / Sumer falla þa til Jardar/af Hiartans beiskre Sorg ♦ Harme Hugar/ Adrer titra og skialfa / af Otta og Hrædslu og kuijda eilijfra Pijsla. J Hiartanu er Sorg og Sut / J Hugskotenu Kuöl ♦ Kuijde / Otte Hrædsla/J öllum Lidum ♦ Limum Skialfte og Skielfing / Veyke ♦ Mattleyse / framar enn nöckurs Mans Munur kunne ad mæla / eda Tunga ad tala . Þa er ecke ad heyra annad en oendanlegan Grat/Vein og Ruein/Op ♦ Ylfran/ slijka sem alldrei hafa Menn med Eyrum heyrt. Þa munu þeir leita Dauðans (J Opinberan Johañ. 6. Cap.) enn

finna han ecke/ Þeir munu feigen vilia dey ia/ enn Dauden mun flyia fra þeim. Huórnen Biuódu og ſkúlſu Iſraels Syner af Otta og Hrædſlu vid Fialled Sinai/ þeir þo ed Helgader voru/ þa þeir ſkyll du heyra Guds Rödd? ſo þeir ſógdu til Moyſen/ Lat Gud ecke tala vid oſſ/ ſo vier ecke deyium/ ꝛc. Huórnen og med huilijkum Hug munu þeir gieta heyrt og lided Guds Rödd/ ſem eckert gott hafa giórt/ helldur med oteliande Syndum Lö ſtum og Lytum ſig hafa alla Daga flek ad og ſaurgad/ þa Gud hañ talar þeſſe Ord/ med þungre Þyckiu og hrædelegre Reide/ Fared burt fra mier þier Bol uader/ ꝛc. Ja/ Þeir ſem þar ſtraga ſkulu fra hónum rekner verda i eilijfa Pijſl og Pijnu ?:

Hugleid þu þa/ huilijkt Brijgſl/ Sp ott og Spie þeir aumu Meñ munu fa ad heyra af Dióflónum/ þa þeir nwa þeim vm Naſer þeirra Syndum/ Glæpum/ Strakaverkum og Ogiórningum/ og Brijgſla þeim þar vm/ huórſu grimlega/ o myſkunſamlega ad Heluijſker Aarar/ mu nu

nu þa þöndla vid þar Deyku Vesöln Manneskiur/ þ verdur ei vttalad:

Þa vid fyrsta verda þeir Aumu riett-telega til Skamnar/ Þuiad þa mun eing-en hlutur hulen verda heimuglegur/hell dur allt auglioßt og openbert/so sem vor tar S. Pall 2. Corinth. 5. Aller mun-um vier þram koma þyrer Jesu Christi Domstol/ so ad huer og eirn medtake þ a sijnum Lijkama/ epter þui sem hann hef-ur ad haþst/ sie þad gott eda jllt. Og Job seiger so/ 20. Cap. Drotten lætur j liose hans Misgiörd/ + Jörden mun set-ia sig a mote hönum. Num. 3. Sia þu/ eg vil til vid þig/ seiger Drotten Zeba-oth/ Eg vil setia þijnar Synder þier fy-rer Augu/og lata Heidingiana og Ronga Rijken sia þijna Vanvirdu.

Þa munu koma j lios/ huörs Manns Suik og Pretter/Stuldur og Strakskap-ur/ Saurlijfe + allar Suiuirdingar/Gall-drar/Mord/Mannslag/Otru/ Hatur og Heypt/Aufund og allur vondur Aslættur og allar obreinar diöfullegar Hugrenner/ og allt þad sem hier j Heime hefur vered

huled ꝛ duled / og eingen hefur af vitad / nema sialfur sa ed giórde / huórsu Sak-laus og Sañheilagur sem hñ hefur þorst vera fyrer Mǫ̋ñonum / Allt saman kiem ut þta þa j lios fyrer óllum Einglum og Mǫ̋nnum.

Þa ed fyrsta munu þeir aumu Ogud-legu oska / ad þeir hefdu ecke drygt sodd-an Synder / Ecke vtan af þui / ad þeir / sinna Synda vegna / hliota so fyrer allre Veróllduñe / ꝛ óllum Einglum til Skam̃ar ad verda. Þad verdur þeirra hin fyr-sta Pijsl og Kuól / adur enn þad þr koma j þañ Heluijska Elldsins Loga.

Þar næst / þegar þeir sa ad sia þa o-vmrædelega Aru / Dyrd og Heidur sem Gud veiter óllum Gudhræddũ / Þa mu-nu þeir ognanarlega skielfast og vndrast / þa Sælu og Saluhialp / siñ þeir hugdu þeim ecke / Og munu þr mæla sijn a mil-le / ꝛ af Harme Hugar anduarpa ꝛ segia / Þad eru þeir huoria vier þyrr meir hædd-um og spottudum / Vier Narrar hielld-um þeirra Lijfnad Galenskap / og þeirra æfelok þyrer Vanuirdu / Huórnen eru

þeir

þeir nu reiknader a mille Guds Barna/ og þeirra Arfur er a medal þeirra Heilögu ? Huört erum vier komner ? Huört hafa oss leidt + fært vorar Vellystingar/ Kræsingar / vor Gestabod og goder Dagar/ vort Sælluÿfe/ og saurugar Girnder/ vor Agirnd og Fiedrattur/ vor Lete og Idiulauser Dagar / vorar Skiemtaner og Gaman/ vor Hlatur og Gledebrögd/ vort Lauslæte/ og allt þad oss hefur j Gied falled og best lÿkad ? Allt er þad vmlided sem a Augabragde/ + so sem Skugge sem fliotlega fram lijdur/ Og sia/ Nu hliotum vier fyrer allt þetta eilÿflega ad pÿnast og kueliast. Vier þottust vera sæler/ og eins so sem Gud-hefde oss sier j Fange/ Enn Vach og Vei/ Vier erum þar j staden komner j Sorg og Swt/ Neyd og Eymd.

Auwÿ/ Vei/ Ad vier vorum nöckurn Tÿma gietner og fædder/ Betra være vier hefdum alldrei j þennan Heim komed/ eda Jafnsnart burt daed/ eda med Modur hön dum j fyrsta Bade dreckter vered. Auwÿ/ Hefdum vier vered særer/ siuker/ aumer/

Fatæker / forſmæder / fyrerlitner ſ Heimen um / þa hefdum vier eckeþurft ad lijda þeſſar ſo ſmanarlegar eilijfar Kualer og Pijſler. Oh / Feingium vier nu ad deyia j þeſſum Ellde / j huórn vier hliotum nu ad fara / huad feigenſamlega / og giarnan villdum vier ſkunda og hlaupa j hañ/ So ad vier yrdum ecke eilijflega ſo kualder og pijnder. Enn vier hliotum eilijflega ad ſtikna og breña / og kuñum þo alldre til Dauda ad breña / Eilijflega hliotum vier ad lifa / ſo ad vier meigum oend anlega pijnaſt og kueliaſt / Ja / vier kunnum eckert ſo hryggelegt og hrædelegt ad þeinkia eda hugſa / ad vorar Kualer og Pijſler j Heluijte ſie ecke myklu hryggelegre ꝫ hrædelegre j allan mata.

Auwij og vei / Vier hefdum vel med litlu Erfide og Omake / matt fa og ódlaſt þa eilijfu Sælu og Sæluhialp / Enn nu hliotum vier þar þuert a mote / fyrer litla og ſtutta Holldſins Vellyſting ꝫ Gleþe / ad reyna og lijda oſeiganlegan Ofagnad / og eilijfa Eymd ꝫ Neyd. Med þeſſum og ódrum þuilijkum Ordum munu þeir Ogudlegu æ alls Efa / klaga þrra

Eymd

Eymd og Neyd/ med Oope og Andvarpan.

Gydingar.

Þa munu Gydingar/ ſia Kroſſen/ ꝛ Herran Chriſtum huørn þeir Kroſſfeſtu/ Hiner adrer ſem ecke hafa viliad a Chriſtum trua/ ꝛ j þeirre Jllſku hafa vered forherter/ Þeir munu þa hid fyrſta taka til ad trua a hann. Enn þad er þa allt ofſeint/ þeirra Tru kann þeim þa ecke ad hialpa

Heidingiar.

Þa munu allar heidnar Þioder ſia hann/ ꝛ ſeigia/ Huar eru nu vor Skurgod vorer Afguder/ huøria vier høfum heidrad og tilbeded ? Siaed þar þann kroſſfeſta Jeſum huørn vier alla tijma høfum fyrerlited/ forſmad/ hann er GVD/ Og þeir huøria vier høfum offokt/ deydt og Lijflated þeirra Truarjatningar vegna/ þeir eru nu vorer Domarar. Þegar þeir giørdu Jardteikner og Kraptaverk/ ſo

 hiello

hielldum vier ad þad være Giörninger.. Nu hafa beir yferuñed / med þui þeir lie tu þeirra Lijf Sañleikþins vegna / En vi er sem þa offoktum / Lijfletum / vier er nm ad ongun ordner. Og nu med þui ad vier hófum hlydt Lygónum og þeim ept erfylgt / þa er þad riett þo ad vier asamt med vorum Skærgodum / Afgudum sie um kaſtader j eilijfan Elld ꝛ Pijsler.

Riettarar og Villumeñ.

Þa munu aller Villumeñ og Riettar ar Bijta sialfa sig / og aklaga ꝛ lasta hu ór annañ / og huór ódrum Skulld giefa seigande / Þu aume ARRJVS / sia þu nu þañ sem þu sagder ad ecke være Födurnum jafn og lijkur / helldur miñe / hann kiemur nu med Maktt og Vallde Födurs sins / ꝛ syner þad nu fyrer óllum Heimenum / ad hañ sie Födurnum jafn og lijkur / Þar fyrer ertu maklega fordæmdur / Sómuleides / hiner adrer Villumenn Cherintus, Hebion, Martion, Samosatenus, photinus, Þa munu Meñ avijta ꝛ lasta seig-

ſelgande/ ſiaed/ Hañ huórn þier hielldud
fyrer ſliettan Mañ/ hũ er nu yfer óllum
Mónnum og Einglum/ og dæmer allan
Heimen.

Þu Manichee, ſem ſagder ad Chriſtur være ecke ſañur Madur/ Helldur ad
hañ hefde ſitt Holld med ſier haft ofan
af Himnum/ ꝛ ecke teked þad af Maria/
Sia þu nu huórnen ad ſu Guds Gietara
Jomfru Maria dyrlega ſkijn og liomar j Hædeñe hia ſijnum Syne/ og huórnen ad heñar Sonur med allre Æru hefur
hana og belldur openberlega fyrer ſijna
Moder.

Og þier Manichei/ Marcion/ Baſilides/ þier ſem forógtudud Spameñena
og Lógmæled/ Siaed nu Spameñena/ ꝛ
þa adra ſem af Lógmælenu halldeð hafa/ huórſu ad þeir med óllum Jatórum
Euangelij/ lioma nu og leiptra j Dyrd ꝛ
Soma myklum/ Þar fyrer þa vere þier
nu med riettu og maklega Bóluader.

Þu Nouatiane/ ſem forminkader
Nad og Myſkun Guds/ ꝛ kiender ſo/ Ad
huór eitt ſinn ſyndgade/ epter Skijrn ſijna/ ſa kyñe ecke ad nyiu til Nadar ad ver

da medteken/ og ſa Syndaña ſyrergiefn-
ing/ Huad ? Sia þu/ huórſu miýkell Fiól
de er þar hia Herranum Christo Fra ſem
ſyndgaſt hafa/ og hafa þo ódlaſt Nad ꝛ
Fyrergiefning. Med þeſſum þijnum von
da og Diöfullega Lærdome og Villu/ hef
ur þu ſialfum þier ſteypt j eilijfa For-
diörfun.

Med þeſſum hætte munu og adrer
Villumeñ og Kiettarar og þeirra Lags
menn giefa huór ódrum Skulld/ og huór
annañ laſta/lyta/ꝛ ódrum Brigſla/ ꝛ ſijd
an til ſamans huór med ódrum af Beiſk-
um Harme Hugar kalla og ſeigia/ Vei/
Vei oſſ Aumum/ Vier höfum ꝛmuellt ꝛ
ſnued riettum Skilninge og Meiningu Ri
tningareñar/ og giört þar Villu ſem eing
eñ var/ Nu hliotum vier ad fara j eilijf-
an Elld/ ecke til Umbota edur Underuijſ-
anar/ helldur til þeſſ ad vier þar eigum
ad ſtraffaſt ꝛ pijnaſt a Lijfe ꝛ Sælu.

So munu ꝛ aller Ogudleger/ af ſijn-
um eigen Samuiſkum/ vegna ſinna Syn
da og Glæpa aklagader verda/ Og ein ꝛ
hin ſama Klögun mun þa vera allra/ og
mun ei heyraſt añad eñ Vein ꝛ Auein.

O hrein-

O hreiner jller Andar/munu þa raka til med afskaplegu Alite/og med grimleg um Ordum ad yferfalla þa Fortöpndu/ ad reka þa og draga j Helujte/ Segiande/ Hnad doske þier/ Epter huöriu Byde þier/ fared med oss/ Þier erud vorer/ og af Gude forlætner/ Þui þier hafed fram ar epterfylgt oss en Gude/ & ct. Þa mu nu aller Bölnader fara med öllum Diöfl um j eilijfar Pijsler/j ovmrædelegar Kua ler/ huöriar med Ordum alldrei verda vs skyrdar.

III.

Um Eilijfar obrotnande Helnijtes Kualer og Pijsler.

Þeir Fordæmdu munu þa fa/ sodd an Greida/Vist og Herberge/ Brustad og Myrkuastofu/ad þar mun ecke vera ann ad enn Dunna og Myrkur/ og þad Fang else mun vera myklu hryggelegra/ hrædelegra/grimlegra / sorgarlegra/ enn nöckurn tijma hefr j Veröllдunne vered. Þa er ecke

annad

añad a Ferdum/ þar er ecke annad ad sia
nie reyna / vtan Elld / Elld / Eñ þo er sa
Elldur olijkur vorum Ellde/ Þuiad vor
Elldur hañ vpp breñer og ad Ausku eda
önguu giörer allt þad sem j hönum breñ-
ur. Eñ hinn Elldurenn mun myklu hrædelegar
breña og suijda enn vor Elldur/ Sa
Elldur mun myklu meir og sarara / breña
steikia og kuelia þa sem þar jñe pijnast *
kueliast/ helldur enn nöckur Daudakuöl
kañ ad vera j Heime þessum/ * þo munu
þeir ecke gieta dad: Þar sydur og vellur
til samans Bik og Brennesteirn/ sem olijd
anlega Fylu af sier giefa/ Og sa Reykur
og su Sugla/ mun andstyggelegre/ * fúl
are/ enn nöckurt Hræ eda Oþefur vera
kann a Jörduñe. Þar mun rigna yfer þa
Ogudlegu Ellde og Breñesteine/ * o þuer-
rande Stormur og Vindur mun vpp kuei-
kia og blasa allt til samans / so sem skrif
ad stendur j Psalmenum 11. Hañ mun rig
na læra yfer þa Ogudlegu / Elldingum /
Bæle og Brennesteine / og Stormuidre
mun hañ þeim ad Verdlaunum giefa. Eñ
þesse Vindur og þad Stormuidre mun
ecke vera þess hættar/ ad þad kiæle/eda
lijtsge

lijsge nockurn j þeim Bremanda Loga/ Helldur mun þad vpp blasa og tendra Elld Gudlegrar Reide/og giöra hn̄ meira og stærra. Alijka eins/so sem þa Madur brenner Eik j þyckuum Skogie/ og Vinduren feyker Ellde og Neistum hingad og þangad/so ad allur sa Skogur breñur vpp. Ellegar vilie nockur leida hier fram̄ eitt lioslegt alment Dæme/ Eirn Smidur leggur lijten Neista Ellds j stora Kolahrægu/ og blæs þar ad sijdan med Belgium og Vindblæstre/og vppkueiker og tendrar öll þau Kol/ til loganda Bals/ so Jarned buijtnar sydur og reñur nidur. Med soddan hætte mun eirn hrædelegur Stormur/ med storum Bylium vpp æsa og blasa þañ helvijska Elld/og þa Fordæmdu breña ꝛ stekia.

Oh/ Hvörsu hrædeleg og hryggeleg Olucka ꝛ Hörmung mun þad vera/so ad eingen Kuöl/Pijsl/eingen Sorg/Sut/eingen Sott nie Siukdom̄ kañ þar j nockurn mata vid ad jafnast j þessum Heim/Ja/ Allt huad skie og verda kann/ og allar Plægur og Pijsler sem ein Mañeskia kañ ad lyda/ þad er so sem Vatn ad reikna j

bia.

hia þessum Kuǒlum og Pijslum / Ecke allcinasta þess vegna / ad þar ern myklu Beyskare sarare / þyngre og olijdanlegre / enn nǒckur ǒnnur Kuǒl og Pijna i þessum Heime / og iafnuel þo þeim være ǒllum til samans i eitt sleyngt og sleiged / helldur af þui / ad þær vera ad Eilijfu / og hafa alldre Enda nǒckurn tijma.

Og so sem ecke er mǒgulegt nǒckrum Manne med Ordum vt ad tala eda skyra þa eilijfu Dyrd og Sælu sem Vtualder munu eiga i Himerijke / So kañ eingen ad skyra fra Kuǒlum / Pijnum og Pijslum Fordæmdra. Dyrd og Sæla Vtualdra mun i ǒllum Hlutum vera god og farsæl leg / Eñ Pijsl og Pijna Fordæmdra / mun med ǒllu vera ill og olijdande / iafnuel su hin minsta. Þar er ecke añad ad sia e lijta enn ognarlegar Aatter Heluítis / og af skaplegar Mynder hrædelegra Diǒfla / Þeir ed sier munu vmbreyta i marghattadar / grimlegar oskaplegar Mynder / þiñ Ogudlegu til Hræslu og Skielfingar.

Þar munu þeir sia þañ gamla Hǒgg orm / þañ grimlega Dreka / þann ranglata Mañon / þañ slægdarfulla Sathan / þañ

þañ Blodþyſta Hwſdióful / þañ Bölua da Belial og Belzebub Dióflaña Höfdingia.

Þar ſia þeir þa hrædelegu Villu andа / vm huória Eſaias talar / 34. Cap. Eitt ordreken / Strudſſuglen / Nattuglan / Drangar / Tróll og Ovætter. Þar ſia þr þañ grima Behemoth / vm huórn Job talar 40. Cap. Huórs Kraptur ad er j hans Lendum / og hans Styrkur j Naflanum / Hans Lider eru ſem Eirſtolpar / hñs Bein ſem Jarnſtafer / z ct. Þar mu nu þeir verda ad ſia þañ afſkaplega Leuiatan / huórs Teñur ſtäda hrædelega allt vm kring / hans Hreiſtur er ſem Skillder faſter huór vid annan / hans Blaſtur leipt rar ſem Lios / hans Augu ſem Morgunſtiórnunnar Augabryn / af hans Muñe gan ga Logbrandar og gloande Neiſtar / Af hans Nóſum gys Reykur / ſo ſem vr ſiod anda Katle. Hans Ande er ſem logande Kol / z þar vt geingur Elldſloge af hñs Muñe / Hañ hefur öflugañ Hals / og þad er hans Gaman ad giera Skada giört / z ct. A Jördu er hónum eingen ſafn / Hñ er ſkapadur til ad hrædaſt eckert / Allt hu ad

ad hætt er þad forsmar hañ/Hñ er Kön gur allra Drambsamra/ ꝛ c.

Þuiad sammarlega munu Diöflarner taka a sig Mynder þessar/ og añara hræ delegra og olmra Dyra/ þeim aumu Mañeskium til Hrædslu og Skielfingar. Þuiad ef Diöfullen kualde ꝛ piinde so hör mulega þañ sæla Job/ yfer huörium hñ hafde Bæde slutt Valld og lijted/ ad hañ suipte hañ Gotse og Audæfum/Börnum og Hiwum/slo hañ med Kaunum ꝛ Sá rum/ og fieck þa til sem hann hæddu og spottudu j hans stærstu Kuöl og Pijnu. Hafe hañ Bored sig ad sigta S. Petur so sem Hueite. Hafe hñ slegeð S. Pæl mz Hnefum/ Eg vil ecke tala vm Anthoni um/Macarium/Hilarionem/og adra Hei laga sem margt og mijked gafa lideð af Diöflenum/ Huörnen mun hañ þa blijfa þeim sem ad eru aller ölldungis vnder hans Vallde. Og med þui ad Diöflarner sialfer lijda þær hrædeleguftu og grimleg ustu Pijsler/ þa er lijkast ad þeir mune af Grimd ꝛ Reide/þui hardara ꝛ æn Vægd dar og Myskunar pijna og kuelia þa For dæmdu.

Þañeñ munu Heluijsker Andar / syna sig j ymeslegum / hrædelegum / afskapleg- um Myndum / og a sig taka þa eina My nd / þa ꝛdra / so þr Fordæmdu munu þar af fa Ogn / Skialfta ꝛ Hrædslu / j þeim Heluijsku hryggelegu Sorgar myrkrum / þar ecke er nöckur Dagur / og eckert Lios annad / eñ þad sem eilijflegur Elldsins Lo ge af sier giefur. Þuiad soddan Elldur ꝛ Loge breñer og steiker ecke ad eins þa For dæmdu eilijflega / oaflætanlega / Helldur þa giefur hañ og so af sier so mykla Bir te / ad þar sier huör annañ / af þeim sem hier j Heime hafa vered þeir allra kiær- ustu Viner / Huar af þeirra Pijsl og Pijna verdur æ þyngre og stærre / þegar þeir Fordæmdu sia þar sijna Aastvine so sær lega pijnast og kueliast. Þar aumkar sig huör yfer ödrum / þar samharma For- elldrarner Börnönum / Börnen Forelldrö- num / huör Vinuren ödrum / og af þessu þa vex og eykst þeirra Kuöl og Pijna. Þar fyrer þa hefur sa enn rijke Madur / Luc: 16. Cap. so nakuamlega beded vm sijna Brædur / og fyrer þeim / ad þeir skyll du ecke koma j þann Kualastad / so ad

þeirra Pijna yrde hónum ecke til þyngre Kualar.

Þegar jllrædis Ofbotamen̄ verda hier j Heime af Bódlónum til Sagna pijnder/ Kualder/ vtþander/ sundurmarder/ Þa hafa þeir lided þad vt og þolad/ Enn jafnsnart sem þeirra Bórn (þau j sóm- um Jllrædum gripen verda) verda fram̄ leidd/ pijnd og kualen/ steigt + Brend/ Þad hafa þeir ecke kunnad ad lijda/ þad hafa þeir ecke þolad/ Helldur jafnsnart med- kient þeirra Ogiórninga/ og hafa helld- ur viliad lijda Daudan sialfer/ enn ad sia vppa/ ad þeirra Bórn være so pijnd og kualen?

Nu ef slijkt geingur Forelldrunum til Hiarta/ ad þeir gieta ecke sied vppa Sorg og Pijnu sinna Barna/ huór ed þo ecke kan̄ ad vara nema vm stundar saker/ + hefur enda med Daudanum/ Þa hugleide huór fyrer sig/ huórsu sárt og beiskt þad mune vera/ og huad nærre Hiarta þad mune ganga/ ad sia sijn Bórn/ sinn Lijfs- sins Auóxt hia sier j eilijfum Ellde. Huór su hryggelega munu þeir þa bidia vm Hialp og Hiestod/ En̄ þa finst eingen sin̄ hialp-

hialpad gietur. Pa munu aumer Forelldrar oſka og Bidia/ ad allar Kualer og Pijſler Barnaña læge a ſialfum ſier/ og være teken af Bórnónum/ Og kunne þad ecke ad ſkie/ Ad þau mætte þa helldur vera langt fra ſier/ huórnen ſem þau þar kualen være/ ſo þeir þurfe ecke/ ad ſia vppa þeirra Pijſler/ Ja/ Forelldrarner munu oſka ſier/ ad kaſtaſt nidur j nedſta Diup Heluijta ſo þr ſiae ecke vppa Pijſler og Kualer ſiña Barna/ Eñ óll Óſk þeirra mun verda til Onytis.

IIII.

Huørt Piiſler og Kualer Fordæmdra mune vera eins ſlags/ eda jafnar. ?

Pijſler og Kualer Ogudlegra j Heluijtis Ellde munu ecke jafnþungar vera/ helldur epter þui ſem huór hefur ſyndgad/ mijked eda lijted/ þar epter mun hañ ſtraffadur og pijndur verda. Pad auijſar og vottar Heilóg Ritning alluijda/ ſo ſem ſkrifad er j Bok Spekennar/ 6. Cap.

Þar mun þungur Domur ganga yfer þa sem eru Herrañer/ enn þeir miñe hattar munu vdlast Nad. Þeir Mektugu munu miøg rekſader verda/ Þuiad hann sem er Drotten/ mun ei hrædast nockurs Mans Personu/ nie forðast nockurs Magtarvellde. Hañ hefur bæde giørt þa sma og storu/ og hann forsorgar øllum eins/ eñ yfer þa Mektugu mun gan ga strangur Domur.

Matth. 5. Giórer Christur liosan Greinarmun a mille Syndaña / og Syndastraffsins/seigande / Huór hann reidest Brodur sijnum / sa er Doms sekur / Enn huór hañ seiger til Brodur sijns RACHA / sa er Rads sekur. Eñ huór sem seiger/þu Ðuſſ/ sa er sekur Heluijtes Ellds.

Matth. 12. Luc. 12: Huór hann talar eitthuad a mote Mañsins Syne/ hónum verdur þad fyrergiefed/ Eñ sa siñ talar j mote Heilógum Anda / hónum fyrergiefst þad / huórke j þessum Heime nie ódrum.

Luc. 12. Sa Þion sem veit Vilia sijns

sijns Herra og giórer þar ei epter / hũ fær ad lijda mórg Slóg / Eñ sa ecke veit sijns Herra Villia / og giórer þad Refsingar vert er / sa skal færre Slóg fa / Þuiad þu erium myked er veitt / aþ hønum heimtest mijked / Og huorium mijked er j Hen dur sellt / aþ hønum æskest mijked.

Johañ. 19: Þu hefder ecker Valld yfer mier nema þier være giefed þad hier ofan ad / Þar fyrer hefur sa stærre Synd sem mig sellde þier j Hendur. So sem þa ein Synd er añare meire / þyngre og stærre / so mun og ein Synd med þyngre og stærre Refsing straffast eñ óñur.

J Openberan Johañ: 18. Cap. Hu ad mijked hun hiellt af sier j sijnu Munadlijfe / so mijked skeinked a fyrer hana af Kuólum og Ecka.

V.

Huad og huilijkur ad sie Heluijtis Elldur?

Hañ er ein Heluijsk Glod / Eirn Ofn

 fullr

Fullur oslöckuanlegs Ellds/ vellande af Mödkum og Ormum/ Job 24. Ydsta Myrkr/ Matth. 21. Vnderdiupsins Pyt⸗tur/ Apocal. 9. Þar er Hite og Kulde/ Oop og Tañagnistran/ Þar eru vonder Andar skapader til Hefndar/ þar med Bik Breñesteirn/ Hagl/ Hungur/ Daude/ Flugormar/ Drekar/ og Suerd/ allt til Hefndar skapad og þeim Ogudlegum til Fordiörfunar. Þar er Stormuidre Drótt⸗ens yfer öllum Gudlausum/ huör Vind⸗ur ecke vtslöckur nie kiæler/ og eckert ad Ausku giörer. Snögt ad seigia/ Þar er til samans og j eitt komed allt Illt/ oll Olucka/ allar Kualer og Pijsler/ z þad sem yfer allt tekur/ Ad eingen hefur þess ad vænta eda vona/ ad soddan Kualer z Pijsler mune nockurn tijma Enda taka/ mykiast edur minka/ Helldur æ og vm Allder vara og blijfa ad eilijfu.

Hier hafa marger forundrad

sig vppa/ Huørnen þad kiæme til/ ad þr Ogudlegu fyrer litla z stutta Synd (huiad

ad Mannsins Lijf a Jördunne er miög stutt/ Psalm. 90.) hliote ad lijda so eilijfar og oendanlegar Kualer og Pijsler?

Hier suarast so til/ Slijkt hid sama giörer Gud ecke alleinasta/ helldur og Meñerner/ epter Lögum og Riette/ Fyrer eiñ Glæp og Ogiörning siñ a litille Stundu/ eda a einu Augabragde er giördt/ verda Menn opt dæmder til æfinlegrar Vtlegdar/ til Fiötra og Fangelsis/ og annarar Plagu og langvarande Pijnijnga/ Þuiad ecke alljta Menn Tijman/ huörsu skamastund þad vonda Verk var drygt/ helldur huörsu miög og þunglega syndgad var. Til Epterdæmis/ Einn slær aññan j Hel/ a Augabragde/ Annar hefur og nytsamlegar Rædur/ med Deilū/ Blote og Banne allan Dag j giegnum/ edur annad þuilijkt. Þetta eru tuær storar Synder/ badar af Gude aluarlega fyrerbodnar/ Enn þo verdur Mañdraped a litlum Tijma framed myklu hardlegar refst og strafft ad enn hitt/ Þuiad Meñ alljta ecke Tijmaleingdena/ helldur Stærd og Þyngd Syndanna.

J aſtan mata / Do Menn hafe ecke langa Tyma / mórg Aar til ed ſyndga / Þa hafa þeir þo ſamt ſoddan Hiarta og Aſtundan / ad þr hafa ecke Eirnd nie nóck urn Vilia til ad lata af Syndeñe / Helld ur ef mógulegt være / þa er þeirra Vilie / ad meiga eilijflega lifa j Syndum ꝛ Glø pum ef þeir mættu rada / So ſem ſumra Manna Mal og Meining er / Ad mætte þeir lifa hier / eilijflega / þa hirte þeir ecke vm Himerijke. Hier vm talar hinn Heilage Gregorius / Þeir Ogudlegu oſka ſier alla Daga ad lifa / ſo þr mættu alla Daga ſyndga. Nu þar fyrer / med þui þr ra Aſetningur ꝛ Vilie er / ecke ad lata af Syndenne / helldur lifa og fara afram j þeñe meir og meir / Ja ad vijſu / þad er þeirra Hiartans Glede og Gamen / þeg ar þeir lata Syndena rada / og hafa ſiñ Framgang. Þar fyrer er þad riett og maklegt þo ad þeir verde Syndaña regna / med eilijfum oendanlegum Þijſlum ꝛ Audlum / pijnder ꝛ plagader af Gude.

J þridiu Grein / Þeir ſem j þeſſum Heime falla In Crimen læſæ Maieſtatis; Þad er / þeir ſem tala eda gióra j mo te

ke Persônu sialfra Herra og Konunga / Fr
ra Synd er hærre ♀ stærre eñ þo þeir hes
de syndgad a mote einhuôrium ôdrum.
Nu af þui ad þeir Ogudlegu / hafa brot
ed og syndgad a mote Gude / Konge allra
Konga / Drottne allra Drottna / huôrs
Giæska Dyrd ♀ Maiestas er eilijf ♀ oend-
anleg / þar fyrer er riett og tilheyrelegt ad
þeir med eilijfum og oendanlegum Kuol-
um og Pijslum verde pijnder og plaa-
gader.

Ad sijdustu / Vel hafa þeir Ogudlegu
vitad og noglega heyrt þeim kient ♀ sagt
vered / ad ef þeir giôrdu illt og syndgudu
þa munde þetta koma yfer þa / edur ecke
annad betra / Þar fyrer skiedur þa eingen
Oriettur / huôrttueggia hafa þeir heyrt
og vitad / sem er / Ef þeir villdu leidriett-
ta sig epter Guds Orde og hans Vilia /
þa mundu þeir fa oforgeingelega Dyrd-
arennar Koronu j eilijfu Lijfe. Enn ef
þeir syndgudu og giôrdu rangt / þa skyll
du þeir þar fyrer hreppa slijka eilijfa o-
endanlega Pijsl og Pijnu. Vel hafa þeir
vitad / ef ad þeir þessa litla Stund lifdu
Gudlega / Christelega / þa munde þeir

þar fyrer fa ꝛ ödlaſt eilijf Laun. Nu af þui ad þeir hafa forachtad og fyrerlited Guds Bodord og Saluhialpareñar veg og hafa helldur viliad velkia ſier ꝛ vellta j Syndonum/ ꝛ þo þeir fae nu ſlijk Laun þar fyrer/ Huörium vilia þr̃ þad kieña? Huör hefur þa tælt og ſuiked? Huör hefur komed þeim j ſoddan Eymd og Ogiæfu/ nema þeirra eigen Oblydne ꝛ Jllſka? Þeir hafa ſier þetta vtualed/ Þui hliota þeir nu þeſſ ad niota. Þeir hefdu mætt rietta ſijnar Hendur til þeſſ lyſtelegaſta lifanda Vatz / Þar fyrer verda þeir nu ad rietta þær j logande Glædur Elldſins. Slijka Meñ auarpar Gud riettelega / Eſa. 50. Cap. þar hann ſeiger/ Siaed/ þier aller ſem Ellden kueiked/ ſa med Loganum er tilreiddur/ Ganged nu j Lioſenu ydars Ellds/og j Loganum ſem þier hafed ſialfer vpp kueikt. Eg kom til ydar og þar var eingen ſem mig ſia villde/ Eg kallade/og eingen villde anſa mier/ ꝛ c. Þar fyrer huör hañ vill ecke æckta hier j Heime omælanlega Gledeſ

lijf-

lijfrar Saluhialpar / huör hönum nu til
Boda stendur / og ecke hrædest nie ottast
grimmar Heluijtis Plagur og Pijsler / huör
tar hann enn nu ma flyia og fordast / sa
hlytur maklega ad pijnast og kueliast m3
eilijfum Plagum og Pijslum / vegna hiñs
heimsku / Drambseme ⁊ Vletnadar.

Huör hñ nu öllu þessu / epter so mar
gar Aminingar ⁊ Vidvaraner / slær j Vind
og vill ecke trua / Hañ mun þetta sialfur
maklega fa ad reyna / og trua þa hann
tekur a / Hañ mun þa sia / og a sialfum
sier reyna huört þad er loged / sem hann
hier j Hieme hefur ecke viliad trua. Og
med þui ad hañ hefur foraktad Christum
hans Postula / og adra Lærefedur og Pre
dikara / og allar adrar Straffaner og
Aminingar / Þa mun hann med öllum
Riette verda Diöflenum og hans Aarum
j Hendur feingen / og fylgia hönum ad ei⸗
lijfu / fyrst hann hefur ecke viliad Gude
epter fylgia.

VI.

Ad su minsta Kuøl og Piina

Fordæmdra j Heluijte/ sie myklu/ myklu þyngre og hrædelegre/ enn allar adrar Pijster og Pijnur þessa arar Veralldar.

Adur fyrre er vm talad/ ad Mismun ur mune verda a millje þeirra Fordæmdu j Heluijtis Ellde/ ad sumer mune þyngre Pijster lijda eñ sumer. Nu vppa þad ad eingen skule hyxa/ ad þeir sem nöckud liettare Pijster og Pijnur fa/ enn adrer/ mune þær sa þolad og vmlided audvelldlega/ Þa skal huör Madur vita/ Ad su hin minsta Kuøl og Pijna j Heluijte er myklu þyngre og obærelegre/ eñ þær allra stærstu og þyngstu þessa Heims Plagur og Pijster kunna nockurn tijma ad vera/ Þad vilium vier sanna med vissum Greinum sannrar Reynslu/ so ad nöckrer (ef ecke aller) hafe Orsök ad forda sier/ og hrædast þær Pijster og Kualer.

I.

Þad er öllum Mönnum kunnugt/ ad hier j þessum Heime er eingen so hryggur

aumur / vesall / ad hann fae ecke stundum nöckra Hugguin. Til Dæmis ad taka. Margur er miög fatækur/geingur hungradur / þyrstur / naken / hañ finnur þo og bitter opt anöckra froma Menn / þeir ed sia aumur a hönum og giefa hönum styckebrauds ad eta / og Dryck ad drecka / giefa hönum a Faturnar/og nöckud a sig / huar med hann verdur huggadur j sinne Fatæckt.

II.

Margur er siukur / so eingen kann ad læekna hañ / Þo er hönum stundum lietta ra / og hefur ecke jafnstrijda Verke alla tijma. Og þegar hañ er sem siukastur / þa vonar hñ þo ad sijnum Verkium mune liña / eda med stundlegum Dauda enda taka / Og hañ veit fullkomlega / ad hñs Siukdomur varer ecke eilijflega.

III.

Sumer verda Landflotta / eda vtlæger / af sijnu Födurlande / Enn þeir hafa þo þa Hugguin / ad þeir kuñe ad lifa jafn vel eda Betur annar stadar eñ j sijnu Fosturlande / so sem Dæme eru til / ad sumer

hafa

hafa j framanda Löndum ordeð Magtar Mlenn og Storherrar/ so sem var Daniel/ Joseph/ ꝛc.

IIII.

Þeir er liggia j Fiötrum ꝛ Fangelse/ þeir hafa þa Von og Huggan/ ad þeir mune komast þadan/ annad huört heimuglega sleppa/ ella munu þr lauser verda fyrer Nad ꝛ Medalgongu añara Mañа.

V.

Og þo ad þar kome/ ad nöckur eige ad Halshöggvast/ breñast/ pijnast ꝛ kueliast/ heingiast/ edur ad verda sundur lidadur. Ja/ eda þo hañætte ad lijda a sijnum Lijkama allskyns Plagur og Pijsler sem Meñ giæte vpp hugsad/ Þa hefur hiñ þo samt þa Von og Huggun/ ad fyrer Daudan mune Ender verda a þeim Kuölum ꝛ Pijslum.

Enn þeir sem j Heluijte eru/ þeir hafa öngua Huijld nie Roo/ auk helldꝛ Von eda Huggan/ Þuiad huör vill sia aumur a þeim/ þar þeir eru aller saman j störstu Sorg ꝛ Eymd ꝛ Huör kañ þar añan ad hugga/ þar þeir samt aller eru j sama ꝛe Sorg ꝛ Angist ꝛ

Hvórnen meiga þeirra Kvaler ꝛ Pijsl er nóckurneigen linast? Af þui ad sa Brēnande Elldur sloknar alldrei/ sa nagande Samuisku Ormur deyr alldrei/ Og þeir grimmu Dióflar þreytast alldrei / þa ad Pijna og kuelia?

Hvórnen kūnu nóckur ad hafa Von þar til/ ad su Pijna mune Enda hafa/ þar Bólvan/og aluarlegur Vrskurdur Domarans alldre verdur myktur/ linadur nie aptur kalladur/ Helldur ad eilijfu stadfestur yfer þeim.

Yfer allt þetta/ þa er auglióst/ ad Gud leggur a þa Godu j þessum Heime þar fyrer Kross og Motgang/ad hā vill þar med reyna þa og profa/Og fyrer þr ra Þolenmæde/vnder Krossenum/vpphefia þa til ædre ꝛ eilijfre Dyrdar. Hañ lætur og Kross og Motgang optsiñis koma yfer þa Ogudlegu/so ad þeir vt af Hrædslu stundlegra Kuala og Motlætis/ verde skielfder/ og giore jdran. Enn j ódrum Heime verda Pijsler og Kvaler lagdar a þa Fordæmdu(hvórium Synderner voru alldrei eitt siñ leidar hier j Heime)til þss/ ad lijka so sem þeir voru hier alldrei an

Syndar/so skule þeir og þar aptur a more/j Helvijte/alldrei eitt Augabragd vera an Kuala ⁊ Pijsla.

Hier j þessum Heime/vnder stundleg um Pijslum og Motgange/ ma merkia Guds goda Meining og Hiartagiæsku/ Enn þar vill ecke añad a ferdum vera enn Hyckia og Guds Reide. Huór er nu þar fyrer sa/ ad ecke vill helldur verda straffadur hier j Heime/ af Gude/ huór þ allt giörer af godre Meiningu/ helldur enn ad verda fordæmdur og eilijflega pijndur vnder Guds Riettlætis Reide. Þar er stor Greinar munur/ þegar einn Herra slær Son siñ/eda Ovin. Sonen slær hañ þar fyrer/ ad hann skule læra af jllu Athæfe og verda fromur/ Enn Ovinen þar fyrer ad hañ fordiarfe og fyrerfare hönum med öllu. Huór er nu þar fyrer sa/ ad hñ vill ecke myklu helldur vera tyftadur ⁊ agadur af sijnum Födur helldur eñ sijnum Fiandmañe/huór þad giörer ecke nema af Grimd og Reide?

Þar fyrer er hin minsta Pijna j Helvijte/myklu stærre og þyngre/ enn su allra stærsta Kuól ⁊ Pijsl/hier j Heime/ Þad

ad

ad hier j Heime vitum vier / ad allar vor
ar Pijsler og Hörmungar / huörsu hrygg-
legar og þungar sem þar eru / þa legg ur
Gud þær a oss af sine Födurlegre Aast ✝
Millde / oss til gagns ✝ Betrunar / En hin-
er þeir Fordæmdu verda pijnder ✝ kvalld-
er so sem af þeirra Fiandmane ✝ Ovin /
huör ed þeim allrei ad eilijfu mun syna
Nad nie Myskun.

Lijka so sem sa allra farsælaste Ma
dur hier a Jördune / j allre sinne Dyrd og
Velgeingne / kan ecke ad jafnest vid þan
minsta Man j Himerijke. So ✝ hier þu-
ert a mote / Sa sem verdur ad lijda þa
minstu Kuöl Helvijtis / sa kan ecke ad jaf-
nast vid nöckurn Man / huörsu aumur ve-
sall / sær og siukur han er hier j Heime /
Þar fyrer er eingen Eymd yfer Helvijtis
Eymd / eingen Olucka slijk sem Helvijtis
Olucka / eingē Kuöl ✝ Pijna yfer Helvijt-
is Pijnu / ✝ Pijsl / j huörre þeir Aumu For
dæmdu eilijfleza sitkna og brena / af huör
ium Kuölum þad kiemur / ad þeir bölva
Gude og lasta hans Nafn / So sem S.
Johanes j hans opinberan vottar / þar
han seiger / Þeir bitu sijnar Tungur py

rer Kuol og Angist/ og løstudu Gud a Himnum/Vegna þeirra Pijsla.

Þa munu Børnen klaga yfer Forelldrunum/þad þeir hafa ecke hallded þeim til Guds Otta/ Forelldrarner þar aptur a mote/klaga/ad þeir hafe elskad Børnen ofmiög/ og þar fyrer hafe þeir ecke gietad agad þau nie tyftad/ Jtem/ad þr Barnaña vegna hafe med Riettu + Oriettu Gotze og Peningum safnad/ so þau mætttu rijk verda.

Þa mun huør Brodereñ reidast ødrum huør Vinur ødrum / Fyrer þad ad einn hefur aññan styrkt til þess jlla og Orietta/ + ecke hañ straffad + avijtad.

Dotturen mun avijta Modurena/ad hun hafe med vondu Epterdæme giefed sier Tilefne til Saurlijfes/+ ecke straffad sig þar fyrer.

Moduren mũ þa aptur a mote skulld giefa Dotturene/ad hun hafe ecke gietad agad hana og straffad/vegna Modurlegrar Elsku/ og þui bliote þær badar ad lijda eilijfa Pijsl og Pijnu.

Snøgt ad seigia/ Þar mun huør añ-

an alltÿd lasta/lyta/skaina/ Huör ödrum Brÿxla/og skulld giefa. Og so sem adur var sagt/ þa mun þad mest auka Pÿsler þeirra og Kualer/ þa þeir sia Naunga ✝ Astuine sÿna kueliast eins og þeir/ huad helst þeir þar merkia/sia/heyra og huxa þa eykst þar af þeirra Kuöl ✝ Pÿna.

Huörsu munu þeir þa oska sier/ Ad þeir hefde lided allan Motgang/ alla Pÿsl ✝ Pÿnu/ alla Eymd ✝ Olucku þessa Heims/helldur enn ad koma þar ? Hier i Heime kan ecke ad vera og ecke ad huxast eda nefnast nockur Kuöl Pÿsl eda pÿna so hryggelig hrædel:g/ ad þeir villdu ecke helldur hafa þad lided/helldur en ad vera komner j þan Kualastad.

Suma/ Þeir munu kueliast pÿnast med Ellde og Brenestteine fyrer Heilög um Einglum/og fyrer Lambenu/ ✝ Rey kur þeirra Kuala mun vpp stÿga/ fra Eilÿfd til Eilÿfdar/ og alldrei munu þeir Dag eda Nott Huÿld hafa/ Apocal. 14. Cap:

Huad vilium vier goder Brædur/gió

ra hier til? Lœtum oss leggia af Verken Myrkraña og Holldsins Girnder og Vellystingar/so ad vier hreppum ecke þar j stad en/eilijffa Eymd og Pijnu

Lijdum þolennodlega og af Hiarta vora Fatæft og Neyd/huør hellst hun er so ad vier ecke hreppum þa eilijfu Fatæft/ huør ad so er stor og hrædeleg/ad ecke er møgulegt ad nøckur þae eirn Vatzdropa.

Lijdum nu hier Haad og Spott/so ad vier ecke verdum af Dioflenum spottader z hædder eilijflega/Høpum vort Holld j Taume/z þuingum þad/ Lifum hrein ferduglega/ so ad vier þurfum ecke ad lijda þann Heluijska Elld/ z eilijf Myrkur og eilijflegar Kualer og Pijsler/ og þar med hafa alldrei Von/ad þær mune nøckurn tijma endast/ad eilijfu.

VII

Um

Vm Glede og Farsælld þeirra Vtualdu j eilijfu Lijfe.

Enn þeir Gudhræddu/ þeir munu fa ad heyra af Domaranum Jesu Christo/ þesse gledelegu og fagnadar rijku Ord/ Matth. 25. Komed hingad/ þier Blessader mijns Fødurs/ og erfed þad Rijke/ sem ydur var fyrerbued/ fra Upphafe Veralldar.

O ho/ Huad gledelegt mun vera ad heyra þesse Orden/ Þau eru sætare enn Hunang/ lystelegre enn nockur Matur/ dyr mætare enn Gull eda Gimsteinar/ betre enn allar Veralldarennar Rijkdomur. Þad eru ORD eilijfrar Glede og Vnadsemdar/ Ord allrar Himneskrar Dyrdar og Farsælldar/ Þau Ord ganga yfer allt þ Madur kann ad kiosa sier og oska/ Ord þau eru liuflegre og þægelegre/ enn allt þ sem i Heimenum er eda vera kann. Þui huad kann ad huxast liuflegra gledelegra enn þsse sætu hiartanlegu ORD/ ad heyra ecke af Manne tölud / helldur af Drotte-

 ne

ne allra Drottna/ Komed hingad þier Blessader/ z cf. Sannlega munu þeir rickt Blessader og Sæler sem þetta hafa ødlast/ ad þeir verda kallader med þessum allra sætustu og liufleguste Ordum. Og vppa þau Ord munu þeir ganga m̃ Herranum Christo/ med Heilögum Englum og Vtuöldum Guds jnn j eilijffa Farsælld og Glede oendanlegrar Sælu hialpar.

VIII.
Um Liikame þeirra Utuøldu.

Fyrst munu Guds Vtualder lioma z skijna j Dyrdlegre Fegurd/ j Riettlætis Solunne Jesu Christo/lijka so sem Stiörnur Himens/ med öllum Heilögum Einglum.

Þeirra Lider og Limer munu þa ödlast Dyrdarsamlegan Lioma og fegurdar Biartleik. Og Guds eilyfs Maiestatis Andlit mun þa vpplysa/so sem nu giefur Solen sijna Birte Tunglenu og ödrum planetū

Planetum og Stiörnum. Hviad / Ef ſa Heilage Guds Madur Moyſes (Þa hann rædde vid Gud) fieck ſo ſkijnande Andlit/ af Samtale vid Gud / ad Jſraels Syner gatu ecke lited j hans Aſiann / þa han̄ vár enn þa hier a Jördun̄e / ⁊ j þeſſum daud lega Lijkama / Huörſu fegre og meir ſkijn ande munu verda þeirra Andlit og Lijka mer / ſem alldrei ſkilia vid Gud / helldur eru hia hönum j Himerijke eilijflega / og eru ordner Borgarar þeirrar Himneſku Jeruſalem / Samſielagar og Viner allra Heilagra / og Medarfar Chriſti ? Vm þetta höfum vier lioſan Vitnisburd j Heilagre Ritningu / j Bok Spekeñar / 3. Cap. Og a þeim tijma þegar Gud verd ur lijtande þar til / þa munu þeir ſkiært ſkijna / og ganga fram̄ ſem Ellds loge yf er Graſtra / Pad er / yfer þa Heidnu og Ogudlegu.

Daniel 12. Þa munu Lærefedurner ſkijna / ſo ſem Himna Geiſlar / og þeir ſin̄ mörgum hafa vijſad til Riettlætis ſo ſem Stiörnur æ ⁊ eilijflega.

So vottar og einnen Chriſtur ſialfur Matth. 13. Þa munu Riettlæter ſkijna

so sem Solen j Rijke beirra Fódurs.

Enn Riettlæter munu bo myklu skiæ rara lioma/ eñ nu skijn Solen/ a hnótta vier med vorum Augum ecke þolum ed horsa/ Hvad ed sama Herran Christur hefur audsynt a sialfs syns Blessada Lijkama/ þa ed hans Andlit vard skiær ara enn Solen/ og Klæden huijtare enn Snior. Su Birta og sa Lieme hefur ecke vered so sem Solarennar Birta/ hvór ed Augun reyker og nóckurn part blindar/ Helldur hefur su Birta Andlitsins Christi so gladt Postulana/ ad Petur villde giara reisa þar Bygd/ og þar vera langt fra ódrum Mónnum.

Og ad Riettlæter skule ódlast þessa skijnande Birte/ þad vottar Christur sialfur Johañ. 12. Eg hef/ seiger hann/ giefed þm̃ þa Dyrd sem þu gafst mier.

Nu bo so sie/ad eirn Ójafnaldra Lio me og skijne skiærra eñ añar/ þa mun þo eingen añañ þar fyrer fyrerlijta/ Eingen añañ ósunda/ Þviad þr eru aller fullkomleger/ Psalm. 10. Eg mun saddur verda þa der/ Eg læt mier fullnægia/ þegar eg vpp

vppuakna epter þiñe Mynd. Huad huór
nen vill eirn annan þar fyrerlyta eda ðfs
unda ? Þar aller hafa fullkomlegan Al
ærleika huór til añars. Þar fyrer/ þeir
sem þar eru j nöckru minna Gillde/ ✝ ecke
hafa so mykla Dyrd ✝ Soma so sem ad
rer/ þeir munu af Hiarta vña hinum öds
rum þeirrar Dyrdar ✝ Sæmdar.

Vm þessa Dyrd og þeñan Biartleik
talar Heilög Ritning so/ 2. Corinth. 3.
Nu skodum vier aller Biartleik Drottins
so sem j Speigle/ med ohuldre Asian/ Og
vier verdum i þeirre samre Mynd vpplyst
er / fra einne Birte til añarrar / so sem af
Anda Drottens.

Phipp. 3. Vor Vmgeinge (vort Hei
mele) er a Himnum / huadan vier væntum
Lausnarans Jesu Christi / sa vora fasein
ga Lýkame mun forklara / ✝ lata pa lij
ka verda sinum forklarödum Lýkama /
epter þeirre Verkan/ huar med hñ kañ sier
alla Hlute vndergiefna / ad giöra.

1. Johañ: 3. Vier erum nu Guds
Börn / Eñ pad er ecke fram komed / huad
vier munum verda / Eñ vier vitum / þeg
ar hañ birtest / ad vier munum verda hös

num lÿker/ Og huör huilÿka Von hefur til hans/ sa hreinsar sig/ lÿka so sem hañ er hreinn:

Ad auk þessa Biartleika/ þa munu Ödualder verda a þeirra Lÿkömum so flioter og liettfærer/ ad ecke mun nöckur Hlutur vera/ sa sem þeim kañ Hindran eda Hamlan ad giöra/ j nöckru/ Þeir þda a Augabragde huar hellst þr vilia vera/ a Himnum og a Jördunne/ eins og nu er Hugur Mans/ hañ er nu (ef vill) a Auga bragde j Austre og Vestre/ Nordre ꝛ Sud re/ og j ödrum Löndum ꝛ ættum Verall dar huar hũ vill.

Sömuleidis og þar ad auk/ þa mun ei vera nöckur Hlutur sem þeim misbiode ei nöckud þad þeir þurfe ad lÿda/ so sem vier lesum j openberanar Bok Johñ. 7. Þa mun ecke hungra eda þÿsta þramar meir/ Ei mun Solen þalla yþer þa/ nie nockur annar Hite/ Þuiad Lambed mitt a Stolnum mun þodra þa/ og leida til lifande Vatzbruña/ og Gud mun aþþur ka oll Tær aþ þeirra Augum.

Og

Og 21. Cap. Gud mun aþþurka oll Tær aþ þeirra Augum/ Dauden mun ecke vera þramar meir/ ei Harmur ne Grætur/og ei Kuol nie Pijna/ Þui þad þyrsta er vmlided. Og sa sem a Stolnum sat sagde/ Sia/Eg giore allt saman nytt.

Og vppa þad eingen hugse ad þetta sie dictad/þa stendur þar hia. Og hn̄ sagde til mijn/ Skriþa þu/ þuiad þesse Ord eru sonn z obrigdanleg.

Esa. 49. Þa mun hūrke hungra nie þysta / og eingen Solarhite mun brenna þa/ Þuiad þeirra Myskunare mun þeim Leid seizia/ og leida þa til Vatz brunna.

Þeirra Lijkamer munu ecke vera Jardnesker/forgeingeleger/ þunger a sier so sem nu/ helldur klarleza Andleger/ med huórtum þeir munu a Augabragde vera huar hellst þeir vilia/ so eingen Veggur eingen Mwr/ei nóckud annad/mun kun̄a ad talma eda hamla þeim/ad þeir sie ecke þar þeir vilia vera/ Eins og Fuglarner i Lopt-

i Loptenu/ Fiskarner i Sionum fara um allt. Þar med verda þr oskaddader/oskier ter i allan mata/lijka eins so sem Solar geislen/hañ geingur i giegnum eitt skiært Glas/ og giefur af sier Birtu og Hita/ + skadar Glered þo ei nie skierd ad nóckru. Med soddan hætte er vor Lausnare kom en wr jnnsigladre og byrgdre Gröfeñe/ + lijka i giegnum læstar Dyr til siña Lærefueina. Og uppá þad þeir þyrste ecke ad ætla/ þad hann være Ande eda Forynia nóckur/þa mællte hañ/ Þreifed a og siaed/ Þulad Ande hefur ecke Bein nie Hollð so sem þier siaed mig hafa. Soddan Proprietates, Natturu/ Art og Tegund munu eirnen vorer Lijkamer fa þa og ódlast:

IX.

Um þa Lystelegu Herlegu og Fogru Bwstade og Heimele Guds Utualdra.

Þa mun taka til Utualdra Eilijf Himnesk Glede/þeirra Dyrd og Unadsemd/ i þm Dyrdarlegu Bwstödū + Tialdbwdū

Swdum og Heimelum/hia öllum Heilögum Einglum og Mönnum / j Auglite og Alite Guds/þar þeir Leyster eru fra öllu illu/og hafa nægd alls Gods/allt þetta mun vera so merkelegt/ astwdlegt/ farsællegt og dyrdlegt/ ad hier j Heime kañ ecke nöckurs Mans Tunga þar fra ad seigia. Þuiad so sem þesse Bustadur allra Guds Vtualdra er myklu hærre enn aller Hluter sem j Vörulldune eru/So mun hiñ og vera myklu fegre/ tijgnarlegre /vijdare/dyrdarlegre/eñ allt añad/Þuiad hañ er fyrer ofan alla Himna / og kallast Land Lifande Maña. Þesse Heimur j huörium vier nu lifum/er ecke annad eñ Land og Heimele Daudans/ med þui ad allr þ hier er jnne/ þad verdur ad deyia/ z hafa eirn Enda/ Enn þar annars Heims vara aller Hluter ad eilijfu. Þar fyrer flytum oss þangad/þar er þ rietta sanna eilijfa Födurland z Heimele vort.

Þar til bliotum vier ad med kienna/ Og vier siaum þad z merkium/ad eñ þo j þessum Heime sie nöckurstadar/gledelegt/ tijgnarlegt / agiætt / lystelegt og þægelegt/ Þa mun þar vera myklu lystelegra

tijgnare

tijgnarlegra og Gledelegra/ þar sem Gud er allt j öllum. Hier j þessare Verölldu er allvijda herleger Akrar og Alldengardar/ Grænar Grunder/ + fagrer Skogar/ Silfurberg og Gullberg/ Lysteleg Fiskevötn og Læker/ agiætar fagrar Borger/ j hvörium ad eru forprydelegar Kirkiur/ Torg og Turnar/ fögur Hws bygd af Marmarasteinum / med allskyns Pryde + Hagleik vtsnickud/og skoren/ Og af þssum Stödum verdur mijked hallded/ og þar vita Menn margt af ad seigia/ og þeim ad hæla. Og ef ad Menn finna hier vnder þui liettasta og minsta Elemente/ soddan Fegurd og forkostulega Pryde/ Hvad mun þa vera j ödrum Heime/ huer ad er vpp yfer öllum Elementis + höfud skiepnum/ þar sa hæste eilijfe + allra þeß asie Forsmidur og Bygginga meistare hefur Bæstad tilreitt og bwed/ + Herberge/ enda sier og sijnum Einglum og öllum Guds Vtuöldum.

Ad auk þessa þa siaum vier/ hvörsu ad Himensins Lios/ Solen/ Tungled/ Stiörnurnar/ hafa myklu meira Biartleik en nöckud annad þad sem a Jördunne

er.

er. Skyllde nu þad sem þa er enn myklu
værra/ eñ Sol og Tungl/ sem er sa eilijf-
fe Himneske Bwstadur Vtualdra/ ecke ve-
ra þa myklu tijgnarlegre/ fegre/ lysteleg-
re og dyrdarlegre?

Framar meir siaum vier eirnen þad/
Ad fyrsta Herberge Mañsins er Modur-
ennar Lijf/ Þad añad Herberge er Heim
ur þesse/ Þad þridia/ fyrer þa sem Gud-
rækelega hafa lifad/ þad er þad eilijfa
Rijke j Himnenum. So sem nu þad ann
ad Herberge er betra eñ þ fyrsta/ so vd-
ur þad þridia myklu betra eñ añad/ Ja/
osegianlegra ædra/ Dyrdarlegra og pryde
legra. J fyrsta Herberge erum vier nær
niu Manude/ J ödru allra leingst hun-
drad Aar/ optast skiemur/ Eñ þad þrid-
ia er eilijft og hefur önguan Enda. So
sem nu þad þridia Herberge varer myklu
leingur enn þad fyrsta og añad/ So er þ
og myklu Dyrdarlegra eñ hin bæde/ Þar-
fyrer seiger Baruch rett/ 3. Capitula.
O Jsrael/ Huørsu Dyrdarlegt er Hws-
ed Drottens/ huad vijdur og stor er hañs
Bwstadur? Hañ hefur önguan Enda/ +
er

arlega er sagt fra hier/ þu Stad: Guds. Og 93. Psalm. Heilagleikureñ er Prydeñ þijns Hwss eilijfflega.

Ad sijdustu/ þa er þad vitanlegt fyrer huórium og eiñum / ad allt huad hier er a Jórduñe nidre / þad stiornast ✝ hefur Næring af þui sem vpp yfer oss er. Af Soluñe hófum vier Dagen/ Af Tunglе og Stiórnum Nottena/ Epter þui teliũ vier Aar og Misssere/ Manude og Daga/ Af Lopteнu fær Jórden siñ Auógst og Groda/ þar ofan ad lifa óll Dyr a Jórduñe. Þar fyrer meigum vier skynia þad/ ad sa Stadur huadan allt þetta kiemur/ hañ mune vera myklu Tijgnarlegre ✝ Dyrdarlegre/ eñ hiñ nedre/ sem alls þessa vid þarf/ og þetta fær af himnum.

Suiña er þad/ Hier eru þeir Daudlegu/ þar þeir Odaudlegu/ Hier eru þeir Syndugu/ þar þeir Riettlætu/ Hier eru Meñ alleina/ þar eirnen lijka Guds Einglar. Þar fyrer er sa Himneske Bwstadur eñ/ eda Heimeled myklu prydelegra dyrdarlegra/ so ad vid þad ma ecke neinu iafna me samlijkia/ ei Gulle/ Silfre/ Gimsteinum

num/eda nöckrum Dyrgripum/ eda nöck-
ru. hui sem fyrer Heimenum þiker For-
kostulegt.

X.

Um þa Lystugu Glederiiku Samuist Guds Otualdra/ og Heilagra Eingla.

Þad allra mesta Fögnud og þa stærstu
Glede munu Otualder hafa af Samuist
og Veru og Samfielage allra Heilagra/
Huiad þar kiemur til samans allur otel-
kianlegur fiölde Eingla + Otualdra. Þar
eru vorer fyrstu Forelldrar Adam + Ewa
Þar eru þeir Heilögu Forfedur/ Patriar-
char/ Prophetar/ Kiennefedur/ Höfdings-
iar/ Domarar/ Kongar. Og aller adrer
sem Guds Ord elskad hafa/ eru þar kom-
ner/ Ecke fyrer Verk Lögmalsins/ helld-
ur vt af Nædenne/ huör ed komen er ept-
er Lögmaled/ Johann. 1. Þar eru aller
Heilager Postular/ Heilager Biskupar/
Prestar/ Salusorgarar og Lærefedur/ al
ler Heilager Einsetumenn/ Pijslaruottar/

Jatarar / Meyar og Gudhræddar Konur og Eckiur. Þar eru aller Fromer Reysarar / Kongar / Herrar og Hófdingiar / Aller Þionar Christi / ⁊ aller Riettruader / þeir ed j Truñe / j Kiærleikanum og Voñenne hafa stadfaster staded / og aller adrer um huória vier hevrum kient og predikad / og j Heilagre Ritningu lesed verdur. Aller þesser munu af þeirre Samuist og Veru fa ovmrædelega Hiartans Glede / ⁊ med eirnre Róddu / einum Vilia / ⁊ einsómum Fögnude vera glader ⁊ med godu Giede / eilýflega.

Enn huad vil eg tala / um þañ Dyrdarlega Fiólda Guds Heilagra Eingla? Pad þiker mióg mýked / og eitt stor Dasemd / huór þañ hefur feinged einu siñe ad sia Guds Eingel / j Mannlegre Myndᵉ / Huad myklu dasamlegra mun þad þikia / þa vier faum ad sia þa j þeirra Mynd ⁊ eigen Skópun / ecke eiñ tuó eda þria / helldur margar þusunder þusunda (huórra Tölu eingen veit nema Gud eirn) þa vier munum sia þa j þeirra Nlismun / Ordu og Stickan / ⁊ huórn eirn j sinne Vegsemd ⁊ Dyrd / J einum stad Einglanna / j ödrum

Höf

Hôfudeingla / Hier Cherubim / þar Seraphim / Hier Thronana / þar Magtarvellden / hier Kraptana / þar Hôfdingiastiett er / Gabriel / Raphael / Michael / og so sem þeir aller verda nefnder / med Nafne eigenlegu.

O h / huad lystelegt og gledelegt mun þad vera / ad sia og skoda þær allra fegurstu og agiætustu Guds Skiepnur / j þeirra Biartleik / og ad lifa til samans j riett um Brodurlegum Kiærleika hia Vtuöldum Guds eilijflega / ꝛ med þm DROTten allra Drottna ad lofa og dyrka eilijflega / med Psalmum og Lofsönguum / ꝛ allskyns lystelegum Hliodfærum / huőr yferganga munu öll Veralldleg Hliodfære / allra Mañа Radder / ꝛ allra Fuglasöng. Þui þa mun heyrast / og þad mun verda eirn Himneskur allra Engla ꝛ Vtualdra Söngur / ꝛ eitt eilijft Alleluia Alleluia.

XI.
Vm Nalægd Guds Sonar hia Vtuoldum.

Þa munu aller Otualder vera ✝ Bliſa hia Syne Guds elliflega/ huórn Gud Drottenn ſett hefur og ſkickad/ ad hŭ ſkyll de vera Hófud/ hæſte Kiennemadur/ og Kongur Chriſtelegrar Kirkiu og Guds Safnadar. Fyrer hā hófum vier frialſā Gang til Fódurſins/ Galat. 3. Þuiad hañ er alleina ſem er medalgóngu Madur mille Guds og Mañaña. Hann er ſa eilijfe Guds Sonur/ hans eigen Mynd/ Kraptur/ Speke og Liome/ og ſitur til hægre Handar hŭs Dyrdaruelldis/ Fyrer hónum Beyia ſig óll Knie/ bæde a Himnum/ Jórdu nidre ✝ Heluijte/ Allt huad Andardratt hefur þad lofar hŭ/ Pſal. 150. Hañ iata allar Tungur/ Þuiad hañ er þ ORD/ fyrer huórt aller Hluter eru ſkapader/ ſem eru a Himnū ✝ a Jórduñe/ ſyneleger og oſyneleger/ Bæde Thronarner/ Magtaruelldin/ Kraptarner ✝ Hófdingſkapuren. Aller Hluter eru af hónum ſkapader/ og hañ er yfer óllum Hlutum/ og aller Hluter ſtandaſt fyrer hann/ Col. 1. Hañ er vor Frelſare/ Lauſnare/ vor Fógnudur/ Glede ✝ Sæluhialp.

J hia hónum munu aller Helllager vera

vera og blijfa / i Himneskre Arfleifd / i ofeiganlegu Liose / i eilijfre Dyrd og Glede / Þuiad so seiger hañ sialfur / Johañ. 12. Huar hellst eg er / þar skal miñ Þien are vera hia mier. Og 17. Cap. Fader eg vil / ad huar eg er / þa sie þeir hia mier huória þu gafst mier / so þeir siee mijna Dyrd / huória þu hefur mier giefed / þui þu elskader mig ádur enn Veróllden var grunduóllud.

O hy / Huad ovmrædeleg Glede mun þad vera / þegar Menn og Einglar bwa so til samans / og oaflætanlega sia og skoda Andlit vors Herra Jesu Christi / ecke vppkastad / mælad / vrskored / Ecke j annarlegre Mynd / Helldur so sem hañ er / j eigenlegre Mynd / j siñe eilijfre Dyrd og sijnum Biartleik / og lofa og dyrka hann eilijflega.

Þar er eingen Vode / eingen Kuijde / ecke Eymd ne Erfide / Þar er ecke Skortur a nóckru / Þar leidest alldrei neitt. Þui þar er ecke Sott nie Siukdomur / Þar er önguan Ovin ad ottast / þar er ecke Hatur nie ófund / þar er huórke Synder nie Glæper (þui þar verdum vier aller hrein

 er

er so sem Gud Einglar) þar er ecke Kul de nie Hite/ ei Stormur nie Ovedur/ Þar er ecke nöckud Oheilnæmt/ nie Jllt/ ⁊ ct. Þar mun ecke nöckur klaga sig vm nöckra Eymd eda Olucku eda Motgang/ ⁊ ecke oska sier nöckurs annars betra/ eda lystelegra/ eñ þar er.

Enn þar Johañes seiger/ 1. Cap. Eingen hefur Gud neckurn tijma sied. Og S. Paall sa Vtualde Guds seiger/ 1. Timoth. 6. Hvorn eingen Manna hefur sied/ og ecke kann ad sia/ ⁊ ct. Þad er taled vm vor Lijkamleg Augu/ hvör vier nu höfum j þessare Syndum spilltre og fordiarfadre Natturu/ eñ ecke vm Augu/ þau sem vier muunum fa ⁊ öd last j ödru Lijfe/ Þuiad þar er stor Mismunur a mille vorra Augna nu/ og aññars Heims/ þa vor Augu verda vpplyst og forklarud.

Þennan Mismun syner oss S. Paall medliosum Ordum/ 1. Corinth. 13. Þar hañ seiger/ Nu siaum vier so sem fyrer Speigel/ j Radgatu/ eñ þa Andlite

like til Andlitis/ Pad eg nu þecke Gud þad er Halþuerk/ enn þa mun eg þeckia hann/ so sem eg verd þecktur.

Og Johañes seiger so j fyrra Pistle/ 3. Cap. Mijner Elskanleger/ Vier erum nu Guds Børn/enn þad er ecke framkomed/ hvad vier verda munum/ Enn vier vitum / þegar hñ birrest þa munum vier verda hõnum lijker/ þuiad vier munum sia hañ so sem hñ er.

Og Christur seiger so/ Matth. 5. Sæler eru Hreinhiartader/ þuiad þr munu sia Gud:

Johañ. 14. Þier skulud sia mig/ þui ad eg life/og þier skulud og lifa/ A þim sama Deige munu þier vidurkieña/ad eg er j Födurnum/ og þier j mier/ og eg j ydur.

O ho / Huad ovmrædeleg Aast ✝ Elska Guds er þad/ sem hañ hefur til vor/ ad hañ vill bwa j Mañenum/ vill lata hañ þeckia ✝ skoda sig/✝ endelega vm sijder veita hõnum eina Himneska Hzletta Saluhialp.

Þar fyrer seiger hañ framar meir/
 Huör

Huór sem elskar mig/hañ mun miñ Fad er elska/og eg mun elska hañ/ꝛ openbera mig fyrer hónum.

Nu hier j Heime hliotum vier ad TRVA/Enn añars Heims munum vier klarlega sia bad vier hófum truad/so siñ Einglarner lijta aullt Andlite þeirra Fódurs a Himnum/Og hann mun giefa oss Huggaran þann Hielagan Anda/ sa med oss sie/ad eilijfu/Ande Sañleikſins/ huórn Heimuren huórke vill sia nie þeckia nie medtaka/Enn vier þeckium hañ/og hann mun hia oss blijfa/ og j oss vera eilijflega.

Þu hiñ Ogudlege/Gack nu fram/þu sem ecke villt afleggia þessa Heims Synder/Athæfe og Lijf/leitar epter sundlegre Æru/Metnade og Metordum/Eignum og Rijkdome/Og þo þu yrder Keisare og Kongur/þa kiemstu alldrei þijna Lijfdaga so hatt/ad þu verder jafn vid hañ sem Christum elskar. Þuiad sa hiñ same hann fær og ódlast bad sem þesse ogudlega Veróllð alldrei fær/ Sa same sier og veit bad þu huórke sier nie veist/ Þu Sialfur/þijn Dyrd/þiñ Nemadur/

Rÿkelæte/ hÿn Vólld og Virdinger fa fullſnart Enda/eñ hans Fógnudur ✝ Hei dur varer eilÿflega.

Hÿn Lyſt/ ſem ad er Heimuren med ſiñe allre Magt/Soma/ Metnade ✝ óllu Athæfe mun forganga ✝ eydaſt/ Eñ hñs Lyſt/ſem ad er Gud Drotten alleina/mun i hónum og med hónum eilÿflega Blÿfa og vara. Vm alla Eilÿfd hefur hañ all drei Skort nie Breſt a nó Fru Godu/Vui ad hañ hefur hañ/huór alla Hlute hefur ſier i Hende/✝ allt megnar/✝ allt gott gie fur ✝ veiter/ ✝ ct.

Þar fyrer eru þeir ecke ſæler/ſiñ hier i Heime hafa forgeingeleg Andæfe/ſtora Dyrd og Vegſemd/ Helldur þeir ſem eig⸗ ande eru ordner ad þui Himneſka Rÿkeru Þeir ſómu munu Bigafader verda med ei lÿfum Odaudleika/fullkomeñe Viſku og Skilninge/ med oforgeingelegum Hiart⸗ ans Fógnude/✝ eilÿfre Sæluhialp.

Þa munu þeir ſia Lioſed i Lioſenu/ þad eilÿfa Ord Guds(LOGON)i Gude og þañ Heilaga Anda/ huór ed af Fódur og Syne er frañ farande

Þa munu þeir hid fyrſta fa ad ſkilia

huørnen ad Faderen / Sonuren ꝛ Heilagt Ande er einasta eirn Gud / enn þo sundur greindur j þriar Persónur / og er þo lÿka vel ein eilÿf oadskilianleg SVBSTANTIA og Vera.

Aull Heimugleghеit / aller Leyndardomar munu þa auglioser verda / og alle openbert þad nu er hulid / Huad Menn trua nu / þ munu þeir þa sia ꝛ reyna.

Þa munu heyrd verda Ovmrædeleg Dyrleg Ord / sem eingen Manna fær vt talad / þo være þad Cicero, Demostenes edur hinn mesle Mælsku madur a Jördu. Og þad þeir allra vÿsustu Spekingar ꝛ Skarpuitringar hafa ecke kunnad ad grun da nie skynia / þad mun þa sa minste hlutt er af Borgar mönnum þeirrar Himnesku Jerusalem / fullkomlega kuña ad skilia og vttala / so sem DROTTEN talar tia Spamañenum seigande / Eg man gie sa þier heimuglega Fiesiodu / og folgnа Dyrgripe.

Og S. Pall seiger / 1 Corinth. 2. Ad ecke hafe Auga sied / og ecke Eyra heyrt / og ecke sie j Mans Hiarta komed edur Hug / þad Gud hefur sÿnum fyrerbw ed

ed ſem hañ elſka.

Og enn aptur ſeiger Eſaias / ad fra Upphafe Veralldar hafe eingen heyrt / ᵹ ecke nöckud Auga ſied / nema GVD / huad þeim er fyrerbwed ſem til hüs vona / Enn þeſſa ſlijks ganga aller Ogudleger a miſſ / ad eilijfu.

Gud hann vere oſſ til lyſkunſamur / ſo ad vier fra hans Blijda Bleſſuda Aug- lite verdum alldrei ſkilder / Þuiad Fordæmdum er eingen Kuöl ᵹ Pijna ſo þung og ſar / ſo ſem ſu / ad þeir verda ad vera vidſkilder vid Guds Auglit / og ſia þad alldrei ad eilijfu.



XII.

Nöckrer Ser-
monar Heilagra Lærefedra/
Auguſtini og Bernhardi mieg god-
er og gagnleger ad leſa.

Bernhardus jn ſuis Meditationibus.

Sorgarkløgun allra Manna/
vm Þeirra Synd/ Og Hugleiding
hins ſeinaſta Doms.

SO miiked ſem abrærer minn ſtundleg-
an og holldlegan Vppruna (ma huör
Madur ſeigia) Þa er eg komen af ſoddan
Forelldrum/ ſem mig giördu Fyrerdæmm
ingar Barn/ fyrr og ædur eñ eg var fædd
ur j Þennan Heim. Þeir voru ſialfer ecke
nema Synd/ Þar fyrer hafa Þeir mig au
man Syndara j Syndeñe gieted og j Þeñ
an Heim bored/ nært mig og vpp aled/
Sialf-

Sialfer hafa þeir aumer vered/ þar fyrer hafa þeir miig eins arman og auman fæddt i þeñan Heim / Af þeim hef eg ecke annad eñ Syndena/Syndena/ og þennan auma arma forgeingelegan Lijkama/ Hañ verd eg ad bera so leinge sem eg life og flyta mier til þeirra sem fyrer Dauden eru burt farner af þessum Heime. Þegar eg skoda þeirra Grafer/ þa fiñ eg ecke añad eñ Mollo og Madka/Ólykt + Andstygd / Huad eg er nu/ þad hafa þeir vered / Og huad þeir nu eru (sem er ecke annad eñ Matur Orma og Madka) þad mun eg verda.

Enn huad er eg ? Eckert annad enn ein Manneskia / af oþeckrar Vökuan og Vessa / a Augabragde/ af Mañlegu Sæde gieten / þar næst med Ope og Grate j þeñan Heim komen / þar ecke er nema Synd og Neyd / Sut + Sorg/ Og sia/ Nu dey eg/ fullur Synda og Lasta/ Sna art ædur langt lijdur/ þa blyt eg ad koma og birtast fyrer þeim aluarlega og stranga Domara Jesu Christo / og giöra Reikningskap fyrer allar mijnar Hugsaner/ Ord og Giörder.

Oþa

Auwij / Vei mier þa aumum ✝ Syn-duzum / þegar sa strange og riettlate Dagur Gudlegs Doms kiemur / Þegar þær Bækurnar verda vpplætnar ✝ vppleſnar / þegar allar mijnar Hugsaner / Ord ✝ Giór der koma j lios / og verda openberar fyrer Gude og óllum hans Heilógum ✝ Vt-uóldum / og þad verdur allt vpp leſed ſim eg hef giórt / Huad mun eg þa taka til Rads? Vtan þad / ad ſtanda þar ✝ hÿ-ma / og ſkamaſt mijn med vondre nagande Samuiſku / ſkialfa ✝ titra / med Sorg og Kuijda / og þa ed fyrſta hugſa vm mijnar margfalldar ✝ otelianlegar Synder ✝ Miſgiórder.

Og þegar þar kiemur / ad ſagt verdur til mijn / Sia þar ſijnan Man / og hans Verk. Jafnſnart munu þa koma j lios og fram fyrer mig allar mijnar Synder og Miſgiórder. Þuiad af ſierlegu Rade og Stickan Guds ſkiedur þad ſo / ad huad huór Madur hefur giórt og ad-hafſt / þút þ er ſkied / med Hugſónū / Ord-um og Verkum / j þeſſu Lijfe / þad mun allt ſaman ſkyndelega og a Augabragde koma j huórs og eins Samuiſku / og fyrer

er öllum Augum augliost vera/eins ꝛ pad være þa nygiórtt.

Þa mun huórs Mans Samuiſka añ ad huórt aſaka hañ eda áfſaka. Og epter þui ſem Samuiſkan er / þa mun huór og eirn dæmdur verda. Ja ad vijſu / þa mun huór og eirn dæma ſig ſialfur / ꝛ huór og eirn vera Domare ſinna Hugreñinga ꝛ Verka. Þa munu allar Hugſaner / óll Ord og Verk fram̃ j lios koma / ꝛ op inber verda fyrer óllum Guds Vtuóldum. Og allt pad huórs vier nu ſkóm̃uſt vor i þeſſum Heimie / ad jata og medkienna / og j Skriftarmálum fram̃ ad bera fyrer Gud og hans Þienara / pad mun þa augliost og opinbert verda fyrer óllum Móñum. Og huad hellſt pad er / yfer huórtu vier nu þeigium / og ſióduř yfer dróguni / ꝛ oſſ nu þiker vænt vm / pad allt mun log ande Elldur brenna og fortæra / ſo þui mun eingen hamlad giera.

Og þeſſ leingur ſem Gud hefur haft Þolenmæde vid oſſ / og hefur beded epter vorre Jdran / Aflæte og Betran vors Ogudlegs Lifnadar / þeſſ hardara og omyſkunſamlegra Dom og Refſing mun

han̄ a oss leggia / ef ad vier forðcktum og i Vind slaum soddan Nad og Polen mæde / ꝫ latum ecke af Syndönum.

Seigdu mier / huar fyrer er vor Gir nd og Astundan ad hirda ad lifa hier lein ge / þar vier giörum alldrei annad enn ad syndga ? Þuiad þess leingur sem vier lif um / þess meir ꝫ framar söfnum vier oss Guds Reide. Daglega Dags eykst þ hid Illa / en̄ þuerrar þad Goda / og þ skier oaflætanlega / huört sem fyrer ossa Fer dum er Lucka eda Motgangur / Og Ma dur veit ecke nær han̄ a ad deyia: Þuiad lijka so sem þad skiedur a Natur tijma / ad ein Stiarna lætur sia sig / enn iafnsna rt a Augabragde huersur hun. Og lijka so sem lijtel Ellds Glod fullsnart slokn ar og verdur ad Ausku / So er Mannsins Lijf fallvallt / ostödugt / og lijdur i burtu og huersur. David lijker þui vid Gras / vid Mollo ꝫ Dupt / vid Blomstur Vall arens / Psalm. 103.

Margur hyxar sier ad lifa leinge hi er i Heime / hugsar ecke annad en̄ ad þad mune so ganga til sem han̄ asetur / tekur sier fyrer Hendur og aformar þad og þ ad

ad giöra og vrietta / Enn so fer / ad Dau
den kiemur fyrer enn hann vill eda ætlar / *
med Harme og Neyd sundur slijtur Sal
* Lijkama huört fra ödru.

Jafnsnart eru þar fyrer hendi Eing*
larner / sem Sælena taka ad sier / * flytia
fyrer Domstol þess hins stranga Domara
Jesu Christi. Og nu þegar framm fyrer
hann koma hennar Vond * ogudleg Verk /
sem hun hefur giört og framed / alla henn
ar Lijfdaga hier j Heime / a medan hun
lifde hier / þa skielfest hun * hrædest / vill
de giarnan verda laus vid þau / bidur um
Frest / þo ei sie nema um stundar saker / ad
hugsa sig um.

Enn þetta vill ei so ganga til / Þui*
ad öll Mannsins Ord / og allar hans Gi*
ner munu þa framm koma persomulega /
syna sig / og seigia. Þu hefur giört oss /
og vier erum af þier drygdar Synder /
Vier erum þau agiætu VERKEN sem
þu giört hefur / Vid þig skulum vier lo*
da / fra þier vilium vier ecke vijkia / Med
þier skulum vier fara fyrer þann stranga
Riettlæta Domara. Þegar þar kiemur /
þa muna Verken huört og eins j liose læ

ta allar Synder / allan Strakskap ꝛ alla Glæpe / og þeim amæla og Saker giefa sem Saknallder eru / og giöra ecke minna wr enn skied og vered hefur. Og þa mun ecke þurfa Vitnanna vid / Verken sialf og Athæfe og Giörder huörs og eins / sem hañ giört og drygdt hefur / mun nog og meir enn nog Vitne vera / huöriũ ꝛ ein-am til Fyrerdæmningar.

Þar næst koma fram Dioflarner / j marguijslegum / ognarlegum / afskapleg-um og hrædelegum Myndum / skie'fa og hræda þa aumu Sal / hripsa hana ꝛ grij pa hid grimlegasta / og draga hana med sier j Helvijtes Elld / Med þui þar er ein-gen sem hialpar.

Þegar su auma sorgfulla Sal sier nu þetta / ꝛ finur / huörsu hñar Augu Ey ru og öll skilningar Vit / Hendur og Fæt ur og aller Lider og Limer / af huörium hun hefur j Lijfenu haft Lyst og Glede og Gaman / til ad drygia Saurlijfe ꝛ ad-rar Synder / skulu þa pijnast og kueliast / Þa mun hun hid fyrsta sia / huar hun er ad komen / og taka til ad hugleida sijna Neyd og Eymd / Og þegar hun sier sig vera

vera nakta / snauda allra godra Verka / ꝫ Truarenar a Christum / þa mun hun ogur lega hrædd og skielfd verda / og af Hiart-ans Hrellingu falla j Aurvilnan.

Og med þui ad hun hefur ædur yfer-giefed Gud / sint ecke vm hann / elskad meir og framar Heim þennan ꝫ Holldsins Girn-der enn Gud / þa mun hun a þeim Tijma og a þeirre Stundu mest a liggur / hrygge lega verda af Gude yfergiefen / og Diöfle-num j Hendur feingen / so ad hun verde pijnd ꝫ kualen j Heluijtis Ellde eilijflega.

Þannen verdur nu Mannsins Sal ad skiliast vid Lijkamann / þa hana minst va-rer / og a þeirre Stundu hun hyggur ecke / Og af storre Neyd / Eymd og Angist / og Hörmung mun hun ecke vita huad hun skal til giöra. Og med þui hun hefur önguꝛ uoglega Assökun / og kann ecke ad forsuara sig vm giörda Glæpe ꝫ Synd-er / þa efast hun / ꝫ tekur til ad ottast ad koma fyrer Guds Dom. Hun mun þa skialfa og titra af Ogn og Hrædsln / ept erkomande Pijsla. Og so sem hun hefur alldrei ædur huxad vm sijna Burtför og Endadag / so fær hun nu ad sia / ad hun

blytur vid Lijkaman ad skilia / ꝛ ad øll
Von leingre Lijfdaga er vte / Þa ed fyrsta
tekur hun til ad hyxa vm sinn Dag / ꝛ sinn
Daudadag / huad hun hefde ætt ad giø-
ra fyrre.

Enn af þui hun hefur ecke giört þetta
adur fyrre / þar fyrer verd: hun framm selld
j eilijfat Kualer / og Pijsler oendanlegar.
Þa mun hun komast ad sannre Raun / vm
þad sem hun hefur ecke viliad trua ꝗdur
hier j Heime / Sem er / Huersu aluarle-
gur og strangur sa Domare er / og ad fy
rer hønum duger eingen Afsøkun. Og
þo hun hafe ecke framed viranlegar Syn
der / þa hrædest hun samt þær ovitanle-
gu / huoriar þa munu j lios koma fyrer
þann stranga Domara / Þa vex Neyd ꝛ
Angist / þa vex Otte og Hrædsla meir ꝛ
meir / af þui ad Sælen hefur ecke kunnad
ad lifa Syndlaust / Þuiad jafnuel þ sem
vier høfum ætlad eingen Synd vera mun
de / helldur gott Verk / þa er þad ecke synd
laust / ef ad sa strange og Riettlæte Dom-
are Drottenn vill þar med epter Riettem-
um døma / ꝛ ecke lata Nad ꝛ Mylskun
meira

meira rada.

Þuiad huór kann noglega ad hugſa eda merkia/huad margt illt/huad marg ar og otelianlegar Synder vier giórum Daglega/a huóriu Augabragde/og huad margt ✝ miked gott vier lætum ogiórt ✝ Þuiad ſo ſtor og ill Synd ſem þad er/ ef vier giórum illt/So ſtor Synd er þ/ ef vier giórum ecke þad goda/ þ vier gi etum giórt.

Þar ber oſſ ad hugleida/huór Vode þar er á ferdum/ef ad vier ſtundum ecke ad gióra hid goda/med Ordum og Ver kum/helldur lætum vorar Hugreníngar huarfla til onytſamlegra og ſkadſamra Hluta:

Þar fyrer/ Þegar Madur ſkal fara burtu hiedan/ þa plaga hañ hans Hugs aner/og hañ er hræddur vm ſig/ Þuiad þo hañ vite þad/ad hañ hafe ecke gieys mt ad gióra þad Gude vel lijkar/þa ma hann þo hræddur vera vegna þeirra Synda ſem hann ecke af veit/nie hugar.

XIII.

Huørsu dyrmæt og Vegleg Mañsins Sal er fyrer Gude.

O mijn Sal / þu sem ert skópud ept er Guds Mynd og Bilæte / og ert nu Gu de trulofud j Truñe / + hefur feinged visst an Pant Gudlegs Kiærleika til þijn / sem er Heilagur Ande / Þu sem ad ert endurley st m3 þui dyrmæta Jesu Christi Blode / Þu sem asamt med Einglónum ert fyrer hugud til eilijfrar Dyrdar / og beñar ætt ad verda Hluttakare / þu sem ad vera ætt Erfinge Guds Andæfa + hans Mijsk unar / og ert af Gude skópud med Skyne og skilningar Vite / Huad hefur þu ad gi óra med Hollded ? Af huóriu og med hu óriu þu verdur so margt ad lijda. Þuiad sia þu / Holldsins + vondra Synda Girn da verdur þu ad giallda / huóriar þu hef ur þo ecke drygt / og hlytur so ad taka vppa þig annans Synder sem þu hefur ecke framed. Þijn Riettuijse er siñ obreint Fat / + þu ert orden med óllu einskis nyt Esa. 64. Cap

Villtu nu vita / mijn Sal / huad fyr er

er Vln og Lagsman þu hefur/ epter huort kum þu lætur so misked/ þa vil eg seigia þier þad/ Holldid er ecke annad enn o-hreint Blod/ Quort ad j Modurennar Lyþe (þa Maduren er gieten) lætur aþ ad renna/ og verdur ad Hollde. Þad er Heiduren/ þad er Somen og þegurdar Pryden Holldsins/ og er miøg veyk sna-ud og forgeingeleg/ Og litlu sijdar verd-ur hun eitt aumt jlla luktande Hræ og Madka Matur/ Og huórsu sem eirn hñ pryder sig og prialar/ þa er hañ þo ecke annad eñ Holld.

Ef þu giæter vel og vandlega ad þui/ huad vtgeingur af þijnum Munne og Nøsum/ ✝ annarstadar af þijnum Lijkama/ þa er þad ecke añad enn Saurinde og O þeckt/ huória þu ecke lijdur nie vera lætur a þijnum Klædum/ nie añar stadar/ Og ecke a Jórduñe eda a Golfe-nu/ fyrer þijnum Augum/ helldur lætur þu þad jafnsnart burt þurkast eda med Fotum trodast.

Og huórsu er mógulegt alla Eymd Neyd Mannlegs Holldz vpp ad telia ?

 Huer

Huórſu Madurenn er j Syndónum ꝛ j þui
enu vonda allur vaſen/ Huad margt jllt
hañ verdur Dagleꝫa ad lijda/ huórſu hñ
verdur af Dióflenum og vondum Girnd-
um yfer fallen/ þiadr ꝛ plagadur. Jtm/
Huórſu hann er med óllu hneigdur ei til
hins Goda/ helldur til alls hins Vonda.

Vegna Holldſins er Madurenn Hiego
mannum vndergiefen/ og hónum jafn og
lijkur orden/ Pſalm: 143. Af Holldenu
hafa vondar ſyndſamlegar Girnder/ og
óll jll Verk ſiñ Vppruna/ Og þeſſar jll-
ar Girnder/ hafa Mañen ſo fióttrad og
fangad/ad hañ kañ ecke añad eñ ad ſynd
ga ꝛ vera Hiegomlegur.

Þar fyrer/ þu aumr Madr/er Rad
ad þu vakter þig vel/giæter ad. og Hug-
leider/ huad þu varſt ædur eñ þu komſt j
þennan Heim/Huad þu ert nu / a medañ
þu hier lifer/ Huad þu verda munt epter
Daudan. Sañlega ertu ecke af ódru enn
ſaurugu Sæde/ huórt ad fyrer Mónnum
er O heckt og Andſtygd/ þu heſur j Med
urlijfe vaſen vered j litlum og veykum
Skinnkufle/ Af ohreinu Blode hefur þu
hafr þijna Næring j Modurlijfe/ allt til
þijna

þijns Fædingar tijma/Klæde og Kyrtell þiñ hefur vered ohreiñ Sigurkufl / Þetta var Skraut þitt ý Skart allt/ þa þu komst j Heimen/ Þo hugsar þu ecke vm þetta/ hvörsu Hingadkoma þijn hefur vered litelmotleg/ aum og andstyggeleg. Enn þinn Frijdleikur og Fegurdar Æska Vinatta Veralldar/Gots og Rijkdomur hindra og hamla/ad þu þecker ecke vpp runa þiñ/ og kant ecke ad hugsa vm hñ.

Maduren er ecke annad eñ olyckrände Sæde/ Skarnseckur/ Madkamatur. Þegar þu ert nu daudur og liggur þar ý frænar/ þa verdur ecke vr þier añad enn Madkar og Ormar/ med Olykt og Andstygd.

Þad seigia lærder Menn/med Sañendum/ ad af Hræe Leonsins/ lyka eirnen af Hræe Nautsins fædest Byflugur/ og af Hræe Asna og Hesta kome Hestflugur/ af rotnum Fiske/ Fiskeflugur/enn af þeim Merg sem er j Mañsins Hrygg verde Höggormur/til Miñingar og Vitnis/ vm Fall vorra fyrstu Forelldra/ sem skiede fyrer Slægd og Hreckuyse hess höfud Höggorms Diöfulsins.

Hvar fyrer drambar þu þig þa/med

þui þu heyrer huad þu hefur vered/ ádur enn þu komst j þeñan Heim/ og huórsu ad þitt Lijf er ecke annad enn Eymd og Synd/ Og epter Lijfed jnnan skams tij-ma þa hlytur þu ad verda Molld og Madka matur?

Huar af tekur þu þinn Metnad/ þu Molld og Aska? Þu sem j Syndeñe ert gieten/ huórs Lijf ad ecke er nema Sorg og Syndareñar Laun/ og vm sijder verd ur þu ad deyia med Eymd og Harmkuæl um? Þar fyrer seige eg eñ/ Huar af dr-ambar þu og dreissar? J Syndeñe ertu gieten/ Med Sorg og Smt ertu fæddur/ Þitt Lijf ma ecke Lijf heita/ helldur Eymd/ Motgangur/ Olucka/ Plaga/ og Synda refsing/ ꝛ ad sijdustu verdur þu ad fara j Burt ꝛ deyia.

Huar fyrer skryder þu og pryder þiñ Lijkama/ med Gulle/ Gimsteinum/ ꝛ ødr-ru forkostulegu Skarte/ og Skraute/ þar hañ jnnan skams Tijma verdur af Mód-kum og Ormum vppeten/ Eñ Sal þij-na (Huór ed koma hlytur fyrer Gud og hans Heilaga Eingla) hana skryder þu ecke nie pryder med neinū godū Verkum?

Huar

Hvar fyrer hefur þu Sorg og Ahyggiu so stora fyrer þijnum Lijkama og Hollo sina Vellystingum ? enn þar þvert a moote / hvar þu lijted eda eckert vm þijna Sal. Stor Osome er þad / ad Ambattenn sie Hwsfruen / og Hwsfruen sie Ambattenn / ad Hwsfruen þræle + þione enn Ambatten sie jdiulaus / og regere og rade öllu / Þuiad sannarlega er öll Veröllð en einskis verd / + ecke ackrande hia einaste eirne Mans Salu: Þuiad DROTTIIN Gud hefur sitt Lijf vtgiefed / ecke fyrer Veröllðena / helldur fyrer Mannanna Saler.

Þar fyrer ber þier ad hafa þijna Sal j Heidre / akta hana mijkels og virda / med þui ad eingen (nema Christur sialfur) hefur hana kunnad ad endurleysa / med sijnu dyrmæta Blode.

Huad faheyrd Dæme eru þad / + furdanleg Vmskipte / ad þu so ovirder + for aktar þijna eigen Sal / þann halleita Dyrgrip / + skeyter ecke vm hana / huörnen hun fer / vel eda jlla ? Enn eilijfur Guds Sonur Jesus Christur / j Skaute sijns Himneska Födurs / hann hefur aktad hana so mijke-

mÿkels/ad hañ yfergaf sitt Guddomlega Dyrdarlega/Konunglega Hasæte/ og er komen hier a Jördena/ so ad hann leyste hana fra Vallde Diöfulsins: Hvlad hegar hañ sa/ huörsu ad hun var fiötrud y fangen j Syndanna Böndum/og ætte ad seliast Diöflenum j Hendur/ til eilÿfra Helviijskra Kuala og Pÿsla/ þa sa hann aumur a heñe/og kiende j Brioste vm hana/med gratande Tarum/Og hann ecke alleinasta griet af Hiartans Medaumkan og Samharme/ Helldur liet hañ Lÿflata sig/ so ad hann frelste hana med sijnu dyrmæta Blode. Aspice mortalis, pro te datur hostia talis, Sia þu daudlegur Madur/Huadmæt y merkeleg þÿn Sæl er fyrer Gude/ med þui ad soddan Forn og Offur var fyrer hana vtgiefed/ Hugsa þu vm þad/huörsu særd og lemstrud hun hefur vered/ad ef hun skyllde læknud verda y heilbrigd/af sijnum banuænum Sarum/ þa hlaut Christur ad lata særa sig og pÿna. Þuiad hefde hennar Sar og Vnder ecke vered so storar og daudlegar/ ecke til eilÿfs Dauda/ þa hefde vissulega Christi ei daed fyrer hana. Þar fyrer þu Mad

Madur / fyrerlijt ecke þijna Sal / Akta hana ecke so lijtels / med þui ad Almatt-ugur eilijfur allra hæste Gud hefur so hi-artanlega sied a umur a henne: Hafe hñ heilum Tarum grated hennar vegna / þa lat þier ecke þikia mijked fyrer þui / ad grata þijnar Synder / med David / Psal. 6. Hañ hefur lided fyrer þig sara Pijsl + Pijnu / Hann hefur sijnu Blode fyrer þig vthellt / Oh / skyllder þu þa ecke lijda nockud af þijnum jllum Girndum og Til-hneigingum? Far ecke epter þui sem þitt Holld og Blod hafa vill / helldur hugsa þu huad þinne Aund og Salu er gagnle-gt / þa muntu med Glede og godre Sam uisku koma fraiñ fyrer Gud þiñ Skapa-ra + Saluhialpara.

Enn ef þier þiker mijked fyrer þessu og seiger / Jeg kann ecke ad yfergiefa Hei men og hans Athæfe / Jeg giet ecke hat-ad mitt eiged Holld / so ad eg giöre ecke epter þess Villd + Vilia / + ct.

Þa bid eg / Seigdu mier / Huar eru nu þeir / sem Heimen hafa meir og fram-ar aktad og elskad enn Gud / þeir ed fyrer stuttum Tijma / lifdu j Glaum og Glede eins

eins og vier ? Sannlega / þu ser ecke nöckurn hlut vera epter af þm / nema Molld og Dupt / Nidl ag Madka / Glætiu vel og grandvarlega ad / huad þeir eru nu / edur huad þeir voru ædur . Þeir hafa ver ed Menn eins og þu / Þeir hafa eted + drucked / og alla Daga sijna haft Gaman og Glede / Eñ a Augabragde eru þeir farner ofan j Vijte.

Hier j Heimie verdur þeirra Holld j Gröfeñe af Möökum og Ormum eted / Enn þar nidre / j Heluijte / verda þeirra Saler / til Heluijtis Ellds geymdar / og varðveittar / til þess ad Sal + Lijkame koma saman aptur / og hliota þau þa bæde sömun vegna drygdra Synda + Glæpa ad kastast j eilijfan Heluijtis Elld. Þuiad so sem þau hafa bæde syndgad / og framed Synder og Glæpe / so hliota þau bæde eins Pijsl + Pijnu ad lijda.

Huört Gagn hafa þau nu þa af sijnum Hiegoma ? Huad hialpar þeim þa stundleg Glede eda Gaman ? Huad stodar þa Heimsins Magt og Valld ? Huad gagna þa Sinder + Vellystingar Hollds jns / Gots og Gardar / Gull og Gersemar

ar/Frændur og Viner? Huar er nu þeirra Skiemtan/Hlatur og Gaman? Eda þeirra Dramb + Metnadur?

Sia þu/ Huórsu stora Hrygd þeir hrept hafa epter stuttan Fógnud/ mykla Eymd epter litla Vellystiing/ Ja/ ad vÿsu/wr þeim fanyta Fógnude eru þr fallner eitt hrædelegt Fall/ sem er/ j eilijfa Sorg og oendanlegar Pijsler.

Enn huad yfer þa er komed/ þad kañ + fullsnart ad henda þig/ Af þui þu ert so vel sem þeir/ecke annad enn Molld og Duft. Jórd ertu/ og af Jórdunne lifer þu/ og þegar þiñ seinaste Dagur kiemr/ huór ed a Augabrrgde koma kañ/. Ja/ kañ vera hañ sie fyrer Dyrum/ + kome j Dag eda a Morgun/ + hlytur þu þa ad verda ad Jórdu aptur. Þaiad þad er vÿst/ þu hlytur ad deyia/ enn a huórre Stundu/ huar/eda med huórium hætte/ þad er þier ovÿst. Dauden situr vm þig alla Tijma/ Hann fylger þier a epter so sem Skuggen/ huar hellst þu ert. Og so framt sem þu villt þiggia Rad/ þa bw þu þig þar til/og vert vid bwen/ ad þu alla Daga + Stunder siert til reidu/

þa

þa hañ kiemur og kallar.

Enn ef Holldsins Girnder eru hier so gied heckar/ ǀ þu villt ei añad eñ lifa ept er þeim/ þa verdur þu j þeim sömu þijn um Girndum pijndur ǀ kualen/ Og so siñ þu girnest Skraut og Skart og ad bera forkostuleg Klæde/ so mun Mlölurcn ver da þijn Underdyna/ og Madkarner þijn Abreida/ Esa. 14. DROTTEN giet ur þig ecke epter sijnn Riettlæte ödru vijs dæmt/ eñ so sem þu hefur lifad/ Þuiad huör hann astundar og acktar Heimen og þetta stundlega Lijf/ meir enn GVD og hans Heilaga Ord/ Sa meir elskar Of neytslu og Ohoof enn Sparneytne/ meir Ohreininde og Munad/ eñ Hreinlijfe/ sa fylger Dioflenum/ og med hönum verdur hañ pijndur ǀ kualen eilijflega an Enda.

Huad ovmrædeleg Sorg og Sut/ Oop og Gratur/ Vein og Kuein/ meinar þu þa mune a Ferdum vera? Þegar þr ogudlegu skulu verda fraskilder og rekn er fra Guds Auglite/ og Samfielage all ra Utvaldrá/ ǀ sellder Dioflenū j Valld/ med huörium þeir hliota strags ad fara j eilijfan Helvijtes Elld/ huar ed þeir bl

óta ad blijſa og vera / med Vein og Kve-
in / Grate og Gniſtran Tanna. Og þegar
þeir eru nu ſo langt komner / ꝛ rekner fra
Paradijs / þeirra rietta Fódurlande / j þann
Kualaña ſtad / hvar þeir munu pijnaſt ꝛ
kueliaſt oendanlega j eilijfum Ellde og
þreifande Myrkrum / Þa mun ecke vera
nóckur ſem þa huggar / lijſgar / endurnær-
er / Helldur hliota þeir þar ad vera / j
Helvijſkre Pijnu og Angiſt / ad eilijfu / og
eingen mun þa þadan frelſa. Þa munu
þeir Helvijſku Bódlar og Kualarar / oaf-
lætanlega þa kuelia og pijna / og þo alldrei
mædaſt nie þreytaſt / þeir og ſo ſem
ſo verda pijnder og kualder oaflætanlega
munu eilijflega ecke deyia / og alldrei ver-
da þeir til Dauda pijnder / Þuiad Ellduren
mun ſo brenna þa og ſteikia / ad þeir
munu ecke þar af vpp brenna eda fortær-
aſt j nóckurn mæta / Helldur vara þeirra
Lijkamer oſkierter / oſkadder j þeirre Ellds
ſins Kuól og Pijnu / ſo ſem þar ſtendur /
Apocal. 9. Og jafnan mun ein ny Pijſl
ꝛ Kuól lógd a þa Fordæmdu / epter ad-
ra lidna.

Enn epter þui ſem hver hefur Synder

drygt og jlla giórt / þa mun hañ pijnast ꝛ kueliast / ꝛ sijna Reffsing fa j þeim Hel-uijska Ellde / og þeir sem eins Synder gi-órt hafa / þm munu til samans eins Kua-ler ꝛ Pijsler vppa lagdar.

Þar er ecke añad ad heyra eñ wach ꝛ wei / Oop og Ylfran / Grꝍr og Tanna-gnistran / Þar er ecke añad ad sia eñ hrꝍ-delegar / afskaplegar / ognarfullar / grim-legar Mynder Dióflaña og ohreiñra An-da / sem þa Fordꝍmdu kuelia og pijna / Samuiskuñar Ormur mun þar sꝍrlega naga ꝛ býta Mañsins Hiarta eilijflega: Snógt ad seigia / Þar er ecke annad enn Oop og Ylur / Gratur / Harmur / Sorg ꝛ wei / Skielfing og Hrꝍdsla / ꝛ eilijf Aur-uilnan / ad eilijfu. A Lijkamanum ꝛ hid ytra verda þeir Fordꝍmdu steikter ꝛ Bre-nder med Elldenum / Enn j Andanum og a Sꝍluñe munu þeir kueliast af nagande Samuiskuñar Orme eilijflega. Þad mun vera olijdanleg Pijna / hrꝍdeleg Knól og Skielfing / Daude Lijfs og Sꝍlar / an nóckrar Vonar / Nꝍdar og Lijskunar / Og þo þad sie Daude eilijfur / þa deyia þeir so / ad þeir lifa æ jafnan / Og lifa

so/ad þeir deyia ꝍ jafnan.

Sia þu Madur/Slÿkt er fyrer Hön dum obrigdanlega/epter þui sem þu hef ur þad forþient/ annad huórt ad verda pÿndur og kualen/j Heluÿte eilÿflega vegna þinna Synda/ellegar ad vera j Paradÿs/ j eilÿfu Lÿfe/Sælu og Fögnude/ ꝧ oþuerrãde Saluhialp/ef þu villt rietta þig ꝧ betra epter Guds Vilia.

Þetta tuent er lagt fyrer þig/ Vel þi er huórt helldur þu villt/ Annad huórt ad vera j eilÿfre Glede med Gude og óllum Guds Helógum og Vtuóldum/ Ellegar j eilÿfum Heluÿskum Ellde ꝧ Fyrer dæmningu/med óllum Ogudlegum. Þetta tuent Gott og Illt/Lÿf og Daude er fyrer oss lagt/ Vier meigum vtuelia oss huórt helldur vier vilium.

Og sie nu so/ Ad eilÿfar Kualer og Pÿsler kuñа ecke ad hræda oss ꝧ leida fra Ogudlegu Lÿfe og Framferde/ Þa latũ Fögnud og Glede eilÿfrar Dyrdar ꝧ Saluhialpar/locka oss þar til/ huór Sæla ꝧ Saluhialp til reidu er óllum þeim sem fordast Syndernar/ꝧ lifa epter Guds Bodum og Vilia.

XIIII.

Huørnen Madur skal sla þra sier jllum og onytsamlegum Ayg- renningum.

S. Bernhardus.

Huørt sem vonder Hugrenningar ko- ma þier j Hiarta/ eda onytsamlegar fa- nytar Hugsaner plaga þig/ so ad þu vp kuickest til vondra Girnda/ Þa lat þier strags j Hug og Hiarta koma/ Kuól og Pijnu Christi/ huórnen hañ var fyrer þig kualen og Krossfestur/ Keñ þu Hug þijn um þar til/ huórnen hann var af Forræd aranum Judas suiken/ af Gydingum bunden og baren/ spottadur og hæddur/ Klædum flettur og Hwdstryktur/ til Dau da dæmdur/og a mille tueggia Jllwirkia Krossfestur/ og a Krossenum hæddur og dæradur/ med Þyrnekorónu kryndur/ og med Spiote j giegnum lagdur. Og epter þad þa hónum var af óllum Lykama runñed hans Blessada Blod/ þa hneigde hañ

hañ nidur sitt Signada Hófud ⁊ gaf vpp Aundena.

Sia / Med soddan mote er þiñ Lausnare daen fyrer þig / og ku hugsar ecke par vm þad / þo þu flecker og saurger Hiarta þitt og Hugskot / med onytsamlegum og liotum Hugreñingum ? Huór hñ aluarlega slijkt hugsar og a Hiartad leggur / hañ fær af Hiarta sijnu fullkomlega brunded vondum Hugsónum og otierlegum Girndum.

Enn vm þetta vilium vier ecke tala meir ad sinne / Helldur vijkia Radu vorre til annarar Greinar / sem og med riettu ætte ad hindra og slóckua vondar Hugsaner / med oss.

Þu Madur / Vertu minnugur þess / Þu hlytur ad deyia / Þegar su Stund kiemur / og þitt Endadægur er j Hand / þa þu hlytur med Neyd og Kuijda þiñ Anda vpp ad giefa / Og þa þier er jafnhætt vnder Hæle og Hnacka / Þegar þiñ Lijkame er stirdur og bleikur / og skal nu verda Molld og Madka matur / Enn Sælena vm sitia jller Andar / og taka vara vppa þeñe / þegar hun skal fara af Lijkamanum

um/ Hvad meinar þu hun muni þa skal so ꝛ hrædd verda/ af hrædelegre ꝛ grim legre Syn afskaplegra Dióflа?

Hugleid þu/ huór hana mune þa for suara eda vernda/ fyrer þui grenianda Leone/ sem þa er þar til reidu hana ad gleypa og suelgia? Huór vill þa hugga hana/ þegar hun verdur af grimmum hræ delegum Dióflum og Aarum yferfallen/ huór skal leida hana þa j giegnum hræd elega Kualastade þar hun okiend er?

Hugleid þu og lijka/ Huórsu Bradle ga sa sidnaste Dagur yfer þig koma kann/ Ja/ a Augabragde kann hann ad koma/ jafnuel a þessum Deige sem er j Dag/ Þa muntu verda hafdur fyrer strangan hræ delegan Domara/ Þa muntu vegna þinna margra otelianlegra Synda og Lasta (hu orier ad eru marger ꝛ mykler) storlega ver da aklagadur/ ecke af einum/ helldur so margar Synder sem þu giört hefur/ so margan Sakarabera/ Aklagara muntu fa. Ja/ Domaren sialfur mun verda sa þyngste sem þig aklagar. Aller Andar Bæde goder og iller munu þig þar aklag ande verda/ fyrer Gude/ Þeir Godu af

þui/ad þeir fram fylgia Guds Riettlæte/ Þeir Vondu af þui/ad þeim eru allar þijnar Synder og Misgiörder kunnug ar. Þa muntu hafa so marga Domara yfer þier/af öllum Þiodum/so sem Men eru marger til/þeir ed þijn Fyrermyndan vered hafa til godra Verka. Þa muntu standa med Skömm og Sneypu/ þegar þr sem med godum Verkum og Framferde hafa geinged fyrer þier/verda þig aklag ande/og avijtande/ lijka hiner sem Bæde med Ordönum + godum Verkönum þig amint hafa/gott ad giöra.

Þa verda Synder og Misgiörder þij nar augliosar fyrer öllum Mönnum/+ Ein glum/og öll þijn Pilltapör/ ecke ad eins þau sem þu hefur giört med Verkum/ helldur + eirnen allar þijnar vondar Hug saner og öll þijn Ord verda þa kunnug og openber: Fiölde þinna Synda sem þu nu ecke veist af/eda þu gleymt hefur/+ maske ecke til/þær munu koma framm/myklu hrædelegre/enn hinar sem þu nu af ve ist/so sm vor ödru Launsatre munu þær koma/+ falla yfer þig.

A alla Vegu mun þa verda ad þier

þreyngt/ Eykad a eina Sÿdu munu aklaga þig þÿnar hrædelegar margar ⁊ myklar Synder/ A adra Sÿdu þ obærelega og stranga Riettlæte Guds/ Nidre vnder þier sier þu þü hrædelega Heluÿtis Pytt/ Vpp yfer þier þann reida Domara/ sem Domen mun afella/ Med sialfum þier verdur Sorgbiten nagande Samuiska/ Allt vm kring er logãde Elldz/sa Veröll þena vppbreñer/ so ecke tiaer ad flyia eda fara nöckurstadar: Og eþ sa Riettlæte verdur valla holpen/ Huar vill sa Synduge þa haþa sig/ sem þa er so aklagadur og Sektugur orden. Ad porda sier eda flyia vndan/ er omogulegt/þram ad koma j Augsÿn/er olÿdanlegt.

J allre þessare þiñe stærstu Neyd/ ⁊ Voda/ þa er enn þad þyngst er/ sem er/ eigenleg SAMVJSKA/sem veit sig syndnga og seka / Hun kuelur og pÿner hiartad þid jnnra/ Ja/hun neyder og þuinger þig til/ad þu verdur sialfur/sialfs þÿns Aklagare ⁊ Domare.

Þegar þÿnar Synder og Misgiörder/ Lester og Lyte þijn öll/ af þinne eigen legre

legre Samuíſku / og af Domaranum Je
ſu Christo vppa þig ßeuÿſud koma fram̃
þa tiaer ecke ad flyta / ecke ſier ad forda /
Helldur blytur þu ad ſtanda þar / med
Hrædſlu og oßærelegre Angiſt / og ßyda
epter þeim hrædelega hryggelega Dom=
arans afellis Vrſkurde / huór ed ja fuſnare
mun yſer þig falla.

Þa mun Domaren ſialfur reidaſt ſtor
lega / huórs Reide ad þier er oßæreleg / ꝛ
ꝛer óllum mata hrædeleg. Hñ mun fella
yſer þig Doms Atkuæde / huórt alldrei
mun ꝛer þui aptur teked nie mykt verda /
ad eilijſu.

Þa munu þeir grim̃u myſkunarlauſu
Heluÿſku Kualarar vera til reidu / ad þr
þig epter vppſagdan Dom drage til Fyr
erdæmningar og Heluÿſkra Kuala oend=
anlegra. Þa ed fyrſta munu rietteleg
hrædaſt og ſkielfaſt / þa Jórden opnaſt
vnder þier / ꝛ þu blytur j Diófulſins Naf
ne ad falla nidur j logãda Elldſins Pytt /
huór ad logar og brẽnur af Bike ꝛ Brenn
eſtetne. Þa mun Elldſins Loge brẽna þig
og ſteikia bid ytra a Lÿkamanum / Hid
iñra mun þig ßijta og naga Samuiſku

ar Ormur. Par blytur þu ad vera og pijsla eilijflega an enda/ og alldrei eiga nockra Von til Nadar/ Vægdar eda Lijsknar.

Enn su hellsta/starsta Kuól og Pijna (huór þyngre er eñ nóckur Heluijtis Pijsl) hun er þesse/ ad vera vtskwfadur og reken fra Guds blijda Blessada Andlite/ og fa þad alldrei ad sia/ Þar næst ad missa og þarfnest allra godra Hluta/ huórier ádur fyrr voru j þijnu Vallde/ hefder þu viliad þiggia þa

Vilier þu nu reka illar Hugsaner wr Hiarta og Hugskote þijnu/ þa hugsa þetta jafnlega/ og von Hiarta þitt til sodd-an Hugrenninga/ Þuiad huar hellst sem Hiartad er tilhneigt/ þangad reika Hugreñingarnar/ Og huad hellst þad er sem þu hefur Girnd til/ þar er Hiarta þitt. Ef ad þu hugsar nu gott/ þa munu god ar Hugreñingar geyma þijn/ Enn hugser þu þad illt og vont er/ þa vill Heilagur Ande vijkia fra þier/ og flyia fyrer þijnum illum obreinum Hugsónum/ Og verdur so Mustere Guds j þier / ad Kamre og Herberge Dióf ulsins/ Þuiad huórn hellst

hellst Drotten yfergiefur/ þann rijfur og slijtur Diöfullen vissulega jafnsnart:

Af Anda Helgum kiemur allt þad sem gott og elskulegt er/ Eñ af Diöflenum allt þad sem er jllt og ogagnlegt/ saurugt og ohreint/ Þar fyrer/ jafnsnart sem ohreinar eda onytsamar Hugsaner koma j þitt Hiarta/ þa varast þu ad vera þa þeim samþyckur/ og lat þær ecke stad festast þar/ helldur rek þær j burtu jafnsnart. Jafnsnart j Upphafe jllra Hugreñinga/ þa skalltu standa a mote þeim/ og munu þær vijkia fra þier/ Þuiad fyrer Guds Augum eru vorar vondar Hugsaner Synd og Sekt/ þo vier hugsum lijted þar vm sialfer. Og so sem vier erum a hvörre stundu sinnader/ til Hugreñinganna/ so verdur oss af Gude endurgolled. Vond Hugsan fæder Girnd/ Af Girndeñe kiemur Samþycke ꝛ Vilie til Syndareñar/ Vilien sijdan leider af sier Verked vont/ Af Verkenu kiemur Vanen/ So þegar Madur venur sig til Syndareñar/ þa kañ hañ ecke Syndena ad yfergiefa/ Sijdan kiemur þar af eilijfur Daude. Þuiad so sem Nödru Ungen hañ rijfur ꝛ slijtur

nÿtur sÿna Modur jñan/til Bana/so leida oss illar Hugsaner j eilÿfan Dauda/ef vier hølldum þeim leinge med oss/ + hrindum þm ecke jafnsnart j fra oss.

Diöfullen hañ blæs oss j Briost von dum Hugreñingum/ Enn pad ber oss ad reka þær burt/ og læta þær ecke festast hia oss/ Enn ef þær Rotfestast hia oss/ og blÿfa til leingdar j Hiörtum vorum/ þa er þad vor eingen skulld/ + vors dygd erlausa Vilia/ Holldz og Blods/ Þuiad fyrer sialfs Villd + Vilia sellur huör Madur j Syndena/ Enn fyrer Guds Vilia og Hialp verdur sa Riettlate stadfastur. Þo saurga jllar Hugsaner ecke Hiartad/ þo ad þær kome/ nema þuiad eins/ ad vier samþyckiust þeim og drygium med Verkenu/ þ sem þær locka oss til + eggia:

XV.

Eiñ agiætlegur Sermon/ hins Heilaga Augustini/ Huørnen Meñ skule hugleida hiñ seinasta Dag og Dom.

Goder

Goder Brædur / Eg bid ydur og a-minne / med allre audmykt / ad þier ovilld eff ecke vid mijn Ord / eda hugsed / ad ecke hæfe / ad eg so opt og ofialldan tale vm þann grimlega og hrædelega Dag Guds Doms. Eñ sie sa nóckur / hañ lætur sier þetta ei vera giedfellt / þa bid eg ad hug sa vm miñ eigenlegan Voda og Haska / ef ad eg kuñgióre ydur þetta ecke / og vara ydur ecke þar vid. Huiad Gud DROTTEN sialfur / hia Spamañenum / hoot ar hardlega óllum Predikórum og Læref-fedrum / seigande / Ef þu seiger ecke þeim Ogudlega til siña Synda / þa mun hann deyia j Synd sinne / eñ hans Blo-ds vil eg kresia af þinne Hende. Og j ødrum stad / Kalla ørugglega / hlijfst ecke vid / Upphef þijna Rødd so sem Lw dur / og kunngiørdu mijnu Folke sijnar Misgiørder / og Hwse Jacobs sijnar Synder.

Enn ef nóckur seiger / Hui skal predi ka þetta med jafnade / þad sem so er jllt og hryggelegt? Sa skal vita / ad betra

er

er ad lijda nöckud Beiskt og osatt j þess-
um Heime / og komast til eilijfrar Salu
hialpar / enn ad Madur hafe hier stundle
ga Skiemtan fanyts Fagnadar / og lijde
þa annars Heims eilijst o protnande
Straff.

Kiærer Brædur / Heyred / ecke mig / hell
dur Herran Christum sialfan þar hañ seig
er j Gudspiallenu / Sæler eru þeir sem
hrygguer eru / þuiad þeir munu huggad
er verda. Og j ødrum stad stendur so /
Vei ydur sem nu hlæed / þuiad þier mun
ud veina og græta. Taked til Dæmis
holldlega Læknara / Þa þeir vilia lækna
og heilbrigda giöra þa Siuku / þa bañ
þeir þeim ad eta þad sem sætt er / og þ
þeir vilia hellst hafa / Ja / þad skiedur
optsinnes / ad þeir læta þa lijda stora Ne
yd / giefa þeim ecke eirn godan Þostadryk
helldur neyda þa opt ad drecka og til sijn
ad taka þa sterköstu og Beiskustu Drycke /
Þad skiedur og / ad þeir hliota med skör
pu Jarne ad skiera vpp Sar þeirra og
Ender.

Og ef þetta giöra lijkamleger Græ-
darar

barer þeir ed Lükaman lækna vilia/ Huad myklu framar Ber Sandlegum Læknörum / sem giarnan vilia vita Sælnanna Gagn og Velferd/ ad leggia fram fyrer þær nöckud þad swrt og Beist er/ so ad Sælönum mætte vera til eilijfrar Heilsu Botar/sem þeim eru a Hendur faldar.

Nu af þui(goder Brædur) Mier Ber ad hugleida/og eg veit/ad eg ecke alleinasta fyrer mijna Persönu/helldur og eirnen allra ydar Sæluhialpar vegna/ hlyt ad koma fyrer Domstol þess eilijfa og stranga Domara Jesu Christi/og standa þar reikningskap/ Pa er eg vanur/ ad lata stundum fram koma j mijnum Rienningum og Aminingum/þad sem nöckud þikt er swrt og ofætt/ Enn er po ydar Sælum Gagnlegt og nytsamlegt/So ad eg asamt med ydur/hia öllum Heilögum Guds Einglum / meige fagna og glediast eilijflega.

Enn þetta tala eg ecke þar fyrer/ so sem ad heyre þier ogiarna mijnar Aminingar/Helldur med þui/ ad eg hlyt ad predika fyrer ydr /Bæde minnar Sælar/og so ydar Sæluhialpar vegna/ Pa er mijn stærsta og hellsta Astundan þesse/ydar Hiö

rtu vpp ad vekia/ so ad þier alla Tijma
si.ud hugsande vm þañ hrædelega Dag
Drottens/ og ad þier læted ydur langa
epter þeim eilijfum Launum/ sem er eilij
ft Lijf/ So og ad þier (med Gudlegre
Tilhialp og Adstod) kyñud ydar Hiórtu
og Hugskot so til ad reida og Bwa/ad þi
er mættud fa og óldast þa Himnesku Sæ
lu ✝ Sæluhialp.

Þar fyrer/þo eg setie ydur stund um
snarpar Amiñingar fyrer/ þa gióre eg þ
ecke j þa Meining/so sem þyrfte þier þss
vid/ Helldur boda eg ydur þetta þar fyr
er/ ad ef so kañ til ad falla/ ad þier ver-
ded fellder af Dióflenum/og syndged/ad
þier mættud þa vpp aptur rijsa. Þuiad
hvór hann ottast stora Olucku/ sa varar
sig lijka fyrer þeirre sem miñe er/og hug
sar ad þar meige stærre epter koma. Og
lijka so sem Meñ taka til sijn Trehakel/
og adrar sterkar Lækningar/so Lijkaman
kuñe ecke ad skada Eitur eda ónnur Olijf
an/So hafa Kieñefedur og goder Predik
arar j framañ snarpar og hardar Predik-
aner og Amiñingar/ so ad Hiórtun ✝ Sa
lernar þeirra Vndergiefnu verde varhueit-

tar fyrer Diöfulsins Jūblæsire ꝛ Eltran.

Satt er þad / goder Brædur / Ef ad vier villdum riettelega hugsa vm Guds Velgiörninga / sem hann fyrer vtan alla Verdskulldan vorra Verka veiter oss og giefur / þa munum vier ecke læta Syndena drottna yfer oss / Edur sieum vær j Syndena fallner / þa mundum vier med riettre og sannre Idran / Syndena aflegg ia / Huör kañ nogleg a ad hugsa þar vm / enn sijdur ad seigia fra / huad mykla og margfallda Velgiörninga Gud hefur oss veitt? Hañ hefur skapad oss þa vier vor um eckert. Hañ hefur frelst og endurleyst oss / þa vier vorum ölldungis tynder og tapader. Hañ er daen / og med sijnu Ble ssada Blode hefur hñ endurleyst oss. Hñ er nidur stijgen til Heluijta / Hañ hefur fr elsad oss fra eilijfum Dauda. Og ofan a allt þetta / þa hefur hñ fyrerheited og lofad oss Himerijke ꝛ eilijfu Lijfe.

Þetta eigum vier vel og vandlega ad hugleida / og af öllu Hiarta Gude Þack læte ad syna / Gialldа hönum ecke Illt fyrer Gott / Helldur epter fremsta Megne og Mætte lifa epter hans Vilia / og stun

da þ. helldur / enn ad vænta Guds stranga Riettlætes Doms / vegna vorra Synda og Misgiörda.

Þuiad / huad vilium vier giöra til / goder Brædur / a þeim Deige Domsins / þegar öll Veröllden skielfur og titrar / og Einglarner blasa med huellum Basunum til Domsins / og Gud Drotten / med öllum sijnum Himneskum Herskara / med allra mestu Magt og Dyrd situr a sijnum Velldis Stole / þegar aller Menn verda vppuakter vr Dufte Jardarenar / og hliota ad koma fyrer Domen / Þa Samuiskan mun dæma eirn og sierhuörn til slijkra Launa sem hann hefur forþient ?

Huad vilium vier þa seigia ? Þegar sa eilijfe / aluarlege / strange Domare / sial fur vill ecke j Nad og Myskun / helldur j strangre Riettlætis Reide tala til allra ogudlegra Manna / og sialfur vill klaga alla Foraktara sinnar Nadar og Myskunar / og seigia / Þu Madur / eg hef skapad þig vr Jordunne med mijnum Hondum / Eg hef gieffed lifande Anda j þijna Jardneska Lidu og Lime / Eg hef skapad

skapad þig epter minni Mynd z Lijking/ Eg setta þig j Dyrd og Fögnud Paradijsar/ Enn þu byrerliest mitt Bodord z mijna Biþalning/ og villder helldur þyl gia Dioflenum/ enn Gude Skapara þijnum.

Þegar þu varst nu reken wr Paradijs vegna þinna Synda/og varst komen j Dioþulsins Hendur og hans Ualld/ þa stte eg oþan j Kuid eirnrar Meyiar/ ad offertum hennar Meydome/ og er aþ henne Madur bædddur/ j Jotuna lagdur/ vaþen j batæklegum Reiþum/ Eg heþ lided alla Eymd z Neyd sem Smaborn lijda meiga/og lijka alla Þijnu og Plaagu sem annar Madur/ vppa þad ad eg giörde þig mier lijkan. Eg leid Nögg og Slög/ Spott og Hææd/og Mett hræk ku a mig/ Eg drack Edik med Galle blandad/eg var Hwdstryktur/med Þyrn um kryndur/ a Krossen negldur/ og med einu Spiote j giegnum lagdur/og liet so

mitt Lijþ med storre Kuøl og Pijnu/ vpp a þ ad eg þeinge leyst og þrelsad þig þra Vallde eilijþs Dauda.

Sia þu Naglaþoren/ huørnen eg var a Krossen negldur/ Sia mijna Sijdu huørnen hun var j giegnum løgd z stun gen. Þinn Dauda/ alla þijna Symd/ Nøimung og Olucku/ heþ eg tekid vppa mig/ so eg mætte koma þier aptur til þyr re Sæmdar/ Eg liet leggia mig j Grøþ ena/ vppa þad ad þu mætter eilijflega liþa og komast j Himnarijke.

Huar fyrer hefur þu fyrer lited/ forꝰ aktad og fra þier hrunded øllu þui sem eg hef þier veitt og vtuegad? Þui varstu so oþacklætur/ og sinter ecke vm þennan Dyrdlega Velgiørning og Skeink þinnar Endurlausnar? Enn vegna minnar Pijnu og Dauda vil eg ecke ganga j Riett vid þig/ Lat fram og gief mier Lijf þitt og Lijkama/ þui þad huørtueggia er mijn Eign/ eg hef þad med mijnu eigen Bloꝰ de keypt og vtuegad. Gief mier þiñ Lijꝰ kama/ huørn þu oafllætanlega med þijnꝰ

um Syndum hefur jafnlega deydt/ Þui hefur þu saurgad mitt Mustere/mïñ Bw stad/huørn eg hef mier j þier til reidt og Helgad/ hañ hefur þu med þïnum Syndum/ Skõmum og Løstum saurgad og fleckad.

Huar fyrer hefur þu minn Lÿkama (þui hañ er minn/ og eg hef hañ keypt mier til eignar)med illum Girndum/Syndum/ Løstum og Lytum vanuirt/fleckad saurgad og ohreinan giørt? Huar fyrer hefur þu med þïnum Syndum/ Løstum og Lytum neglt og fest mig a þyngra + hardara Kross/ eñ eg var fyrr meir afest ur. Med þïnum daglegum Syndum giører þu mier þyngra Kross og olïdanlegra/enn sa var sem eg Bar fyrr meir/Þeñ an lïd eg ogiarna/ + j mote mïnum Vilia/ Hiñ Krossen Bar eg viliande af skiærre Nad og Myskun/+ liet mig festa vpp a hañ/ til þess ad leysa þig fra eilïfum Dauda. Ei þotte mier misted fyrer/ ad lïda Pïnu og Dauda fyrer þig. Eñ þu aktader þad ad ønguo/Þu hefur ecke for aktad mig alleina/ helldur Guddomlega Maiestat med mier/ Mig hefur þu fyrer

lited/þar eg þo er þitt Lijf/ og sa Vegur
eñ/a huórium þu mætter ganga til eilijfs
Lijfs. Mig þiñ Riettlæta Domara hef-
ur þu fyrerlited/af huórium þu þo þigg-
ur fyrergiefning Syndaña. Miñ þunga
og Beiska Kroſſ hefur þu fyrerlited/a hu
órium eg vtuegade þier eilijft Lijf/Dau-
da miñ og Pijnu hefur þu forſmad/ huar
af þu hafder Lækning / til allra þinna
daudlegra Synda Sára.

Og med þui ad þu hefur þeſſa Læk
ningen a fyrerlited/og ecke giórt Jdran ri
etta/og ecke læted af þijnum Syndum/.
Huór vill nu þa forsuara þig fyrer þeim
Riettlæta Domara/ og hans alyktunar
Atkuæde/ þegar allur Fióldе Vtualdra
Vdur ſkilen fra þiñ Ogudlegu/ og jñleidd
yr j eilijft Lijf? Enn þeir Ogudlegu/Gu
ds Foraktarar og Syndarar ſteypaſt j
Heluijtis Afgruñ/ j þau yſtu Myrkur an
allrar Nadar/Vægdar og Vonar/ og hlio
ta þar ad ſiá huórsu hrædelega grimlega
Heluijtis Gin og Gap opnar ſig/ til ad
pijna og kuelia þa Fordæmdu ad eilijfu?

Huilijkt Vein/ Oop og Tañagniſtran
meinar þu þar mune verda? Þeir Rijku

Ogudle-

Ogudlegu/ sem þa Fatæku hafa hier i Heime forsmad og fyrerlited/ og vnder Fotum troded/ þeir munu bera sig jlla/ ꝛ Bidia vm Nad og Fyrergiefning/ Enn þ er þa forgiefins. Þa mun sa rijke Mad ur Bidia hinn Fatæka Lassarum (huörn hañ foraktade fyrr meir) ad drepa Fing= re sijnum j Vatn / og kiæla Tungu hans og Varer/ Eñ þad fæst ecke.

Oh/ Huörnen munu þa þeir Aum= Fordæmdu bera sig jlla/ þegar þeir sia Ovmrædelega Dyrd og Glede þeirra sem þeir hafa hier j Heimenum forsmad/ ha tad og offsokt/ ꝛ oska sier/ ad þeir hefde vered aumer/ fatæker/ eins og þeir/ ꝛ hef de lided allskyns Pijnur og Pijsler hier j Heime/ helldur enn ad koma j þa eilijfu Eymd/ Sorg og Pijnu Heluijskra Kuala ꝛ Pijsla sem þar er.

Nu yppa þ/ ad vier a Deige Dom= sins ecke faum ad heyra þañ hrædelegu Domarans Ord/ Fared fra mier/ þier Boluader/ ꝛ c. Þa skodum ny Hiörtu vor og Samuiskur/ Bidium vm Nad a medan ad Nadareñar Tijme er/ Ransök=

um Lijf og Framferde vort/ hugleidum Synder vorar og Gløpe/og siaum til ad vier lætum Syndernar ecke drottna yfer oss/ helldur flytum oss til Jdranar og Yfirbotar.

Og ef þad er nockud/ a vorre Sælu og Samuisku/sem af Syndañа vølldum er veykt orded/ sært eda saurgad/med Agirnd/ Hatre/Heypt/ Losta oleyfelegra Girnda/ þa tökum þad burt med riettre Jdran/og Christelegum Jdranar Auøxtum godra Verka/ Og leggium Rapp þar a og alla Astundan/ ad byrgia og hindra Vppsprettu Syndañа/ Þuiad ecke skada oss vmlidnar Synder/ ef ad vier lætum af þeim/og høfum ecke Þocknan a þiñ/ Non nocēt peccata preterita, si nōn placent præsentia. Þuiad so sem þad stod ar önguan þott hañ hafe vered Fromur og Riettlætur/ef hañ er ecke stödugur alle til Enda/ So kann ꝧ Synden ecke ad skada neinn/ ef hañ snyr sier til sañrar Jdranar/ adur eñ hañ deyr.

Enn af þui vier kuñum ecke ad vita/ huar eda a huørre stundu vier hliotum ad fara ꝩr þessum Heime/ þa drögum ecke vn=

vndan vora Jdran/ helldur Betrum oss/ lætum af Syndeñe. Eingen forlæte sig eda treyste vppa Heilsu og Heilbrigde sijna/ Æsku eda annad/ Þad er allt veykt ꝛ falluallt/og kann a Augabragde ad breg dast og falla nidur. Þar fyrer drage eing en vndan sijna Jdran/ sem til Sæluhial par er harla naudsynleg/ Þuiad alla Tyma er oss Dauden vijs/ og a huørtu Augabragde/ Þuiad sa oss hefur lofad og tilsagt Syndaña Fyrergiefning/ hañ hef ur so talad til vor fyrer Spamannsins Muñ/ A huørium Deige sem sa Syndu ge jdrast og snyr sier/ þa skal ecke minst verda framar a hans Misgiørder/ Hañ same giefur oss Amiñing ꝛ Viduørun/ ad vier sieum ecke athugalauser/ þar hann seiger/Duel ecke ad snua þier til DROT tens/ꝛ drag ecke vndan þijna Jdran fra einum Deigenum til añars.

XVI.

Eirn añar Sermon S. Augustini/j huørium hañ aluarlega amiñt

er sÿna Brædur/ huórnen þeim bere ad liba/ so ad/ þegar Lykamen burtæreſt af Móð kum og þunar j Gröþönum/ Ad Sælen mætte þa verda hia Heilögum Einglum j Himnaríkis Glede og Fögnude.

Elſkúleger Brædur/ A medan þier er ud j þessu Lÿfe/ þa hegded ydur/ so sem þier ættud ad fara j burtu hiedā/ Og þa Hollded rotnar j Gröfeñe/ + verdur jeted af Möðkönum/ ad ydar Sæler mættu þa vera ſkryddar og pryddar/ med öllum godum Verkum/ og mættu fagna og gledíaſt med öllum Heilögum j Himnarÿke.

Læted hryggeleg Dæme/ og Afgang Ogudlegra Maña/ vera ydur til Miñíng ar/ so ad þier mættud fordaſt Synder + Glæpe/ Hugleided þeirra Eymd + Neyd/ og ſkoded þeirra Grafer og añarra/ sem fyrer ſkömu hafa hia oſſ vered/ Huad þr nu eru/ og huad þeir voru ædur/ Huad ſtodar þa nu eda batar þeirra Rÿkdom ur + Vellyſting Veralldareñar ? Sia/ hued er epter af þeim orded/ nema Dupt + Molld ? Og giæte þeir nu talad/ þa mundu þeir vissulega so mæla til vor/ Oh/

Oh/ Hier aumer vesaler Men/ Huørt ryde hier z renned? Hui astunde hier so miøg hessa horgeingelega Hlute? Hui hlade hier a ydur og hynged ydur med Syndum og Slæpum? Huxed vm allt ydart Efne og Athæße/ huørsu pad er allt saman ecke nema Hiegomen/ og hord ed ydur øllum otierlegum Ordum z Siør dum/ Hugleided/ ad pad sama sem nu eru hier/ pad høfum vier vered/ Og pad nu erum vier/ pad munu hier verda.

Huxed vm hetta/ goder Brædur/ og leided ydur hetta vel fyrer Hugskots Sio ner/ z vered ecke athugalauser/ nie ohræd der vm ydur/ Setied ydr fyrer Augu/ alla Tyma/ ydar Daudadag/ og flyted ydur sem mest hier meiged/ ad giora Jdran og yferbot. Slaed hui ecke j Vind/ ad Gud hefur so leinge og holenmodlega lided ydar Synder og syndafullt Athæfe/ Huiad hess leingur sem Gud hañ bydur epter Jdran og Leidrieltingu ydar Lifnadar/ hess hyngre verdur ydar Domur/

eß

ef þier hirded ecke vm hans Þolenmæde og Langlundargied/z giøred ecke jdran. Eñ ef þier hyred / ad eñ sie nogur Tijme til þess/ ad Heimur þesse hafe Enda. Enn huad hirder þu ad hugsa þar vm? Hugleid helldur vm sialfs þijns Enda z Afilok / Er ecke so/ Þegar Madur lifer sem best j Verølldunñe/og hugsar sier leinge ad lifa/og margt ad giora z vtrietta/ þa kiemur Dauden/ofornarandis og opt bradlega/ so Madur hlytur j burt ad fara/ huört hañ vill eda ecke/ Þar fyrer er sa sæll sem sijna Daudastund hefur jafnlega sier fyrer Sionum/og jafnan skickar sier so ad hañ sie reidubuen:

Brædur mijner / Ef þier villied vita/ med hvörium Otta/huilijkre Hrædslu ad Sælen skilst vid Lijkaman/ þa hlydeð til.

Þegar Sælen lijdur j burt af Lijkamanum/ þa fer hun j þañ Stad sem heñe er fyrerbwen/ Enn fyrst kiemur hun fyrer Domstol þess aluarlega og stranga Domara/ Og þegar þa fram koma allar

allar hessar Synder/ mz Ordum z Giør dum drygdar/ þyrr og syd/ a Notttu og Deige/ Þa er von su auma Sal mune hrædast og skielþast/ Nun villde giarnan verda laus og kuitt vid sijnar Synder/ hi dur vm Frest/ þo ei være nema Stund z Tijme lijtell/ En þad þæst þa ecke. Oll hessar Verk og allar giørder taka þar til ad giefa hene Skulld/ og seigia so/ Vier erum þijn Verk / þu hefur drygt oss/ vier yfergiefum þig ecke / og ecke förum vier fra þier/ fyrer Domen göngum vær med þier.

Siaed/ Med þessu mote geingur Salum Ogudlegra/ sem med öngre Tru/ hell dur med Otta og Angijda fara af þssum Heime/ þær hladnar eru af Syndum og Glæpum.

En Salum Riettlatra geingur ecke so/ Þær eru okuijdnar/ skielfast ecke þo þær skule burt fara/ Helldur fara þær hiedan med Glede og Fögnude/ og glediast vid þ ad þær skulu koma fyrer Gud Drottin/ z þær verda leiddar af Heilög-

sin

um Guds Einglum.

Þesse er nu su Stunden vm huöria þier eiged ad vera hrædder/ nu a medan þier lifed hier/so ad þier þurfed ecke þa seirna meir ad hrædast nie kuýda vid/ Nu fyrerfram vered athugasamer ꝛ hrædder/ so þier mættud sijdar meir vera örugger og ohrædder. Hugsed vm ad þier erud nu j Voda stadder/Ja/j Nete og Snörum Diöfulsins/ Þar fyrer siaed til/ ad þier sieud alla tijma reidubuner/Vppa þad/ ad þegar Gud vill ydur hiedan kalla/ ad þier mættud þa fyrer vtan Fleck og Saurgan Syndanna jnnganga til eilijfrar Hu̅lldar. Þier þurfed ecke ad hugsa vm nie vænta langra Lijfdaga j þessum Heime/ Þuiad þegar Gud kiemur og kallar/ þa tiaer ecke eirne stundu leingur ad dvelia.

Þar fyrer vakted ydur/ og siaed vel til/ þa þier skulud burt hiedan/ so þier hrygged ecke nie stygged þa Heilögu Guds Eingla/ enn gledied ydar Ovin Diöfulen. Enn þad skulu þier vita/ ad jafnsnart sem Sælen fer vt af Lijkamanum/ þa fer hun epter þui sem hun hefur forþienad

þienad / annad huórt j Paradÿs / ellegar
þenne verdur kastad vegna Syndanna j
Heluÿskan Elld: Þar fyrer þa meige
þier nu hier vtuelia ydur huórt helldur
þier vilied / ad vera med öllum Heilögum
j eilÿfre Himneskre Glede og Sæluhialp
ellegar med öllum Oguðlegum ad kueliast
x pÿnast oaflætanlega.

Sie nu so / ad þau eilÿfu Launen /
Eilÿfs Lÿfs / og oendanlegrar Sælu-
hialpar kunna ecke ad vppuekia ydur / þa
ottest og hrædest þær Kualer og Pÿsler /
sem koma munu yfer ydur / ef þier ei Jd-
ran gióred. Og ef þier kuñed ecke ad for
akta Heimen / eda gieted þad ecke giórt /
Siaed þa eitthuad gott Rad til / ad þier
skilied alldrei vid hañ / og faed ad eignast
hañ stadfastlega. Eñ þad vill bregdast /
Hugsed helldur þad / ad þesse Heimur hñ
er fallualltur / vier hófum hier ecke stad-
fastan Samastad. Helldur er Ræd ad
huór hañ hefur fared villt / j Vngdome
eda Æsku sinne / sa snue sier til Guds med
sañre Jdran / og hafe hañ med Syndum
sig saurgad / þa gióre hañ sig hreinan /
med sónnu Frahuarfe Syndañа og vond

ra

ra Verka. Þesse Verölld er fallnöllt/for geingur fliott/og allt þad vier siaum fyrer Augönum/ þad flygur j burt og forgeingur/ꝛ er so sem Skugge hiegomlegt. Hvad hellst fordum Daga er fyrersagt ꝛ spad/ þa siaum vier ad þad er allt uppfyllt og fram komed/ Sialfer siae þier og merked/ad allt þad gott er og Gude þægelegt/ þad þuerrar og minkar/Enn þad Vonda/ þad fer j vögst ꝛ fiölgar.

Nu med þui þier siaed þetta ꝛ reyned/Huörsu þad er allt fanytt og forgeingelegt j þessu Lijfe/þa elsked ecke so miög þessa Verölld/ Læted hennar Villd og Vinattu og Vellystingar ecke ganga ydur so til Hiarta/ þuiad hun hefur Enda/ Þar med seiger Postulen/ad Vinatta þss a Heims sie Gude j mote/og sie Ovinskapur fyrer hönum.

Og þo ad þesse Verölld elskade oss/ þa er hun ecke þess verd ad Madur elske hana/ Þuiad vier siaum og vitum þad/ j Raun og Sannleika/ ad hun er vor stand Madur og Ovinur/ Þuiad hun syner og veiter oss allt illt: Þar fyrer þa viliums vier fyrerlijta hana og fordast hennar Athæfe

hæfe/ Þar hvert a mote/ Elskum þad ei lijfa Lijf/ af øllum Hiartans Grune/ hv- ørt ad eilijflega og an alls Enda varer ✝ Blijfur/ Lætum oss langa þar epter/ hu ar vier meigum eilijflega lifa/ ✝ meigum ohrædder vera fyrer Daudanum. Huiad ef þeir virded so mijkels þetta auma Lijf huørt ed snarlega burt fer og lijdur/ og hefur enda/ j huørju Madr hefur so mar ga og mykla Armædu og Neyd ad lijda/ þar ed Men vakande/ sofande/ rijda og rena/ og alla Astundan og Umhyggiu hafa/ med Mædu og Erfide/ ecke utan ad forsorga þennan auma arma Lijka- ma. Hvad myklu framar ætte ydur þa ad langa epter eilijfre Sæluhialp/ þar ed fullkomlega mun fram koma þad Drot ten seiger j Gudspiallenu/ Ad Men mu ne verda lijker Einglum Guds j Himen- rijke. Og j ødrum stad/ Þa munu Riett læter skijna sem Sol j þeirra Fødurs Rijke.

Huilijkan frabærlegã Biartleik mei- ne þier þa/ ad Sælernar mune fa ✝ hr- eppa/ þegar ad Lijkamarner skijna sem

Solen? Þar er ecke nóckur Hrygd / ecke Sorg / ecke Erfide / ecke Otte nie Hrædsla / eingen Daude / Þar er ecke ad ottast nóckra Jllsku / Eymd eda Armædu / ei Fatæk nie Siukleik Holldsins / ecke Hungur nie Þosta / ecke Hita nie Kulda / ecke nóckrar Ameiser nie Freistingar Ovinarens / ecke Vilia nie asetnig til nóckrar Syndar / Hellldur er þar allt fullt Glede og Fagnadar og Vnadseindar / Þar Meñ og Einglar munu bwa til samans eilijflega. Þviad þa mun vera ein ovmrædeleg Glede / og oseigande Fögnudur / og oendanleg Saluhialp / Og huór hañ fær hana og ódlast eitt sinn / hañ bihelldur heñe oendanlega og ad eilijfu. Ecke er nóckur Hlutur so Dyrdarlegur / agiætur / æskelegur / prydelegur / frægur og fagur / og vnunarsamlegur so sem þesse Stadur vera mun / huar ed vera mun Gnogt og Nægd allra godra Hluta / allra Himneskra Audæfa.

Þar þurfum vier ecke ad ottast þañ megtuga Ovin Diöfulen / huór ed nu hier j Heime oaflatanlega situr vm oss / ad giöra oss Skada a Salu og Lijkama. Þar þurfum vier ecke ad hrædast afskap‑

legar Unyder hrædelegra Diöfla og Hel-
vijskra Aara/ edur nöckud annad jllt. J
þeim Dyrdarlega Stad munum vier ecke
þurfa ad hafa Föt nie Klæde/ Þuiad
þar er ecke/ Hite/ Frost eda Kulde/ Stor
mur eda Ovedratta/ Þar hungrar ecke
nöckurn/ þar angrar eingen añan/ þar er
eingen Framande eda Okuñugur/ Helldur
aller þeir sem þar eru/ þeir eru aller j ei-
nu linflegu + elskulegu Samlage/ so sem
være þeir j þeirra Aastrudlegu Födurlan-
de. Þa mun ecke leingur Hollded vera a
mote Andanum. Drottenn Jesus/ hann
mun þa giefa oss a samt öllum Einglū-
um/ ovmrædeleg Laun/ Ja/ soddan Lau-
un sem huörke hefur Mans Auga sied nie
Eyra heyrt/ og ecke er j nöckurs Mans
Hug nie Hiarta komed/ þad Gud hefur
tilreidt + bwed þeim sem hñ elska. Sia
ed/ soddan Fögnud og slijka Sæluhialp
missa nu þeir sem ecke vilia betra sig/ a
medan þeir gieta þ þo vel giört:

Þar fyrer goder elskuleger Brædur/
Med þui ad so stor Fögnudur/ soddan
Sæla og Sæluhialp er oss a Himnum
tilreidd og bwen/ þa lätum oss med

Gudlegre Tilhialp + Styrk/afnieta Syndónum/alvarlega og med öllum Huga/+ forlijkum oss vid Gud Drotten vorn/ nu a medan vier hófum Tijma til og siaum til ad hañ verde vor vinur/ Fyrerlijtum og forsmaum þessa jardneska Hlute og forgeingelega/ so ad vier faum og ódlust þa Himnesku/Hugleidum a og alla Tijma/ ad j þessum Heime erum vier framande/Vtlendingar/ Förumeñ/ so ad vier þr: þess helldur flytum oss til Himnarijkes. Huiad allt þad vier siaum hier/þad burt lijdur + huerfur a Augabragde/ so sem Skuggen.

Þar fyrer goder Brædur/Huxum vm þad/ huórnen vier kuñum ad standast a þeim Deige Gudlegs Doms/ þegar vier hliotum ad koma fraiñ j Auglit allra Heilagra Guds Eingla/ og þegar óll vor Verk/ allar vorar Gióröer verda fyrer Sioner settar + openberadar.

Sa sem hier þssa Heims jlla + oærlega giórer/ og ecke þorer ad ganga ærlegum Mónnum vnder Augu/ Huórnen mun hañ sa eñ same verda vid ? Huórnen mun hañ skamast sijn/ þegar hañ hlytur ad

ad koma fram̃ fyrer GVD og alla Hellaga Eingla og Vtvalda ? Huórnen mun han̄ þa bisa/titra og skialfa ? Þegar hũ sier þañ reidan/ huór ed Himen og Jórd og alla Hlute þar inne hefur j siñe Hende. Fyrer þessum Deige skulum vier vera hrædder/huór ad hulen er fyrer oss/ þuern vier faum ecke j nóckurn mata fordast nie vmflyed:

Fyrer þessum Deige eigum vier alla Daga og Tijma hrædder ad vera/og legg ia af vort syndsamlega Lijf og Framferde. Verum jafnlega þar vm hugsande/ huad hrædelegt þad mun verda/ og ognarlegt/og huad þeim Syndugu mun þa j Brioste bwa/ þegar Drotten kiemur af Himnum ofan til Domsins/ þegar vier hliotum ad lijda hans Grimd og Reide/ Fyrer huórs Tilkomu allar Hófudskiepnur skialfa/ Himeneñ og Jórden titra/ og aller Kraptar Himnanna munu hræra sig.

Þuiad þa munu Einglarner blasa j þeirra Basunur/ og munu allar Pioder sem vered hafa vnder Himnenum/ allar Mañeskiur/Meñ og Kuiñur/ huór med

Kynslod + Ætt/af huörre han er fæddur og boren j þenan Heim/vonder og god-er/Heilager og Synduger/so sem þeir hafa fra Heimsins Vpphafe hingad j Heim komed/+ burtu fared/sie þad j Ellde eda Vatne/eda j huörn mata þeir hafa dæ-ed/þeir munu aller fliotlega og a Auga-bragde vppuakna og rijsa/med sama Lijkama sem þr hafa hafa j Heime þyssum.

Og huörutueggiu/bæde þeir Vtuöl-du + Fyrerdæmdu koma þa fyrer Christi Domstol/ og med þeirra eigen Augum sia þeir Mannsins Son koma j Skyönum so sem sialfur Drotten seiger j Gudspiall enu. Þa munu þeir sia Mannsins Son komanda j Skyum Himensins med Mætt og Dyrdaruelldе myklu/og aller Hei-lager Einglar med hönum/Og han mun sitia a Stole sinar Dyrdar/og fyrer hön-um munu saman safnast allar Þioder/ Og han mun skilia þær ad/lijka so sem eirn Hirder skilur Saude fra Höfrum/ Saudena setur hn sier til hægre Handar enn Hafrana til vinstre. Þa mun hn tala til þeirra sem eru til hægre Handar/Ko-

med hier þier Blessader mÿns Födurs / og erfid þad Rÿke sem ydur var fyrerbued fra Upphafe Veralldar / Þuiad eg hef vered hungradur / og þier gafud mier ad eta / Eg var þyrstur og þier gafud mier ad drecka / Og þad pleira sem j Euangelio stendur.

Þa mun hũ vissulega og an allo efa / j Augsyn allra Eingla og Manna / lata sia sijnar Vnder og Beniar / og Særen og Naglafören a sijnũ Lijkama / so sem hũ hefur fyrer oss særdur vered / og seigia so til allra Syndugra / Þu Madur / Af Leire Jardar heff eg skapad þig / og eg setta þig j Paradijs mijna / en þinnar Forþienustar. Enn þu forliest og forsmader mig og mitt Bodord / villder hell dur epterfylgia Suikaranum enn mier / Þar fyrer var dæmt og alyktad / ad þu skylldir vtkastast j eilijfar Neluijtis Kualer. Epter þad sa eg aumur a þier / tok a mig Holld og Blod hier a Jordunne / Eg vmgieckst med syndugum Mönnum /

og var med þeim/ Eg heþ lided fyrer þig Sman og Brixle/ Høgg og Slø./ Hædung og Hraka/ til þess ad eg leyste þig burt aptur wr Helwijtes Pijnum og Pijslum/ Edik med Galle blandad var minn Dryckur/ so ad þu þeinger aptur ad smacka Paradijsar Sælu.

Þiña vegna var eg med þyrnum kryndur/ Hwdstryktur/ a Krossen nelgdur/ med Spiote j giegnum lagdur/ daen/ j Grøþena lagdur/ og til Helwijtis oþan stijgen/ so ad þu kiæmest vpp aptur j Himerijke/ J Diup Helwijta er eg þaren/ vppa þad ad þu skylldur rijkia þar vppe a Himnum.

Sia þu þa/ þu ogudlege Madur/ Hvad eg heþ þolad og lided þinna vegna/ Sia þu Sar mijn og Vnder mijnar/ hverium eg særdur var þiña vegna/ Sia þu Føren Naglanna/ þa eg var a Krossen nelgdur. Þijna Pijnu og þijnar Synder tok eg vppa mig/ so þu yrder heil-

heilbrigdur. Straff þitt og Refsing þij na lagda eg vppa mig/ so ad þu mætter komast til Heidurs/ Eg liet mig Lijfláta/ vppa þad ad þu mætter lifa. Allt þetta hef eg lided og yfer staded/ fyrer ydur alla saman. Huad gat eg meira ad giørt? Huad var hier vti ogiørt? Og huad vantade þar vppa? Seiged mier og syned mier nu/ Huad þier hier j stad en hafed lided fyrer mig ydarn Gud og Herra/ eda huad þier sialfer giørt hafed.

Eg sem vàr osynelegur/ z kuñe Kuøl og Pijnu ecke ad lijda/ eg liet mier ecke þungt þikia ydar vegna ad lijda/ med godu' Giede/ Eg er Madur orden / og eg sem var rijkur/ er orden fatækur ydar vegna. Enn mijna Audmykt/mitt Lijte læte for smádud þier/ og giørdud ætijd j mote Vilia z Bodordum mijnum/ z villdud helldur fylgia þeim Suikara Diøf lenum /helldur eñ mier. So kañ eg nu j

mÿnu Reittlæte ecke ødru vïjs ydr ad dæma/helldur eñ so sem ydar Verk eru til/ Þar fyrer hafed nu þad þier hafed yd ur kiøred z; vtualed sialfer. Þad eilÿfa Lios hafe þier fyrerlited/ so hafed j sta den Myrkren/sem þier hafed elskad/Fared j burtu j eilÿfa Fordiarfan/ og med þui þier hafed epterfylgt Dioflenum/so fared nu med honum j Elld eilÿfan.

Huilijk Saar Sorg og Angist/Hrygd og Harmur/Wop og Ylbran/ + Kuÿde/ melnar þu þa mune vera a ferdum/ þegar soddan Domur + Vrskurdur verdur vpsagdur/yfer þeim Ogudlegu?

Huad sárt og Suidamÿked/+ ofbære legt mun þm þad vera/þegar þeir hliota ad skilia vid Selskap allra Guds Heilagra + Vtualdra?

Þegar nu þeir Ogudlegu eru yfergiefner og feingner Dioflenum j Valld + Hendur/ þa munu þeir med Sælu og Lÿkama/ asamt þeim sömu Dioflum fara j eilÿfar Pÿsler og Kualer/og þar eilÿflega vera og blÿfa/ med Sorg og Swt/

Ope

Pope og Ylfran. Og med þui þeir eru fiarlæger þui Himneska Födurlande Fag nadarfullrar Paradijsar / þa munu þeir j Heluijskum Ellde pijnder og kualder ver da / og alldrei framar meir sia Lioſed / alldrei fa nie ödlaſt nöckra Lijfgan / Völ uan / helldr j so mörg þusund ſinnum þu= sund Aar þar pijnaſt / plagaſt / + alldrei ad eilijfu þadan leyſter verda.

Þar munu þeir Heluijsku Aarar og Bödlar alldrei þreytter nie mæddar verda ad kuelia og pijna þa Fordæmdu. Þeir og sem pijnaſt og kueliaſt / munu alldrei fa ad deyia / Þuiad Heluijskur Elldur er þeirrar tegundar / ad Bæde mun eilijflega vara og vera þeir Fyrerdæmdu / og so Ellduren / Þar Pijſler + Kualer munu + alldrei huerra nie minka / helldur jafnan ad eilijfu endurnyadar verda.

Þo mun huör og eirn lijda sijna Pij nu / sijna Refsing / epter þui sem hñ hefur forþienad / Og þeir sem eins Synder dry gt hafa / þeir munu og j eirn Selſkap ko= ma / og til ſamans vera / og eins Kualer + Pijſler lijda. Þa mũ ei vera añad eñ Pop og Grætur / Veinan og Kueinan / + Tañ= gnistran

gnistran/Par er eingen Huggũ nema Ellð
sins Loge/og hrædelegar Kualañа Pijsl-
er/ Par munu þeir Aumu Fyrerdæmdu/
særlega stikna og brena/ In Secula secu-
lorum, fra Eilijfd til Eilijfdar.

Enn þeir Riettlætu munu fara j ei-
lijft Lijf/ med sama Lijkama sem þeir
hafa haft hier j Heime/ og munu leidder
verda til þeirra Heilógu Eingla/til eilijf-
rar Æru og Dyrdar/ Þar munu þeir ecke
sia nóckra Rotnan/eda nóckud illt/helld
ur ad eilijfu vera glader/ og fuller og
metter af Sætleika Herrans Jesu Christi
og skijna so sem Solen j eilijfre Dyrd. og
hiartgronum Kiærlecka. Pad sem Gud
hefur fyrerbwed þeim ed hañ elska/ þad
mun þa allt fram̃ koma/ Þui hlydnare
sem eirn og annar hefur vered Gude j Þss
um Heime/ þui meire og stærre Laun mũ
hañ fa og ódlast/ Og þui meir og fram-
ar hañ hefur Gud elskad/ þess meir mun
hañ af Gude elskadur verda.

Þar fyrer goder Brædur/Lætum oss
elska Gud Drottenn vorn/ huór ed oss til
slijks andlegs Fagnadar kallad og vtual
ed hefur/Verum Lijtelæter/Hoguærer/
vppa

vppa pad ad vier mættum hia Hönum gledia oss/ Verum ecke skollter nie storer/ po oss gange hier allt ad oskum/ Helldur eigum vier ad huxa/ ad eingen riett Lucka nie Farsælld er/fyrr en̄ allt þetta synelega er forgeinged/Höfum allan vorn Fögnud j þessare okomeñe Von/ᵹ lat um oss ecke langa epter nöckru/nema epter Christo/og eilijfu Lijfe/ Þuiad hann er þess verdugur/ ad Mann forleinge epter Hönum/af Hiarta/ huör ed þo hn̄ være sa allra Elskulegaste og Frijdaste/ þa hefur hañ þo samt so elskad oss o hreinar saurugar o þockafullar Mañskiepnur/ad hañ af storre Aast og Elsku/hefur hreinsad oss/ ᵹ prydelega giört. Höfum þui til hans vora Von/vort Hæle og Athuarf/ᵹ alla Forleinging/Hei drum hañ af öllum Hiartans Gruñe/ᵹ seigium Drotten sie lofadur Haleitlega/ Amen.

FINIS.

Ad pium Lectorem.

Doct. Martinus Luther / j eirne sinne Predikan / þar hañ talar vm þañ sein asta Dag / vm opackłæte Veralldar / þyr er Gisþ gudlegs Ordz / z vm þau Teikn sem skie munu / þyrer Doms Dag / þa telur hañ vpp þetta eitt med ødrum / Ad þar mune koma / ad Menn mune ecke liñ da vilia Auñtaner / Vmuandaner / Straff og Aminningar / Helldur hallda / ad slijkt sie giørt godum Moñum til Minkunar / Forsmænar / og so sem æru kreinkingar / þegar Meñ eru straffader þyrer Synder og Glæpe / eda aminter a þeirra Kallan og Embætte / sem Veralldlegt Reþsingar valld er a Hendur þeinged / og Guds Rieit eiga ad rækia / og Synder z Glæpe reþsa eiga / Þeir seigia / ad Meñ eige ecke ad hrella Samuiskurnar / helldur hugga þær / og tala þyrer þeim þad sem þeim er liuþt og Gedþellt / z cc. Sie nu þetta (sem vel truanlegt er) eitt

aþ

og Teiknum fyrer Doms Dag/ þa er eg hrædd ur/ad þad vilie hafa sitt stad z koma fram hia oss hier j Lande/ecke sijdur enn annarstadar.

Nu Guds Ord er j lios komed/z vier hofum nu haft þad j so mørg Aar/ þa samt vilia Men þui ecke hlyda/alluñda ecke helldur lijda Aminingar/Straffan er/Synda og Glæpa/vegna Refsingarlepsis/og Epterlætis Syndaña/Seigia slijkt sie godum Mønum til Angurs og Vanheidurs/Nog sie afad ad læta pre dika og prenta/ z c. Vm slijkt Amæle er eg med ollu huxande/ ad slie meige/ morgum þike Samuitskur Manna og teniog skielfast/af soddan Predikonum/ sem standa j þessum Bæklinge/vm Guds Reide/vm Straff og Refsing Syndanna/ og Heluijtskar Kualer og Pijner/aññars Heims. Einkum ma vera þetta vil ke þeir ecke heyra giarnan/ sem elska þeñ an Heim/ lifa epter allre Holldsins Gir

nd z

nd og Vilia/ aan Guds Otta og Hrædslu/ z nu ecke læra aþ Gudlegum Predikønum annad/ eñ þad/ ad þeir liþa j Synduin og Sialþræde/ seigia Gud hann sie nogu Myskunsamur/ ecke skade huad hu er giører/ huørnen huør liþer/ nogur sie Idranarttijmen/ þad duge ad vera skijrdur/ heita Christien/ og gieta einu sinne j mote Daudanum sagt/ Gud hialpa oss/ hitt sie oþþungt ad hræda og hrella so Samuiskur Manna/ med soddan Ognum Neluijskra Vijsla/ so sem hier er giørt j þessum Bæklinge/ z ct. Þar þyrer (seige eg) er mijn Meining/ ad ecke mune øllum Giedþellt þetta ad heyra eda lesa þyrst þeim sem elska þeñan Heim/ z ecke hyxa nema vm þetta þanyta og þorgeingelega/ Lijka eirnen hinum sem ana þram̃ og liþa epter Muñe og Maga/ hug sa ecke þar vm sijna Sæluhialp/ eins og þar være eingen Reide/ eingen Reikning skapur/ eckert Neluijte þyrer Høndum/

Og

Og po þeir verde amintet/ viduast ... po þeim ognad/ hótad sie Guds epter[...] mande Reide/ þa heþur þad ecke meir ad seigia/ enn po Madur slae Vatne [...] Stein. Þeir finnast og/ sem so eru og [...] [...]ger/ ad þeir dirþast ad seigia/ Ad [...] sie ad eins til Ognar z Hrædslu skrifad/ [...]d/ ecke sie Gud so reidur/ þad sie ecke satt/ ad hañ þordæme nockurn þañ sem [...]jrdur er/ huort hann giører jdran edr ecke. Slijker Meñ og Ogudleger hein[...] sku Kroppar/ eru ecke verduger Andsu[...] z annars enn þess/ sem S. Páll seiger/ ad þeirra Fyrerdæmning er rieft/ Ja/ viss[...] ulega rieft/ med þui þeir so berlega [...] Gud og hans Ord.

Og nu allt þyrer þetta/ þo þr [...] sem slijkt vilia ecke vel heyra nie [...]/ slijker vilia ecke sinna nie trua (þyrer eñ þeir reyna þad) þa ber oss samt epter skylldu vors Kalls og Embættis/ ad epterþylgia Ski[...] pan S. Páls/ 2. Timoth. 4. Þar hañ

[illegible]predika þit Ordet [illegible] Um þa[illegible]
[illegible] þad skiedur j haglu[illegible]
legu Tijma/ straffa/ ogna/ aminna[illegible]
allre Þolinmæde z Kienningu.

So hafa þeir Nijlogu Lærefedur [illegible]
ort/ bæde fyrr meir/ og nu a vorum D[illegible]
um/ ecke alleinasta kient og predikad[illegible]
fram bored Sannleik Gudlegs Ord[illegible]
Helldur og einnen straffad/ ognad o[illegible]
[illegible]unt/ og þeim Ogudlegu sagt fyrer/ h[illegible]
d epter munde koma/ og hvad a berd[illegible]
[illegible]/ epter þessa Nadarennar Tijd/ ep[illegible]
Men vilia hana forsma/ og giøre ec[illegible]
Idran/ a medan Gud giefur Stund og
Tijma þar til. Þetta ma liosslega sia
merkia/ i þessum Bækling/ og þess[illegible]
Sermonum Heilagra Lærefedra/ hve[illegible]
ier so alvarlega aminna/ bidia/ hrod[illegible]
hvota/ z vilia giarnan alla Menn[illegible]
med til Idranar z Yfirbotar leida.

J þessu Nafne/ z fyrer þessar som
Greiner/ hefur mier virdist nau[illegible]

og gagnlegt/ ad vtleggia/ og prenta láta þennan Bækling/ Vonande vijst/ þo þe sie nockrer sem þetta kunna ecke vel ad lijda/ eda hier vm ecke skeyta/ þa munu hiner verda fleire/ sem hier af læra/ ad hrædast Guds Reide/ og forðast þær ofomnu Helvijtis Kualer og Pijster/ og giöra Jdran og Yferbot/ j tækelegan Tijma. Þad vnne og veite þeim og oss øllum Gud Blessadur Fader fyrer sin Signada Son Jesum Chrjstum vorn Drotten ꝛ Lausnara/ Amen.

Gudbrandur Thorlaks Son.



INDEX.

Registur yfer þennan Bækling
Fyrste Partur.
Um Odaudleik Salnaña/ og
huad um þær lijde/ þegar þær eru
skildar vid Lijkamena.

Spurning hin fyrsta.

Um Hreinsunar Ellden. 44.

Vm Framlidna Heilaga.

Annnur Grein.

Spurning:

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

Þridia

Þridia Grein.
Um Upprisu þeirra Framlidnu.

Fiorda Grein.

Vm þann seinasta Dom.

Fyrsta Spurning.

Huör

Fimta Grein.

Um Heluijte/ og eilijpa Fyrerdæmning:

Sjöt

Siøtta Grein.

Um Eilijft Lijf.

fie

Sa añar Partur þessarar
BOKAR.

Christelegar Vtualdar Aminiingar Heilagra Lærefedra og añarra vorra Forþetra/vm Tilkomu Christi til Domsins.

Ad

ERRATA.

Fol: 29. Linea, 7. þessar / les þessarar.

Fol. 89. Lin. 13. Hendre / les Hendur.

Fol. 89. Lin. 26. lidu / les leidu.

Fol. 102. Lin. 3. Sinkum / les Sukum.

Fol. 401. Lin: 4. hafe þier / les hafa þeir.

Fol. 477. Lin. 10. geymt / les gleymt.

Hvad fleira er þess hattar / þa giøre go oder Menn sem hafer / lagfære þad v lese j Maledi.

Pryckt a Holum j Hiallta dal
þann 19. Dag Novemb.
ANNO. M. DC. I.

